

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (Δ.Π.Μ.Σ.)
«ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

Μεταπτυχιακή (Διπλωματική) Εργασία

Τίτλος «Επανασχεδιασμός της στρατηγικής προς την Αξιοβίωτη και Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη των Δήμων Νεμέας, Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου».

Παπαπαναγιώτου Δάφνη, Γεωπόνος

Επιβλέπουσα

Έφη Δημοπούλου, Καθηγήτρια ΕΜΠ

Μέλη Επιτροπής

Κώστας Βαμβουκάκης, Δρ. ΕΜΠ
Δημήτρης Δαμίγος, Καθηγητής ΕΜΠ

**Περιβάλλον
και
Ανάπτυξη**

Αθήνα, Φεβρουάριος 2024

Στη μητέρα μου, Αλίκη...

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία αφορά μια ατομική προσπάθεια και έρευνα, η οποία όμως δεν θα ήταν σε καμία περίπτωση η ίδια χωρίς την καθοριστική συμβολή ορισμένων ανθρώπων, η παρουσία των οποίων υπήρξε καταλυτικής σημασίας σε ολόκληρη τη διαδρομή που ακολούθησα για την ολοκλήρωση του μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών.

Υπό αυτό το πρίσμα θα ήθελα αρχικά να ευχαριστήσω την κυρία Δημοπούλου για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε και δέχτηκε να είναι επιβλέπουσα καθηγήτρια της εργασίας μου, με τιμά ιδιαίτερα. Επίσης, ευχαριστώ τον κύριο Δαμίγο που δέχτηκε να είναι μέλος της τριμελούς μου επιτροπής. Θερμές ευχαριστίες στον κύριο Βαμβουκάκη για την πολύτιμη βοήθεια, στήριξη και καθοδήγησή που μου πρόσφερε καθόλη την περίοδο της συγγραφής και της έρευνας.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω στους προέδρους και τα μέλη των συνεταιρισμών για την εμπιστοσύνη που μου έδειξαν.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την οικογένειά μου, τους φίλους και τις φίλες μου, αλλά και τις συναδέλφισσές μου για τη στήριξή τους καθόλη τη διάρκεια αυτής της περιόδου. Ξεχωριστές ευχαριστίες θα ήθελα να εκφράσω στην Βασιλική Πηρούνια, για την παρακίνηση και την ουσιαστική υποστήριξή της, χωρίς την οποία δε θα μπορούσα να κάνω πραγματικότητα αυτό το μεταπτυχιακό.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τις τελευταίες δεκαετίες, τόσο σε εγχώριο, όσο και σε διεθνές επίπεδο επικρατεί μια πολυδιάστατη κρίση που επιδρά σε πολλαπλά επίπεδα και επιφέρει άμεσες συνέπειες, τόσο στη ζωές των ανθρώπων, όσο και στο περιβάλλον. Σε μία στιγμή λοιπόν όπου η φυσική και κοινωνικοοικονομική πραγματικότητα διαμορφώνεται από δυσμενή γεγονότα, με φτωχοποίηση των λαών, ένταση των ανισοτήτων και του κοινωνικού αποκλεισμού, υγειονομικές επιπτώσεις από την πανδημία, επισιτιστική ανασφάλεια, εργασιακή ανασφάλεια, περιβαλλοντική κρίση, ηθική κρίση και πολλά άλλα, είναι ζωτικής σημασίας να ξεπεράσουμε τα μέχρι τώρα μοντέλα ανάπτυξης και οργάνωσης, να απεμπλακούμε από την επιδίωξη της μονομερούς οικονομικής μεγέθυνσης και να στοχεύσουμε στην κατάκτηση μίας ζωής σε έναν καλύτερο και πιο δίκαιο κόσμο.

Για να το επιτύχουμε αυτό θα πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι η ανάπτυξη θα πρέπει να αφορά στην ταυτόχρονη και ισότιμη μετάβαση όλων των διαστάσεων της φυσικής και κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας προς μία καλύτερη κατάσταση δια μέσου ισόρροπων κοινωνικών και ανθρώπινων σχέσεων, παραγωγικών και αξιακών συστημάτων, αξιοποιώντας με σεβασμό τις πραγματικές δυνατότητες (φυσικά και ανθρώπινα διαθέσιμα) ενός τόπου και συνυπολογίζοντας τις κάθε φορά επικρατούσες συνθήκες (Ρόκος, 2000, 2001, 2005). Όπως τεκμηριώνει και ο Ρόκος, αυτό σημαίνει ότι «η ανάπτυξη, είτε θα είναι ολοκληρωμένη, δηλαδή ταυτόχρονα οικονομική, κοινωνική, τεχνική/τεχνολογική, πολιτική και πολιτισμική, σε διαλεκτική αρμονία και με σεβασμό στο συγκεκριμένο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον, του οποίου μέρος είναι ο άνθρωπος, ή δε θα υπάρχει καθόλου» (Ρόκος, 2005, σελ.4). Όλα τα παραπάνω συνδιαμορφώνουν την Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη, δηλαδή μια «ανάπτυξη που αξίζει να ζήσουμε»... «ταυτόχρονα και διαχρονικά Ολοκληρωμένη, σε οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό, πολιτισμικό και κατάλληλα τεχνικό/τεχνολογικό επίπεδο, η οποία να τελείται με αρμονία και σεβασμό στο Φυσικό και Πολιτισμικό Περιβάλλον, μέσα στο οποίο ο Άνθρωπος δρα ειρηνικά και δημιουργικά ως αναπόσπαστο μέρος του και όχι ως κυρίαρχος, ιδιοκτήτης, «επενδυτής» και εκμεταλλευτής τους» (Ρόκος, 2011,σελ.11)

Η Κοινωνική Οικονομία αποτελεί σημαντικό εργαλείο ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής και ουσιαστικής, ισόρροπης ανάπτυξης. Θέτει στον πυρήνα της τον ενεργό, δημιουργικό, μορφωμένο και ηθικό άνθρωπο, τις συλλογικότητες και τους δεσμούς φροντίδας που αυτός αναπτύσσει, στοιχεία τα οποία διαμέσου της αλληλέγγυας μορφή τους την ευθυγραμμίζουν με την Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη. Οι δύο έννοιες συγκλίνουν στην αναγνώριση της αλληλεπίδρασης και του αμοιβαίου ετεροπροσδιορισμού όλων των διαστάσεων της φυσικής και κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας και της σημαντικότητας της ενεργούς συμμετοχής υπεύθυνων και κριτικών ανθρώπου, ως αναπόσπαστο μέρος της προσπάθειας εδραίωσης των αρχών της

συμμετοχικότητας και αλληλεγγύης που με τη σειρά τους θα καταργήσουν το υφιστάμενο ανταγωνιστικό καταναλωτικό πρότυπο που προστάζει την μονοδιάστατη αύξηση των κερδών και την οικονομική μεγέθυνση (Γεροντέλη, 2013, σελ.6). Σημαντικός οργανισμός προώθησης της κοινωνικής οικονομίας αποτελούν οι συνεταιρισμοί, με πολύ σημαντικό δεδομένο την διαπίστωση της αντοχής του επιχειρηματικού συνεταιριστικού μοντέλου ανά τα χρόνια και ειδικότερα κατά τα χρόνια της κρίσης. Βασικοί πυλώνες για την λειτουργία των συνεταιρισμών αποτελούν οι συνεταιριστικές αρχές, οι οποίες συνομιλούν με τις αρχές της Αξιοβίωτης Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης, δηλαδή την κατεύθυνση μεταξύ άλλων προς αυτονομία, αλληλεγγύη και συνεργατικότητα. Αξίζει να αναφερθεί το παρακάτω απόσπασμα, το οποίο συνοδεύει τη δήλωση της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Συνεταιριστική Ταυτότητα στο Μουσείο των Πρωτοπόρων της Rochdale στην Αγγλία (Δ.Σ.Ε., 2015, σελ.1):

“Το συνεταιριστικό ιδανικό είναι τόσο παλιό, όσο και η ανθρώπινη κοινωνία. Είναι η ιδέα της σύγκρουσης και του ανταγωνισμού ως αρχή της οικονομικής προόδου που είναι νέα. Η ανάπτυξη της ιδέας του συνεργατισμού στον 19^ο αιώνα μπορεί να κατανοηθεί καλύτερα ως μια προσπάθεια να καταστήσει σαφή μια αρχή που είναι συμφυής με τη συγκρότηση της κοινωνίας, αλλά η οποία έχει ξεχαστεί στην αναταραχή και την αποσύνθεση της γρήγορης οικονομικής προόδου”.

Ο αγροτικός τομέας αποτελεί μία σημαντική απάντηση στο αναπτυξιακό πρόβλημα της χώρας, με τις επιστημονικές αναφορές να τονίζουν τις προοπτικές αυτού του τομέα, αλλά και την δυναμική του να στηρίξει την ανάπτυξη ενός τόπου, ακόμα και σε περιόδους κρίσης. Ωστόσο, διαχρονικά έχουν αναδειχθεί πολλά προβλήματα στον αγροτικό τομέα, για τα οποία πολλοί επιστήμονες καταλήγουν στην κοινή βάση της απουσίας ολοκληρωμένης στρατηγικής με καθορισμένο μακροπρόθεσμο πλάνο για τον αγροδιατροφικό και αγροπεριβαλλοντικό τομέα.

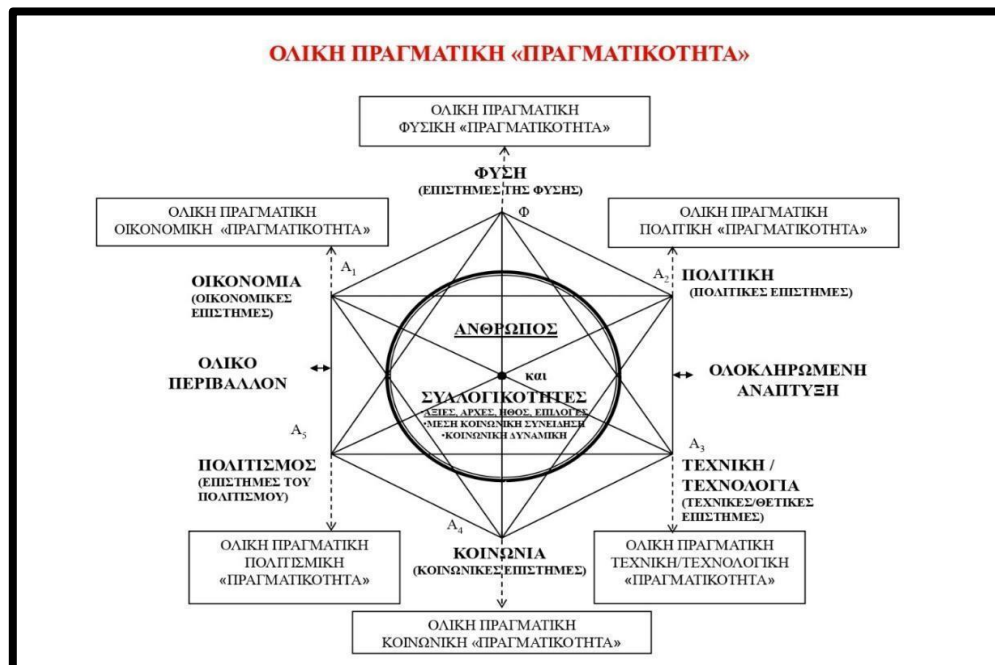
Η ουσιαστική ανάπτυξη του αγροτικού τομέα εξαρτάται από πολλούς παράγοντες και κυρίως την συμμετοχή του ανθρώπου ως μία οντότητα ενεργή, με αντίληψη, ευσυνειδησία και γνώση, που θα δημιουργεί δυναμικές συμπράξεις. Αυτό το αγροτικό μοντέλο σε συνδυασμό με την συγκρότηση της περιφέρειας με την λειτουργία μικρών τοπικών επιχειρήσεων θα ωφελήσει σημαντικά την πραγματική οικονομία. Τέτοιες επιχειρήσεις είναι οι τοπικοί αγροτικοί συνεταιρισμοί, η λειτουργία των οποίων βασίζεται στην ουσιαστική συμμετοχή και ενεργό δράση των μελών τους και του τοπικού πληθυσμού και μπορεί να αναπτύξει δυναμικές συνέργειες με ιδιώτες για στήριξη σε πρακτικές ιχνηλασιμότητας, πιστοποίησης, προώθησης και προβολής προϊόντων. Συνεπώς, κρίσιμο ζήτημα αποτελεί η διαμόρφωση του καταλληλότερου τρόπου μετάβασης του αγροτικού κλάδου από ένα σύστημα με δυσλειτουργίες, σε έναν αυτοδύναμο

οργανισμό, ο οποίος συνεργιστικά θα δημιουργήσει ένα δυναμικό δίκτυο μέσα από την αλληλεπίδραση και αλληλεξάρτησή του με τους άλλους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας, σχηματίζοντας ένα «σύστημα αγροσυνεργειών» (Γεροντέλη, 2013,σελ.15-16).

Θα πρέπει λοιπόν να επανασχεδιάσουμε το αγροτικό μοντέλο μέσα από το πρίσμα της Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης για ένα αξιοβίωτο μέλλον του πρωτογενούς τομέα, ο οποίος με τη σειρά του θα επιδράσει θετικά σε όλες τις συνιστώσες της ολικής πραγματικής πραγματικότητας. Για το σκοπό αυτό κρίνεται αναγκαίο να διαμορφωθεί ένα πιο ορθολογικό και ολιστικό παραγωγικό μοντέλο, το οποίο δια μέσου της αλληλεγγύης και συνεργατικότητας θα οδηγήσει στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη του τόπου. Για να επιτευχθεί αυτό είναι σημαντικό να εφαρμοστούν σύγχρονες πρακτικές, να αξιοποιηθούν σύγχρονα εργαλεία, να αναπτυχθούν ολιστικά μοντέλα διαχείρισης και να υιοθετηθούν προοδευτικές νοοτροπίες χωρίς στεγανά που θα αντιμετωπίσουν ολοκληρωμένα τα προβλήματα που υπάρχουν και θα επιφέρουν την ισόρροπη ανάπτυξη όλων των διαστάσεων της κάθε φορά ολικής πραγματικής «πραγματικότητας».

Η παρούσα εργασία αποτελεί μια πρόταση προς αυτή την κατεύθυνση μέσα από την μελέτη του παραδείγματος των Δήμων Νεμέας, Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου.

Εικόνα 1: Ανάλυση της ολικής πραγματικής «πραγματικότητας»

Πηγή: Ρόκος, Χ.Χ.

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	12
ABSTRACT.....	14
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	16
1. Πολιτική Διάσταση	23
1.1. Κοινή Αγροτική Πολιτική 2023 - 2027	23
1.2. Υπομέτρο 2.1 του ΠΑΑ: «Χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών στο γεωργικό τομέα»	26
1.3. Ειδικό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τη βιομηχανία	27
1.4. Πολεοδομικός Σχεδιασμός – ΓΠΣ ΣΧΟΟΑΠ	30
1.5. ΠΕΠ Πελοποννήσου 2021-2027	32
1.6. 200+ Έργα για την Πελοπόννησο του 2030	33
1.7. Οριοθέτηση περιοχής μελέτης – διοικητική διάρθρωση	36
1.8. Εκλογικά αποτελέσματα.....	42
2. Κοινωνική Διάσταση	45
2.1. Δημογραφικά Δεδομένα	45
2.2. Δομές εκπαίδευσης.....	49
2.3. Κοινωνικές δομές- Δομές υγείας	50
2.4. Δομές Αλληλεγγύης – Κοινωνικές Ομάδες - Σύλλογοι.....	52
3. Οικονομική Διάσταση	56
3.1. Παραγωγικοί Τομείς.....	61
3.1.1. Πρωτογενής Τομέας	61
❖ Σενάρια εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	71
3.1.2. Δευτερογενής Τομέας	77
3.1.3. Τριτογενής Τομέας	80
3.2. Συνεταιρισμοί	83
3.3. Ανεργία.....	84
3.4. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν.....	87
4. Τεχνική/Τεχνολογική Διάσταση.....	89
4.1. Οδικό δίκτυο	89
4.2. Διαχείριση απορριμμάτων	92
4.3. Δίκτυο ύδρευσης - αποχέτευσης.....	94
4.4. Τηλεπικοινωνίες.....	96
4.5. Δίκτυο ενέργειας	97
4.6. Αθλητικές Εγκαταστάσεις.....	102
5. Πολιτισμική Διάσταση	103
5.1. Παραδοσιακοί οικισμοί.....	106

5.2.	Πολιτιστικοί - Αθλητικοί Σύλλογοι και Φορείς.....	106
5.3.	Μνημεία - Αρχαιολογικοί χώροι - Μουσεία	108
6.	Περιβαλλοντική Διάσταση	112
6.1.	Κλιματολογικές συνθήκες	112
6.2.	Χρήσεις γης	113
6.3.	Υδρογραφικά στοιχεία.....	115
6.4.	Διάβρωση εδάφους - Ερημοποίηση	117
6.5.	Προστατευόμενες περιοχές	119
6.6.	Χλωρίδα και Πανίδα.....	120
7.	Υπό Εξέταση Συνεταιρισμοί.....	122
7.1.	Αγροτικός Οινοποιητικός Συνεταιρισμός Νεμέας	122
7.2.	Ένωση Αγροτών Συνεταίρων Αργολίδας (Ε.Α.Σ.Α.).....	123
8.	Πρωτογενής Έρευνα	124
8.1.	Συνεντεύξεις με τους προέδρους των συνεταιρισμών.....	125
8.2.	Απαντήσεις ερωτηματολογίων από τα μέλη	135
9.	Ανάλυση της φυσικής και κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας της περιοχής μελέτης..	146
10.	Προτεινόμενη αναπτυξιακή στρατηγική: Δράσεις & Προτεραιότητες.....	178
11.	Προεκτίμηση δράσεων και αξιολόγηση της εφαρμογής της προτεινόμενης αναπτυξιακής στρατηγικής.....	210
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	213

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1 : Πυλώνας Ι της ΚΑΠ	24
Πίνακας 2: Κατανομή πληθυσμού κατά φύλο	45
Πίνακας 3: Φορείς Κοινωνικής & Αλληλέγγυας Οικονομίας περιοχής μελέτης	53
Πίνακας 4 : Κατηγορίες ερωτηθέντων.....	61
Πίνακας 5: Επιπτώσεις κλιματικής αλλαγής σε βασικές καλλιέργειες της Π. Πελοποννήσου ανά περιοχή και κλιματικό σενάριο.....	73
Πίνακας 6: Αγροτικοί συνεταιρισμοί της περιοχής μελέτης.....	83
Πίνακας 7: Ανάλυση κατηγοριών οικονομικά ενεργού και μη οικονομικά ενεργού πληθυσμού ..	86
Πίνακας 8: Συμμετοχή παραγωγικών τομέων στην ΑΠΑ της Π. Πελοποννήσου μεταξύ 2005-2014.....	88
Πίνακας 9: Εγκατεστημένοι σταθμοί ΑΠΕ της περιοχής μελέτης.....	99
Πίνακας 10: Αθλητικές εγκαταστάσεις της περιοχής μελέτης	102
Πίνακας 11: Παραδοσιακοί οικισμοί της περιοχής μελέτης	106
Πίνακας 12: Πολιτιστικοί και αθλητικοί σύλλογοι και φορείς της περιοχής μελέτης.....	107

Κατάλογος Γραφημάτων

Γράφημα 1: Συνεταιριστικές Αρχές	19
Γράφημα 2: Κατανομή συνεταιρισμών ανά Περιφέρεια.....	22
Γράφημα 3: Διάρθρωση του Πυλώνα Ι και του Πυλώνα ΙΙ.....	24
Γράφημα 4: Κατανομή προϋπολογισμού πυλώνα ΙΙ	25
Γράφημα 5 : Εκλογές Μάϊου 2012.....	43
Γράφημα 6: Εκλογές Ιουνίου 2012	43
Γράφημα 7 : Εκλογές Ιουλίου 2019	44
Γράφημα 8: Εκλογές Ιανουαρίου 2015	44
Γράφημα 9: Εκλογές Ιουνίου 2023	44
Γράφημα 10: Κατανομή πληθυσμού ανά ηλικία.....	45
Γράφημα 11: Εξέλιξη πληθυσμού.....	45
Γράφημα 12: Μόνιμος πληθυσμός βάσει υπηκοότητας	46
Γράφημα 13: Λόγοι εγκατάστασης αλλοδαπών	46
Γράφημα 14: Επίπεδο εκπαίδευσης πληθυσμού.....	47
Γράφημα 15: Πληθυσμός πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά φύλο	48
Γράφημα 16: Πληθυσμός τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά φύλο	49
Γράφημα 17: Απασχόληση ανά τομέα παραγωγικής δραστηριότητας στο Δ. Νεμέας.....	57
Γράφημα 18: Απασχόληση ανά τομέα παραγωγικής δραστηριότητας στο Δ. Άργους-Μυκηνών.....	58
Γράφημα 19: Απασχόληση ανά τομέα παραγωγικής δραστηριότητας στο Δ. Ναυπλίου.....	60
Γράφημα 20: Ανασταλτικοί παράγοντες ενασχόλησης με τη γεωργία.....	62
Γράφημα 21: Απασχόληση στη γεωργία, δασοκομία, αλιεία.....	62
Γράφημα 22: Απασχόληση σε φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες	63
Γράφημα 23: Κατηγορίες εκτάσεων για το έτος 2019	63
Γράφημα 24: Εξέλιξη εκτάσεων 2019-2021	64
Γράφημα 25: Σύσταση γεωργικών εκμεταλλεύσεων και εκτάσεων	64
Γράφημα 26: Παραγωγή σταφυλιών και σταφιδαμπέλων στην Π.Ε. Κορινθίας.....	65
Γράφημα 27: Παραγωγή σταφυλιών και σταφιδαμπέλων στην Π.Ε. Αργολίδας.....	66
Γράφημα 28: Δενδρώδεις καλλιέργειες στην Π.Ε. Κορινθίας	67
Γράφημα 29: Δενδρώδεις καλλιέργειες στην Π.Ε. Αργολίδας	67

Γράφημα 30: Παραγωγή οπωροκηπευτικών στην Π.Ε. Κορινθίας.....	68
Γράφημα 31: Παραγωγή οπωροκηπευτικών στην Π.Ε. Αργολίδας.....	68
Γράφημα 32: Παραγωγή κρέατος.....	69
Γράφημα 33: Παραγωγή βασικών δευτερογενών προϊόντων.....	70
Γράφημα 34: Ποσότητα αλιευμάτων θαλάσσιας αλιείας.....	70
Γράφημα 35: Παραγωγή οινοποιήσιμων σταφυλιών.....	76
Γράφημα 36 : Παραγωγή δευτερογενών γεωργικών προϊόντων.....	77
Γράφημα 37: Παραγωγή δευτερογενών κτηνοτροφικών προϊόντων.....	78
Γράφημα 38: Ξενοδοχειακό δυναμικό ανά κατηγορία * για το 2021.....	80
Γράφημα 39: Κατανομή οικονομικά ενεργού και μη οικονομικά ενεργού πληθυσμού.....	84
Γράφημα 40: Κατανομή απασχολούμενου και άνεργου πληθυσμού.....	85
Γράφημα 41: Απασχόληση πληθυσμού ανά τομέα επαγγελματικής απασχόλησης.....	87
Γράφημα 42: Κατά Κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν.....	87
Γράφημα 43: Παραγωγή ΑΣΑ ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	92
Γράφημα 44: Κατανομή γης στον Δ. Νεμέας.....	114

Κατάλογος Χαρτών

Χάρτης 1: Κατευθύνσεις για την άσκηση χωρικής πολιτικής για τη βιομηχανία.....	28
Χάρτης 2: Εθνικό πρότυπο χωροταξικής οργάνωσης της βιομηχανίας.....	28
Χάρτης 3: Οριοθέτηση περιοχής μελέτης.....	36
Χάρτης 4: Κοινότητες του Δήμου Νεμέας.....	37
Χάρτης 5: Κοινότητες Δήμου Άργους-Μυκηνών.....	39
Χάρτης 6: Κοινότητες του Δήμου Ναυπλίου.....	41
Χάρτης 7: Οινοποιεία στο Δήμο Νεμέας.....	78
Χάρτης 8: Χωρική κατανομή καταλυμάτων.....	80
Χάρτης 9: Σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος στο Δήμο Ναυπλίου.....	82
Χάρτης 10: Οδικό δίκτυο περιοχής μελέτης.....	89
Χάρτης 11: Κάλυψη δικτύου στην περιοχή μελέτης.....	96
Χάρτης 12: Περιοχές αιολικής προτεραιότητας της χώρας.....	98
Χάρτης 13: Υδροδυναμικό της χώρας.....	98
Χάρτης 14: Κλιματικές περιοχές της χώρας.....	112
Χάρτης 15: Χρήσεις γης της περιοχής μελέτης.....	113
Χάρτης 16: Υδρογραφικό δυναμικό της περιοχής μελέτης.....	115
Χάρτης 17: Κίνδυνος ερημοποίησης.....	117
Χάρτης 18: Ποσοτική κατάσταση υδάτων.....	118
Χάρτης 19: Ποιοτική κατάσταση υδάτων.....	118
Χάρτης 20: Προστατευόμενες περιοχές της περιοχής μελέτης.....	119

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: Ανάλυση της ολικής πραγματικής «πραγματικότητας».....	6
Εικόνα 2: Θεματικοί στόχοι εγκεκριμένων έργων ΕΣΠΑ Δ. Νεμέας.....	56
Εικόνα 3: Θεματικοί στόχοι εγκεκριμένων έργων ΕΣΠΑ Δ. Άργους - Μυκηνών.....	57
Εικόνα 4: Θεματικοί στόχοι εγκεκριμένων έργων ΕΣΠΑ του Δ.Ναυπλίου.....	59
Εικόνα 5: Δίκτυο διανομής προϊόντων του συνεταιρισμού.....	124

Πηγή: www.etheas.gr

Δήλωση της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Συνεταιριστική Ταυτότητα στο Μουσείο των Πρωτοπόρων της Rochdale στην Αγγλία (Δ.Σ.Ε., 2015, σελ.1):

“Το συνεταιριστικό ιδανικό είναι τόσο παλιό, όσο και η ανθρώπινη κοινωνία. Είναι η ιδέα της σύγκρουσης και του ανταγωνισμού ως αρχή της οικονομικής προόδου που είναι νέα. Η ανάπτυξη της ιδέας του συνεργατισμού στον 19^ο αιώνα μπορεί να κατανοηθεί καλύτερα ως μια προσπάθεια να καταστήσει σαφή μια αρχή που είναι συμφυής με τη συγκρότηση της κοινωνίας, αλλά η οποία έχει ξεχαστεί στην αναταραχή και την αποσύνθεση της γρήγορης οικονομικής προόδου”.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο αγροτικός τομέας στην Ελλάδα ανέκαθεν αποτελούσε μία κρίσιμη κοινωνικοπολιτική συνιστώσα και έναν από τους βασικότερους πυλώνες της οικονομίας της χώρας. Ωστόσο, η εξέλιξή του ανά τα χρόνια είναι δυσανάλογη με την σημαντικότητα και τις δυνατότητές του, ενώ οι πρακτικές που ακολουθούνται δεν ευθυγραμμίζονται σε μεγάλο βαθμό με τις τρέχουσες παγκόσμιες και ευρωπαϊκές κατευθύνσεις. Παράλληλα, σημαντικό στοιχείο της φυσικής και κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας κάθε τόπου, αλλά και συνισταμένη που συμβάλλει στην ισόρροπη ανάπτυξή του αποτελούν οι συνεταιρισμοί. Αυτό προκύπτει απ' το αντίκτυπο που έχουν στον τόπο που δραστηριοποιούνται, το οποίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό δεδομένου ότι από τη φύση της λειτουργίας τους επιδιώκουν να καλύψουν τις ανάγκες και προσδοκίες των ανθρώπων του ίδιου του τόπου, οι οποίοι αποτελούν και τα μέλη του συνεταιρισμού (CICOPA, 2013).

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας αποτελεί ο επανασχεδιασμός της στρατηγικής προς την Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη της περιοχής μελέτης, όπως αυτή διαμορφώνεται από τους Δήμους Νεμέας, Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου. Οι δήμοι αυτοί επιλέχθηκαν για διερεύνηση λόγω του έντονου αγροτικού χαρακτήρα που έχουν και παράλληλα της δυναμικής δραστηριοποίησης συνεταιρισμών σε αυτές, ενώ ενδιαφέρον έχει και το γεγονός ότι γειτνιάζουν και ταυτόχρονα διαφοροποιούνται σημαντικά.

Η διαμόρφωση της προτεινόμενης αναπτυξιακής στρατηγικής πραγματοποιήθηκε χρησιμοποιώντας τα εργαλεία της Αξιοβίωτης Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης. Πραγματοποιήθηκε αρχικά η καταγραφή των στοιχείων της υφιστάμενης φυσικής και κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας της περιοχής μελέτης μέσα από δευτερογενή και πρωτογενή έρευνα, αλλά και την χρήση των κατάλληλων γεωχωρικών εργαλείων. Αναλυτικότερα, τα στοιχεία της δευτερογενούς έρευνας αντλήθηκαν μέσα από διαδικτυακές πηγές, δημοσιευμένες μελέτες, εκθέσεις, εργασίες, άρθρα και κυβερνητικές βάσεις δεδομένων, ενώ η πρωτογενής έρευνα αφορά σε συνδυασμό ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας, πραγματοποιώντας συνεντεύξεις δομημένης μορφής και συλλέγοντας πληροφορίες με τη χρήση ερωτηματολογίων, τα οποία συνδυάζουν ανοιχτού και κλειστού τύπου ερωτήσεις, ερωτήσεις βαθμολόγησης, ερωτήσεις λίστας και ερωτήσεις κλίμακας Likert. Τέλος, για την αποτύπωση στοιχείων της υφιστάμενης κατάστασης αξιοποιήθηκε το εργαλείο γεωχωρικής ανάλυσης ArcMap.

Στη συνέχεια, αναλύθηκαν όλα τα στοιχεία που συγκροτούν τη φυσική και κοινωνικοοικονομική πραγματικότητα της περιοχής μελέτης, εντοπίζοντας τα προβλήματα και τους περιορισμούς που εμφανίζει και παράλληλα αναδεικνύοντας τις δυνατότητες και τις προοπτικές που παρουσιάζει. Συνυπολογίζοντας όλα αυτά διαμορφώθηκαν οι δράσεις που παρουσιάζονται και πλαισιώνουν την προτεινόμενη αναπτυξιακή στρατηγική της παρούσας εργασίας για την περιοχή μελέτης.

Ακολούθησε προεκτίμηση και αξιολόγηση της εφαρμογής αυτής της στρατηγικής, εξετάζοντας το περιεχόμενό της σε συνάρτηση με σημαντικούς παράγοντες εφικτότητας που τέθηκαν και θεωρείται ότι θα επηρεάσουν την υλοποίησή της. Τέλος, για την βέλτιστη και επιτυχημένη εφαρμογή της προτεινόμενης αναπτυξιακής στρατηγικής καθορίζεται ο μηχανισμός που θα αναλάβει τη συνεχή παρακολούθηση της διαδικασίας, θα διεξάγει ελέγχους και θα καταγράφει σημαντικά δεδομένα, με σκοπό να διορθώνει ασυνέπειες και αδυναμίες δια μέσου της ανάδρασης.

Λέξεις Κλειδιά: Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη, Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Κοινωνική Οικονομία, Αγροτικοί Συνεταιρισμοί

ABSTRACT

The agricultural sector in Greece has always been a critical socio-political element and one of the main pillars of the country's economy. However, over the years, the agricultural growth over the years is disproportional to its importance and potential, while the practices followed are not aligned with current global and European directions. At the same time, cooperatives are an important component of the physical and socio-economic reality of each area, as they contribute to its balanced development. This derives from the impact they have on the area each one operates. This is particularly important given that they seek to meet the needs and expectations of the people of the area itself, who are also members of the cooperative (CICOPA, 2013).

The aim of this study is to redesign the strategy towards the Worth-living Integrated Development of the study area, as it is formed by the municipalities of Nemea, Argos-Mycenae and Nafplio. The above municipalities have been chosen for this study due to their strong rural character as well as the dynamic presence and activity of the cooperatives in those areas. Furthermore, the significant differences that they present to one another, although they are adjacent, is an additional factor that highlights their importance to the study.

The formulation of the suggested developmental strategy was conducted employing tools from the Worth-living Integrated Development. Initially, primary and secondary research was carried out with the intention of recording data from the existing physical and socio-economic reality of the study area, as well as the use of the appropriate geospatial tools. The information and data of the secondary research was obtained from online resources published studies, reports, papers, articles and government databases, while the primary research followed the combination of qualitative and quantitative methods, such as the conduction of structured interviews, the collection of information using open-ended and closed-ended questions in questionnaires, rating scale questions, list type questions and Likert scale questions. Lastly, the geospatial analysis tool ArcMap was used to capture elements of the existing state.

Continuously, the elements that compose the physical and socio-economic reality of the study area were analysed, identifying the problems and limitations displayed and, simultaneously, highlighting its potential and possibilities. Taking into consideration the above, the actions presented in this study, that frame the suggested development strategy, have been formulated. A pre-assessment and evaluation of the implementation of this strategy was followed, examining its content in relation to the feasibility of a number of factors that have been set and are considered to affect its implementation. Finally, in order to successfully and optimally apply the suggested development strategy, this study designates the mechanism that will undertake the continuous

monitoring of the process, conduct audits and record important data, with the intent to correct inconsistencies and weaknesses through the provision of effective feedback.

Key Words: Worth-living Integrated Development, Mmunicipality of Nemea, Mmunicipality of Argos-Mycenae, Mmunicipality of Nafplio, Social Economy, Agricultural Cooperatives

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Βιώνοντας τα τελευταία χρόνια μία βαθιά και πολυδιάστατη κρίση, η οποία έχει αποδειχθεί ότι δεν ήταν μόνο οικονομική, αλλά διαχέεται στην ευρύτερη φυσική και κοινωνικοοικονομική πραγματικότητα του ανθρώπου, είναι ζωτικής σημασίας να προσεγγίσουμε αυτό το πρόβλημα ολιστικά και να αντιμετωπίσουμε όλες τις επιμέρους επιδράσεις του ως μία ολότητα, τα μέρη της οποίας αλληλοεπιδρούν και αλληλεξαρτώνται. Έτσι, θα μπορούμε να δημιουργήσουμε ένα “όλον”, το οποίο θα αποτελέσει το θεμέλιο για την ανοικοδόμηση μιας δημοκρατικής κοινωνίας αξιών, με μέλη ενεργούς, μορφωμένους και αλληλέγγυους πολίτες, στοχεύοντας προς την επίτευξη ολοκληρωμένης, εξίσου πολυδιάστατης ανάπτυξης, αλλά και ενός κόσμου στον οποίο υπάρχουν ευκαιρίες για όλους να ευημερήσουν και εν τέλει όλοι να αξίζει να ζουν σ’ αυτόν.

Ιδιαίτερη βαρύτητα στην προσπάθεια αυτή έχει η κριτική που γίνεται στους όρους «βιώσιμη» και «αειφόρος» ανάπτυξη, η οποία σχολιάζει την μονοδιάστατη οικονομική προσέγγιση που αποδεικνύεται ότι έχει στην εφαρμογή της αυτού του είδους η ανάπτυξη. Συνυπολογίζοντας την κρισιμότητα αυτής της πλανητικής κρίσης και τα αποθέματα αντοχής του πλανήτη στις πιέσεις που επιφέρει αυτό το μοντέλο, είναι ζωτικής σημασίας να επαναπροσδιορίσουμε και όχι απλώς να ξανασκεφτούμε τον τρόπο οργάνωσης, συνδημιουργώντας ένα σύστημα κοινωνικά δίκαιο και περιβαλλοντικά ηθικό (enallaktikos.gr, 2022).

Οι κατευθύνσεις αυτές αποτελούν, μεταξύ άλλων, σημαντικούς στόχους της ολοκληρωμένης ανάπτυξης, ένας όρος που θέτει «την ταυτόχρονα οικονομική, πολιτική, κοινωνική, πολιτισμική και κατάλληλα τεχνική/τεχνολογική, και γι’ αυτό **Αξιοβίωτη Ανάπτυξη**, γιατί θα τελείται πάντα σε διαλεκτική αρμονία και με σεβασμό στον Άνθρωπο ως πρόσωπο, όπως αυτός εντάσσεται ειρηνικά και δημιουργικά στο Φυσικό και Πολιτισμικό Περιβάλλον του, ως οργανικό και αναπόσπαστο μέρος του και όχι ως κυρίαρχος, ιδιοκτήτης, "επενδυτής" ή εκμεταλλευτής του» (Ρόκος, 2005, σελ.4).

Θεμέλια της Αξιοβίωτης Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης αποτελούν οι θεμελιακές αρχές της ανθρώπινης υπόστασης, στην ουσία τους και όχι απλώς στη δημόσια αναγγελία τους, και αφορούν στην ειρήνη, την ολοκληρωτική δημοκρατία, την δικαιοσύνη, την ισότητα και την κοινωνική αλληλεγγύη (Ρόκος, 2001).

Τα **μεθοδολογικά της εργαλεία** είναι η διεπιστημονικότητα και η ολιστική διερεύνηση, μελέτη, αντίληψη, κατανόηση και αντιμετώπιση, με συμμετοχικές διαδικασίες, των αντικειμενικά πολυδιάστατων, ιδιαίτερα σήμερα, θεμάτων και προβλημάτων της "Ανάπτυξης" και του Περιβάλλοντος, με ταυτόχρονη αναγνώριση, σεβασμό και αξιοποίηση της αυτόχθονης σοφίας των ανθρώπων του μόχθου και των βουνών (Ρόκος, χ.χ).

Υποκείμενο, αλλά και **υλική βάση** της Αξιοβίωτης Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης είναι ο ενεργός, υπεύθυνος, ευαίσθητος, συνειδητός, μορφωμένος και ολόπλευρα ενημερωμένος, δημιουργικός πολίτης και οι κινήσεις, πρωτοβουλίες και συλλογικότητές του (Ρόκος, χ.χ).

Οι πρωτοβουλίες αλληλέγγυας και κοινωνικής οικονομίας, εκτός του ότι μοιράζονται την ίδια υλική βάση με την Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη, συγκλίνουν στην αντίληψη της αλληλεξάρτησης των διαστάσεων, την ανάγκη αποτίναξης των πλασματικών αναγκών και την υιοθέτηση δίκαιου και αλληλέγγυου τρόπου ζωής (Γεροντέλη, 2013 σελ.7). Στη συνέχεια παρουσιάζονται διεθνή τέτοια παραδείγματα.

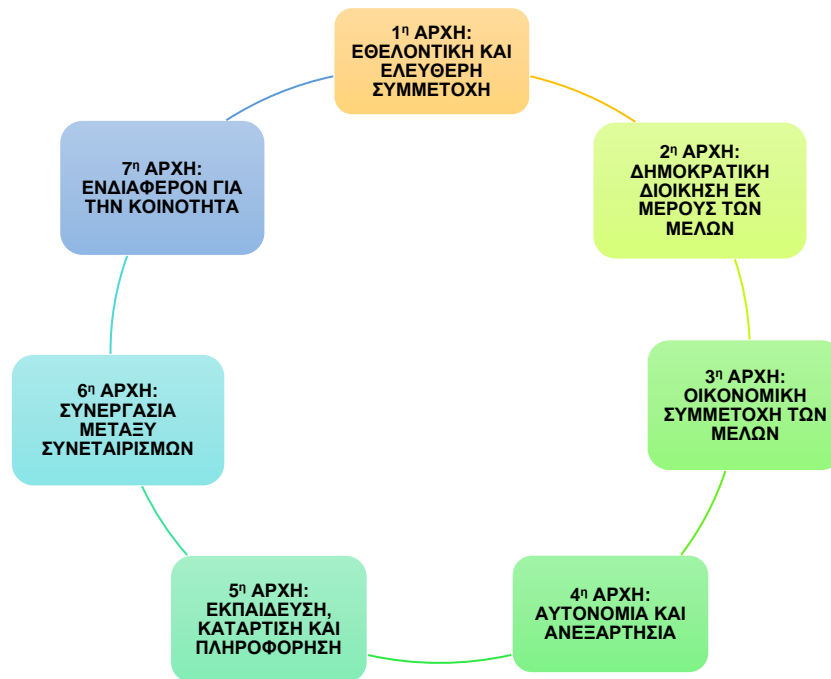
Σημαντικές πρωτοβουλίες αποτελούν οι οικο-κοινότητες, οι οποίες βασίζονται στην αρμονική συνύπαρξη του ανθρώπου με τη φύση, μέσα από την οποία ο άνθρωπος θα κατακτήσει την ηθική του υπόσταση, την πνευματική του βελτίωση, αλλά και την πολιτιστική του εξέλιξη, οραματιζόμενος έναν καλύτερο κόσμο (Οικοκοινότητα Κύπταρο νέας γης, 2012). Υπάρχουν πολλά είδη οικο-κοινότητας και σημαντικά εγχώρια παραδείγματα. Ένα από αυτά είναι η οικο-κοινότητα Telaithrion Project που δημιουργήθηκε στην περιοχή της Ιστιάας με κατεύθυνση τη φυσική δόμηση (δόμηση-cob), όπου εκτός από την οικοδόμηση των υποδομών της με παραδοσιακές μεθόδους και τοπικά υλικά, εξασφαλίζει την διατροφική της αυτονομία καλλιεργώντας, ενώ διεξάγει διαδραστικά εργαστήρια και σεμινάρια (Γεροντέλη, 2013,σελ.11). Επίσης, αξίζει να αναφερθεί η αυτόνομη οικο-κοινότητα «Αείφαρον» που εντοπίζεται στην περιοχή μελέτης της παρούσας εργασίας και συγκεκριμένα στην Αρχαία Νεμέα, όπου μέσα από την αρμονική συνύπαρξη και συνεργασία οι άνθρωποι της έχουν επιτύχει την ενεργειακή τους αυτονομία, τη διατροφική και κοινωνική τους αυτάρκεια (Παπαδόπουλος, 2019). Επιπροσθέτως, πρωτοβουλίες με ίδια αξιακή βάση αποτελούν και τα οργανωμένα δίκτυα ανταλλαγής προϊόντων και υπηρεσιών, με ιδιαίτερο μοντέλο να αποτελεί η τράπεζα χρόνου, όπου πραγματοποιείται ανταλλαγή υπηρεσιών και γνώσεων χρησιμοποιώντας ως συναλλαγματικό μέσο τον χρόνο (Γεροντέλη, 2013, σελ.13).

Δυναμικά παραδείγματα λαϊκής πρωτοβουλίας εμφανίζονται επίσης από την προσπάθεια ιθαγενών και αγροτών της Λατινικής Αμερικής, οι οποίοι ανέπτυξαν την δική τους περιφερειακή οικονομία σε μία προσπάθεια να υπερασπιστούν τον φυσικό και πολιτισμικό πλούτο της περιοχής τους από την εκμετάλλευση μεγάλων πολυεθνικών και να κατοχυρώσουν την αυτονομία τους, δημιουργώντας συνεταιρισμούς και αναπτύσσοντας δίκτυα δίκαιου εμπορίου. Ένα τέτοιο είναι η κοινοτική οργάνωση που σχημάτισαν οι άνθρωποι της Nueva Libertad, οι οποίοι λειτουργούν εξολοκλήρου συλλογικά και αλληλέγγυα, κατακτώντας την ανεξαρτησία και την βελτίωση της ποιότητας ζωής τους (Γεροντέλη, 2013, σελ.9).

Ένα άλλο ενθαρρυντικό παράδειγμα συνεταιριστικής οικονομίας αποτελεί το δίκτυο συνεταιρισμών - Mondragon Corporacion Cooperativa (Συνεταιριστική Επιχείρηση του Μοντραγκόν) στη Χώρα των Βάσκων. Αρχή για όλο αυτό αποτέλεσε η πρωτοβουλία ενός ιερέα για τη συμμετοχή των εργατών στο κεφάλαιο και τη διεύθυνση των επιχειρήσεων, την οποία όμως δεν υποστήριξαν οι επιχειρηματίες. Όταν όμως ο ίδιος στήριξε και ενίσχυσε την εκπαίδευση των νέων της περιοχής, τότε κάποιοι απ' αυτούς προχώρησαν στην ίδρυση της πρώτης συνεταιριστικής επιχείρησης το 1956. Το εγχείρημα αυτό συνοδεύτηκε από την συγκρότηση ομίλου συνεταιρισμών και πολυτεχνικής σχολής, της οποίας οι σπουδαστές μπορούσαν να εργαστούν και να συμμετέχουν στη διοίκηση των συνεταιρισμών αυτών. Όταν τη δεκαετία του 1980 εμφανίστηκε η κρίση στην Ισπανία και στο Μοντραγκόν, ο όμιλος συνεταιρισμών έδειξε καλύτερη αντοχή σε σχέση με τις άλλες επιχειρήσεις. Σημαντικοί παράγοντες επιτυχίας του Μοντραγκόν αποτελούν ο ανθρωποκεντρικός χαρακτήρας του, η βαρύτητα που δόθηκε στην σφαιρική εκπαίδευση όλων των μερών της και τη διάχυση των ωφελειών που επέφερε, στις ιδιαιτερότητες του τοπικού πολιτισμού και της ανεπτυγμένης συνεργατικής κουλτούρας. Η Συνεταιριστική Επιχείρηση του Μοντραγκόν αποτελεί σήμερα μία από τις πιο επιτυχημένες της Ισπανίας (Γεροντέλη, 2013, σελ.10), τον κυριότερο επιχειρηματικό όμιλο στη Χώρα των Βάσκων και τον τρίτο μεγαλύτερο συνεταιρισμό στον κόσμο (Ειρηναίος, 2019).

Ως συνεταιρισμός νοείται μία «αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους δια μέσου μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης» (Δ.Σ.Ε., 2015, σελ. 33-34). Οι συνεταιρισμοί, δημιουργώντας τον πλούτο για τους πολλούς, οι οποίοι αποτελούν τα μέλη τους, και όχι μόνο για τους λίγους, που συνήθως έχουν ρόλο ιδιοκτήτη της επιχείρησης, παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην υγιή ανάπτυξη του ανθρώπου και στην εξομάλυνση την τεράστιας παγκόσμιας ανισότητας μεταξύ πλούσιων και φτωχών. Σε σχέση με τις υπόλοιπες μορφές επιχειρήσεων και οργανώσεων, ένας συνεταιρισμός δεν αποτελεί ούτε αμιγώς οικονομική μονάδα, ούτε αμιγώς κοινωνική οργάνωση, αλλά ένα μικτό κοινωνικοοικονομικό μοντέλο που στοχεύει στην ταυτόχρονη βελτίωση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής θέσης των μελών του (Κοντογεώργος, Σεργάκη, 2015, σελ.1). Παρακάτω διατυπώνονται οι 7 συνεταιριστικές αρχές, οι οποίες αποτελούν τα θεμέλια για την οικοδόμηση και λειτουργία ενός συνεταιρισμού:

Γράφημα 1: Συνεταιριστικές Αρχές

Πηγή: (Δ.Σ.Ε., 2015, p. ii)

Στη νεότερη και σύγχρονη ιστορία της Ελλάδας, η κοινωνική συνεργασία και η εργατική αυτοδιαχείριση στον παραγωγικό τομέα αναπτύχθηκε και ισχυροποιήθηκε με την δυναμική παρουσία των αγροτικών συνεταιρισμών. Σημαντικό χαρακτηριστικό τους είναι ότι αποτελούν συλλογικότητες οργανωμένες από-τα-κάτω, οι οποίες δεν στοχεύουν αποκλειστικά στην οικονομική ανάπτυξη των μελών τους.

Ο πρωτογενής τομέας παραγωγής αποτελούσε και αποτελεί μέχρι και σήμερα μία κινητήριο δύναμη για την ανάπτυξη της Ελλάδας. Παρά τα διαχρονικά προβλήματα λόγω κακής διαχείρισης, η αγροτική παραγωγή με την μεταποίηση, τις υπηρεσίες και τα εφόδια που την αφορούν, έχει πολλά περιθώρια βελτίωσης και ανάπτυξης, σημαντικές προοπτικές κερδοφόρων επενδύσεων, με τις δυνατότητές της να μπορούν να διαμορφώσουν ένα δυναμικό δίκτυο συνεργασίας με τους υπόλοιπους παραγωγικούς τομείς, αποτελώντας τον κορμό ενός νέου ισχυρού και υγιούς αναπτυξιακού μοντέλου για την ανάκαμψη της χώρας.

Παράλληλα, κατά τη χρηματοπιστωτική κρίση οι συνεταιρισμοί φάνηκαν να είναι ιδιαίτερα ανθεκτικοί στις αντιξοότητες που προέκυψαν, λόγω του τρόπου συνύπαρξης και συνεργασίας των μελών τους, δηλαδή της βάσης αυτών των οργανισμών. Συνεπώς, στην προσπάθεια να εξαλείψουμε αυτήν την πολυδιάστατη κρίση, φαίνεται ότι η συνεργατική οργάνωση θα μπορέσει να φωτίσει το μέλλον, θέτοντας γερά θεμέλια προς μία ολοκληρωμένη ανάπτυξη, δίκαιη και ισόρροπη. Άλλωστε, ο άνθρωπος από πολύ νωρίς στην δράση του αναγνώρισε τη δυναμικότερη

παρουσία της ομάδας έναντι της μονάδας, γεγονός που περιγράφεται από την αρχαία αρχή «ισχύς εν τη ενώσει» και εδραιώνεται από την ιδιαίτερη αξία του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι (Βουλή των Ελλήνων, χ.χ).

Η συνεταιριστική οικονομία στον πρωτογενή τομέα της χώρας έχει ιδιαίτερο νόημα εφαρμογής, δίνοντας λύση σε κείρια προβλήματα του κλάδου. Το μικρό μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και ο πολυτεμαχισμένος κλήρος του τόπου είναι διαχρονικά ζητήματα που δυσχεραίνουν την αποδοτικότητα και τις αναπτυξιακές προοπτικές του τομέα. Το δεδομένο αυτό αποτελεί αγκάθι για την ελληνική γεωργική παραγωγή, καθώς επιφέρει υψηλά κόστη παραγωγής και δυσμενέστερους συναλλαγματικούς όρους, μικρή εφαρμογή καινοτομιών, αυξημένο κόστος χρηματοδότησης και μη θελκτικό περιβάλλον για ενασχόληση και επενδύσεις. Με την συλλογικότητα που διέπει τον συνεταιρισμό και ειδικότερα, στην προκειμένη, τον αγροτικό συνεταιρισμό, δημιουργείται οικονομία κλίμακας, η οποία μειώνει σημαντικά το κόστος παραγωγής, αυξάνει την παραγωγή δημιουργώντας ικανοποιητικό τονάζ για απευθείας εμπορία χωρίς μεσάζοντες και παράλληλα ισχυροποιεί την διαπραγματευτική δύναμη των αγροτών σχετικά με τις εισροές και εκροές της εκμετάλλευσης, ενώ οι συλλογικές επενδύσεις που επιτυγχάνονται μπορούν να δημιουργήσουν εξαιρετικές υποδομές, τις οποίες μία μεμονωμένη μονάδα θα μπορούσε πιο δύσκολα ή δε θα μπορούσε να εξασφαλίσει.

Όλα τα προβλήματα που προαναφέρθηκαν επηρεάζουν το σύνολο της αλυσίδας αξίας του αγροδιατροφικού τομέα, η οποία ξεκινώντας από την πρωτογενή παραγωγή συνδέεται με τον δευτερογενή τομέα και την μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων και καταλήγει στις επιχειρήσεις του τριτογενούς τομέα, οι οποίες εμπορεύονται και προωθούν τα τελικά αγροδιατροφικά προϊόντα. Αξίζει να επισημανθεί ότι σημαντικά εμπόδια για τον αναπροσανατολισμό του αγροτικού τομέα της Ελλάδας αποτέλεσαν το οικογενειακό δίκαιο και η ιδιοκτησιακή κουλτούρα που έχει επικρατήσει, αλλά και η οικονομική και πολιτική συνθήκη της χώρας, κατά την οποία πραγματοποιήθηκε δημόσιος δανεισμός ως κρατική παρέμβαση στον αγροτικό τομέα και επέφερε την σημαντική υποβάθμιση της αγροτικής οικονομίας.

Το 1915 ψηφίστηκε ο πρώτος νόμος σχετικά με τους συνεταιρισμούς, με τον οποίο ξεκίνησε να αναπτύσσεται ένα δυναμικό αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα. Το κίνημα αυτό τα πρώτα δέκα χρόνια δράσης του επεδίωξε να καταπολεμήσει την παρουσία τοκογλύφων που κατέστρεφαν τους απλούς αγρότες, για τους οποίους εξασφάλισε βοηθητικές πιστώσεις, αλλά και στο σύνολο της διαχρονικής δραστηριοποίησής του συνέβαλε σημαντικά στην ανάπτυξη της υπαίθρου, την κατασκευή ζωτικών υποδομών και τη στήριξη για επιβίωση των μικρών γεωργών.

Η κρατική εποπτεία των συνεταιρισμών και η εργαλειοποίηση που επικράτησε δεν τους επέτρεψαν να απεμπλακούν από σχέσεις πολιτικής πατρωνίας και κατ' επέκταση να αναπτύξουν

ένα δυναμικό, αυτόνομο και συνειδητό συνεταιριστικό κίνημα. Αντιθέτως, τη δεκαετία του '80 όπου οι αγροτικοί συνεταιρισμοί χρησιμοποιήθηκαν ως εργαλεία άσκησης κρατικής πολιτικής, με συνέπειες την υπερστελέχωσή τους, τη δραματική αύξηση των χρεών τους στην Αγροτική Τράπεζα σε σημείο που δεν ήταν βιώσιμο, την πληρωμή των προϊόντων των παραγωγών σε τιμές ανώτερες της αγοράς και την πραγματοποίηση επισφαλών επενδύσεων. Το 2011 βάσει της νέας νομοθεσίας που ψηφίστηκε, οι πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί έπρεπε να ιδρύσουν ανώνυμες εταιρείες προκειμένου να προχωρήσουν σε συνένωση, με αποτέλεσμα να καταργηθούν οι δευτεροβάθμιες περιφερειακές και εθνικές ενώσεις και με σημαντικό επακόλουθο την ενίσχυση του κρατικού ελέγχου στο συνεταιριστικό κίνημα. Την επόμενη χρονιά η Αγροτική Τράπεζα εκχωρήθηκε σε ιδιωτική τράπεζα, αφήνοντας τους συνεταιρισμούς με ελάχιστες πηγές χρηματοδότησης. Οι διαχρονικές μεταπτώσεις του αγροτικού συνεργατισμού αντανακλούν ιστορικές αναταραχές, πολιτικές παρεμβάσεις, ακατάλληλα νομικά πλαίσια και έλλειψη εσωτερικής συνοχής και συσπείρωσης των μελών του.

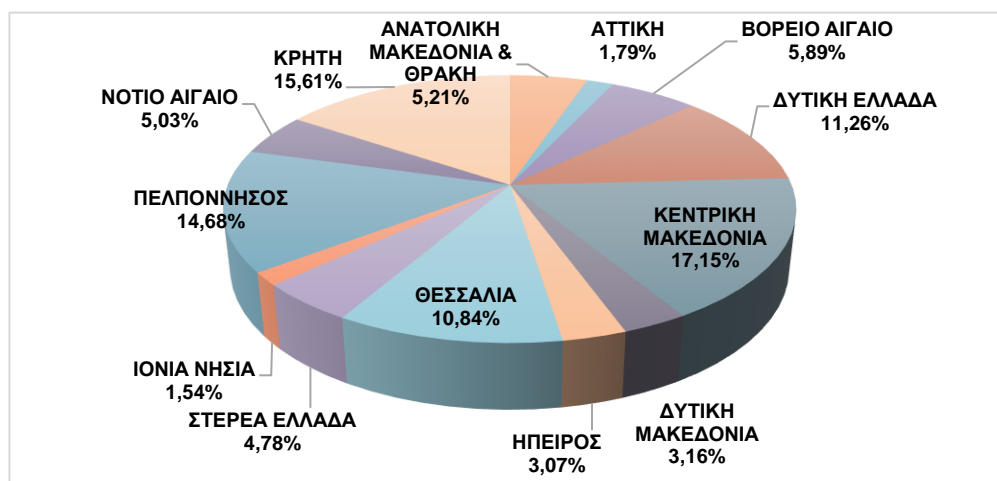
Η κατακερματισμένη συνεταιριστική νομοθεσία της Ελλάδας, με την τακτική θέσπιση πολλών και διαφορετικών νόμων για κάθε τύπο συνεταιρισμού, που στην πραγματικότητα επέφερε ένα εξαιρετικά ασταθές θεσμικό περιβάλλον γι' αυτούς, μέσα από το οποίο δυσκολεύεται η ευδοκίμησή τους στον αγροτικό τομέα, όσο και οποιαδήποτε συνεργασία μεταξύ τους. Παρ' όλο που η νέα ΚΑΠ δίνει προτεραιότητα στην ενίσχυση των συλλογικών σχημάτων, η επικρατούσα πολυνομία δεν εξυπηρετεί τις ανάγκες τους και δυσχεραίνει τη διαμόρφωση μίας δυναμικότερης συλλογικής ταυτότητας. Μεταξύ των σημαντικών προβλημάτων των συνεταιρισμών εντοπίζονται η αδιαφάνεια στη λήψη αποφάσεων του διοικητικού οργάνου, η έλλειψη δημοκρατικής λειτουργίας, η περιορισμένη συνεργασία μεταξύ τους και η υποτονική αξιοποίηση της παραγωγικής τους δυναμικότητας που επιφέρουν περιορισμένη οικονομική αποδοτικότητα, η μικρή δραστηριότητα τυποποίησης, η παρακώλυση στη σύσταση και λειτουργία τους λόγω γραφειοκρατίας, η περιορισμένη ενσωμάτωση καινοτομιών και η μικρή αξιοποίηση κατάλληλα καταρτισμένου και νεαρού εργατικού δυναμικού. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι βάσει της μελέτης «Ένα νέο μοντέλο συνεργατικότητας για τον πρωτογενή τομέα στην Ελλάδα» που δημοσιεύθηκε το 2019 από την ΔΙΑΝΕΟΣΙΣ, διαπιστώθηκαν τα εξής (Σκυλακάκη, Κανταρτζής, Μπένος, Σκυλακάκης, χ.χ., σελ.18-19):

- Ο μέσος κλήρος είναι 68 στρ και αντιστοιχεί σχεδόν στο 1/3 του ευρωπαϊκού μέσου όρου.
- Οι περισσότερες από τις μισές εκμεταλλεύσεις έχουν έκταση μικρότερη από 20 στρ.
- Το 95% των 17.000 επιχειρήσεων στον τομέα των τροφίμων έχουν λιγότερους από 10 υπαλλήλους και λόγω μεγέθους, οι μονάδες δεν είναι ανταγωνιστικές στις εξαγωγές.

- Ο πρωτογενής τομέας αποδίδει σε ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά στρέμμα περίπου 60% λιγότερο από ότι ο αντίστοιχος τομέας στην Ιταλία.
- Λιγότερο από το 1/5 των συνεταιρισμών είχαν έστω μία υποτυπώδη οικονομική παρουσία, ενώ οι αποτυχημένοι συνεταιρισμοί κατέληξαν να χρωστούν συνολικά το ιλιγγιώδες ποσό των 2,4 δις €.

Σε μία περίοδο μετάβασης προς μία νέα αγροτική εποχή, το παγκόσμιο σύστημα διατροφής μεταμορφώνεται προς την αγρο-βιομηχανοποίηση, η οποία χαρακτηρίζεται από εξειδίκευση της αγροτικής παραγωγής και ένταση της εξάρτησής της από εξωτερικές παραγωγικές εισροές και υπηρεσίες, ενώ παράλληλα οι συμμετέχοντες στο αγροδιατροφικό σύστημα εφαρμόζουν εντονότερα πρακτικές κάθετου συντονισμού και δικτύωσης μεταξύ τους (Σκυλακάκη, Κανταρτζής, Μπένος, Σκυλακάκης, χ.χ., σελ.18). Είναι λοιπόν επιτακτική ανάγκη να οικοδομηθεί ένα νέο μοντέλο συνεργατικότητας στον αγροδιατροφικό τομέα που θα εξαλείψει τις διαχρονικές παθογένειες του κλάδου, στοχεύοντας στην ενοποίηση και απλούστευση της συνεταιριστικής νομοθεσίας της χώρας και παράλληλα στην εξασφάλιση προστιθέμενης αξίας στα αγροτικά προϊόντα που θα καθιερώσει ισχυρά «brand names» στην αγορά.

Γράφημα 2: Κατανομή συνεταιρισμών ανά Περιφέρεια

Πηγή: (ΥΠΑΑΤ, 2023)

Στο γράφημα 2 παρουσιάζεται η κατανομή των καταγεγραμμένων αγροτικών συνεταιρισμών της χώρας ανά Περιφέρεια. Από τους συνολικά 1.172 ΑΣ της Ελλάδας, το μεγαλύτερο ποσοστό δραστηριοποιείται στην Κεντρική Μακεδονία με 201 ενεργούς συνεταιρισμούς, ακολουθεί η Κρήτη με 183 συνεταιρισμούς και η Πελοπόννησος με 172 συνεταιρισμούς. Αντίθετα, τα μικρότερα ποσοστά συνεταιρισμών εντοπίζονται στα Ιόνια Νησιά με 18 συνεταιρισμούς και στην Αττική με 21 συνεταιρισμούς, ενώ μικρός είναι και ο αριθμός των συνεταιρισμών της Ηπείρου, οι οποίοι αριθμούν τους 36 (ΥΠΑΑΤ, 2023).

1. Πολιτική Διάσταση

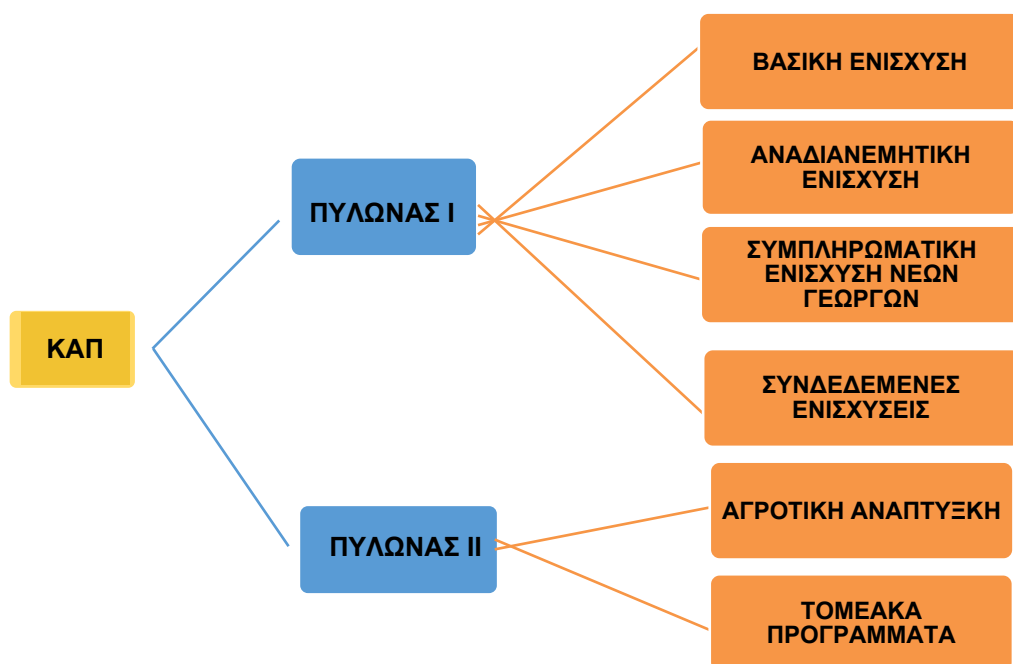
1.1. Κοινή Αγροτική Πολιτική 2023 - 2027

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική αποτελεί ένα σύνολο κανονισμών και ρυθμίσεων που σχετίζονται με τον αγροτικό τομέα και στοχεύουν στη δημιουργία του κατάλληλου ρυθμιστικού πλαισίου λειτουργίας και ελέγχου του, κοινού για το σύνολο της επικράτειας του ευρωπαϊκού χώρου. Η ΚΑΠ άρχισε να ισχύει από το 1962 με σκοπό δημιουργίας τον καθορισμό της Κοινής Αγοράς Αγροτικών Προϊόντων της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και αποτελεί μία από τις παλαιότερες και σημαντικότερες πολιτικές που υλοποιούνται στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα, το περιεχόμενο της ΚΑΠ αφορά στην αγροτική παραγωγή, στις ενισχύσεις των γεωργών, στην ανάπτυξη της υπαίθρου και στη ρύθμιση των αγορών γεωργικών προϊόντων, φροντίζοντας παράλληλα και την περιβαλλοντική συμβατότητα της γεωργικής δραστηριότητας, τη διακίνηση αγροτικών προϊόντων, τη σταθερότητα των τιμών, την επιλογή και την υψηλή ποιότητα των προϊόντων, τη χρήση του εδάφους και την απασχόληση στον αγροτικό τομέα.

Το περιεχόμενο της ΚΑΠ οργανώνεται και διακρίνεται σε δύο ομάδες, τον Πυλώνα I και τον Πυλώνα II, όπως φαίνεται και στο γράφημα 3. Λόγω της αναγκαιότητας να προσαρμόζεται στις επικρατούσες κάθε φορά συνθήκες, υφίσταται μεταρρυθμίσεις οι οποίες πραγματοποιούνται σε προγραμματικές περιόδους συνήθως εξαετούς διάρκειας (ΚΑΠ, 2022). Παράλληλα, κάθε χώρα δημιουργεί το δικό της Στρατηγικό Σχέδιο εφαρμογής της τρέχουσας ΚΑΠ, το οποίο αποτελεί το βασικό κείμενο πολιτικής για την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα και των αγροτικών περιοχών. Ευθυγραμμίζεται με τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις της ΚΑΠ και καθορίζει τις κατάλληλες παρεμβάσεις για τα δεδομένα και τις ανάγκες της κάθε χώρας, ώστε να ικανοποιηθούν οι στόχοι της ΚΑΠ (ΥΠΑΝ, 2022, σελ. 4).

Η νέα τρέχουσα προγραμματική περίοδος αφορά στα έτη 2021-2027, με την διετία 2021-2022 λόγω πανδημίας να έχει χαρακτήρα γέφυρας, αποτελώντας την μεταβατική περίοδο από την ΚΑΠ 2014-2020 στη νέα ΚΑΠ 2023-2027. Πολύ βασικά σημεία της ΚΑΠ 2023-2027, εκτός των άλλων, αποτελούν η κατάργηση των ιστορικών δικαιωμάτων μέχρι το 2030, η κατάρτιση των αγροτών, η **ενίσχυση των νέων αγροτών** στον γεωργικό τομέα, η προώθηση και **στήριξη των συλλογικών σχημάτων**, η αντιμετώπιση του κατακερματισμένου και διάσπαρτου κλήρου που χαρακτηρίζει την ελληνική αγροτική γη και η παγίωση σύγχρονων φιλοπεριβαλλοντικών πρακτικών.

Γράφημα 3: Διάρθρωση του Πυλώνα I και του Πυλώνα II

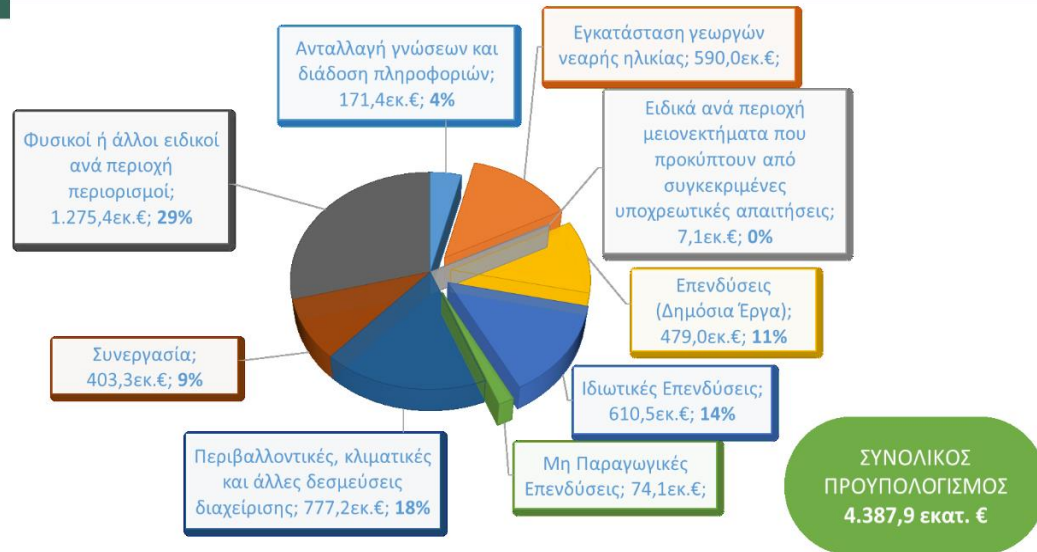
Πίνακας 1 : Πυλώνας I της ΚΑΠ

ΒΑΣΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ	ΑΝΑΔΙΑΝΕΜΗΤΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ	ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΝΕΩΝ ΓΕΩΡΓΩΝ	ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ
<p>Μεταφορά πόρων στον Πυλώνα II Διατήρηση των 3 Αγρονομικών Περιφερειών: 1.Αροτραία 2.Μόνιμες καλλιέργειες 3.Βισκότοποι</p> <p>Κατάργηση των ιστορικών δικαιωμάτων με την εφαρμογή της σύγκλισης της αξίας των δικαιωμάτων στη μέση αξία</p>	<p>Νέο μέτρο πολιτικής. Προβλέπεται εφαρμογή της αναδιανομής των ενισχύσεων από τις "μεγαλύτερες σε μικρότερες ή μεσαίες γεωργικές εκμεταλλεύσεις"</p> <p>Προσδιορισμός μικρών και μεσαίων εκμεταλλεύσεων με τη χρήση του οικονομικού μεγέθους που ανάγεται μετά σε επιλέξιμη έκταση (εκτάρια)</p>	<p>Νέοι γεωργοί ηλικίας < 40 ετών</p> <p>7 ευρώ/στρέμμα</p> <p>28 εκατ. ευρώ/έτος</p> <p>Ανώτατο όριο τα 250 στρέμματα</p>	<p>16 προϊόντα - 245,27 εκατ. ευρώ/έτος</p> <p>Εκτός τα ροδάκινα, τα ζαχαρότευτλα, το σπαράγγι και οι καρποί με κέλυφος</p> <p>Εντός το καλαμπόκι</p> <p>Κατεύθυνση του 80% στην ζωική παραγωγή</p>

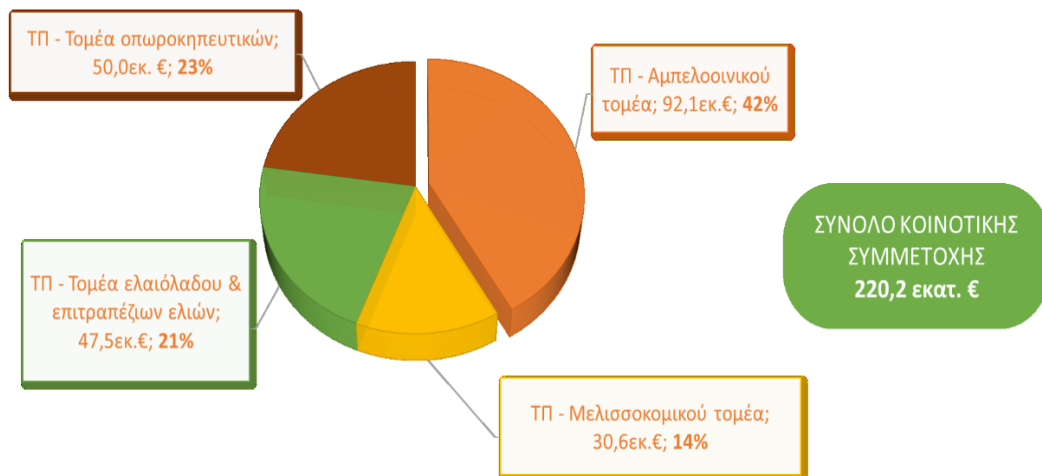
Πηγή: (ΥΠΑΑΤ, 2023)

Γράφημα 4: Κατανομή προϋπολογισμού πυλώνα II

ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΠ 2023 -2027

ΤΟΜΕΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΣ ΚΑΠ 2023 -2027

Πηγή: (ΥΠΑΑΤ, 2022)

1.2. Υπομέτρο 2.1 του ΠΑΑ: «Χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών στο γεωργικό τομέα»

Το πρόγραμμα στήριξης «Χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών στο γεωργικό τομέα – Στήριξη για αποκόμιση οφέλους από τη χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών» αποτελεί υπομέτρο του μέτρου 2 «Συμβουλευτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες διαχείρισης γεωργικής εκμετάλλευσης και υπηρεσίες αντικατάστασης στην εκμετάλλευση» του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης αφορά στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος παροχής συμβουλών για τον αγροτικό τομέα. Στόχος του υπομέτρου 2.1 είναι η δωρεάν παροχή εξειδικευμένης και εξατομικευμένης συμβουλευτικής υποστήριξης από πιστοποιημένους φορείς γεωργικών συμβούλων στον αγροτικό πληθυσμό, με έμφαση στους νέους αγρότες, προκειμένου η τεχνοοικονομική και περιβαλλοντική διαχείριση της εκμετάλλευσής τους να γίνεται με τρόπο ορθολογικό που θα εξασφαλίζει βελτίωση της αειφορίας και της απόδοσής της.

Οι συμβουλές που παρέχονται στις γεωργικές, φυτικής ή/και ζωικής κατεύθυνσης, εκμεταλλεύσεις κατατάσσονται στα εξής 6 Πακέτα Συμβουλών:

1. Συμβουλές που παρέχονται για τις κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης ή/και πρότυπα για ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές συνθήκες, καθώς και γεωργικές πρακτικές επωφελείς για το κλίμα και το περιβάλλον και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.
  - 1.1. Πολλαπλή συμμόρφωση
  - 1.2. Πρασίνισμα
  - 1.3. ΣΟΔ/Agro
2. Συμβουλές που παρέχονται για την εκπλήρωση των απαιτήσεων, όπως έχουν καθοριστεί από τα κράτη μέλη, για την εφαρμογή του άρθρου 11§3 της οδηγίας πλαίσιο για τα νερά.
  - 2.1. Ορθολογική χρήση νερού / Σύνταξη σχεδίου διαχείρισης
  - 2.2. Ορθολογική χρήση λιπασμάτων / Μείωση ρύπανσης υδάτων
  - 2.3. Ορθολογική διαχείριση ζωικών αποβλήτων / Μείωση ρύπανσης υδάτων
3. Συμβουλές που παρέχονται για την εκπλήρωση των απαιτήσεων, όπως έχουν καθοριστεί από τα κράτη μέλη, για την εφαρμογή του άρθρου 55 του καν. (ΕΚ) 1107/2009, ιδίως όσον αφορά στη συμμόρφωση με τις γενικές αρχές της ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας.
  - 3.1. ΟΦΠ
4. Συμβουλές στο γεωργικό τομέα σχετικά με δράσεις που μετριάζουν το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής και προωθούν την προσαρμογή της γεωργίας.
  - 4.1. Μετριασμός κλιματικής αλλαγής ή προσαρμογή σε αυτή
  - 4.2. Χρήση υποπροϊόντων, αποβλήτων κ.λπ. για τη βιοοικονομία
  - 4.3. Μείωση αερίων του θερμοκηπίου και αμμωνίας

5. Συμβουλές για την ορθή εφαρμογή των Μέτρων 10 «Ενισχύσεις για τη γεωργία, το περιβάλλον και το κλίμα» και 11 «Βιολογική Γεωργία».
  - 5.1. Υποστήριξη M11 – Βιολογική παραγωγή
  - 5.2. Υποστήριξη M10 – Γεωργοπεριβαλλοντικά
6. Συμβουλές που αποσκοπούν στη βελτίωση της βιωσιμότητας και της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και την αύξηση της προστιθέμενης αξίας του γεωργικού προϊόντος.
  - 6.1. Καινοτομία/Εκσυγχρονισμός/ΤΠΕ
  - 6.2. Μείωση κόστους παραγωγή
  - 6.3. Νέοι και νεοεισερχόμενοι γεωργοί
  - 6.4. Καθετοποίηση
  - 6.5. Προσανατολισμός στην αγορά

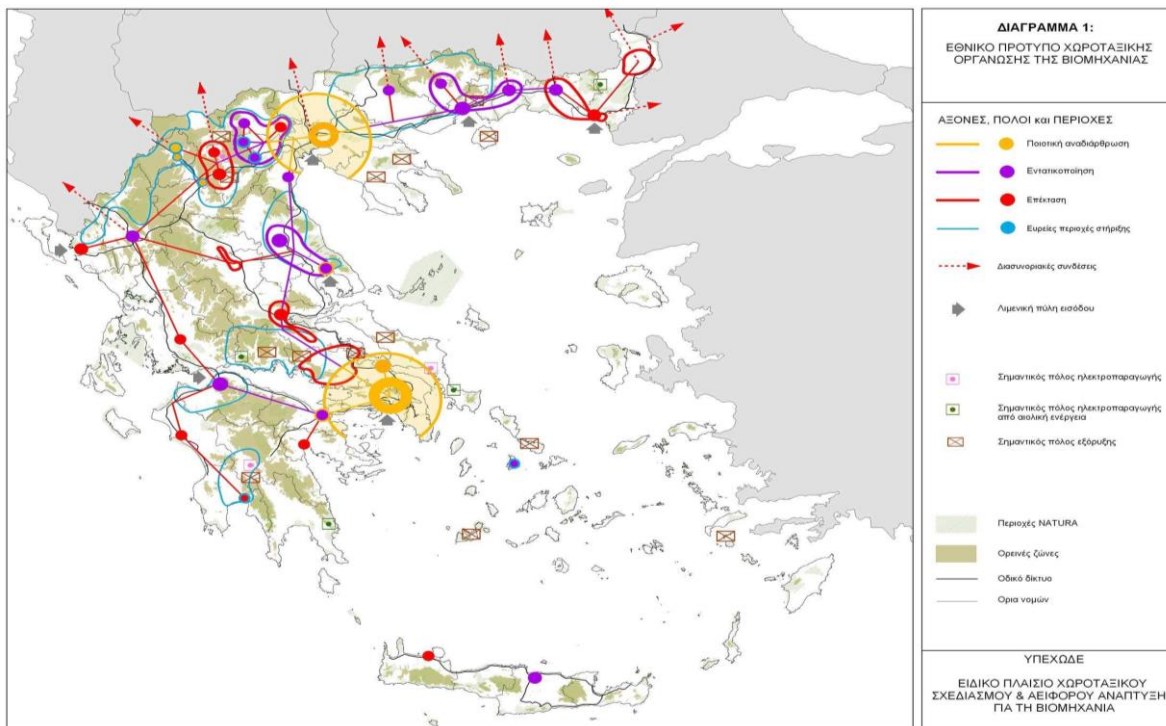
Τέλος, σε περιπτώσεις για τις οποίες τεκμηριωμένα απαιτείται, υπάρχει η δυνατότητα δειγματοληψιών και εργαστηριακών ελέγχων από τους γεωργικούς συμβούλους που μπορεί να αφορούν σε εδαφολογική, φυλλοδιαγνωστική, υπολ. φυτοπροστασίας και αναλύσεις σε νερό, κρέας και γάλα (ΥΠΑΑΤ, 2021, σελ. 9-10).

1.3.Ειδικό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αιεφόρου ανάπτυξης για τη βιομηχανία

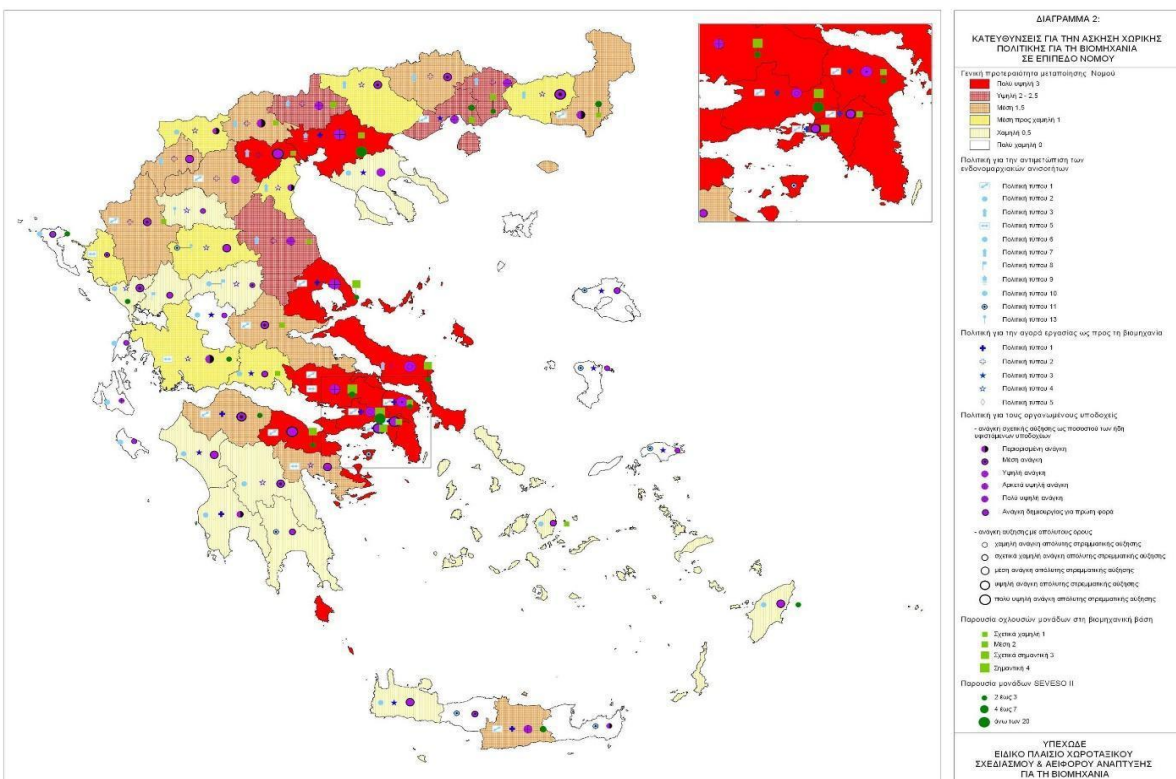
Σκοπός του ειδικού χωροταξικού σχεδίου και αιεφόρου ανάπτυξης για τη βιομηχανία αποτελεί η ανασύνθεση της χωρικής διάρθρωσης του βιομηχανικού τομέα με τέτοιο τρόπο που να ευθυγραμμίζεται με τους όρους της βιώσιμης ανάπτυξης. Εμπεριέχει τις κατάλληλες κατευθύνσεις σχετικά με την μακρο-χωρική οργάνωση της βιομηχανίας και τη χωροθέτησή της σε τοπικό επίπεδο (εθνικό, περιφερειακό, δημοτικό) σε συνάρτηση με τις χρήσεις γης, το εγκεκριμένο Ειδικό Πλαίσιο για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και των μελετών των Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον τουρισμό, τον Παράκτιο Χώρο και τα Νησιά και τον Ορεινό Χώρο (Η επιτροπή συντονισμού, 2009, σελ. 6).

Χάρτης 2: Εθνικό πρότυπο χωροταξικής οργάνωσης της βιομηχανίας

Χάρτης 1: Κατευθύνσεις για την άσκηση χωρικής πολιτικής για τη βιομηχανία

Οι αναπτυξιακές κατευθύνσεις για την Περιφέρεια Πελοποννήσου ευρύτερα σχετίζονται με την αποπεράτωση των μεγάλων οδικών αξόνων, την εφαρμογή νέων τεχνολογιών και καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία, τη στροφή προς τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, τη στροφή προς την οικοτεχνία βιολογικών και παραδοσιακών προϊόντων του αγροτικού τομέα, την αποτελεσματική διαχείριση της ρύπανσης των μονάδων βιομηχανίας και ενέργειας και την προστασία και διαφύλαξη του περιβάλλοντος. Σημαντικό χαρακτηριστικό της Περιφέρειας είναι το δίπολο που εμφανίζει ανάμεσα στο ηπειρωτικό κυρίως τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας Κορινθίας, το οποίο εντάσσεται στην Μητροπολιτική Περιοχή της Αθήνας, συγκεντρώνει μεγάλες βιομηχανικές μονάδες μητροπολιτικής χωροθέτησης και οι προοπτικές του είναι ίδιες με αυτές της Μ.Π.Α. και στο υπόλοιπο μεγάλο τμήμα της Περιφέρειας, όπου η βιομηχανία βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης και προβλέπεται να συνεχίσει να έχει δευτερεύοντα ρόλο. Αυτή η εσωτερική ανομοιογένεια της Περιφέρειας επιφέρει μία ασάφεια στην κλαδική της φυσιογνωμία, ωστόσο σε όλη της την έκταση υπάρχει η μεταποίηση-τυποποίηση αγροτικών προϊόντων, με ιδιαίτερες αναπτυξιακές δυνατότητες στο κομμάτι της οινοποίησης στις Π.Ε. Αρκαδίας, Αργολίδας και Κορινθίας, καθώς και της εξόρυξης και επεξεργασίας μαρμάρου στις Π.Ε. Αργολίδας και Κορινθίας. Παρ' όλα αυτά, δεν προβλέπεται να ληφθούν μέτρα ομογενοποίησης αυτών των δύο τμημάτων, καθώς το καθένα έχει το ρόλο του στη χωρική οργάνωση. Παράλληλα, στις υπόλοιπες περιοχές που δεν απαρτίζουν το κομμάτι που εντάσσεται στην Μ.Π.Α., εντοπίζονται **ανισότητες μέσης έντασης και αφορούν στις ορεινές και πεδινές περιοχές**. Συγκριτικά ισχυρό στοιχείο χωρικής οργάνωσης της μεταποίησης που αφορά στην περιοχή μελέτης της παρούσας εργασίας είναι η επέκταση της ευρύτερης περιοχής του Άργους. Όσον αφορά στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τη βιομηχανία δεν είναι σοβαρές, καθώς η παρουσία βιομηχανικών μονάδων είναι μικρή, όμως σημαντικό στοιχείο προστασίας αποτελούν οι υδροφόροι κυρίως των παραλιακών τμημάτων των Π.Ε. Αργολίδας, Κορινθίας και Αρκαδίας.

Για την Π.Ε. Αργολίδας η γενική προτεραιότητα άσκησης χωρικής πολιτικής για τη μεταποίηση χαρακτηρίζεται ως μέση (βαθμού 1,5), οι κλαδικές εξειδικεύσεις δεν είναι σαφείς, ωστόσο γίνεται αναφορά για καθετοποίηση της αγροτικής παραγωγής και επαρκή αξιοποίηση της εγγύτητας της Περιφερειακής Ενότητας με την Μ.Π.Α, διαχέοντας τα οφέλη και στο βορειοδυτικό τμήμα της Αργολίδας με ευρύτερη αποκέντρωση μη μητροπολιτικών δραστηριοτήτων. Στο τμήμα αυτό προβλέπεται επίσης η χωροθέτηση οργανωμένων υποδοχέων της βιομηχανίας, ενώ αναγνωρίζεται και η ανάγκη για επί τόπου μετασχηματισμό υφιστάμενων μονάδων. Παράλληλα, για τη μεταποιητική δραστηριότητα που συγκεντρώνεται σε μία περιοχή με επίκεντρο το Άργος και την Ν.Κίο προβλέπεται η διατήρηση της ζώνης αυτής και η μη εξάπλωσή της προς τουριστικές και πολιτιστικές περιοχές της ανατολικής και νοτιοανατολικής Αργολίδας. Τέλος, δεδομένου του

τουριστικού χαρακτήρα της Αργολίδας πρέπει να συνυπολογιστούν στον σχεδιασμό ενδεχόμενες χωρικές ασυμβατότητες με οχλούσες μορφές βιομηχανίας, ταυτόχρονα με την παροχή συγκεκριμένων δυνατοτήτων χωροθέτησης βιομηχανίας και σε περιοχές τουριστικής προτεραιότητας.

Για την Π.Ε. Κορινθίας η γενική προτεραιότητα άσκησης χωρικής πολιτικής για τη μεταποίηση χαρακτηρίζεται ως πολύ υψηλή (βαθμού 3) και φαίνεται να έχει ειδικευτεί στους κλάδους του συμπλέγματος 1¹ και σε μικρότερο βαθμό στους κλάδους του συμπλέγματος 3², με τα δύο συμπλέγματα να πάνε να δημιουργήσουν ένα υπερ-σύμπλεγμα. Οι κλαδικές προτεραιότητες της Κορινθίας αφορούν στην ενίσχυση των κλάδων των δύο παραπάνω συμπλεγμάτων με σκοπό την περαιτέρω ενδυνάμωσή τους, στηρίζοντας συνδυαστικά τους κλάδους του «μητροπολιτικού» συμπλέγματος 2³, στο οποίο θα συνεισφέρει η λειτουργία του προαστιακού σιδηροδρόμου. Εκτός των παραπάνω που αποτελούν κομμάτι του ευρύτερου στρατηγικού σχεδιασμού της Μ.Π.Α., σημαντικό κομμάτι επιπλέον στήριξης αποτελούν η αμπελοκαλλιέργεια και οινοπαραγωγή ΟΠΑΠ Νεμέας. Στην ευρύτερη περιοχή της Κορινθίας οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την βιομηχανία είναι πολύ έντονες και εντείνουν την ανάγκη λήψης ειδικών μέτρων συνυπολογίζοντας τις απαιτήσεις του αστικοποιημένου περιβάλλοντος και της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, με ιδιαίτερη βαρύτητα σε μέτρα αντιρρύπανσης. Επιπροσθέτως, η παρουσία μονάδων Σεβέζο⁴ στην περιοχή υποδεικνύει την θέσπιση πρόσθετων ειδικών μέτρων (αποτελεσματική προετοιμασία Σ.Α.Τ.Α.Μ.Ε.⁵). Τέλος, στην πολιτική των περιοχών με ιδιαίτερα χαμηλή βιομηχανική δραστηριότητα εμπεριέχεται η δυναμική ενίσχυση της οινοπαραγωγής στις ορεινές περιοχές της Κορινθίας (Η επιτροπή συντονισμού, 2009, σελ. 33-35).

1.4. Πολεοδομικός Σχεδιασμός – ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ

Είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί το κατάλληλο πλαίσιο βάσει του οποίου θα γίνεται η διαχείριση του χώρου και το οποίο θα οριοθετεί μία ορθολογική παρέμβαση σε αυτόν. Έτσι, θα εξασφαλίζεται η σωστή χωρική παρέμβαση και η ισότιμη πρόσβαση στο χώρο, στοχεύοντας στην εξασφάλιση της ποιοτικής διαβίωσης των πολιτών.

¹ Εκτυπώσεις-εκδόσεις, παράγωγα πετρελαίου και άνθρακα, χημικά προϊόντα, βασικά μέταλλα, κατασκευή τελικών προϊόντων εκ μετάλλου, μηχανήματα και είδη εξοπλισμού, ηλεκτρικές μηχανές, συσκευές κτλ, ιατρικά όργανα όργανα ακριβείας, έπιπλα-λοιπές βιομηχανίες

² Χαρτί και προϊόντα από χαρτί, μη μεταλλικά ορυκτά, κατασκευή τελικών προϊόντων εκ μετάλλου

³ Εκτυπώσεις-εκδόσεις, χημικά προϊόντα, μηχανήματα και είδη εξοπλισμού, μηχανές γραφείου-ηλεκτρονικοί υπολογιστές, συσκευές ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών

⁴ εγκαταστάσεις που αποθηκεύουν και διαχειρίζονται μεγάλες ποσότητες επικίνδυνων ουσιών και με την Οδηγία Seveso-II (Directive 96/82/EC) καθορίζονται κανόνες, μέτρα και όροι για την αντιμετώπιση κινδύνων από ατυχήματα μεγάλης έκτασης σε τέτοιες εγκαταστάσεις ή μονάδες (<https://www.elinyae.gr/themata-yae/biomihanika-atyhimata-megalis-ektasis-odigia-seveso/page/odigia-seveso-stin-ellada>)

⁵ Σχέδιο Αντιμετώπισης Τεχνολογικών Ατυχημάτων Μεγάλης Έκτασης

Κρατικά εργαλεία για τον σκοπό αυτό αποτελούν οι Μελέτες Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων (ΓΠΣ) και τα Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων (ΣΧΟΟΑΠ). Με τα εργαλεία αυτά το κράτος θέτει τις κατευθυντήριες αρχές του πολεοδομικού σχεδιασμού που θα διαμορφώσουν ορθολογική οικιστική ανάπτυξη. Αποσκοπεί ειδικότερα:

- στη σταδιακή ανάδειξη και οργάνωση του χώρου,
- στη διασφάλιση της οικιστικής οργάνωσης των οικισμών με τον επιθυμητό συσχετισμό των οικιστικών παραμέτρων, την προστασία του περιβάλλοντος και την ανακοπή της άναρχης δόμησης, με τον καθορισμό κριτηρίων ανάπτυξης που συντείνουν στη μεγαλύτερη δυνατή οικονομία των οικιστικών επεκτάσεων,
- στην αναβάθμιση του περιβάλλοντος και ιδίως των υποβαθμισμένων περιοχών με την εξασφάλιση του αναγκαίου κοινωνικού εξοπλισμού, της τεχνικής υποδομής και τον έλεγχο χρήσεων σύμφωνα με πολεοδομικά σταθερότυπα και κριτήρια καταλληλότητας
- στην προστασία, ανάδειξη και περιβαλλοντική αναβάθμιση των κέντρων, των πολιτιστικών πόλων και των παραδοσιακών πυρήνων των οικισμών, των χώρων πρασίνου και λοιπών στοιχείων φυσικού, αρχαιολογικού, ιστορικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος των πόλεων, των οικισμών και του εξωαστικού χώρου (ΔΕΠΙΝ, χ.χ.).

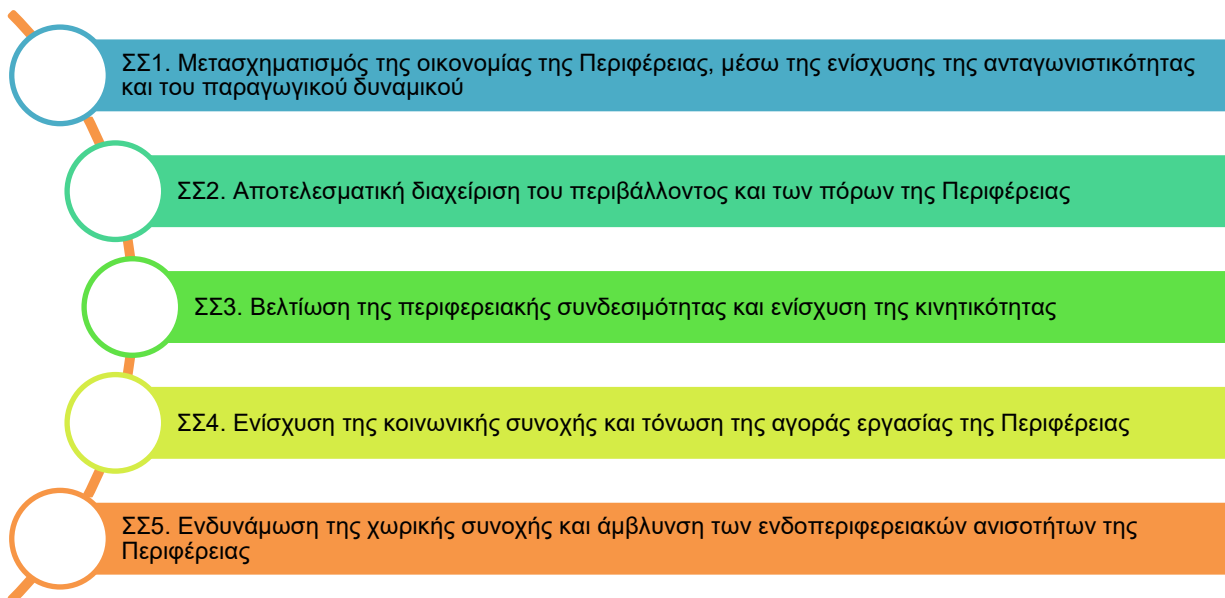
Τα μεγάλα οικιστικά σύνολα της Περιφέρειας διαθέτουν Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (ΓΠΣ), τα αστικά και ημιαστικά κέντρα στην πλειοψηφία τους διαθέτουν ρυμοτομικό σχέδιο, ενώ οι μικρότεροι οικισμοί έχουν οριοθετηθεί (Βαμβακάς, Διαμαντής, 2017, σελ. 122). Για την περιοχή μελέτης της παρούσας εργασίας υπάρχει για τον Δήμο Άργους-Μυκηνών το εγκεκριμένο Γ.Π.Σ. ΦΕΚ 269/12-07-2010 (ΔΕΠΙΝ, χ.χ.), με το οποίο ορίζονται με ακρίβεια και σαφήνεια οι χρήσεις γης και παράλληλα αναθεωρείται το ρυμοτομικό σχέδιο του Άργους (ΔΕΠΙΝ, χ.χ.). Παράλληλα, μέσα στο 2022 εγκρίθηκε από την Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωροταξικού Σχεδιασμού Πελοποννήσου η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου του Ναυπλίου (Αργολική Ανάπτυξη, 2022) και στις 24 Μαρτίου 2023 εκδόθηκε το ΦΕΚ Δ'210/24-3-2023 του νέου εγκεκριμένου Γ.Π.Σ. για το Ναύπλιο (ΤΕΕ, 2023). Τέλος, μέσα στον Απρίλιο του 2023 πραγματοποιήθηκε εκδήλωση στην περιοχή της Νεμέας με σκοπό την παρουσίαση από τα αρμόδια πρόσωπα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, του Τοπικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δήμου Νεμέας και Έργων Υποδομής (Press, 2023).

1.5. ΠΕΠ Πελοποννήσου 2021-2027

Το Πρόγραμμα της Περιφέρειας Πελοποννήσου για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 σχεδιάστηκε ως μία ολοκληρωμένη παρέμβαση, λαμβάνοντας υπόψη το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία 2020, το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας («Ελλάδα 2.0»), το ΕΣΠΑ 2021- 2027, τη μελέτη για την Περιφερειακή Πολιτική της Ελλάδας που εκπόνησε ο ΟΟΣΑ, τις Εθνικές και Περιφερειακές Στρατηγικές στους τομείς αναφοράς του Προγράμματος, τις ειδικές συστάσεις (CSRs) του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, τις προτεραιότητες οικονομικής πολιτικής που έχουν προσδιοριστεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, καθώς και τα σχετικά Εθνικά και Ευρωπαϊκά Προγράμματα και Πρωτοβουλίες (ΠΕΠ, 2022, p. 16).

Αφού ολοκληρώθηκε ο σχεδιασμός του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου για την περίοδο 2021-2027, κατατέθηκε στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων και στη συνέχεια προωθήθηκε προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προκειμένου να δρομολογηθεί η διαδικασία της διαβούλευσης με τις υπηρεσίες της για την ανταλλαγή απόψεων, σχολίων και παρατηρήσεων επί των κειμένων, εγκρίθηκε και δημοσιεύθηκε το τελικό κείμενο του Προγράμματος (Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Πελοποννήσου, 2021).

Ο στρατηγικός στόχος της Περιφέρειας Πελοποννήσου για την περίοδο 2021-2027, προσδιορίζεται ως εξής: «Αειφόρος ενδογενής και εξωστρεφής ανάπτυξη, με βάση την καινοτομία και τη διασφάλιση της χωρικής και κοινωνικής συνοχής». Στο πλαίσιο αυτό, η στρατηγική του Περιφερειακού Προγράμματος Πελοπόννησος 2021-2027 θέτει τους εξής 5 Στρατηγικούς Στόχους:

1.6. 200+ Έργα για την Πελοποννήσου του 2030

Στα πλαίσια σχεδίασης μίας ολοκληρωμένης και δυναμικής αναπτυξιακής στρατηγικής για την Περιφέρεια Πελοποννήσου έχουν προγραμματιστεί ορισμένες παρεμβάσεις, οι οποίες κατηγοριοποιούνται σε 4 βασικούς άξονες και παρουσιάζονται ως έργα που έχουν ολοκληρωθεί, που είναι σε εξέλιξη, αλλά και υπό σχεδιασμό (Κυβέρνηση, 2022, σελ. 12).

Άξονας Α Δίκτυα & Υποδομές	Ένας σύγχρονος ενεργειακός κόμβος με τοπική, εθνική και ευρωπαϊκή σημασία Μία περιφέρεια προσπελάσιμη με όλα τα περιφερειακά μέσα
Άξονας Β Επένδυση & αξία στην περιοχή	Το πρόγραμμα δίκαιης μετάβασης θα επιταχύνει τη διαφοροποίηση σε νέους κλάδους και την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών με έμφαση στην αλυσίδα αξίας της βιο-οικονομίας Η επιχειρηματικότητα στο επίκεντρο της οικονομικής ανάπτυξης
Άξονας Γ Ποιότητα ζωής	Η ιστορία του τόπου μας είναι αυτή που μας κατευθύνει στο αύριο Ανάπτυξη υποδομών για την ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος
Άξονας Δ Δίπλα σε κάθε πολίτη	Αναβαθμισμένες υπηρεσίες υγείας και για τις εποχικές ανάγκες Η ενίσχυση των δομών παιδείας θα μας οδηγήσει σε ουσιαστική ανάπτυξη Διαρκής στήριξη των πολιτών και κάλυψη των καθημερινών τους αναγκών

ΑΞΟΝΑΣ Α

Στην κατηγορία των δικτύων και υποδομών υπάρχουν έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη και αφορούν στην κατασκευή δικτύου αποχέτευσης ακαθάρτων και Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ) στον οικισμό Νεμέας, την αντικατάσταση του αγωγού λυμάτων της Ε.Ε.Λ. Άργους-Ναυπλίου, όπως και τη βελτίωση του δικτύου ύδρευσης στην περιοχή του Ναυπλίου. Επίσης, στο ίδιο στάδιο βρίσκονται κάποια αρδευτικά έργα, τα οποία προβλέπεται να ωφελήσουν 6.000 αγρότες και σχετίζονται με τη μεταφορά και διανομή νερού άρδευσης από τα δίκτυα Ανάβαλου στις περιοχές Κουτσοποδίου, Μυκηνών, Μοναστηρακίου, Φίχτιας, Χώνικας, Αεροδρομίου, Ελληνικού και δήμου Μιδέας του νομού Αργολίδας. Στον τομέα της ενέργειας η υλοποίηση δικτύων διανομής στο Άργος και στο Ναύπλιο είναι υπό σχεδιασμό, στο πλαίσιο των οποίων αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2023 ο σταθμός μέτρησης και ρύθμισης πίεσης από τον ΔΕΣΦΑ.

Επιπροσθέτως, σχεδιάζεται να γίνουν εργασίες για την αποκατάσταση ζημιών από τη θεομηνία της 29.09.2018 σε λιμένες, μεταξύ άλλων και του Κιβερίου του Δήμου Άργους-Μυκηνών, με χρονικό ορίζοντα περάτωσης έως τον Ιούνιο του 2023, ενώ εκπονούνται οι απαραίτητες μελέτες για την πραγματοποίηση έργων αντιπλημμυρικής θωράκισης των περιοχών εκατέρωθεν του αυτοκινητοδρόμου Κορίνθου-Πάτρας και στην ευρύτερη περιοχή της Νεμέας.

Συνεχίζοντας, πρόκειται να πραγματοποιηθούν έργα βελτίωσης της επαρχιακής οδού από τον κόμβο της Αρχαίας Νεμέας – Δερβενάκια – Μυκήνες, τα οποία αφορούν ειδικότερα στην κατασκευή του τελευταίου συνδετήριου τμήματος μήκους 7,015 χλμ της Νέας Επαρχιακής Οδού Ανάδειξης Αρχαιολογικών Χώρων που αναμένεται να συνδέσει το οδικό δίκτυο του νομού Αργολίδας με τον αυτοκινητόδρομο (Α7) Κορίνθου-Τριπόλεως. Έτσι, θα αναβαθμιστεί η προσβασιμότητα του νομού Αργολίδας, **θα συνδεθεί ο αυτοκινητόδρομος Α7 από την έξοδο προς Νεμέα – Ναύπλιο μέχρι το δρόμο των Αρχαιοτήτων**, θα βελτιωθεί η συνδεσιμότητα μεταξύ των κέντρων του νομού, της Περιφέρειας, αλλά και την πρωτεύουσα της χώρας. Θα επέλθει αύξηση της **επισκεψιμότητας στις Μυκήνες και το Άργος**, ενώ παράλληλα θα **καταστεί ευκολότερη και ασφαλέστερη η μεταφορά αγαθών και προϊόντων από τα συσκευαστήρια και τις βιοτεχνίες του Άργους προς την υπόλοιπη Ελλάδα** (TEAM, 2023).

Επίσης, έχει υπογραφεί σύμβαση για την εκπόνηση κατάλληλης μελέτης οδοποιίας και τη σύνταξη φακέλου έργου για την υλοποίηση οδικού άξονα Κιάτου-Νεμέας παρά το φράγμα του Ασωπού (sfedona, 2023), ενώ πρόκειται να γίνουν διάφορα έργα οδοποιίας για την **βελτίωση αγροτικών οδών, συμπεριλαμβανομένης της περιοχής της Νεμέας**. Παράλληλα, υπό σχεδιασμό βρίσκεται το έργο αναβάθμισης της σιδηροδρομικής γραμμής Κορίνθου-Άργους και του κλάδου Άργους-Ναυπλίου, το οποίο αποσκοπεί στην κυκλοφοριακή εξασφάλιση σταθμών και ισόπεδων διαβάσεων με ΑΣΙΔ, περιλαμβάνοντας τις κατάλληλες εργασίες υποδομών, επιδομών και σηματοδότησης.

Άξονας Β

Στην κατηγορία της επένδυσης & αξίας στην περιοχή, στο στάδιο εξέλιξης βρίσκεται έργο που αφορά στη σύμπραξη με σκοπό τη μελέτη, χρηματοδότηση, κατασκευή, λειτουργία, τεχνική διαχείριση και εκμετάλλευση του τουριστικού λιμένα Ναυπλίου με ΣΔΙΤ. Πιο συγκεκριμένα, έχει υπογραφεί σύμβαση για την παραχώρηση της χρήσης και εκμετάλλευσης της χερσαίας και θαλάσσιας ζώνης του τουριστικού λιμένα – μαρίνας Ναυπλίου, η οποία ειδικότερα αφορά παρέμβαση μεγάλης κλίμακας, τόσο στη θαλάσσια όσο και στη χερσαία βόρεια ζώνη του λιμένα Ναυπλίου με 210 θέσεις για σκάφη, 3.000 τ.μ. κτιρίων με εμπορικές χρήσεις που θα υποστηρίζουν την μαρίνα, θέσεις στάθμευσης για την μαρίνα κ.ο.κ.. Επιπροσθέτως, στα πλαίσια του

προγράμματος “Αντώνης Τρίτσης” του Υπουργείου Εσωτερικών, έχουν ολοκληρωθεί οι μελέτες και αναμένεται να γίνει χρηματοδότηση και δημοπράτηση του έργου για την ανάπλαση του αστικού κέντρου της Νεμέας (newsroom, 2023). Επίσης, σε διαδικασία δημοπράτησης βρίσκεται το έργο ολοκληρωμένων παρεμβάσεων για τη βελτίωση κοινόχρηστων δημόσιων χώρων στον Δήμο Άργους-Μυκηνών, το οποίο στοχεύει μέσα από τη δημιουργία σύγχρονων αστικών χώρων να επιτύχει την αστική βιώσιμη ανάπτυξη για τον δήμο (Καραγιάννης, 2023).

Άξονας Γ

Στο κομμάτι ποιότητας ζωής σχεδιάζονται έργα για την βελτίωση της αγωνιστικής επιφάνειας των γηπέδων ποδοσφαίρου Μυκηνών και Μαλανδρενίου, Νέου Ηραίου, ανακατασκευή του γηπέδου Νέας Κίου με υβριδικό χλοοτάπητα και αποπεράτωση του γηπέδου Δαλαμανάρας του Δήμου Άργους-Μυκηνών, καθώς και η αστική αναζωογόνηση Δήμου Ναυπλίου. Επίσης, υπό εξέλιξη είναι ο εκσυγχρονισμός του αρχαιολογικού μουσείου Άργους, η αποκατάσταση και ανάδειξη του κτηρίου Βίγγα στο Ναύπλιο, όπως και εργασίες στερέωσης, αποκατάστασης, ανάδειξης και επανάχρησης του φρουρίου Μπούρτζι στο Ναύπλιο, οι οποίες εκτιμώνται να τελειώσουν τον Δεκέμβριο του 2023. Υπό σχεδιασμό βρίσκεται η αποκατάσταση και ανάδειξη του κτηρίου Τερζάκη στο Ναύπλιο, η οποία εκτιμάται να έχει ολοκληρωθεί έως τον Ιούλιο του 2023 και για τα οποία έχουν εκπονηθεί οι μελέτες Γεωμετρική Τεκμηρίωση, Μελέτη Συντήρησης Τοιχογραφιών, Σκοπιμότητας και Κτηριολογικό.

Τέλος, **ολοκληρωμένα έργα είναι αυτό της Μυκηναϊκής ακρόπολης Τίρυνθας και οι Πολιτιστικές Διαδρομές «Κόσμοι Βυζαντινοί», με αφετηρία την περιοχή της Κορίνθου και τους αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία σε Κορινθία, Αργολίδα και Αρκαδία.**

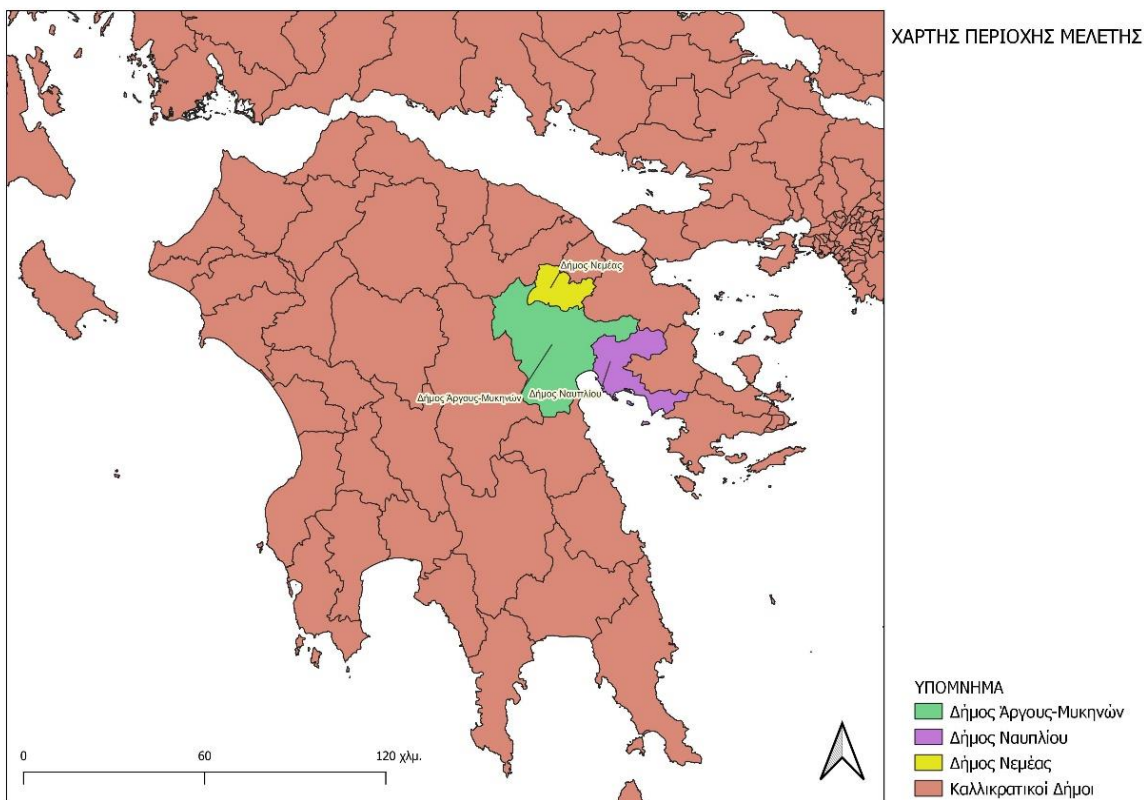
Άξονας Δ

Στην κατηγορία δίπλα σε κάθε πολίτη, υπό σχεδιασμό βρίσκεται η ενεργειακή αναβάθμιση του Κέντρου Υγείας Νεμέας, ενώ σχεδιάζεται να πραγματοποιηθεί κτηριακή ανακαίνιση, με βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και της χωρικής λειτουργικότητας των Περιφερειακών διευθύνσεων ΔΥΠΑ, συμπεριλαμβανομένης της ΔΥΠΑ Αργολίδας, καθώς και ενεργειακή αναβάθμιση των Ν.Μ. του Γενικού Νοσοκομείου Άργους, ενώ έχουν εγκριθεί εργασίες μόνωσης δώματος του παλαιού κτηρίου και επισκευών των λουτρών της παιδιατρικής κλινικής του Γενικού Νοσοκομείου Άργους. Σε εξέλιξη βρίσκεται επίσης έργο που εκτιμάται να ολοκληρωθεί έως το 2024 και περιλαμβάνει ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για την **δημιουργία εκπαιδευτηρίων στις παλιές καπναποθήκες Ναυπλίου για το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου**, ενώ έχει ολοκληρωθεί ο εκσυγχρονισμός και η λειτουργική αναβάθμιση του Κέντρου Υγείας Λυγουρίου.

1.7. Οριοθέτηση περιοχής μελέτης – διοικητική διάρθρωση

Η περιοχή μελέτης της παρούσας εργασίας αφορά στις περιοχές εγκατάστασης και δραστηριοποίησης των υπό εξέταση συνεταιρισμών στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Πιο συγκεκριμένα, θα ασχοληθούμε με τον Δήμο Νεμέας της Περιφερειακής Ενότητας Κορινθίας, όπου εντοπίζεται ο Οινοποιητικός Συνεταιρισμός Νεμέας και τους Δήμους Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου που βρίσκονται στην Περιφερειακή Ενότητα Αργολίδας, περιοχές στις οποίες δραστηριοποιείται η Ένωση Αγροτών Συνεταίρων Αργολίδας (Ε.Α.Σ.Α.). Και οι 3 υπό εξέταση δήμοι συμμετέχουν στο Σύμφωνο των Δημάρχων για το Κλίμα και την Ενέργεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μία ευρωπαϊκή κίνηση που συγκροτήθηκε το 2008 και αφορά στη δέσμευση των συμμετεχόντων για εφαρμογή μέτρων και πολιτικών για την προστασία του περιβάλλοντος (European Commission).

Χάρτης 3: Οριοθέτηση περιοχής μελέτης

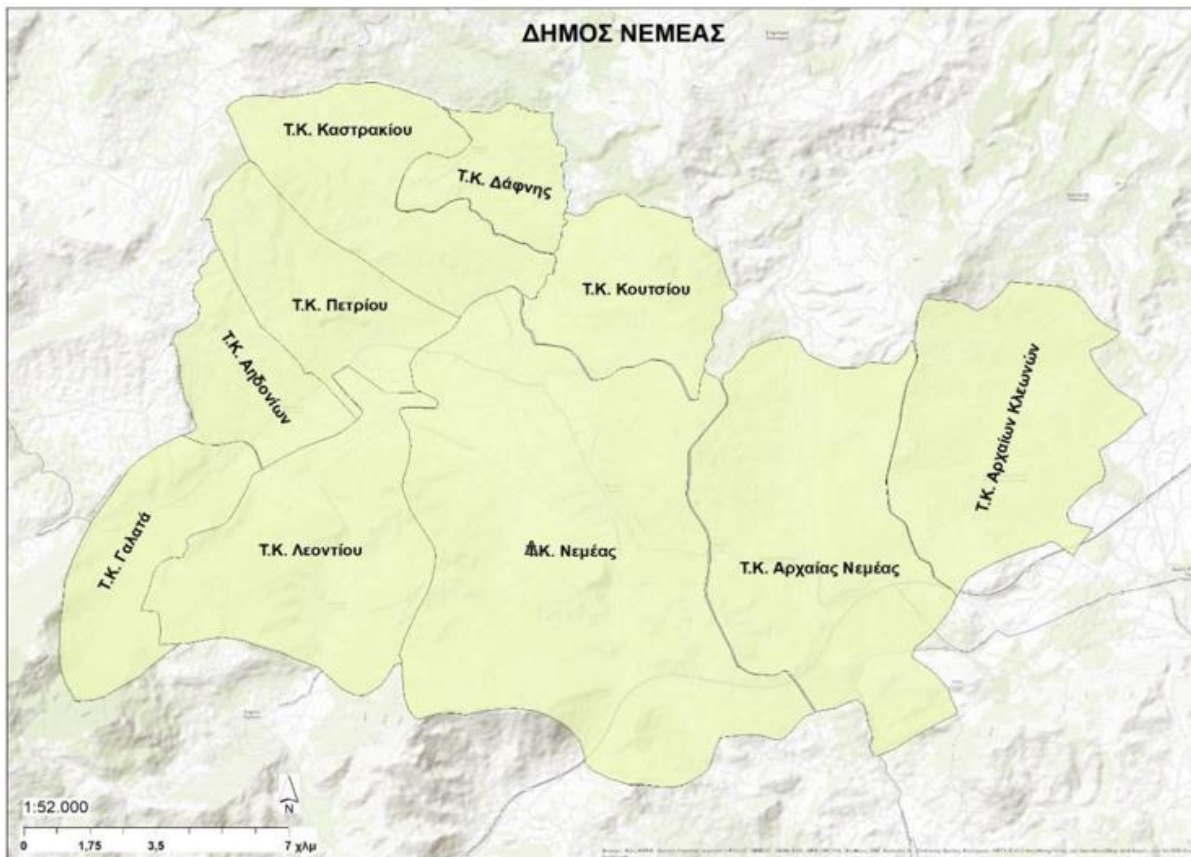
Πηγή: QGIS, Ιδία επεξεργασία

❖ Δήμος Νεμέας

Ο Δήμος Νεμέας ανήκει στην Περιφερειακή Ενότητα Κορινθίας, της Περιφέρειας Πελοποννήσου και συστάθηκε το 1997 βάσει του Σχεδίου «Καποδίστριας». Με το Πρόγραμμα «Καλλικράτης» δεν έγινε καμία μεταβολή στα διοικητικά όρια του δήμου και χαρακτηρίστηκε ως ένας **ορεινός δήμος**. Καταλαμβάνει συνολική έκταση 192,5 τετραγωνικά χιλιόμετρα, έχει έδρα του την Δημοτική Κοινότητα Νεμέας και απέχει από την Αθήνα 119 χλμ. Ο Δήμος Νεμέας συνορεύει στη βόρεια πλευρά με τους Δήμους Σικυωνίων και Βέλου-Βόχας, ανατολικά με τον Δήμο Κορινθίων και νότια με τον Δήμο Άργους-Μυκηνών (Δ.ΝΕΜΕΑΣ, 2023). Η δομή του Δήμου Νεμέας συγκροτείται από την Δημοτική Ενότητα Νεμέας, η οποία αποτελείται από μία δημοτική κοινότητα και εννέα τοπικές κοινότητες, όπως παρουσιάζονται στη εικόνα που ακολουθεί :

Χάρτης 4: Κοινότητες του Δήμου Νεμέας

Πηγή: ArcMap, ίδια επεξεργασία

Η διοίκηση του δήμου ασκείται από το Δήμαρχο Νεμέας σε συνεργασία με τους Αντιδημάρχους και το Προεδρείο του Δημοτικού Συμβουλίου, ενώ στις επιμέρους κοινότητες του Δήμου δραστηριοποιούνται και τα Τοπικά Συμβούλια (Αραμπού, 2020, σελ. 40). Στις υπηρεσίες του Δήμου Νεμέας υπάγονται το Διοικητικό Συμβούλιο, η Διοικητική Υπηρεσία, η Οικονομική Επιτροπή, η Οικονομική Υπηρεσία, η Ταμειακή Υπηρεσία και η Τεχνική Υπηρεσία (ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ, Χ.Χ.).

Ο Δήμος Νεμέας συμμετέχει στο Ν.Π.Δ.Δ. Πολιτισμού Αθλητισμού και Περιβάλλοντος Δήμου Νεμέας "ΠΡΑΤΙΝΑΣ" και στο ΝΠΔΔ Κοινωνικής Προστασίας, Αλληλεγγύης και Παιδείας Δήμου Νεμέας "ΔΑΝΙΗΛ ΠΑΜΠΟΥΚΗΣ" (Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.).

❖ **Δήμος Άργους-Μυκηνών**

Ο Δήμος Άργους-Μυκηνών ανήκει στην Περιφερειακή Ενότητα Αργολίδας, της Περιφέρειας Πελοποννήσου, αποτελώντας τον μεγαλύτερο σε πληθυσμό δήμο της Αργολίδας και έναν από τους μεγαλύτερους σε έκταση δήμους της Πελοποννήσου. Η σύστασή του έγινε το 2010 με το Πρόγραμμα «Καλλικράτης» κατόπιν συνένωσης των Δήμων Άργους, Μυκηναίων, Κουτσοποδίου, Λέρνας, Λυρκείας, Νέας Κίου και των Κοινοτήτων Αλέας και Αχλαδοκάμπου. Ο Δήμος Άργους-Μυκηνών έχει έκταση 1.002,6 τ.χ. και συνολικό πληθυσμό 40.009 κατοίκους (απογραφή 2021), ενώ έδρα του αποτελεί το Άργος, η μεγαλύτερη πόλη του δήμου, η οποία είναι οικοδομημένη μέσα στον Αργολικό κάμπο (Βαμβακάς, Διαμαντής, 2017) και θεωρείται η αρχαιότερη πόλη της ηπειρωτικής Ευρώπης (Πετρούλα, 2018). Θεωρείται το σημαντικότερο αστικό κέντρο της περιοχής και οικιστικό κέντρο 3^{ου} επιπέδου, ενώ αποτελεί οικιστικό δίπολο με το Ναύπλιο (Καρβούνης, Τριάντη, 2020). Το Άργος απέχει 12 χλμ από την Ε.Ο. Κορίνθου-Τρίπολης και 130 χλμ από την πόλη της Αθήνας, συνορεύει ανατολικά με τους Δήμους Ναυπλίου και Κορίνθου, βόρεια με τους Δήμους Νεμέας και Σικυωνίων, δυτικά με τον Δήμο Τρίπολης και νότια με τον Δήμο Βόρειας Κυνουρίας, ενώ στο νοτιοανατολικό κομμάτι του ο δήμος βρέχεται από τον αργολικό κόλπο. Ο Δήμος Άργους-Μυκηνών αποτελείται από τις παρακάτω ενότητες:

Χάρτης 5: Κοινότητες Δήμου Άργους-Μυκηνών

Πηγή: ArcMap, Ιδία επεξεργασία

Η διοίκηση του Δήμου Άργους-Μυκηνών ασκείται από το Δημοτικό Συμβούλιο, την Οικονομική Επιτροπή, την Ποιότητα Ζωής, την Εκτελεστική Επιτροπή και τον Δήμαρχο. Αρμόδιο εκτελεστικό πρόσωπο που υποστηρίζει τον Δήμαρχο και εκτελεί τα καθήκοντα που του αναθέτει είναι ο Γενικός Γραμματέας, κυρίως ως προς την εποπτεία της εύρυθμης λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών. Στις επιμέρους Δημοτικές Ενότητες και Τοπικές Κοινότητες τα όργανα διοίκησης είναι το Συμβούλιο και ο Πρόεδρος του συμβουλίου της Δημοτικής Ενότητας ή Τοπικής Κοινότητας αντίστοιχα, ενώ την εποπτεία των αποκεντρωμένων υπηρεσιών στις έδρες των Δημοτικών Ενοτήτων έχει ο αντίστοιχος Αντιδήμαρχος. Υπάρχει συνεργασία όλων των κεντρικών υπηρεσιών του Δήμου με τα αποκεντρωμένα Γραφεία Διοικητικών θεμάτων και Εξυπηρέτησης του Πολίτη, ενώ για την ολοκληρωμένη υποστήριξη των προγραμμάτων δράσης του δήμου οι υπηρεσίες συνεργάζονται με την Διεύθυνση Προγραμματισμού, Οργάνωσης και Πληροφορικής (Δ.ΑΡΓΟΥΣ-ΜΥΚΗΝΩΝ, 2015, σελ. 175-176). Οι δημόσιες υπηρεσίες του Άργους βρίσκονται διάσπαρτες και εκτός του κέντρου της πόλης, με την πρόσβαση χωρίς αυτοκίνητο ή κάποιο άλλο μέσο να είναι δύσκολη (Βαμβακάς, Διαμαντής, 2017, σελ. 125).

Ο Δήμος Άργους – Μυκηνών συμμετέχει στα παρακάτω Νομικά Πρόσωπα :

Κέντρο Κοινωνικής Προστασίας Αλληλεγγύης και Αθλητισμού Δήμου Άργους–Μυκηνών	ΝΠΔΔ
Σχολική Επιτροπή Δήμου Άργους - Μυκηνών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	ΝΠΔΔ
Σχολική Επιτροπή Δήμου Άργους-Μυκηνών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	ΝΠΔΔ
Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Άργους-Μυκηνών (Κ.Ε.Δ.Α.Μ.)	ΕΠΙΧ/ΣΗ
Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης-Αποχέτευσης Δήμου Άργους-Μυκηνών (Δ.Ε.Υ.Α.ΑΡ.Μ.)	ΕΠΙΧ/ΣΗ
ΑΡΓΩ Τουριστική - Αναπτυξιακή, Μονομετοχική Δημοτική Ανώνυμη Εταιρεία Ν.Κίου	ΕΠΙΧ/ΣΗ
Αναπτυξιακή Ν. Αργολίδας, Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α.	ΕΠΙΧ/ΣΗ

Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Άργους - Μυκηνών, σελ. 193

Το Άργος είναι επικεφαλής πόλη του ευρωπαϊκού δικτύου των αρχαιότερων πόλεων της Ευρώπης (Most Ancient European Town's Network, MAETN). Πρόκειται για ένα δίκτυο που δημιουργήθηκε κατόπιν πρότασης του ίδιου του Δήμου Άργους-Μυκηνών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με την πρώτη συνεδρίαση των μελών του να λαμβάνει χώρα στο Άργος μεταξύ 22-24 Ιουνίου 1994. Επίσης, ο δήμος είναι αδελφοποιημένος με τις εξής πόλεις (Δ.ΑΡΓΟΥΣ-ΜΥΚΗΝΩΝ, 2015, σελ. 68):

1. Βέροια – Ελλάδα	4. Mtskheta – Γεωργία
2. Abbeville - Γαλλία	5. Αργκονσίλι – Πορτογαλία
3. Ardea - Ιταλία	6. Επισκοπή - Κύπρος

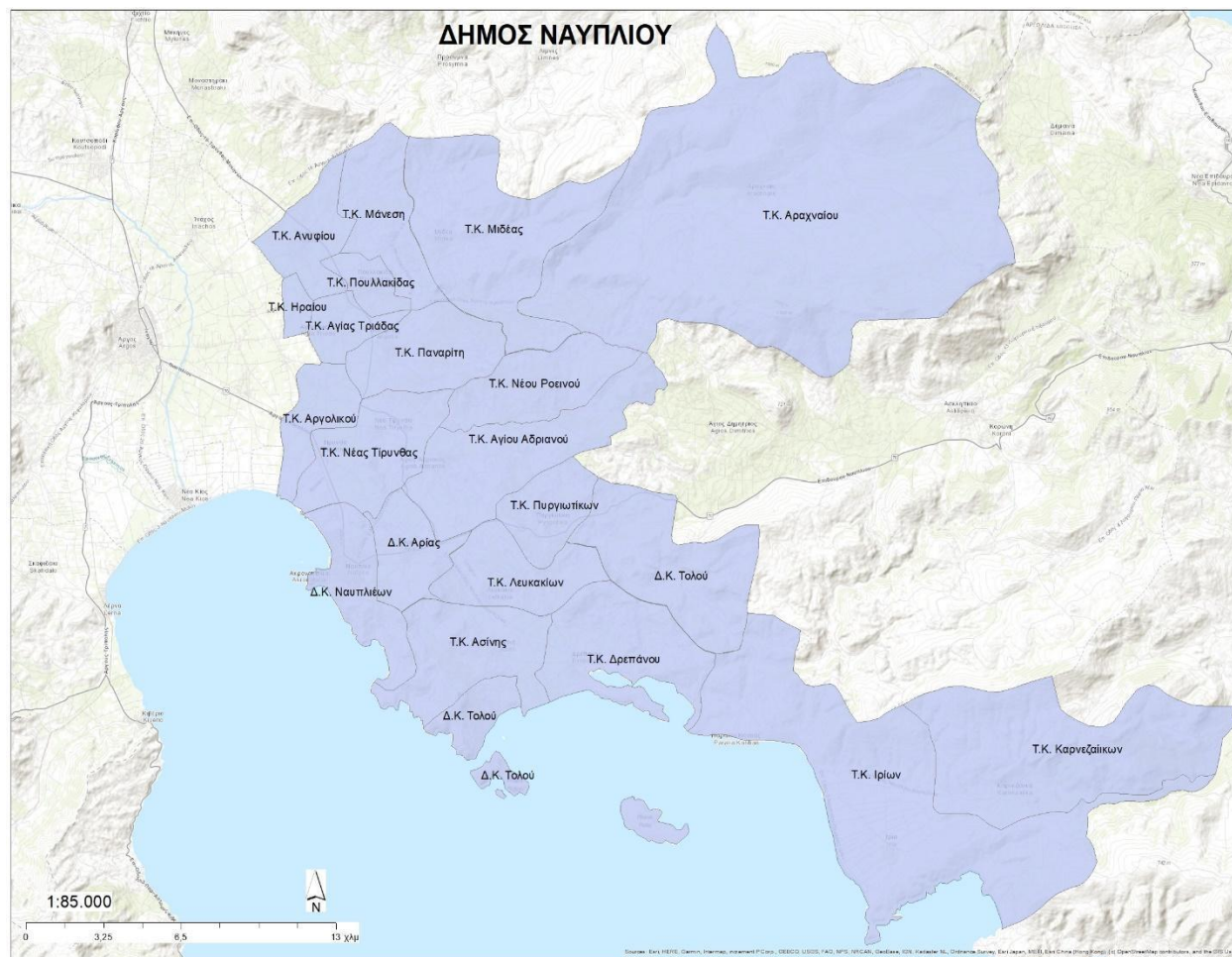
❖ Δήμος Ναυπλίου

Ο Δήμος Ναυπλίου ανήκει στην Περιφερειακή ενότητα Αργολίδας, της Περιφέρειας Πελοποννήσου και συστάθηκε το 2010 από την συνένωση των Δήμων Ναυπλίου, Ασίνης, Μιδέας και Νέας Τίρυνθας με την υλοποίηση του Προγράμματος Καλλικράτης. Έδρα του διευρυμένου δήμου είναι το Ναύπλιο, η συνολική του έκταση είναι 387,78 τετραγωνικά χιλιόμετρα (Δ.ΝΑΥΠΛΙΕΩΝ, 2022) και απέχει από την Αθήνα 136 χλμ..

Στα Βορειοδυτικά συνορεύει με τους Δήμους Κορινθίων και Άργους-Μυκηνών, στα ανατολικά με τον Δήμο Επιδαύρου, ενώ στο νοτιοδυτικό του κομμάτι βρέχεται από τον Αργολικό Κόλπο και στο νοτιοανατολικό συνορεύει με τον Δήμο Ερμιονίδας. Ο Δήμος Ναυπλίου αποτελείται από τις δημοτικές ενότητες Ασίνης, Μιδέας, Ναυπλίου και Νέας Τίρυνθας, με τις δημοτικές και τοπικές κοινότητες που καταγράφονται στον χάρτη που ακολουθεί:

Χάρτης 6: Κοινότητες του Δήμου Ναυπλίου

Πηγή: ArcMap, ίδια επεξεργασία

Οι κεντρικές υπηρεσίες βρίσκονται στο Ναύπλιο, ως έδρα του Δήμου, με κύριο πρόσωπο διοίκησης τον Δήμαρχο, στον οποίο υπάγονται απευθείας ο Γενικός Γραμματέας, το ιδιαίτερο γραφείο Δημάρχου, το αυτοτελές γραφείο επικοινωνίας και δημοσίων σχέσεων, η νομική υπηρεσία, το αυτοτελές γραφείο διαφάνειας, το γραφείο ειδικών συμβούλων και συνεργατών, το αυτοτελές τμήμα δημοτικής αστυνομίας και το αυτοτελές γραφείο διοικητικής βοήθειας.

Επίσης, στην έδρα του δήμου βρίσκονται οι επιτελικές υπηρεσίες με τη διεύθυνση προγραμματισμού, οργάνωσης και πληροφορικής, οι υπηρεσίες τοπικής οικονομικής ανάπτυξης με τη διεύθυνση τοπικής οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικής προστασίας, οι υπηρεσίες περιβάλλοντος και ποιότητας ζωής με τη διεύθυνση πολεοδομίας και ποιότητας ζωής και τη διεύθυνση καθαριότητας, περιβάλλοντος και πρασίνου, καθώς και οι υπηρεσίες υποστήριξης με τη διεύθυνση διοικητικών υπηρεσιών, τη διεύθυνση οικονομικών υπηρεσιών, τη διεύθυνση τεχνικών υπηρεσιών και τη διεύθυνση κέντρων εξυπηρέτησης πολιτών.

Επιπλέον, υπάρχουν οι αποκεντρωμένες υπηρεσίες του δήμου με έδρα τις δημοτικές ενότητες που αφορούν σε Γραφεία ΚΕΠ και Γραφεία Διοικητικών και Οικονομιών θεμάτων, οι οποίες είναι εγκατεστημένες στην έδρα κάθε δημοτικής ενότητας, εξυπηρετούν τις δημοτικές και τοπικές κοινότητες και περιλαμβάνουν υπηρεσίες, οι οποίες υπάγονται διοικητικά σε αντίστοιχες Διευθύνσεις ή Τμήματα των Κεντρικών Υπηρεσιών του δήμου. Ειδικότερα, οι παραπάνω υπηρεσίες εδρεύουν στις δημοτικές ενότητες Ασίνης, Μιδέας και Νέας Τιρυνθίας (ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΛΙΕΩΝ, 2012, σελ. 49-52). Ο Δήμος Ναυπλίου συμμετέχει στα εξής Νομικά Πρόσωπα:

1	Δημοτικός Οργανισμός Κοινωνικής Πρόνοιας και Αλληλεγγύης Ναυπλιέων (Δ.Ο.ΚΟΙ.Π.Α.Ν)
2	Δημοτικός Οργανισμός Αθλητισμού, Πολιτισμού, Τουρισμού και Περιβάλλοντος Δήμου Ναυπλιέων - Δ.Ο.Π.Π.ΑΤ Ναυπλίου
3	Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) Ναυπλίου
4	Ιωάννης Καποδίστριας του Δήμου Ναυπλιέων
5	Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Ναυπλίου
6	Διαδημοτικός Σύνδεσμος Περίθαλψης Αδέσποτων Ζώων Συντροφιάς Ναυπλίου - Επιδαύρου

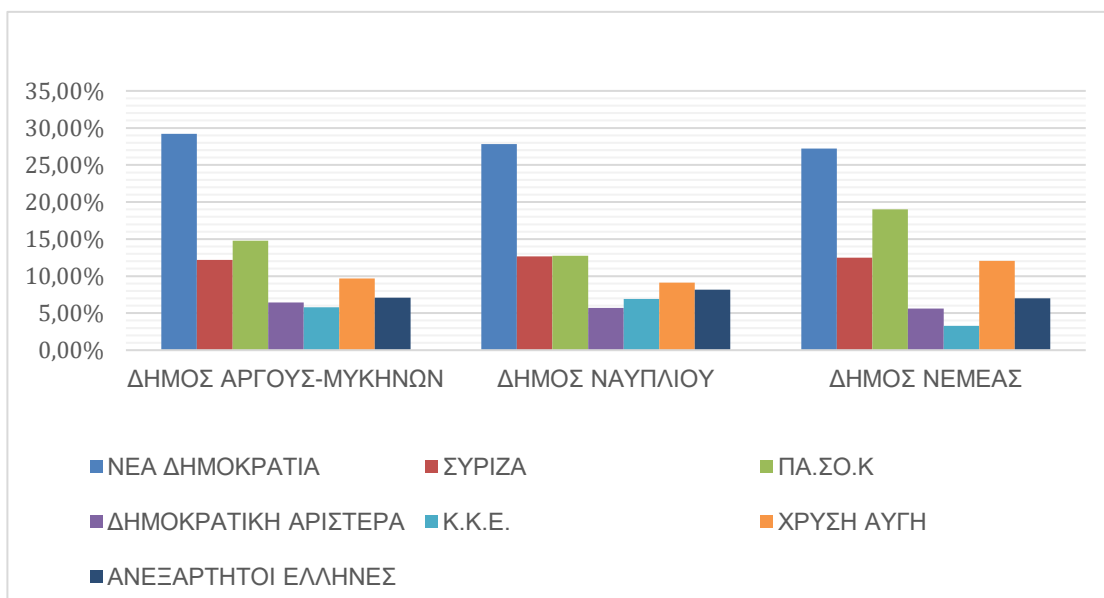
Πηγή: Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.

1.8. Εκλογικά αποτελέσματα

Στη συνέχεια παρατίθενται τα στοιχεία των εκλογικών αποτελεσμάτων που έχουν προκύψει από τις εκλογικές διαδικασίες εθνικών εκλογών, έχουν διεξαχθεί από το 2012 έως το 2023 και αφορούν στις επιμέρους περιοχές που εντάσσονται στην ευρύτερη περιοχή μελέτης της παρούσας εργασίας.

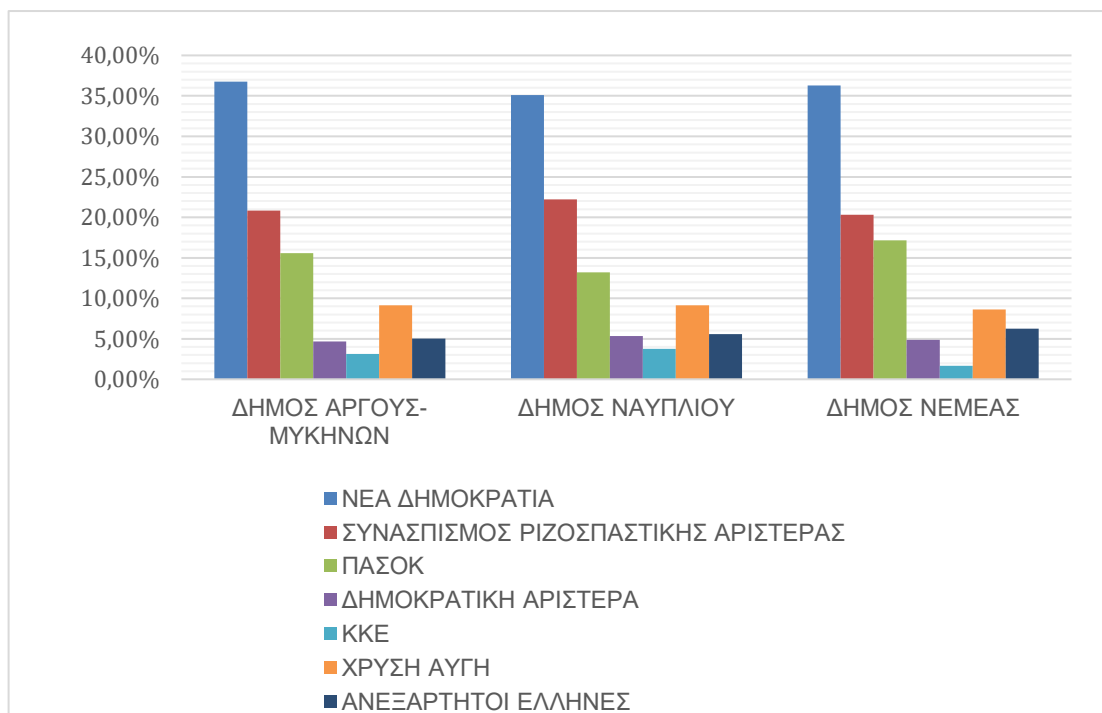
Διαχρονικά στις εκλογικές διαδικασίες, όπως αποτυπώνονται στα γραφήματα, παρατηρείται μία τάση συγκέντρωσης των ψήφων του κόσμου σε λιγότερα κόμματα, έχοντας σαν αποτέλεσμα να περιορίζεται η πολυφωνία και ο πλουραλισμός στις απόψεις. Πιο συγκεκριμένα, ενώ στις εκλογές του 2012 φαίνεται ότι η κατανομή των ψήφων είναι διαμερισμένη μεταξύ περισσότερων κομμάτων, στη συνέχεια οι πολιτικές προτιμήσεις του κόσμου συσσωρεύονται σε 2 ή 3 κόμματα, περιορίζοντας την ποικιλομορφία του πολιτικού φάσματος. Τα εκλογικά αποτελέσματα των υπό εξέταση περιοχών δεν αποκλίνουν από τις κάθε φορά ευρύτερες εκλογικές προτιμήσεις της χώρας, ωστόσο παρατηρείται σταθερό ποσοστό κατοίκων με πολιτικές προτιμήσεις εκτός του δημοκρατικού φάσματος άσχετα του πολιτικού κλίματος της χώρας, ενώ μεγάλη ένταση του φαινομένου ακροδεξιάς πολιτικής κατεύθυνσης εντοπίζεται στον Δήμο Νεμέας.

Γράφημα 5 : Εκλογές Μαΐου 2012

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

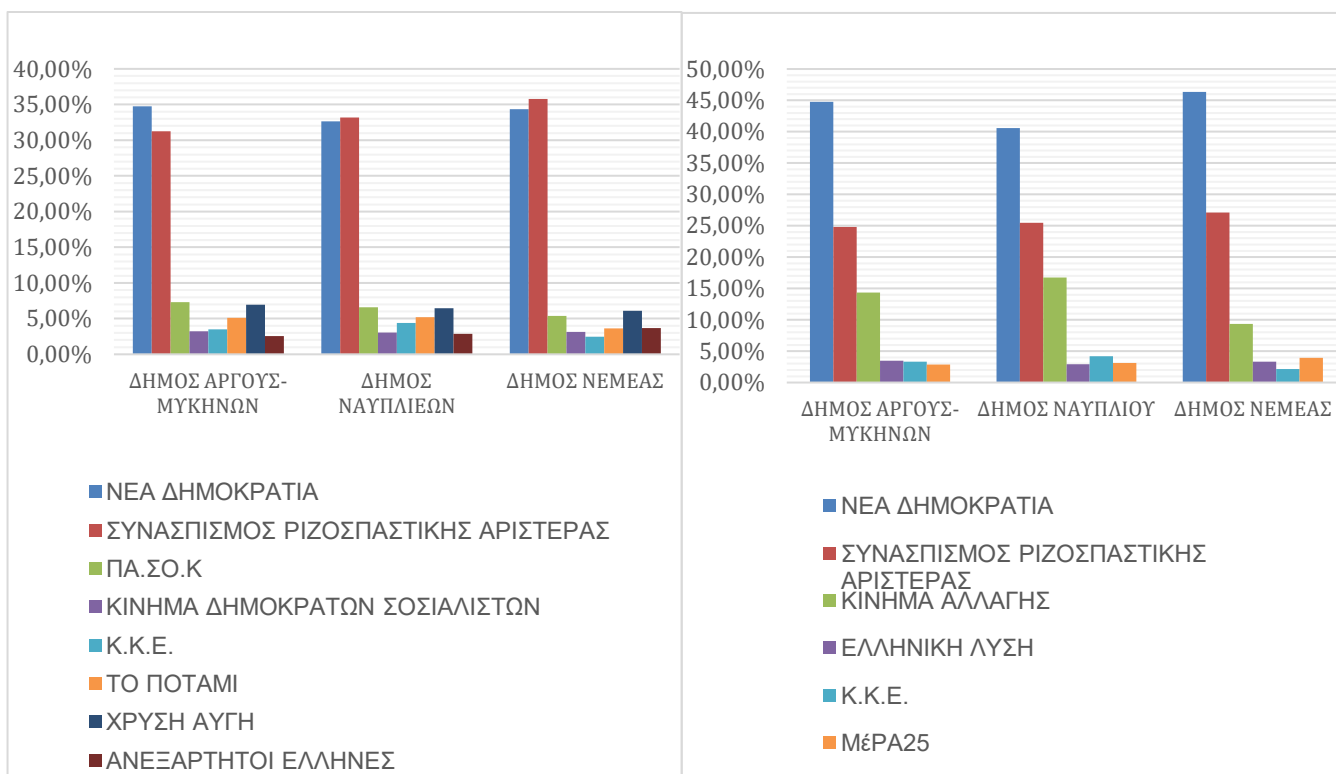
Γράφημα 6: Εκλογές Ιουνίου 2012

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

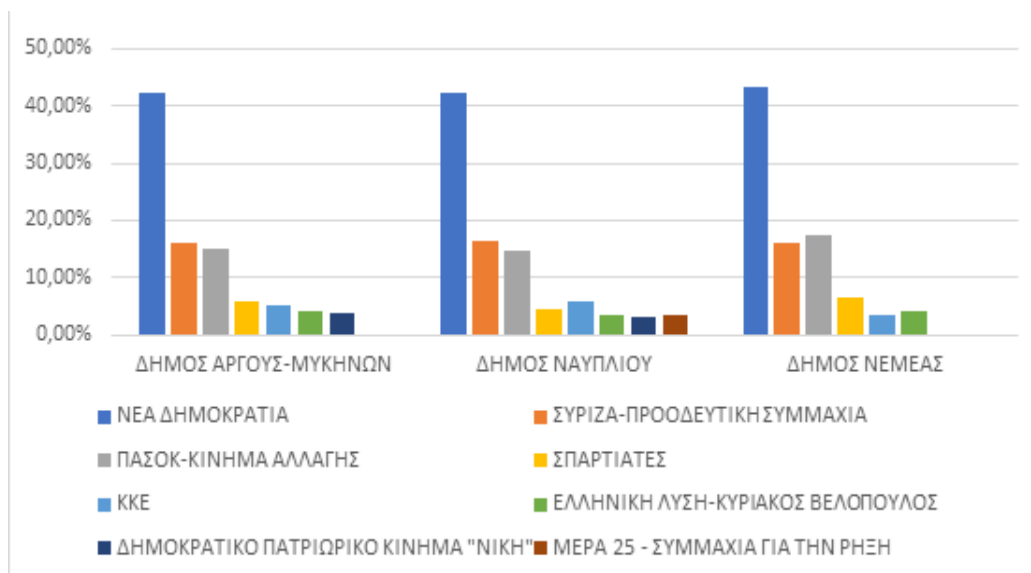
Γράφημα 8: Εκλογές Ιανουάριου 2015

Γράφημα 7 : Εκλογές Ιουλίου 2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

Γράφημα 9: Εκλογές Ιουνίου 2023

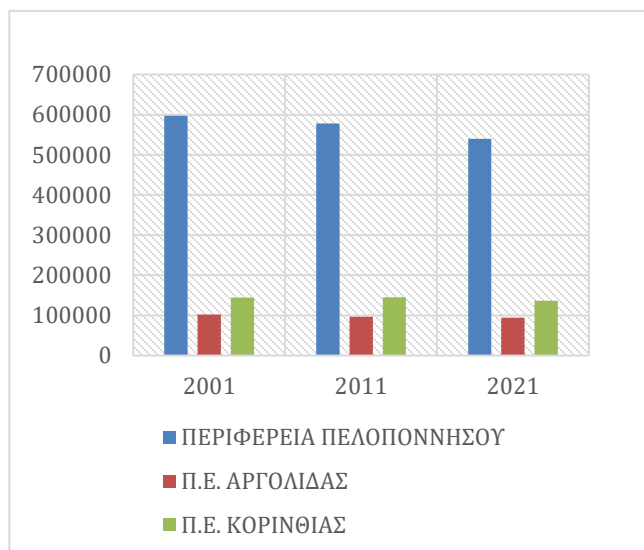
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

2. Κοινωνική Διάσταση

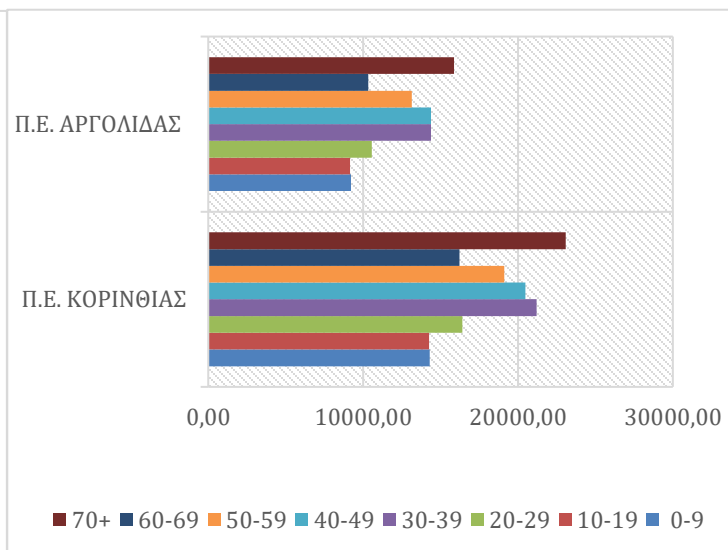
2.1. Δημογραφικά Δεδομένα

Γράφημα 11: Εξέλιξη πληθυσμού

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

Γράφημα 10: Κατανομή πληθυσμού ανά ηλικία

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

Από τα στοιχεία των παραπάνω γραφημάτων και του πίνακα 2 προκύπτει ότι στην Περιφέρεια Πελοποννήσου ο πληθυσμός μειώνεται κατά -3,3% το 2011 και κατά -6,6% το 2021, όπως και στην Π.Ε. Αργολίδας ο μόνιμος πληθυσμός μειώνεται κατά -5,2% και -3,2%, αντίστοιχα, γεγονός που αντικατοπτρίζεται και σε επίπεδο δήμων. Ειδικότερα, στον Δήμο Ναυπλίου το 2021 σημειώθηκε μείωση -7,14% σε σχέση με το 2011, ενώ στον Δήμο Άργους-Μυκηνών το αντίστοιχο ποσοστό ήταν -0,35%. Ωστόσο, στην Π.Ε. Κορινθίας μεταξύ των ετών 2001 και 2011 υπήρξε μικρή αύξηση +0,38%, όμως μεταξύ των ετών 2011 και 2021 και εδώ ο πληθυσμός μειώθηκε κατά -6%, ενώ για την ίδια περίοδο στον Δήμο Νεμέας ο πληθυσμός σημείωσε αύξηση της τάξεως του +4,12%.

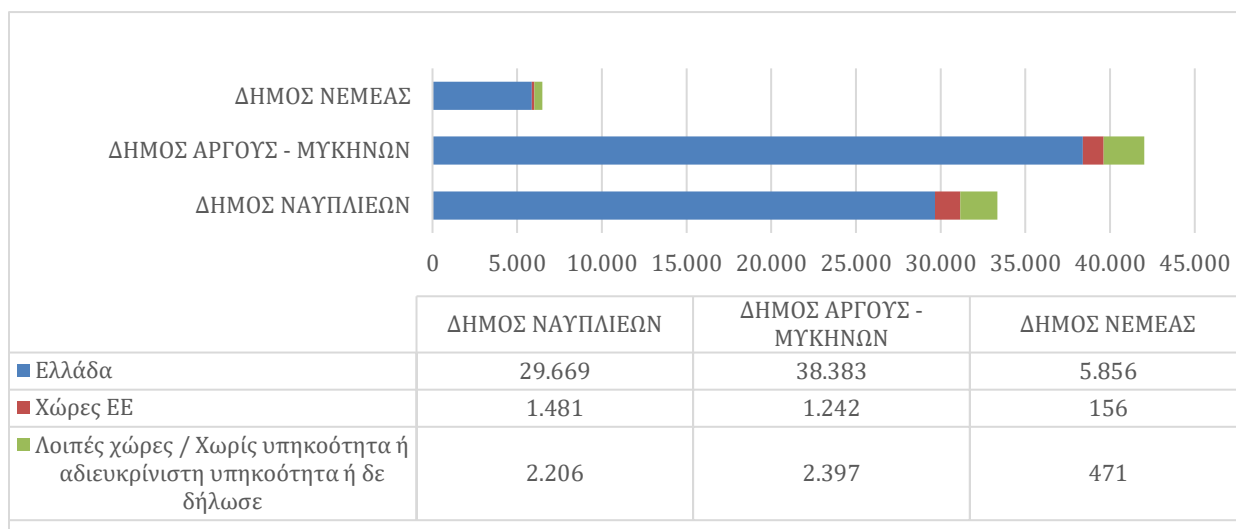
Πίνακας 2: Κατανομή πληθυσμού κατά φύλο

Δήμος	Πληθυσμός		Άνδρες	Γυναίκες
	2011	2021	2011	2011
ΝΑΥΠΛΙΟΥ	33.356	30.973	16.888	16.468
ΑΡΓΟΥΣ - ΜΥΚΗΝΩΝ	42.022	41.877	20.835	21.187
ΝΕΜΕΑΣ	6.483	6.750	3.291	3.192

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

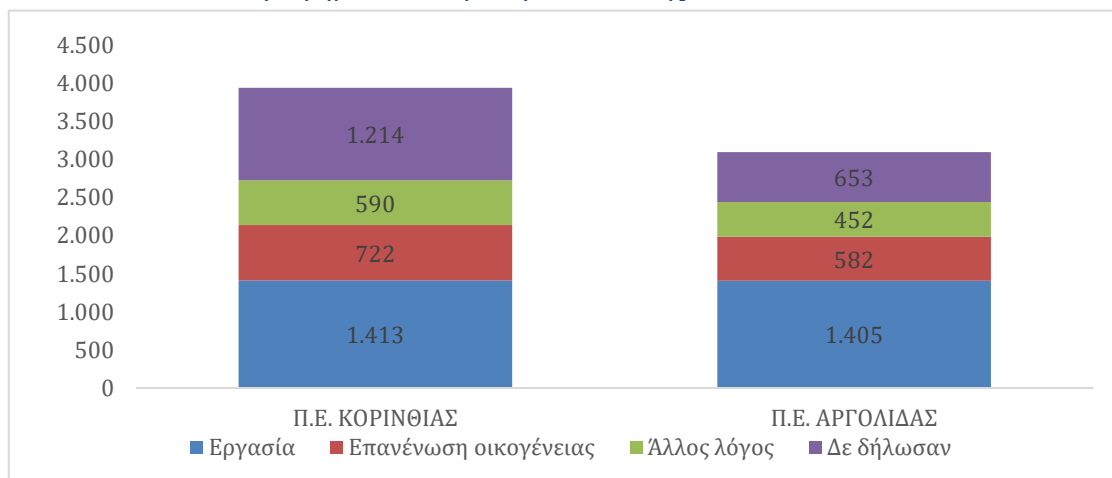
Επίσης, παρατηρούμε ότι και στους 3 δήμους, οι άνδρες και οι γυναίκες είναι περίπου ισάριθμοι. Όσο αναφορά στην ηλικιακή κατανομή του πληθυσμού, υπολογίζοντας τον αδρό δείκτη γήρανσης (Ιακωβίδου, χ.χ.) που δείχνει το ποσοστό του γεροντικού πληθυσμού ηλικίας 70 ετών και άνω σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό, για την Π.Ε. Κορινθίας είναι 14,80% και για την Π.Ε. Αργολίδας είναι 16,36%, με τα αντίστοιχα στοιχεία να διαμορφώνονται στο 18,09% για την Πελοπόννησο και στο 14,80% για την Ελλάδα. Παράλληλα, ο δημογραφικός δείκτης γήρανσης (Ιακωβίδου, χ.χ.) που δείχνει τη σχέση μεταξύ του γεροντικού πληθυσμού ως προς τον παιδικό-νεανικό πληθυσμό ηλικίας 0-19 ετών για την Π.Ε. Κορινθίας είναι 80,79%, για την Π.Ε. Αργολίδας είναι 86,43%, για την Πελοπόννησο είναι 97,23%, ενώ για την Ελλάδα είναι 75,41%.

Γράφημα 12: Μόνιμος πληθυσμός βάσει υπηκοότητας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

Γράφημα 13: Λόγοι εγκατάστασης αλλοδαπών

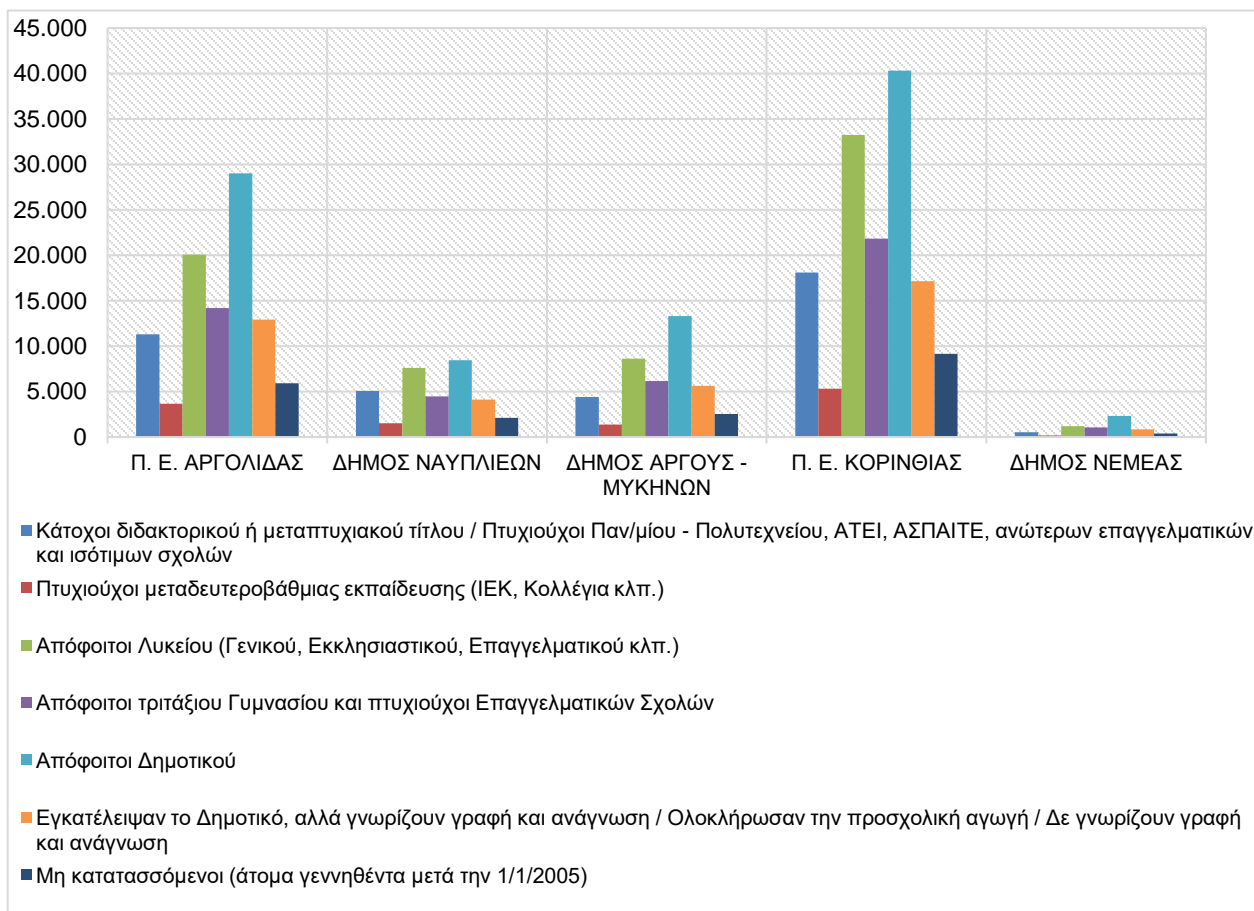

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

Από τα παραπάνω γραφήματα παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του μόνιμου πληθυσμού στις επιμέρους περιοχές που μελετάμε, το οποίο δεν έχει ελληνική υπηκοότητα αφορά χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, ή πρόκειται για ανθρώπους με αδιευκρίνιστη υπηκοότητα, γεγονός που υποδηλώνει δυσμενείς επικρατούσες συνθήκες στη χώρα προέλευσης και μη οργανωμένη μετακίνηση. Παράλληλα, ο βασικότερος λόγος εγκατάστασης των αλλοδαπών ανθρώπων στην ευρύτερη περιοχή μελέτης αφορά στην εργασία.

Συνεπώς, μπορούμε να συμπεράνουμε, όπως συμβαίνει στις περισσότερες περιπτώσεις, ότι η ένταξη των μεταναστευτικών ροών στις υπό μελέτη περιοχές αφορά στην εργασιακή τους απασχόληση ως εργάτες, όπως εργάτες γης, που τις περισσότερες φορές συνεπάγεται χαμηλές απολαβές και ανασφάλιστη εργασία.

Γράφημα 14: Επίπεδο εκπαίδευσης πληθυσμού

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

Βάσει του γραφήματος 14 και στους 3 δήμους το βασικότερο επίπεδο εκπαίδευσης των κατοίκων, με σχετικά μεγάλη διαφορά, είναι η πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ακολουθούν οι απόφοιτοι λυκείου και εντοπίζονται μεγάλα ποσοστά σε αυτούς που εγκατέλειψαν το δημοτικό, ενώ το μικρότερο ποσοστό του πληθυσμού είναι πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Το ποσοστό του πληθυσμού που είναι απόφοιτοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι 7,87% στον Δήμο Νεμέας, αλλά 12,46% στην Π.Ε.Κορινθίας, 10,48% στον Δήμο Άργους-Μυκηνών και 15,19% στον Δήμο Ναυπλίου και 11,64% στην Π.Ε.Αργολίδας, ενώ σε επίπεδο περιφέρειας το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 11,80% και σε επίπεδο χώρας στο 16,73%. Στον αντίποδα, τα ποσοστά των κατοίκων με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, συμπεριλαμβάνοντας τόσο τους απόφοιτους δημοτικού, όσο και όσους δεν το ολοκλήρωσαν, είναι 48,79% στον Δήμο Νεμέας και 39,61% στην Π.Ε.Κορινθίας, 45,10% στον Δήμο Άργους-Μυκηνών και 37,73% στον Δήμο Ναυπλίου, αλλά 43,21% στην Π.Ε.Αργολίδας, ενώ σε επίπεδο περιφέρειας το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 42,04% και σε επίπεδο χώρας στο 35,76%.

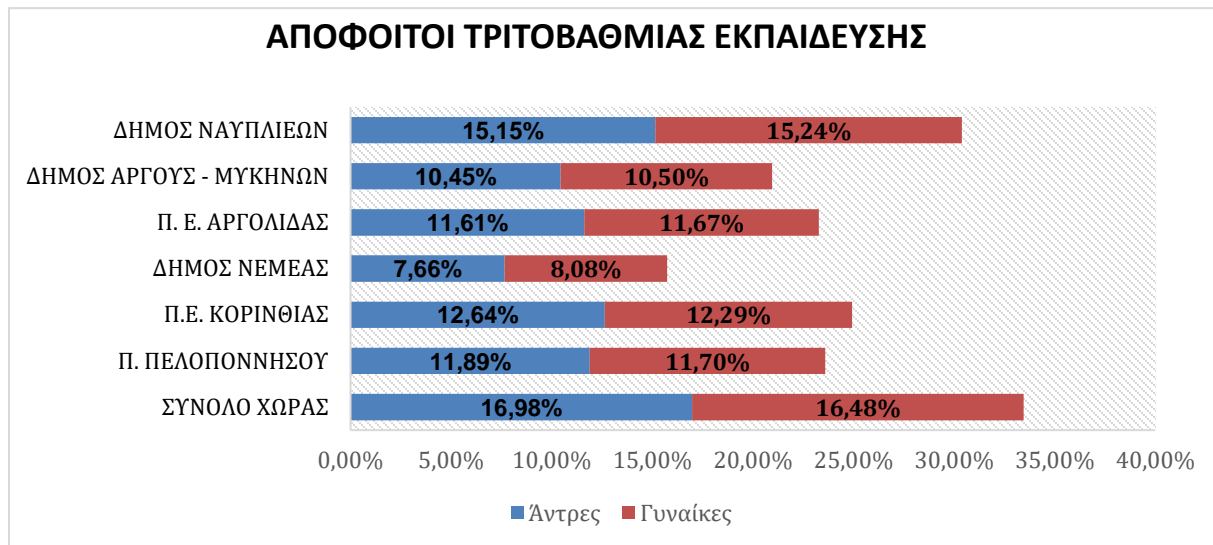
Συνοψολογίζοντας όλα τα παραπάνω, παρατηρείται ότι στον Δήμο Νεμέας το επίπεδο εκπαίδευσης είναι αρκετά χαμηλό και χαμηλότερο του επιπέδου της Π.Ε. Κορινθίας και της Πελοποννήσου. Στον Δήμο Άργους-Μυκηνών το μορφωτικό επίπεδο είναι μέτριο και αντίστοιχο με αυτό της Π.Ε. Αργολίδας και της Πελοποννήσου, ενώ στον Δήμο Ναυπλίου το επίπεδο εκπαίδευσης είναι ικανοποιητικό και σε υψηλότερο επίπεδο από αυτό της Περιφερειακής Ενότητας και της Περιφέρειας.

Γράφημα 15: Πληθυσμός πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά φύλο

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

Γράφημα 16: Πληθυσμός τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά φύλο

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

Όσον αφορά στο επίπεδο εκπαίδευσης βάσει φύλου, στους απόφοιτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τα ποσοστά αντρών και γυναικών είναι αντίστοιχα, ωστόσο κυμαίνονται σε χαμηλά επίπεδα, με τον Δήμο Νεμέας να εμφανίζει πολύ χαμηλό ποσοστό και τον Δήμο Ναυπλίου πολύ ικανοποιητικό και κοντά στο αντίστοιχο εθνικό.

Τα ποσοστά αυτών που αποφοίτησαν από το δημοτικό ή δεν το ολοκλήρωσαν τόσο σε τοπικό, περιφερειακό, αλλά και εθνικό επίπεδο είναι κοντά, με τον Δήμο Νεμέας να εμφανίζει πολύ υψηλά νούμερα, όπως και ο Δήμος Αργούς-Μυκηνών. Ωστόσο, παρατηρούμε ότι σε αυτήν την ομάδα οι γυναίκες εμφανίζουν έντονη διαφορά σε σχέση με τους άντρες σε όλα τα χωρικά επίπεδα.

2.2. Δομές εκπαίδευσης

❖ Δήμος Νεμέας

Στην περιοχή της Νεμέας λειτουργούν 1 δημοτικός παιδικός σταθμός, 1 τριθέσιο και 1 μονοθέσιο νηπιαγωγείο, 1 διθέσιο νηπιαγωγείο, το οποίο υπάγεται στη διοίκηση των Αρχαίων Κλεωνών, 2 επταθέσια δημοτικά στην πόλη της Νεμέας και 1 τριθέσιο στην πόλη των Αρχαίων Κλεωνών. Επίσης, υπάρχουν 1 γυμνάσιο, 1 γενικό λύκειο, 1 επαγγελματικό λύκειο και 1 επαγγελματική σχολή, όλα στην πόλη της Νεμέας. Αξίζει να αναφερθεί ότι η επαγγελματική σχολή, η οποία λειτουργεί υπό την αιγίδα του ΟΑΕΔ εξειδικεύεται στον κλάδο της αμπελουργίας (Αραμπού, 2020, σελ. 55). Τέλος, λειτουργεί και το Κέντρο Δια Βίου Μάθησης Δήμου Νεμέας, ωστόσο η δράση του είναι υποτονική (nemeapress, 2013).

❖ Δήμος Άργους - Μυκηνών

Οι σχολικές δομές που υπάρχουν στην πόλη του Άργους είναι αρκετές, εξυπηρετώντας παράλληλα και τις γειτονικές περιοχές. Ειδικότερα, στο Άργος λειτουργούν 7 δημοτικά σχολεία, 4 γυμνάσια, 3 λύκεια, 1 επαγγελματικό λύκειο, 1 μουσικό λύκειο, καθώς και το ΙΕΚ Τουριστικών Επαγγελμάτων και Μαγειρικής και 1 τμήμα μεταπτυχιακών σπουδών του ΑΣΠΑΙΤΕ (Δ.ΑΡΓΟΥΣ-ΜΥΚΗΝΩΝ, 2015, σελ. 65). Οι κάτοικοι έχουν επίσης πρόσβαση σε δύο βιβλιοθήκες, την Παιδική Βιβλιοθήκη Άργους και τη Βιβλιοθήκη του "Δαναού", ενώ υπάρχει και το Κέντρο Δια Βίου Μάθησης του Δήμου Άργους-Μυκηνών, το οποίο όμως δεν έχει μεγάλη δράση (ΑΡΓΟΣ, 2016).

❖ Δήμος Ναυπλίου

Στην περιοχή του Ναυπλίου, ως πρωτεύουσα της Περιφερειακής Ενότητας Αργολίδας, οι δομές εκπαίδευσης είναι περισσότερες. Υπάρχουν 4 παιδικοί και βρεφονηπιακοί σταθμοί, 23 νηπιαγωγεία, 20 δημοτικά, 4 γυμνάσια, 5 λύκεια εκ των οποίων 3 γενικά λύκεια, 1 ΕΠΑΛ και 1 εσπερινό και τέλος λειτουργούν 2 επαγγελματικές σχολές, 1 σχολή τουριστικών επαγγελμάτων και ένα τμήμα θεατρικών σπουδών, που αποτελεί μία διακεκριμένη σχολή της χώρας, ενώ υπάρχει και Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ). Πρόκειται για ένα απογευματινό δημόσιο σχολείο που λειτουργεί στο Ναύπλιο και στο Κρανίδι ως παράρτημα. Απευθύνεται σε άτομα άνω των 18 ετών, απόφοιτους δημοτικού σχολείου ή όσους δεν έχουν ολοκληρώσει το γυμνάσιο, οι οποίοι μετά από διετή φοίτηση παίρνουν δωρεάν απολυτήριο γυμνασίου. Οι απόφοιτοι μπορούν κατόπιν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στο λύκειο, καθώς και στο πανεπιστήμιο. Το ΣΔΕ Ναυπλίου στεγάζεται στο 1^ο γυμνάσιο Ναυπλίου στην παραλιακή Ναυπλίου-Ν.Κίου και το παράρτημα στο γυμνάσιο Κρανιδίου (argolikianaptiksi.gr, 2022). Επίσης, λειτουργεί το Κοινωνικό Φροντιστήριο Ναυπλίου (enallaktikos.gr, χ.χ.), αλλά και το Κέντρα Δια Βίου Μάθησης (ΚΔΒΜ) Ναυπλίου, το οποίο φαίνεται να μην έχει μεγάλη δράση (Ναυπλιέων, 2013).

2.3. Κοινωνικές δομές- Δομές υγείας

❖ Δήμος Νεμέας

Οι δομές υγείας του Δήμου Νεμέας περιλαμβάνουν ένα Κέντρο Υγείας, το οποίο λειτουργεί ως αποκεντρωμένη μονάδα πρωτοβάθμιας περίθαλψης του Γενικού Νοσοκομείου Κορίνθου, με 7 κλίνες και 3 τακτικά ιατρεία (επείγοντα, γενική ιατρική, οδοντιατρικό). Ωστόσο, το Κέντρο Υγείας έχει σημαντικές ελλείψεις σε ιατρικό προσωπικό και ασθενοφόρα με συνέπεια να υπολειτουργεί και να μην μπορεί να καλύψει τις ανάγκες των κατοίκων. Επίσης, στον δήμο λειτουργούν ένα ιδιωτικό πολυιατρείο και δύο περιφερειακά ιατρεία που βρίσκονται στο Λεοντί και στο Καστράκι,

ενώ στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν έξι γιατροί διαφορετικών ειδικοτήτων (ειδική παθολογία, καρδιολογία, ορθοπαιδική, παθολογική, παιδιατρική και πνευμονολογία), ένας φυσικοθεραπευτής και τρεις οδοντίατροι και λειτουργούν τέσσερα φαρμακεία (Αραμπού, 2020, σελ. 54). Όσον αφορά στις προνοιακές δομές του Δήμου Νεμέας λειτουργεί το πρόγραμμα κοινωνικής προστασίας «Βοήθεια στο σπίτι», με σκοπό την προσφορά οργανωμένης και συστηματικής φροντίδας σε ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρίες. Οι υπηρεσίες που προσφέρονται από το πρόγραμμα είναι δωρεάν υπό την ευθύνη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και παράλληλα κάθε πολίτης μπορεί να συμμετέχει εθελοντικά. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε όλους όσους χρειάζονται βοήθεια, με προτεραιότητα σε όσους δεν εξυπηρετούνται πλήρως, χρειάζονται ιδιαίτερη φροντίδα, ζουν μοναχικά ή απομονωμένοι ή έχουν οικονομικά προβλήματα (Αραμπού, 2020, σελ. 55). Τέλος, στην περιοχή της Νεμέας λειτουργεί η κοινωνική δομή Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών Νεμέας «Η Φωλιά του Παιδιού», αλλά και μία κοινωνική δομή τρίτης ηλικίας, το Κ.Α.Π.Η Νεμέας (ΠΜΚΕ, χ.χ.).

❖ **Δήμος Άργους - Μυκηνών**

Οι δομές υγείας του Άργους αφορούν στο Γενικό Νοσοκομείο Αργολίδας – Νοσηλευτική Μονάδα Άργους, το οποίο περιλαμβάνει μία γκάμα εξωτερικών ιατρείων και εξυπηρετεί τον κύριο όγκο των αναγκών περίθαλψης των κατοίκων και επισκεπτών της Περιφερειακής Ενότητας. Πρόσφατα, στη Νοσηλευτική Μονάδα Άργους εγκαινιάστηκε ο 1^{ος} όροφος της Μονάδας Τεχνητού Νεφρού και οι ανακαινισμένοι χώροι της Εντατικής Μονάδας Καρδιοπαθών, Παθολογικού-Καρδιολογικού, Νοσηλευτικού Τμήματος (anagnostis newsroom, 2023). Ωστόσο, συχνά είναι τα προβλήματα από την έλλειψη ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού, όπως έλλειψη ακτινολόγων, έλλειψη προσωπικού στην παιδιατρική μονάδα, γεγονός που ωθεί πολλές οικογένειες να μετακινούνται στην Αθήνα για την νοσηλεία των παιδιών τους, ελλείψεις σε παιδίατρος, παθολόγους, ουρολόγο, ορθοπαιδικό, γυναικολόγο, ενώ και η νεφρολογική κλινική υπολειτουργεί εξαιτίας παρόμοιων προβλημάτων (anagnostis newsroom, 2023). Λειτουργεί ακόμα το Κέντρο Κοινότητας του Δήμου Άργους-Μυκηνών, ως μία πρώτη επαφή των πολιτών με την κοινωνική υπηρεσία του δήμου. Παρέχει πληροφορίες και παραπέμπει σε προγράμματα πρόνοιας και κοινωνικής ένταξης σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, οι πολίτες μπορούν να έχουν ψυχοκοινωνική και συμβουλευτική στήριξη κα παράλληλα να συμμετέχουν σε εκδηλώσεις με επιμορφωτικό, ενημερωτικό και κοινωνικό περιεχόμενο (Άργους - Μυκηνών, 2021). Στην περιοχή του Άργους λειτουργεί επίσης ο Ερυθρός Σταυρός Άργους, το Κοινωνικό Ιατρείο και Οδοντιατρείο Άργους-Μυκηνών (Κοινωνικό Ιατρείο και Οδοντιατρείο Άργους-Μυκηνών, χ.χ.), αλλά και το Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Αργολίδας

«ΕΛΠΙΔΑ ΖΩΗΣ» και η Περιφερειακή Ένωση Τυφλών Ανατολικής Πελάσου του Πανελληνίου Συλλόγου Τυφλών, ενώ επαναλειτουργεί και το Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) του δήμου. Επίσης, λειτουργούν 3 Κέντρα Δημοιουργικής Απασχόλησης Παιδιών, το ΚΔΑΠ Κουτσοποδίου, το ΚΔΑΠ Νέας Κίου και το ΚΔΑΠ Άργους και η δομή «Βοήθεια Στο Σπίτι» Άργους (ΠΜΚΕ, χ.χ.). Παρατηρείται ότι η πλειοψηφία των δομών αυτών συγκεντρώνεται στο κέντρο του Άργους.

❖ Δήμος Ναυπλίου

Οι κοινωνικές υποδομές του Ναυπλίου δεν είναι επαρκείς και επιπρόσθετα οι προνοιακές υπηρεσίες της πόλης που απευθύνονται σε ευπαθείς ομάδες, όπως ρομά και απόρους, είναι απαραίτητο να αναβαθμιστούν και να ενισχυθούν οικονομικά από τα πάνω. Οι υπάρχουσες δομές υγείας του δήμου περιλαμβάνουν το Γενικό Νοσοκομείο Αργολίδας – Νοσηλευτική Μονάδα Ναυπλίου, το οποίο διαθέτει σαν εξωτερική μονάδα το Κέντρο Ψυχικής Υγείας Ναυπλίου (ΝΑΥΠΛΙΟΥ, 2020), όμως τα τελευταία χρόνια οι περιορισμένες δαπάνες για την απόκτηση του βασικού εξοπλισμού, αλλά και την συντήρηση του υφιστάμενου, έχουν σαν αποτέλεσμα συχνά να μην είναι λειτουργικό. Υπάρχει επίσης το Κέντρο Υγείας, καθώς και τα περιφερειακά αγροτικά ιατρεία (Αγ.Ανδριανού, Αγ.Τριάδας, Αραχναίου, Δρεπάνου (Ναυπλιέων, χ.χ.). Λειτουργεί ακόμη το Κέντρο Άμεσης Βοήθειας με ασθενοφόρα οχήματα, ο Οίκος Ευγηρίας – Πρόνοιας Μαρίας Ράδου, με την διοίκηση και εποπτεία του να ανήκουν στο Δήμο Ναυπλίου, το Κ.Α.Π.Η. Ναυπλίου, η μονάδα ΚΗΦΗ και το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» Ναυπλίου μέσω της ΕΕΤΑΑ (ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΛΙΕΩΝ, 2012, σελ. 35-36). Τέλος, στο κέντρο του Ναυπλίου λειτουργεί το Κοινωνικό Ιατρείο Ναυπλίου (enallaktikos.gr, χ.χ.), το Κοινωνικό Φαρμακείο της Ι.Μ. Αργολίδος, ο Ερυθρός Σταυρός Ναυπλίου, ο Σύλλογος Νεφροπαθών Αργολίδας, η Περιφερειακή Ένωση Τυφλών Ανατολικής Πελάσου του Πανελληνίου Συλλόγου Τυφλών, το ΚΔΑΠ Ναυπλίου (ΠΜΚΕ, χ.χ.) και το Κέντρο Κοινότητας του Δήμου Ναυπλίου (Άργους-Μυκηνών, 2021).

2.4. Δομές Αλληλεγγύης – Κοινωνικές Ομάδες - Σύλλογοι

Στην περιοχή μελέτης της παρούσας εργασίας εντοπίζουμε προσπάθειες και πρωτοβουλίες Κοινωνικής Αλληλεγγύας και Συνεργατικής Οικονομίας, αλλά και κοινωνικών δομών.

Έχουμε τον Αγροτικό Σύλλογο Νεμέας “Άγιος Γεώργιος” στον Δήμο Νεμέας, ενώ πολύ σημαντικό παράδειγμα κοινωνικής οργάνωσης από τα κάτω αποτελεί η αυτόνομη οικο-κοινότητα «Αείφαρον» που βρίσκεται στην περιοχή της Αρχαίας Νεμέας. Πρόκειται για μία συλλογικότητα που έχει δημιουργήσει μία ομάδα ανθρώπων, οι οποίοι συνυπάρχουν αρμονικά και

συνεργάζονται για να καλύψουν τις πραγματικές τους ανάγκες. Χρησιμοποιούν Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, καλλιεργούν τη γη, εκτρέφουν ζώα, κατασκευάζουν βάρματα και ανθοιάματα από τη φύση του τόπου και έχουν δημιουργήσει το δικό τους μουσικό σχήμα, επιτυγχάνοντας την ενεργειακή τους αυτονομία, τη διατροφική τους αυτάρκεια και την κοινωνική τους αυτοδυναμία, λειτουργώντας σε όρους από-ανάπτυξης (Παπαδόπουλος, 2019).

Στον Δήμο Άργους-Μυκηνών έχουμε τον Σύλλογο Εθελοντών Αιμοδοτών & Δωρητών Σώματος Αργολίδας «ΔΕΣΜΟΙ ΑΙΜΑΤΟΣ», τον Σύλλογο Καρκινοπαθών Αργολίδας «ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ» (ΣΥΚΑΦΙΑΡ) και το «Κοινωνικό Παντοπωλείο Δήμου Άργους-Μυκηνών» (Κοινωνικό Παντοπωλείο Δήμου Άργους – Μυκηνών, χ.χ.), ενώ υπάρχει το Κοινωνικό Συσσίτιο Δήμος Άργους-Μυκηνών, όλα στο κέντρο του δήμου (ΠΜΚΕ, χ.χ.). Τέλος, λίγο πιο έξω από το Άργος, αλλά στην ευρύτερη περιοχή του κέντρο υπάρχουν ο Σύλλογος ΑΜΕΑ Ν. Αργολίδας «ΑΡΙΑΔΝΗ II» και ο Σύλλογος ΑμεΑ Αργολίδας (ΠΜΚΕ, χ.χ.)

Στην περιοχή του Ναυπλίου λειτουργεί η Σχολή Γονέων Ιεράς Μητρόπολης Αργολίδος, το Κέντρο Κοινότητας Δήμου Ναυπλίου, η Ένωση Πολυτέκνων Ναυπλίας & Ερμιονίδος, το Ι.Ν. Ευαγγελιστρίας Κοινωνικό Συσσίτιο (ΠΜΚΕ, χ.χ.), οι «Ποδηλάτες Ναυπλίου» (Ποδηλάτες Ναυπλίου, χ.χ.), η «Πύλη Πολιτισμού Ναυπλίου» (Πύλη Πολιτισμού Ναυπλίου, χ.χ.) και η «Ακαδημία Πολιτών Ναυπλίου» (Ακαδημία Πολιτών Ναυπλίου, χ.χ.).

Στη συνέχεια, παρατίθεται πίνακας με τους Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας που δραστηριοποιούνται στην περιοχή μελέτης, όπως είναι εγγεγραμμένοι στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (ΚΑΛΟ, χ.χ.):

Πίνακας 3: Φορείς Κοινωνικής & Αλληλέγγυας Οικονομίας περιοχής μελέτης

ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΕΜΕΑΣ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Λ.Ο. Ν. 4430/2016 (στοιχεία έως 27-12-2022)				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΙΤΛΟΣ	ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΥΡΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΔΙΑΓΡΑΦΗ/ ΑΝΕΝΕΡΓΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ Άμπελος Κελάρια Νεμέας	Άμπελος Κελάρια Νεμέας ΚοινΣΕΠ	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Παραγωγή οίνου από σταφύλια	
ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΓΟΥΣ-ΜΥΚΗΝΩΝ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Λ.Ο. Ν. 4430/2016 (στοιχεία έως 27-12-2022)				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΙΤΛΟΣ	ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΥΡΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΔΙΑΓΡΑΦΗ/ ΑΝΕΝΕΡΓΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΑΡΓΟΛΙΚΗ ΘΕΑΜΑΤΩΝ	CINEVplus ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Δραστηριότητες προβολής κινηματογραφικών ταινιών	

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	Κ.Α.ΕΠ. ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ.	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Υπηρεσίες παροχής συμβουλών στρατηγικής διαχείρισης	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΣΤΕΓΗ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΪΑΣ ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ	ΑCT ΚΟΙΝΣΕΠ	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Υπηρεσίες κοινωφελών ιδρυμάτων και σωματείων	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΣΥΝΠΡΑΞΙΣ	ΣΥΝΠΡΑΞΙΣ ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Δραστηριότητες λογιστικής, τήρησης βιβλίων και λογιστικού ελέγχου· παροχή φορολογικών συμβουλών	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΜΕΛΑΝΘΩ	ΜΕΛΑΝΘΩ ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Παραγωγή και συντήρηση τοματοπολτού και πουρέ από ντομάτες	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΕΡΑΣΙΝΟΣ	ΕΡΑΣΙΝΟΣ ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Υπηρεσίες εξωραϊστικών και αναπτυξιακών σωματείων, ενώσεων, συνεταιρισμών κλπ	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ Omicron	Omicron ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Χονδρικό εμπόριο αριθμομηχανών και λογιστικών μηχανών, ταμιακών και παρόμοιων μηχανών, που φέρουν υπολογιστική διάταξη	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	e-trade ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ.	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Υπηρεσίες παροχής συμβουλών οργάνωσης της μεθόδου εργασίας	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ «ΑΤΡΕΙΔΩΝ ΚΥΚΛΟΣ»	"ΑΤΡΕΙΔΩΝ ΚΥΚΛΟΣ"ΚΟΙΝ.Σ. ΕΠ	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Καλλιτεχνική δημιουργία	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ MitoBox	MitoBox ΚοινΣΕΠ	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Βασικές υπηρεσίες διαδικτύου	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ TREKKING UP TRAVEL	TREKKING UP TRAVEL Κοιν.Σ.Επ.	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Υπηρεσίες διαχειριστών περιηγήσεων	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ «Διεθνής Εμπορική Τεχνολογική Ανάπτυξη»	DETA ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ.	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας		Προσωρινή Διαγραφή
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΚΤΗΜΑ ΕΣΜΙΟΣ	ESMIOS ESTATE ΚοινΣΕπ	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας		

ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΑΥΠΛΙΟΥ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ ΦΟΡΕΩΝ Κ.Α.Λ.Ο. Ν. 4430/2016 (στοιχεία έως 27-12-2022)

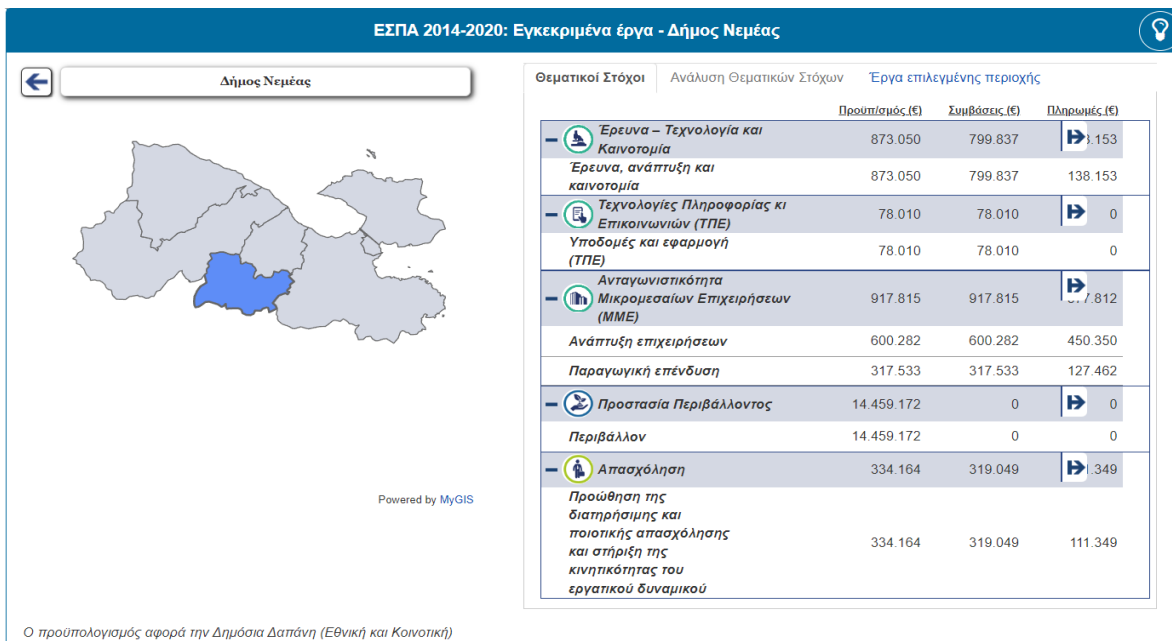
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΙΤΛΟΣ	ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΥΡΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΔΙΑΓΡΑΦΗ/Α ΝΕΝΕΡΓΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΜΕ ΈΝΑ ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ	ΜΕ ΈΝΑ ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ.	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Υπηρεσίες εκπαίδευσης π.δ.κ.α.	

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΠΡΟΣΚΗΝΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	ΠΡΟΣΚΗΝΙΟ ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ.	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Υποστηρικτικές δραστηριότητες για τις τέχνες του θεάματος	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΟΜΟΡΦΗ ΖΩΗ	ΟΜΟΡΦΗ ΖΩΗ ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ.	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Διάθεση διαφημιστικού χώρου ή χρόνου στο διαδίκτυο	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΚΙΝΙΣΙΣ	ΚΙΝΙΣΙΣ ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Λιανικό εμπόριο από επιχειρήσεις πωλήσεων με αλληλογραφία ή μέσω διαδικτύου	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΒΙΟΘΡΕΜΜΩΝ	ΒΙΟΘΡΕΜΜΩΝ ΚΟΙΝΣΕΠ	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Χονδρικό εμπόριο νωπών φρούτων και λαχανικών	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΠΥΚΝΟ ΠΑΡΟΝ	ΠΥΚΝΟ ΠΑΡΟΝ	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Υπηρεσίες που παρέχονται από καφέ μπαρ	Προσωρινή Διαγραφή
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΕΝΤΑΞΗΣ Συν Έργια	SynEnergy ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ	Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων	Χονδρικό εμπόριο νωπών φρούτων και λαχανικών	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ Art place Greece	Art place Greece. ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ.	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Λιανικό εμπόριο πολιτιστικών και ψυχαγωγικών ειδών, με αλληλογραφία ή μέσω διαδικτύου	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΔΡΩΜΕΝΟ	ΔΡΩΜΕΝΟ ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ.	Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	Υπηρεσίες προβολής και διοργάνωσης καλλιτεχνικών εκδηλώσεων	

3. Οικονομική Διάσταση

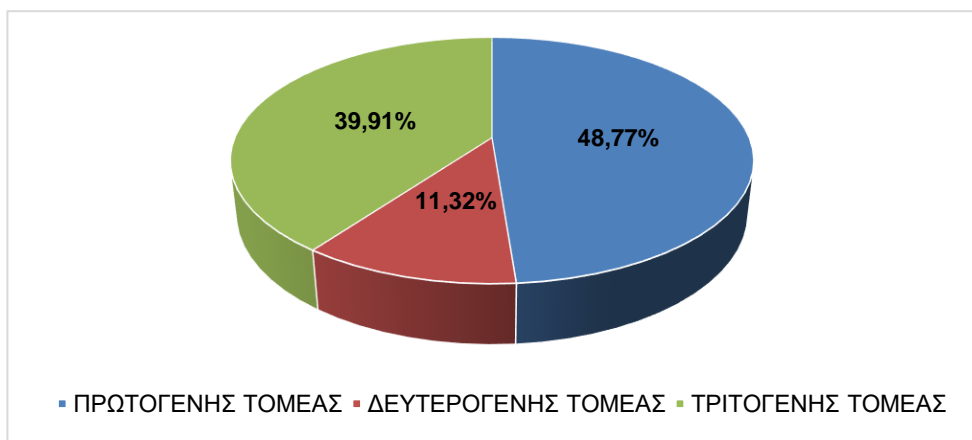
❖ Δήμος Νεμέας

Εικόνα 2: Θεματικοί στόχοι εγκεκριμένων έργων ΕΣΠΑ Δ. Νεμέας

Στην παραπάνω εικόνα παρουσιάζονται οι θεματικοί στόχοι των έργων που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020 και αφορούν στην περιοχή της Νεμέας, όπου ο μεγαλύτερος προϋπολογισμός δόθηκε στην προστασία του περιβάλλοντος και ειδικότερα στην κατασκευή δικτύου αποχέτευσης ακαθάρτων και Εγκατάστασης Επεξεργασίας Λυμάτων, στην προμήθεια και τοποθέτηση κάδων ανακύκλωσης και κομποστοποίησης, σε συνδυασμό με σχετικές δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης, αλλά και στην μετατροπή της αποθήκης της Κεντρικής Συνεταιριστικής Ένωσης Σουλτανίνας (ΚΣΟΣ) σε πολιτιστικό κέντρο. Ακολουθεί η ανταγωνιστικότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ανάπτυξη επιχειρήσεων και παραγωγική κατεύθυνση), στη συνέχεια η έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, μετά η προώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού και τέλος ο τομέας των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ).

Γράφημα 17: Απασχόληση ανά τομέα παραγωγικής δραστηριότητας στο Δ. Νεμέας

Πηγή: Σχέδιο Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια Δήμου Νεμέας

Στον Δήμο Νεμέας οι βασικότεροι παραγωγικοί τομείς που απασχολούν τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό του τόπου είναι ο πρωτογενής τομέας, όπου δραστηριοποιούνται περίπου οι μισοί απασχολούμενοι, σε ποσοστό 48,77% και ακολουθεί ο τριτογενής τομέας με ποσοστό απασχόλησης 39,91%. Τέλος, στον δευτερογενή τομέα απασχολείται μόλις το 11,32%, δεδομένο που υποδεικνύει την υποτονικότητά του (Δ.ΝΕΜΕΑΣ, 2016, σελ. 16).

❖ Δήμος Άργους - Μυκηνών

Εικόνα 3: Θεματικοί στόχοι εγκεκριμένων έργων ΕΣΠΑ Δ. Άργους - Μυκηνών

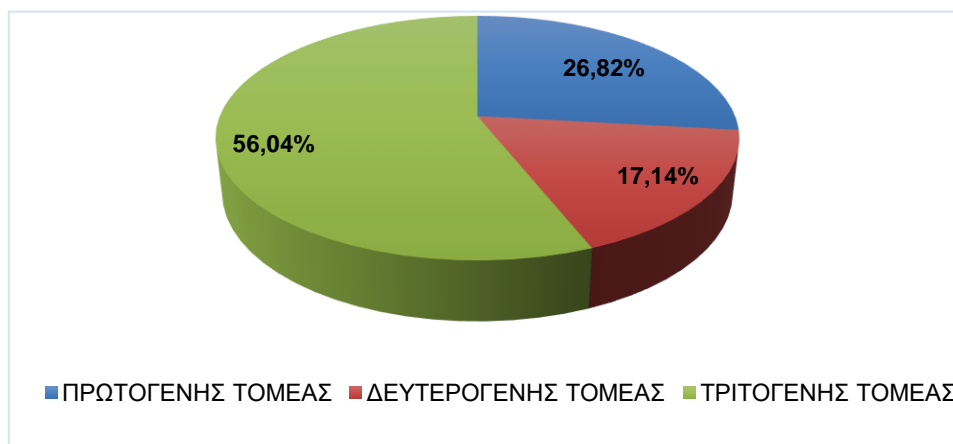
ΕΣΠΑ 2014-2020: Εγκεκριμένα έργα - Δήμος Άργους - Μυκηνών				
Θεματικοί Στόχοι	Ανάλυση Θεματικών Στόχων	Έργα επιλεγμένης περιοχής		
		Προϋπολογισμός (€)	Συνβάσιμος (€)	Πληρωσιμός (€)
Έρευνα – Τεχνολογία και Καινοτομία		274.034	174.370	1.440
Έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία		274.034	174.370	49.440
Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)		677.574	677.574	1.992
Υποδομές και εφαρμογή (ΤΠΕ)		677.574	677.574	110.992
Ανταγωνιστικότητα Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ)		9.284.811	9.284.811	1.643
Ανάπτυξη επιχειρήσεων		4.558.543	4.558.543	2.700.655
Παραγωγική επένδυση		4.726.268	4.726.268	2.306.987
Προστασία Περιβάλλοντος		7.770.409	5.201.433	1.677
Περιβάλλον		7.770.409	5.201.433	1.595.677
Απασχόληση		2.136.745	1.852.926	1.491
Προώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού		2.136.745	1.852.926	700.491
Κοινωνική Ένταξη		1.299.490	852.090	1.090
Κοινωνική και εκπαιδευτική υποδομή και υποδομή υγιεινομικής περιθαλψης και συναφείς επενδύσεις		852.090	852.090	852.090
Προαγωγή της κοινωνικής ένταξης, καταπολέμηση της φτώχειας και τυχόν διακρίσεων		447.400	0	0

Ο προϋπολογισμός αφορά την Δημόσια Δαπάνη (Εθνική και Κοινωνική)

Πηγή: www.anaptyxi.gov.gr

Στην εικόνα 3 παρουσιάζονται οι θεματικοί στόχοι των έργων που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020 και αφορούν την περιοχή του Άργους, όπου ο μεγαλύτερος προϋπολογισμός δόθηκε στην ανταγωνιστικότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ανάπτυξη επιχειρήσεων και παραγωγική κατεύθυνση), ακολουθεί η προστασία του περιβάλλοντος που αφορά στη δημιουργία υποδομών σε 4 παραλίες ώστε να είναι προσβάσιμες από ΑμεΑ, στην αντικατάσταση τμήματος του υφιστάμενου δικτύου ύδρευσης των Δ.Ε. του Δήμου σε εργασίες συντήρησης του αρχαιολογικός χώρος της Τίρυνθας και στην επέκταση, την επισκευή και τον εκσυγχρονισμό του Αρχαιολογικού Μουσείου Άργους. Στη συνέχεια, έχουμε την προώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού και μετά την κοινωνική ένταξη με βασικότερη την κοινωνική και εκπαιδευτική υποδομή και υποδομή υγειονομικής περίθαλψης και συναφείς επενδύσεις και κατόπιν προαγωγή της κοινωνικής ένταξης, καταπολέμηση της φτώχειας και τυχόν διακρίσεων. Τέλος, ακολουθεί ο τομέας των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών και η θεματική έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία.

Γράφημα 18: Απασχόληση ανά τομέα παραγωγικής δραστηριότητας στο Δ. Άργους-Μυκηνών

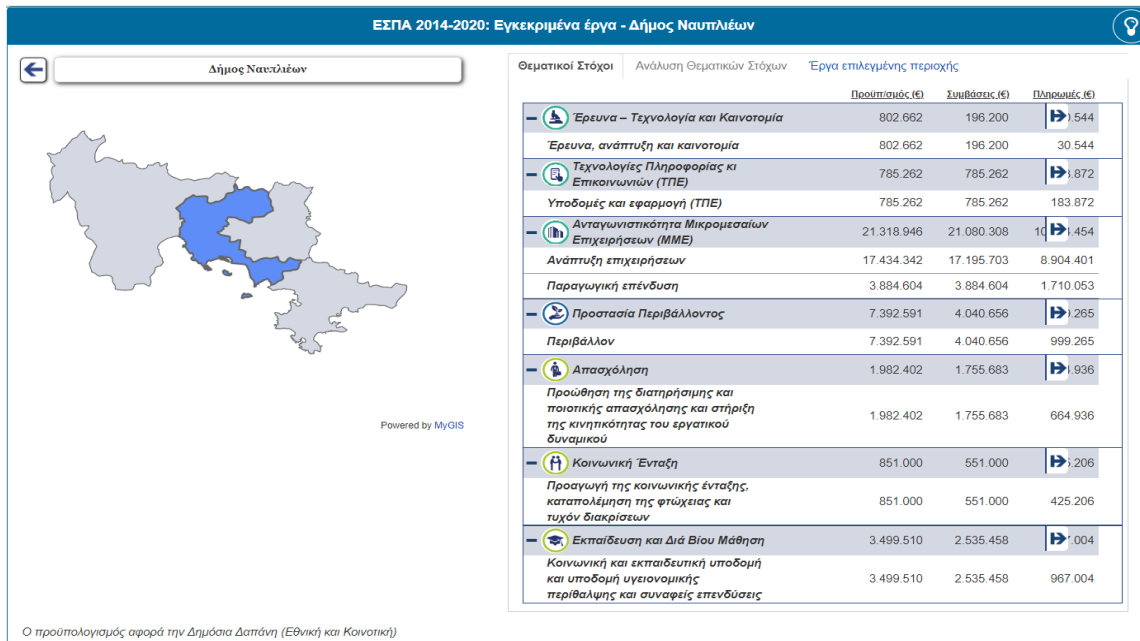

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

Στον Δήμο Άργους-Μυκηνών ο βασικότερος τομέας παραγωγής είναι ο τριτογενής, καθώς απασχολεί το 56,04% του εργαζόμενου πληθυσμού του τόπου, ακολουθεί ο πρωτογενής με ποσοστό απασχόλησης 26,82%, ενώ το μικρότερο ποσοστό απασχόλησης καταλαμβάνει ο δευτερογενής τομέας που φτάνει το 17,14%.

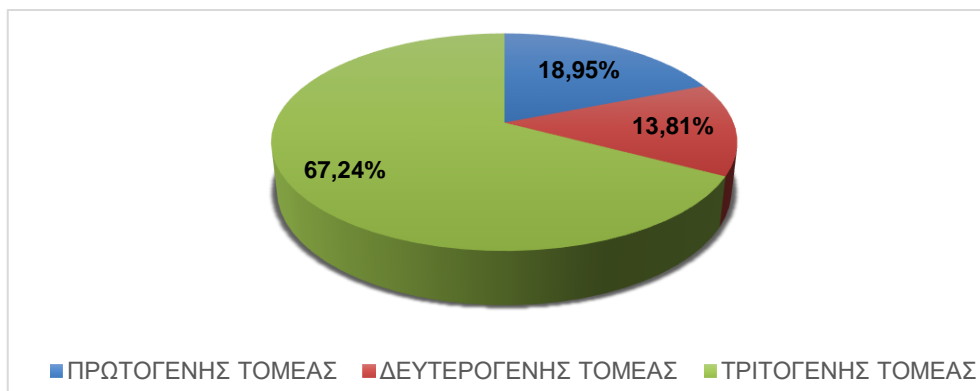
❖ Δήμος Ναυπλίου

Εικόνα 4: Θεματικοί στόχοι εγκεκριμένων έργων ΕΣΠΑ του Δ.Ναυπλίου

Στην παραπάνω εικόνα παρουσιάζονται οι θεματικοί στόχοι των έργων που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020 και αφορούν την περιοχή του Ναυπλίου, όπου ο μεγαλύτερος προϋπολογισμός δόθηκε στην ανταγωνιστικότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ανάπτυξη επιχειρήσεων και παραγωγική κατεύθυνση) και μετά στην προστασία του περιβάλλοντος που αφορά στην δημιουργία υποδομών σε 4 παραλίες ώστε να είναι προσβάσιμες από ΑμεΑ, στη βιώσιμη διαχείριση οικιακών αστικών αποβλήτων, στην ανάπλαση κεντρικών περιοχών, στην αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό του κτιριακού μνημείου "Τριανόν", στην κατασκευή νέου δικτύου ύδρευσης σε 3 δημοτικές ενότητες και στην εγκατάσταση ενός τηλεμετρικού συστήματος παρακολούθησης των οικιακών καταναλώσεων σε επιλεγμένα εσωτερικά δίκτυα ύδρευσης σε 3 δημοτικές ενότητες. Ακολουθεί η προώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού και έπεται η κοινωνική και εκπαιδευτική υποδομή και υποδομή υγειονομικής περίθαλψης και συναφείς επενδύσεις. Στη συνέχεια, έρχεται η προαγωγή της κοινωνικής ένταξης, καταπολέμηση της φτώχειας και τυχόν διακρίσεων, μετά ο τομέας των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών, η έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία και τέλος η παραγωγική επένδυση.

Γράφημα 19: Απασχόληση ανά τομέα παραγωγικής δραστηριότητας στο Δ. Ναυπλίου

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

Όπως φαίνεται στο παραπάνω γράφημα, ο τομέας με την μεγαλύτερη συμβολή στην τοπική οικονομία του Ναυπλίου είναι ο τριτογενής, στον οποίο δραστηριοποιείται το 67,24% των απασχολουμένων της περιοχής, δηλαδή πολύ παραπάνω από τους μισούς. Ακολουθεί ο πρωτογενής τομέας με ποσοστό απασχόλησης 18,95%, ενώ ο πιο αδύναμος είναι ο δευτερογενής ο οποίος απασχολεί το 13,81% των απασχολουμένων.

3.1. Παραγωγικοί Τομείς

3.1.1. Πρωτογενής Τομέας

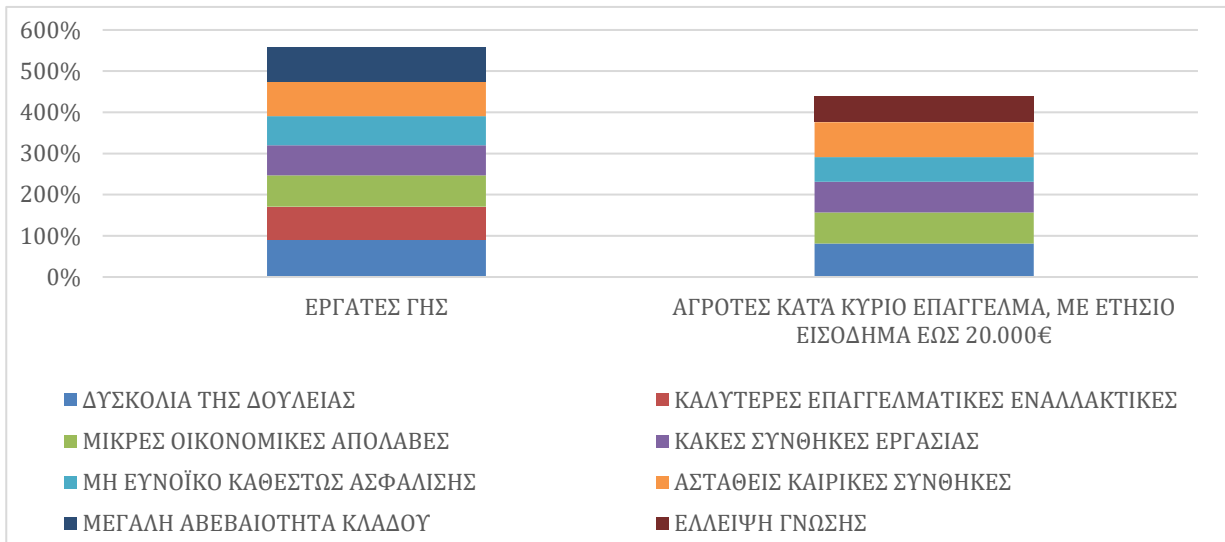
Ενδιαφέρον έχει η έρευνα «Έλλειψη ενδιαφέροντος ενασχόλησης με τη γεωργία» που πραγματοποίησε η Αμερικανική Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης και το Perrotis College, με την υποστήριξη του Skywalker-Εργασία στην Ελλάδα στα τέλη του 2022. Τα ευρήματα της έρευνας προέκυψαν από 1.000 ερωτηματολόγια, όπου οι ερωτηθέντες διακρίθηκαν σε 4 μεγάλες κατηγορίες ως εξής (Nemea Press, 2023) :

Πίνακας 4 : Κατηγορίες ερωτηθέντων

Εργάτες γης	Αγρότες κατά κύριο επάγγελμα με ετήσιο εισόδημα μέχρι 20.000€	Αγρότες κατά κύριο επάγγελμα με ετήσιο εισόδημα πάνω από 40.000€	Γενικός πληθυσμός ηλικίας 18-64 ετών
<p>93% έως 55 ετών 83% άνδρες 53% με ετήσιο εισόδημα έως 10.000€ 49% θεωρεί αρνητική έως πολύ αρνητική την εποχική φύση της γεωργικής απασχόλησης 98% θεωρεί μέτριο έως πολύ μικρό το ενδιαφέρον της πολιτείας για υποστήριξη του αγροτικού τομέα 83% θεωρεί μέτριο έως κακό το υφιστάμενο καθεστώς ασφάλισης 57% είναι μέτρια ικανοποιημένοι από τις συνθήκες εργασίας 56% είναι μέτρια ικανοποιημένοι από τις απολαβές</p>	<p>Ανδροκρατούμενη Πλειονότητα με μικρή εμπειρία 68% δεν έχει σχετικές σπουδές</p>	<p>Παρόμοιες αντιλήψεις με τους αγρότες χαμηλότερου εισοδήματος, αλλά λιγότερο αρνητικές Μεγαλύτερο ποσοστό με σπουδές στον αγροτικό τομέα Μεγαλύτερο ποσοστό με μεγαλύτερη εμπειρία Μεγαλύτερη δυσφορία για το φόρτο εργασίας Μεγαλύτερη ικανοποίηση από το εισόδημα Πεποίθηση ότι ο γεωργικός τομέας έχει θετική προοπτική Πεποίθηση ότι είναι συνεπείς στις οικονομικές υποχρεώσεις απέναντι στους εργάτες Πεποίθηση ότι προσφέρουν ικανοποιητικές αμοιβές & καλές συνθήκες στους εργάτες</p>	<p>Μη ενεργή εμπλοκή με τον αγροτικό τομέα Πεποίθηση ότι η αβεβαιότητα στον αγροτικό τομέα είναι μικρή Πεποίθηση ότι η προοπτική εξέλιξης στον αγροτικό τομέα είναι καλή 60% αξιολογεί ουδέτερα έως αρνητικά την προοπτική ενασχόλησης με τον αγροτικό τομέα</p>

Από την παραπάνω έρευνα παρατηρήθηκε επάνοδος της απαξιωτικής στάσης απέναντι στην γεωργία, ανεξαρτήτως της οικονομικής κατάστασης των μελών της κοινωνίας. Παράλληλα, σημειώθηκε το πρόβλημα του μικρού κλήρου, με τις δυσκολίες και τις περιορισμένες δυνατότητές του, ενώ φάνηκε ότι η Κοινωνική Οικονομία δεν αντιμετωπίζεται ως εργαλείο για την αντιμετώπιση των δυσχερειών του κλάδου (*Συνεταιρισμοί, ΚΥΓΕΩ, ΚοινΣΕπ κλπ*). Εν κατακλείδι, γίνεται αισθητή η αρνητική στάση του γενικού πληθυσμού απέναντι στον γεωργικό τομέα, ο οποίος ενώ είναι μέτρια ικανοποιημένος από το εισόδημά του εν μέσω δύσκολης οικονομικής συνθήκης, δεν προτιμάει να απασχοληθεί στον τομέα αυτό (πιθανές καλύτερες εναλλακτικές επαγγελματικές πηγές), παρά το γεγονός ότι η αβεβαιότητα είναι μικρή και οι προοπτικές εξέλιξης καλές, οι συνθήκες εργασίας όμως δύσκολες (Nemea Press, 2023).

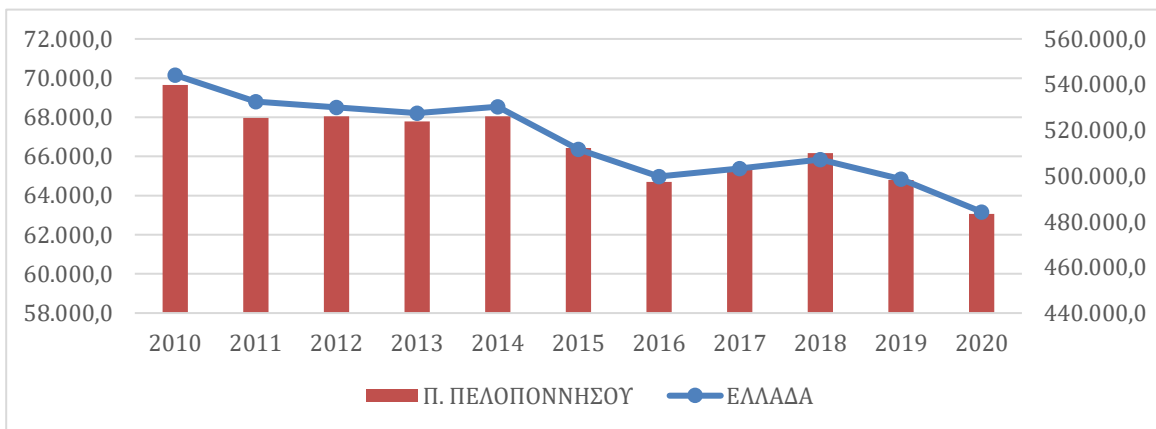
Γράφημα 20: Ανασταλτικοί παράγοντες ενασχόλησης με τη γεωργία

Πηγή : Nemea Press, 2023

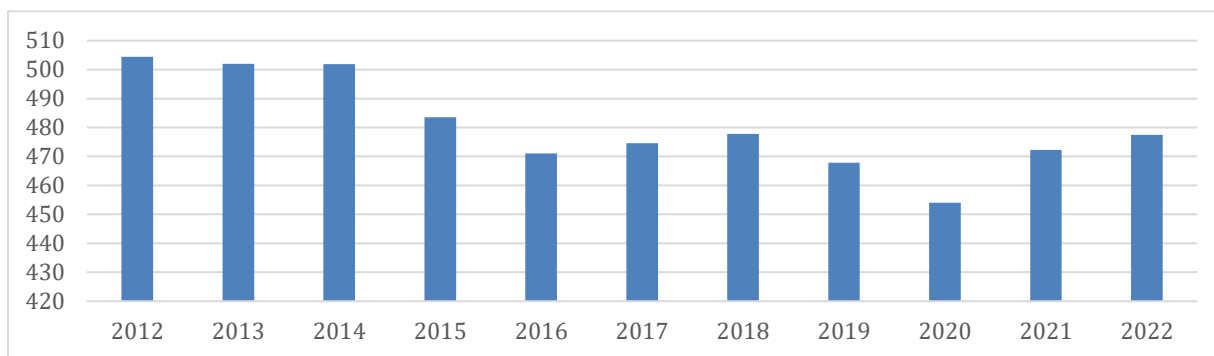
Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, παρ' όλο που κατατάσσεται πρώτη σε επίπεδο περιφερειών στο μερίδιο απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα, παρατηρείται αύξηση της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα, η οποία ειδικότερα στην Π.Ε. Αργολίδας έχει σαν επίπτωση τη μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα. Παρ' όλα αυτά, η απασχόληση στον πρωτογενή τομέα κατά την περίοδο 2011-2014 εμφάνισε μία σταθερότητα (σε επίπεδο 29%), η οποία υποδεικνύει τη διάθεση για ενίσχυση της γεωργικής δραστηριότητας και κατ' επέκταση μία πιθανή αναπτυξιακή πορεία. Αξίζει να σημειωθεί πως η Περιφέρεια Πελοποννήσου αποτελεί την τρίτη μεγαλύτερη παραγωγό φυτικής παραγωγής της χώρας (Καρβούνης, Τριάντη, 2020, σελ. 22-27).

Γράφημα 21: Απασχόληση στη γεωργία, δασοκομία, αλιεία

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ίδια επεξεργασία

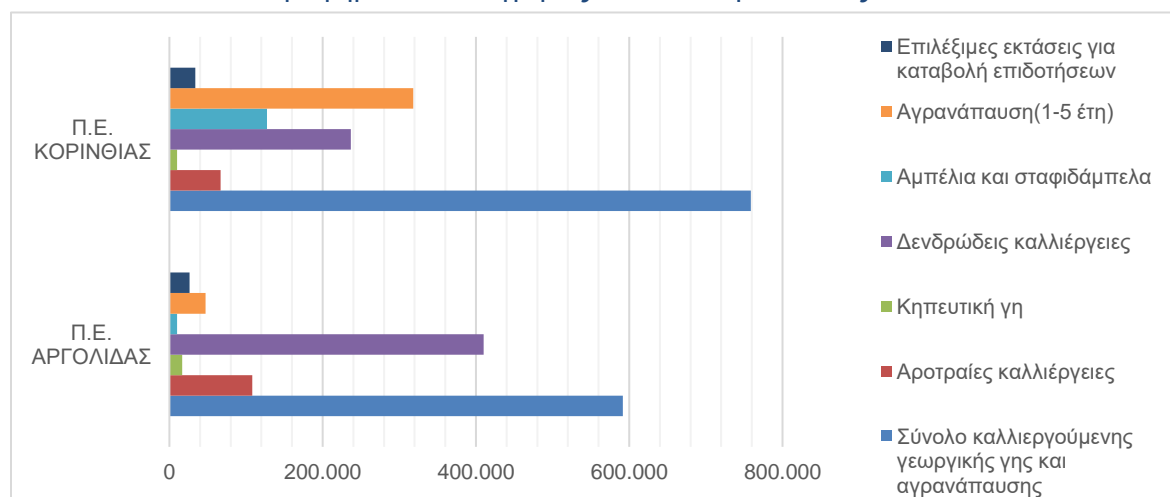
Γράφημα 22: Απασχόληση σε φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

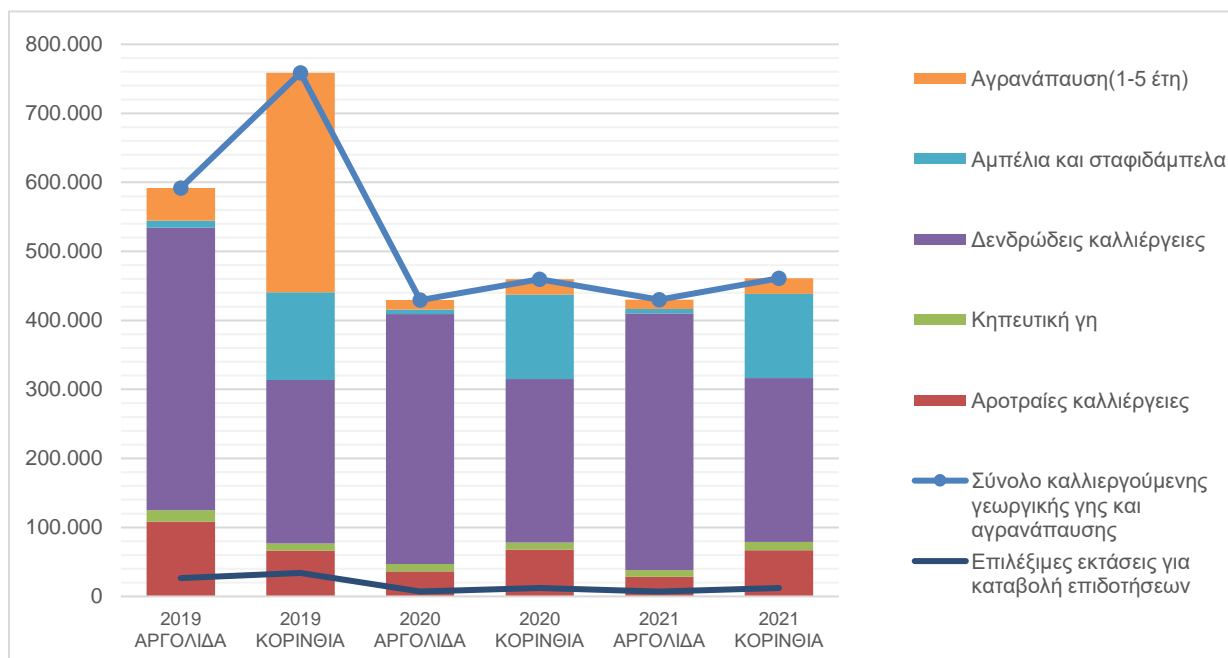
Από τα στοιχεία του γραφήματος 23 φαίνεται ότι η συνολική καλλιεργούμενη γη στην Περιφερειακή Ενότητα Κορινθίας είναι μεγαλύτερη από αυτήν της Περιφερειακής Ενότητας Αργολίδας, όπως και η έκταση που βρίσκεται σε αγρανάπαυση, αλλά και οι καλλιεργούμενες εκτάσεις αμπελιών και σταφιδάμπελων. Αντιθέτως, στην Π.Ε. Αργολίδας οι δενδρώδεις καλλιέργειες υπερτερούν έναντι των αντίστοιχων καλλιεργειών της Π.Ε. Κορινθίας, όπως και οι αροτραίες καλλιέργειες. Τέλος, παρατηρείται μία αντιστοιχία στην κηπευτική γη και στις λίγες επιδοτούμενες εκτάσεις μεταξύ των δύο Περιφερειακών Ενοτήτων. Επίσης, στο παρακάτω γράφημα παρατηρείται μείωση της συνολικής αγροτικής γης συνολικά.

Γράφημα 23: Κατηγορίες εκτάσεων για το έτος 2019

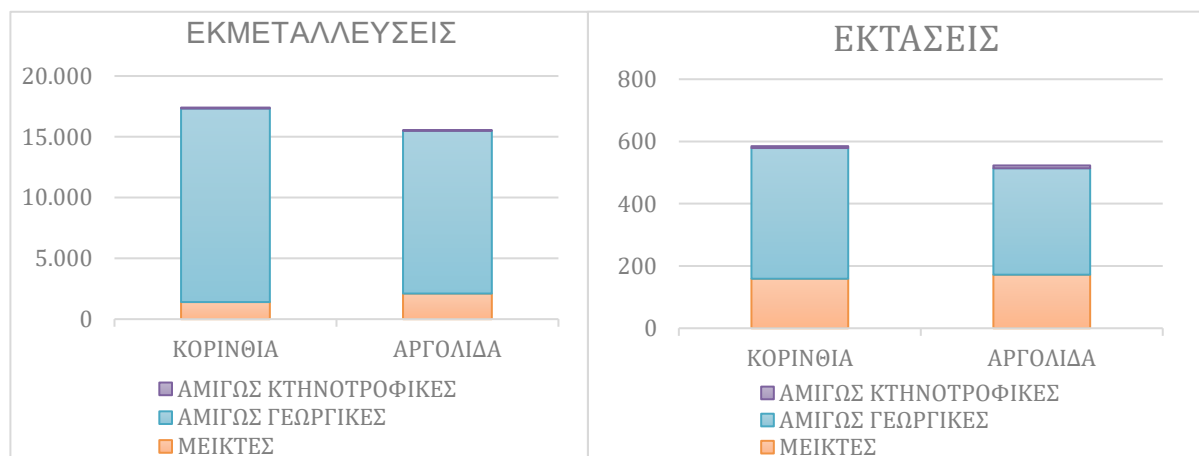
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

Γράφημα 24: Εξέλιξη εκτάσεων 2019-2021

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

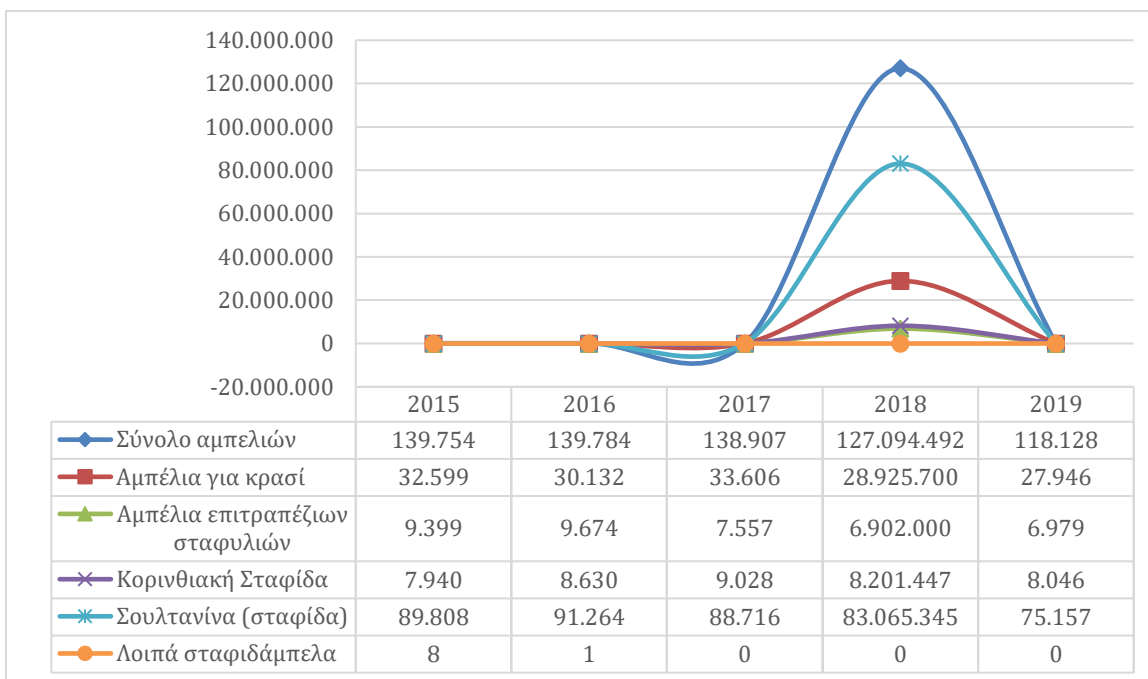
Γράφημα 25: Σύσταση γεωργικών εκμεταλλεύσεων και εκτάσεων

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

Όπως φαίνεται στα παραπάνω διαγράμματα, βάσει των πιο πρόσφατων στοιχείων της απογραφής γεωργίας-κτηνοτροφίας του 2009 της ΕΛΣΤΑΤ, και στις δύο Περιφερειακές Ενότητες το βασικότερο είδος των γεωργικών εκτάσεων αποτελεί η αμιγώς γεωργική, ενώ η αμιγώς κτηνοτροφική είναι σχεδόν μηδενική, αποτελώντας το 1,02% της συνολικής έκτασης της Κορινθίας και το 1,7% της Αργολίδας.

Γράφημα 26: Παραγωγή σταφυλιών και σταφιδαμπέλων στην Π.Ε. Κορινθίας

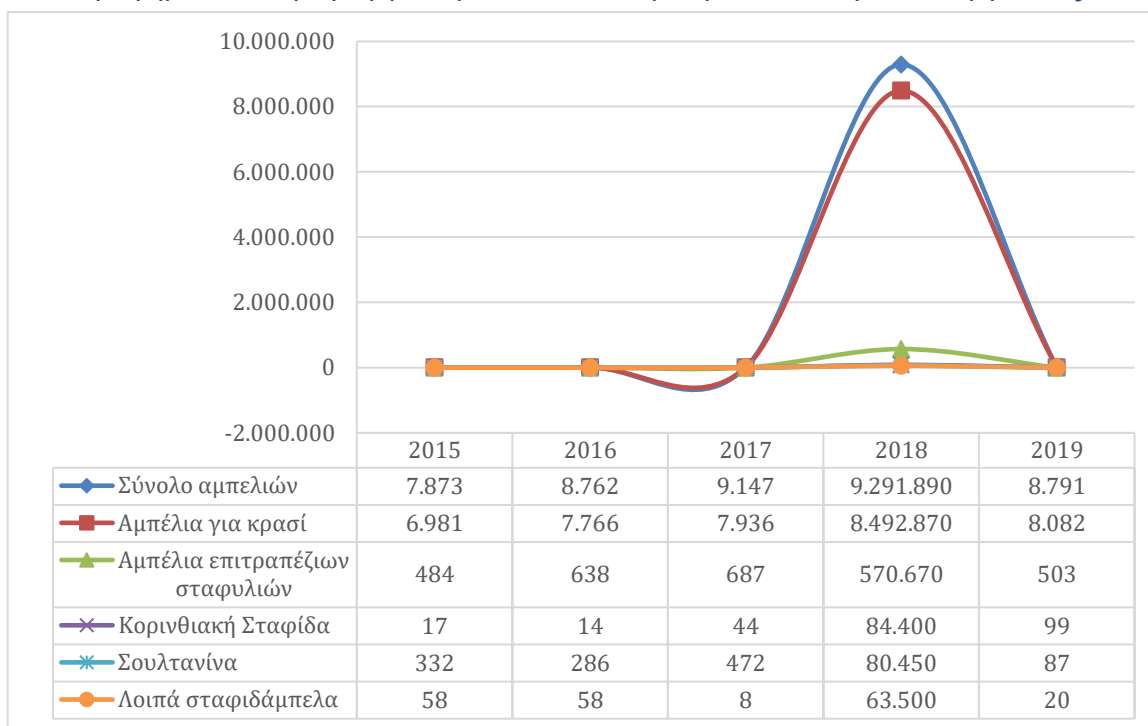
Πηγή ΕΛΣΤΑΤ, για το έτος 2019, παραγωγή σε τόνους

Όσον αφορά στις παραγόμενες ποσότητες του τελευταίου έτους καταγραφής (2019) διαμορφώνονται περαιτέρω ως εξής:

- Από την συνολική παραγωγή αμπελιών 42.322 τόνοι αφορούν σταφύλια κρασιού, 68.110 τόνοι αφορούν επιτραπέζια σταφύλια και 7.697 τόνοι αφορούν σταφίδες.
- Από την συνολική παραγωγή αμπελιών για κρασί 27.944 τόνοι αφορούν σταφύλια κρασιού και 2 τόνοι αφορούν επιτραπέζια σταφύλια.
- Από την συνολική παραγωγή αμπελιών επιτραπέζιων σταφυλιών 135 τόνοι αφορούν σταφύλια κρασιού και 6.845 τόνοι αφορούν επιτραπέζια σταφύλια.
- Από την συνολική παραγωγή Κορινθιακής σταφίδας 681 τόνοι αφορούν σταφύλια κρασιού, 85 τόνοι αφορούν επιτραπέζια σταφύλια και 7.280 τόνοι αφορούν σταφίδες.
- Από την συνολική παραγωγή Σουλτανίνας 13.562 τόνοι αφορούν σταφύλια κρασιού, 61.178 τόνοι αφορούν επιτραπέζια σταφύλια και 417 τόνοι αφορούν σταφίδες.

Στο γράφημα 24 φαίνεται ότι οι κυρίαρχες παραγωγικές κατευθύνσεις αφορούν κυρίως στην καλλιέργεια σουλτανίνας, έχοντας μεγάλη απόσταση από την αμέσως επόμενη καλλιέργεια που είναι τα αμπέλια για κρασί.

Γράφημα 27: Παραγωγή σταφυλιών και σταφιδάμπελων στην Π.Ε. Αργολίδας

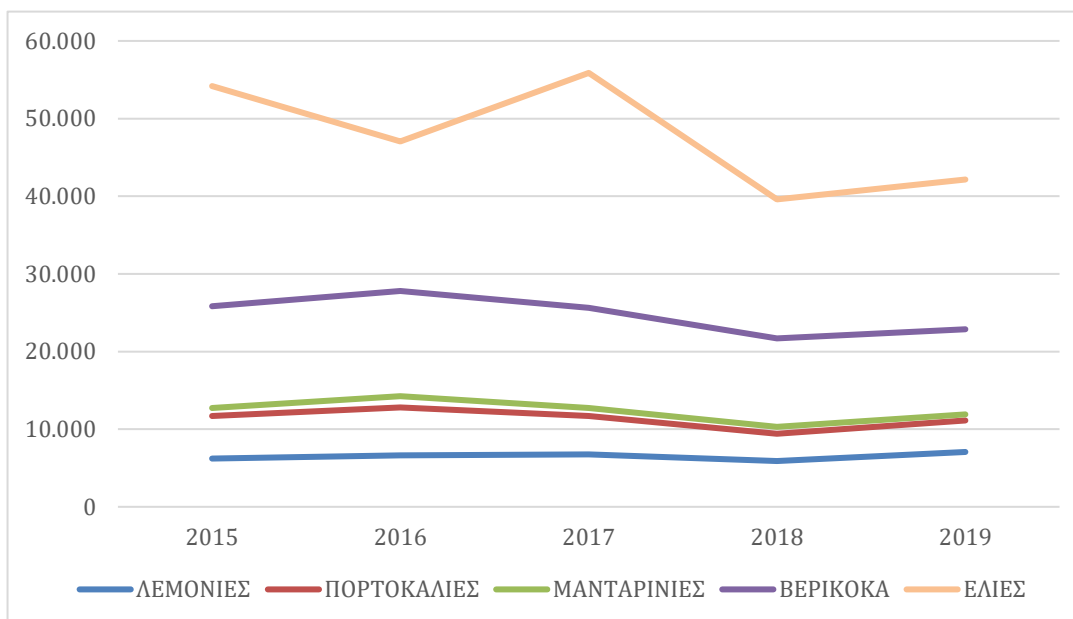
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (ιδία επεξεργασία), έτος 2019, Παραγωγή σε τόνους

Όσον αφορά τις παραγόμενες ποσότητες του τελευταίου έτους καταγραφής (2019) διαμορφώνονται περαιτέρω ως εξής:

- Από την συνολική παραγωγή **αμπελιών** 7.967 τόνοι αφορούν σταφύλια κρασιού, 618 τόνοι αφορούν επιτραπέζια σταφύλια και 206 τόνοι αφορούν σταφίδες.
- Από την συνολική παραγωγή **αμπελιών για κρασί** 7.939 τόνοι αφορούν σταφύλια κρασιού και 143 τόνοι αφορούν επιτραπέζια σταφύλια.
- Από την συνολική παραγωγή **αμπελιών επιτραπέζιων σταφυλιών** 28 τόνοι αφορούν σταφύλια κρασιού, 454 τόνοι αφορούν επιτραπέζια σταφύλια και 22 τόνοι αφορούν σταφίδες.
- Η συνολική παραγωγή 99 τόνων **Κορινθιακής σταφίδας** αφορά σταφίδες.
- Από την συνολική παραγωγή **Σουλτανίνας** 4 τόνοι αφορούν επιτραπέζια σταφύλια και 83 τόνοι αφορούν σταφίδες.
- Από τα **λοιπά σταφιδάμπελα** 18 τόνοι αφορούν επιτραπέζια σταφύλια και 2 τόνοι αφορούν σταφίδες.

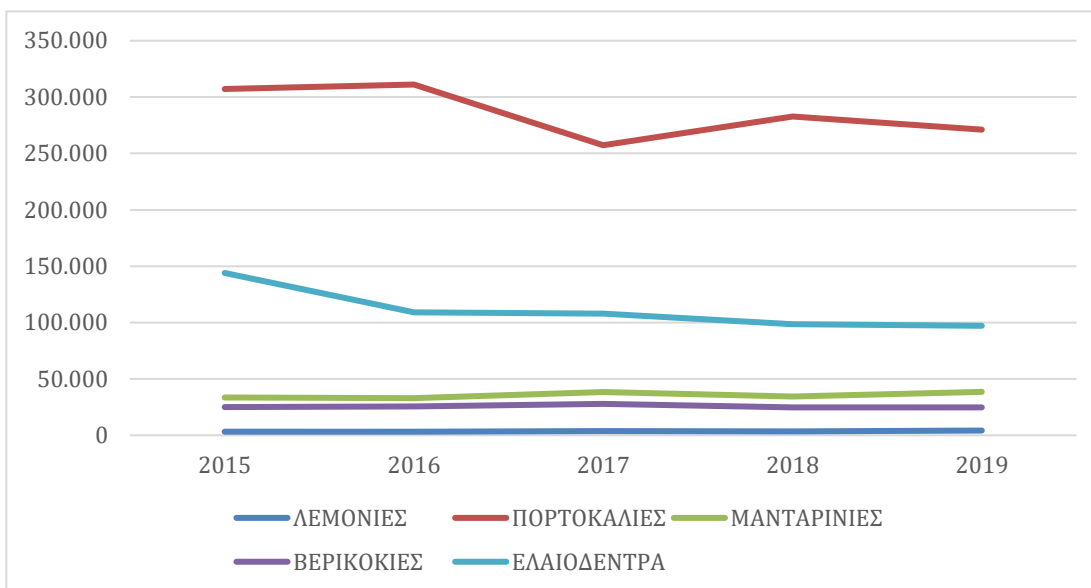
Στο παραπάνω γράφημα 25 φαίνεται ότι η κυρίαρχη παραγωγική κατεύθυνση αφορά στην καλλιέργεια των αμπελιών για την παραγωγή κρασιού.

Γράφημα 28: Δενδρώδεις καλλιέργειες στην Π.Ε. Κορινθίας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (ιδία επεξεργασία), παραγωγή σε τόνους

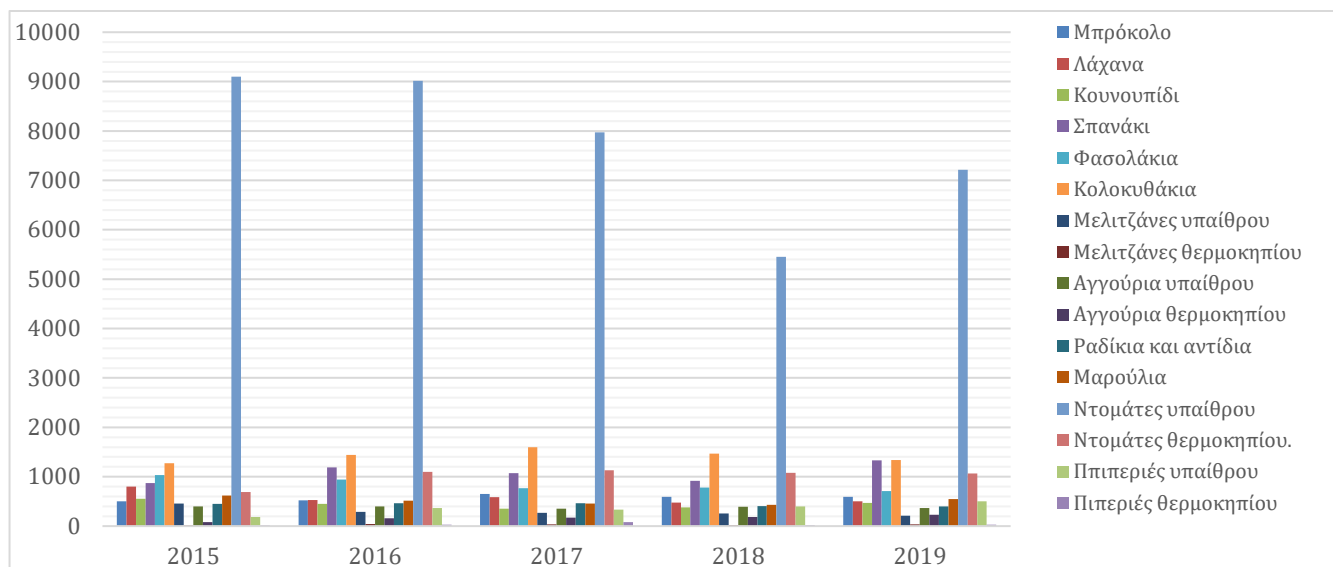
Γράφημα 29: Δενδρώδεις καλλιέργειες στην Π.Ε. Αργολίδας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (ιδία επεξεργασία), παραγωγή σε τόνους

Όσον αφορά στην παραγωγή δενδρωδών καλλιεργειών για τις δύο Περιφερειακές Ενότητες, βάσει του τελευταίου έτους καταγραφής (2019), φαίνεται ότι οι σημαντικότερες για την Κορινθία είναι οι ελιές με σημαντική διαφορά από τη δεύτερη μεγαλύτερη που είναι τα βερίκοκα. Επίσης, στην Αργολίδα, η σημαντικότερη καλλιέργεια με μεγάλη διαφορά είναι τα πορτοκάλια και η επόμενη είναι τα ελαιόδεντρα.

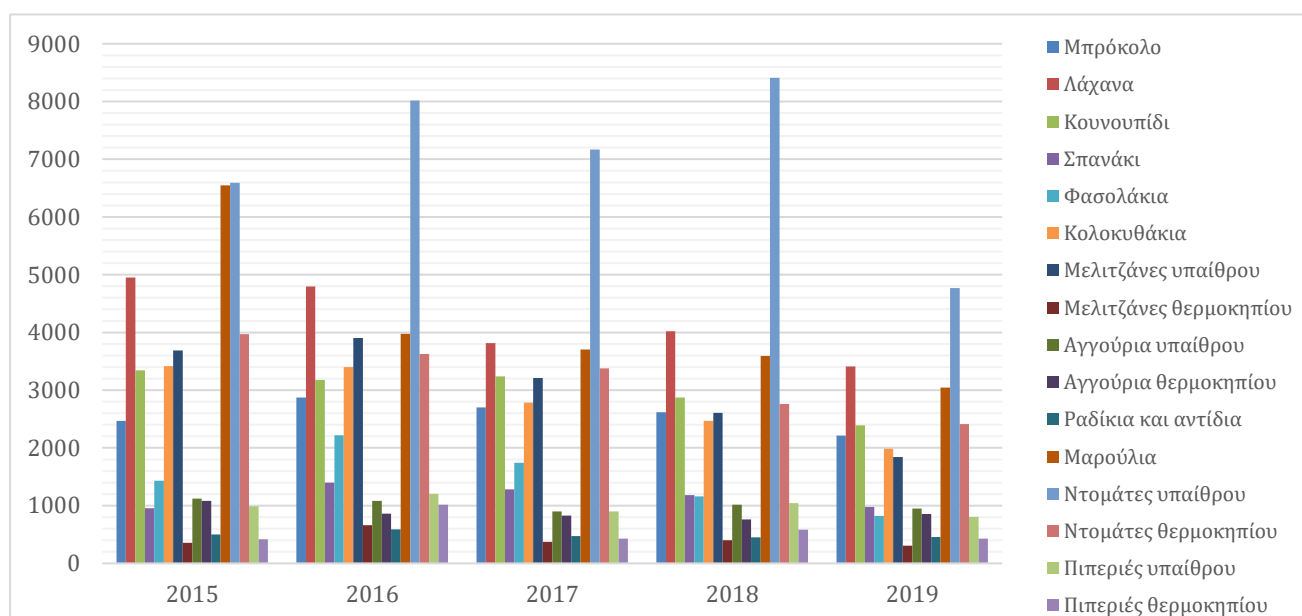
Γράφημα 30: Παραγωγή οπωροκηπευτικών στην Π.Ε. Κορινθίας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

Στην Π.Ε. Κορινθίας το βασικότερο οπωροκηπευτικό με διαφορά από θέμα παραγωγής είναι η ντομάτα υπαίθρου, ακολουθεί η παραγωγή κολοκυθιών, μετά το σπανάκι και η ντομάτα θερμοκηπίου. Όσον αφορά στην παραγωγή οπωροκηπευτικών θερμοκηπίου για την πενταετία που εξετάζουμε σημείωσε αυξητική πορεία μέχρι το 2017, μετά φαίνεται μία μικρή πτώση, ενώ αυξήθηκε πάλι το 2019.

Γράφημα 31: Παραγωγή οπωροκηπευτικών στην Π.Ε. Αργολίδας

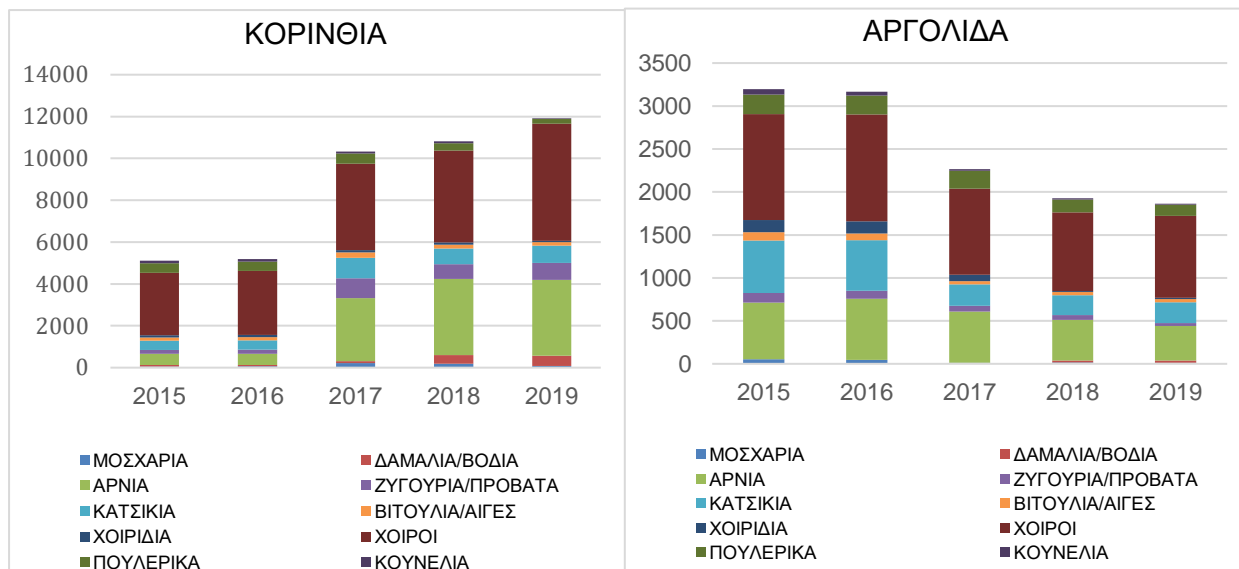

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

Στην Π.Ε. Αργολίδας επίσης το βασικότερο οπρωροκηπευτικό με διαφορά από θέμα παραγωγής είναι η ντομάτα υπαίθρου, ακολουθεί η παραγωγή λάχανων, μαρουλιού, μελιτζάνας υπαίθρου, το κουνουπίδι, το μπρόκολο, το κολοκυθάκι και η ντομάτα θερμοκηπίου, για τα οποία υπάρχει δυναμική παραγωγή. Όσον αφορά στην παραγωγή οπρωροκηπευτικών θερμοκηπίου για την πενταετία που εξετάζουμε σημειώνει αυξομειώσεις στην παραγωγή.

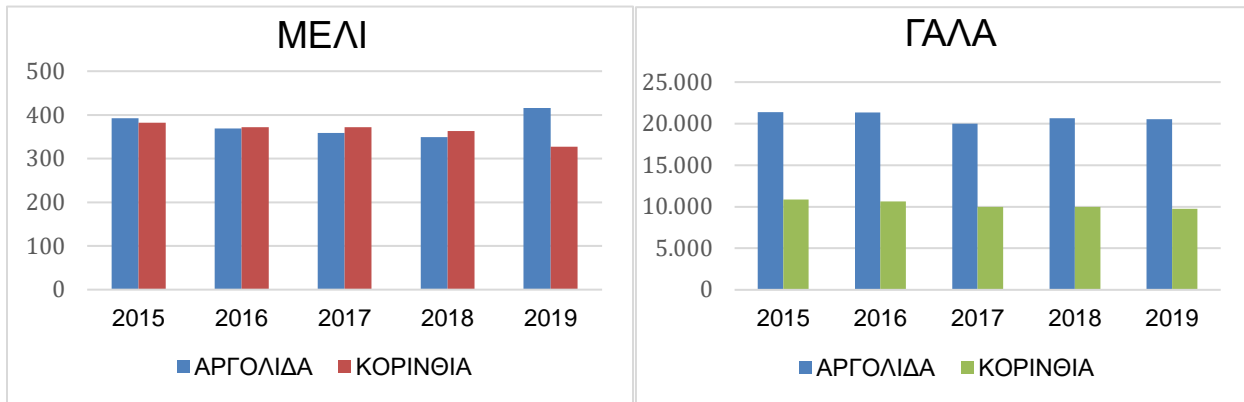
Γράφημα 32: Παραγωγή κρέατος

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

Η κτηνοτροφία ως αγροτική δραστηριότητα υπάρχει και στις δύο Περιφερειακές Ενότητες και χαρίζει άριστης ποιότητας κρέατα και γαλακτοκομικά. Ωστόσο, στην περιοχή της Αργολίδας αποτελεί βασικότερο κομμάτι της τοπικής παραγωγής και της διατροφικής συνήθειας των κατοίκων. Από τα παραπάνω διαγράμματα που αφορούν στην παραγωγή κρέατος στις δύο Περιφερειακές Ενότητες φαίνεται ότι το βασικότερο παραγόμενο είδος είναι το χοιρινό κρέας, ακολουθεί το αρνίσιο κρέας και μετά το κατσικίσιο κρέας. Παρατηρούμε επίσης, ότι ενώ στην Π.Ε Αργολίδας η παραγωγή κρέατος γενικότερα έχει μία φθίνουσα πορεία, στην Π.Ε. Κορινθίας η παραγωγή αυτή αυξάνεται, σημειώνοντας περίπου διπλασιασμό σε βάθος πενταετίας.

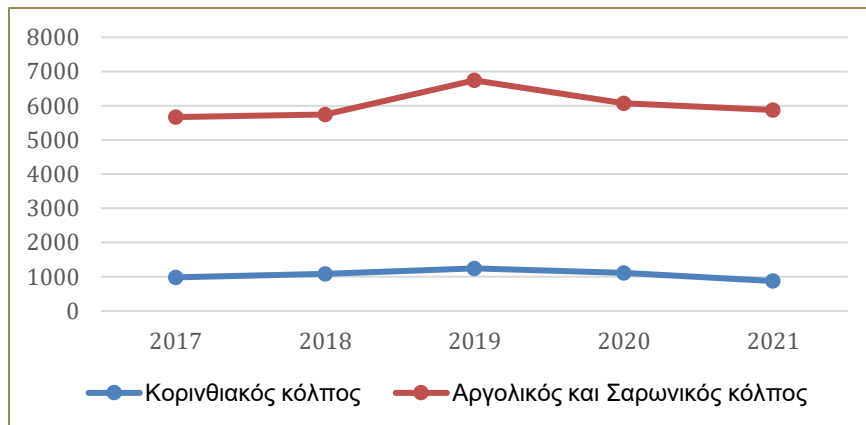
Γράφημα 33: Παραγωγή βασικών δευτερογενών προϊόντων

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία, παραγωγή σε τόνους

Όπως φαίνεται στα πιο πάνω διαγράμματα, η παραγωγή μελιού κυμαίνεται στα ίδια επίπεδα για τις δύο Περιφερειακές Ενότητες, ενώ η παραγωγή γάλακτος στην Π.Ε. Αργολίδας είναι διπλάσια από αυτήν της Π.Ε. Κορινθίας.

Γράφημα 34: Ποσότητα αλιευμάτων θαλάσσιας αλιείας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

Όσον αφορά στην αλιευτική δραστηριότητα, όπως παρουσιάζεται στο γράφημα 34, η συνολική ποσότητα αλιευμάτων στους 2 κόλπους που σχετίζονται με την περιοχή μελέτης, τον Κορινθιακό και Αργολικό και Σαρωνικό, το ποσοστό παραγωγής επί της συνολικής εγχώριας παραγόμενης ποσότητας κυμαίνεται κατά μέσο όρο και σε βάθος πενταετίας σε 1,47% και 8,36%, αντίστοιχα. Στο Ναύπλιο και το Άργος η ελεύθερη αλιεία είναι πιο ανεπτυγμένη, δεδομένου ότι οι δύο πόλεις εκτείνονται μέχρι τα παράλια του Αργολικού κόλπου, προσφέροντας στην τοπική κουζίνα φρέσκα ψάρια, όπως σαρδέλα, γαύρο, μαρίδα, τσιπούρα, σαφρίδια, σκουμπριά και μουρμούρια (ΙΝΣΕΤΕ, 2021, σελ. 37), ενώ στη Νεμέα ως ορεινός δήμος η συγκεκριμένη δραστηριότητα δεν αποτελεί κομμάτι του πρωτογενούς τομέα του τόπου.

❖ Σενάρια εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου

Στα πλαίσια της 5ης έκθεσης της Διακυβερνητικής Επιτροπής του Ο.Η.Ε για την Κλιματική αλλαγή αναπτύχθηκαν σενάρια εξέλιξης των συγκεντρώσεων αερίων του θερμοκηπίου, τα οποία ονομάστηκαν Αντιπροσωπευτικές Διαδρομές Συγκέντρωσης (Representative Concentration Pathway-RCP).

Ειδικότερα, τα σενάρια αυτά είναι το RCP2.6 που χαρακτηρίζεται ως αυστηρό σενάριο μετριασμού και θεωρείται ως το ιδανικό σενάριο περιορισμού της ανθρωπογενούς κλιματικής αλλαγής, κατά το οποίο θα αναληφθούν δραστικά πολιτικά μέτρα, οι παγκόσμιες εκπομπές CO₂ μέχρι το 2080 θα μειωθούν έως το 0, ο πληθυσμός θα αυξηθεί, η οικονομική ανάπτυξη θα διατηρηθεί υψηλή, θα μειωθεί η χρήση πετρελαίου, όμως θα αυξηθεί η χρήση άλλων ορυκτών καυσίμων, παράλληλα με την υψηλή χρήση βιοκαυσίμων, ενώ παρ' όλο που θα αυξηθεί η χρήση ΑΠΕ, αυτή θα παραμείνει χαμηλή.

Το σενάριο RCP4.5 χαρακτηρίζεται ως ενδιάμεσο σενάριο και αφορά στη σταθεροποίηση του ενεργειακού ισοζυγίου της ατμόσφαιρας μετά το 2100. Κατά το σενάριο αυτό, για το οποίο έχει συνυπολογιστεί η εκπόνηση προγραμμάτων αναδάσωσης και αλλαγών στις καλλιεργήσιμες εκτάσεις, οι εκπομπές μεθανίου θα είναι σταθερές, οι εκπομπές CO₂ θα αυξάνονται αργά μέχρι το 2040 και μετά θα μειώνονται. Παράλληλα, στο σενάριο αυτό γίνεται παραδοχή μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας και των ορυκτών καυσίμων και αύξηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της πυρηνικής ενέργειας.

Τέλος, το κλιματικό σενάριο RCP8.5 εμφανίζεται ως σενάριο δραστικής αύξησης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, κατά το οποίο δεν θα αναληφθούν πολιτικές αντιμετώπισης και μείωσης των αερίων του θερμοκηπίου. Οι εκπομπές μεθανίου και υποξειδίου του αζώτου θα αυξάνονται ραγδαία μέχρι το 2100 και ταυτόχρονα ο αυξανόμενος πληθυσμός θα επιφέρει αύξηση της χρήσης γη και της χρήσης ορυκτών καυσίμων για την κάλυψη των μεγάλων αναγκών σε ενέργεια (ΠεΣΠΚΑ, 2020, σελ. 300-301).

Στη συνέχεια αναλύονται οι εκτιμήσεις των προβλέψεων των 3 αυτών σεναρίων για την γεωργία και την κτηνοτροφία, όπως αποτυπώθηκαν στα πλαίσια σύνταξης του Περιφερειακού Σχεδίου για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή της Πελοποννήσου.

Βάσει του σεναρίου RCP2.6, η συγκέντρωση CO₂ ελαφρώς μειώνεται. Παράλληλα, μειώνεται ο κίνδυνος παγετού, δεδομένο με θετική επίδραση στην ανάπτυξη των καλλιεργειών. Ωστόσο, το σενάριο αυτό παρουσιάζεται ως αδύνατο.

Στο σενάριο **RCP4.5** προβλέπεται μέση αύξηση της θερμοκρασίας περίπου 1,5-1,7°C έως το 2060 και 2,3-2,5°C έως το 2100 και μείωση της εμφάνισης παγετού. Παράλληλα, γίνεται αναφορά για

μείωση των βροχοπτώσεων περίπου κατά 14% έως το 2100. Ωστόσο, στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές οι ετήσιες βροχοπτώσεις είναι υψηλότερες, οπότε δε θα επηρεάσει τόσο την παραγωγή και ιδιαίτερα τις αρδευόμενες καλλιέργειες. Αναμένεται ακόμη να αυξηθεί ο κίνδυνος καταστροφών λόγω καύσωνα, γεγονός που θα πλήξει περισσότερο τις πεδινές περιοχές.

Τέλος, το κλιματικό σενάριο RCP8.5 κάνει λόγο για σημαντική αύξηση της μέσης θερμοκρασίας κατά 2,0-2,2°C έως το 2060 και 4,1-4,4°C έως το 2100. Το ενδεχόμενο αυτό θα επιφέρει στις πεδινές περιοχές αύξηση θερμοκρασίας κατά 12-14% για το 2060 και 27-29% για το 2100, ενώ στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές κατά 17-20% για το 2060 και 37-40% για το 2100. Αυτή η διαφοροποίηση σε συνδυασμό με τη μείωση, περίπου κατά 30, των ημερών όπου η θερμοκρασία κυμαίνεται κάτω του μηδενός, μπορεί να λειτουργήσει θετικά για τα αμπέλια και τις ελιές. Αντίθετα, άλλες δένδρωδεις καλλιέργειες και εσπεριδοειδή, για τις οποίες απαιτούνται χαμηλές θερμοκρασίες για τη φυσιολογική λειτουργία του ληθάργου, πιθανότατα να επηρεαστούν αρνητικά. Επίσης, αναμένεται μεγάλη μείωση των βροχοπτώσεων (22%) και αυξημένος κίνδυνος καύσωνα και έντονης ξηρασίας που θα επιφέρουν υδατική καταπόνηση των φυτών και μείωση της παραγωγής (ΠεΣΠΚΑ, 2020, σελ. 483). Ειδικότερα, για την ελαιοκαλλιέργεια, με την αύξηση της θερμοκρασίας νωρίς την άνοιξη έως αργά το φθινόπωρο δημιουργούνται ευνοϊκότερες συνθήκες ανάπτυξης εντόμων, επιφέροντας περισσότερες εντομολογικές προσβολές, ιδιαίτερα του δάκου, ενώ για την αμπελοκαλλιέργεια, οι ορεινές περιοχές ιδιαίτερα στα σενάρια RCP4.5 και RCP8.5, θα είναι καταλληλότερες για καλλιέργεια συγκριτικά με τις υφιστάμενες πεδινές ζώνες. Τέλος, η αύξηση της ατμοσφαιρικής συγκέντρωσης σε CO₂ πρόκειται να επιφέρει σε όλες τις περιπτώσεις έντονη παρουσία ζιζανίων στις καλλιέργειες, ιδιαίτερα αυτά της κατηγορίας C3, τα οποία εκμεταλλεύονται την αύξηση αυτή (ΠεΣΠΚΑ, 2020, σελ. 482-483). Στη συνέχεια, ακολουθεί πίνακας που αποτυπώνει τα συμπεράσματα για τις επιπτώσεις των κλιματικών σεναρίων RCP2.6, RCP4.5 και RCP8.5 σχετικά με την Αργολική πεδιάδα και την πεδιάδα της Νεμέας (ΠεΣΠΚΑ, 2020, σελ. 386-394, 415-419).

Πίνακας 5: Επιπτώσεις κλιματικής αλλαγής σε βασικές καλλιέργειες της Π. Πελοποννήσου ανά περιοχή και κλιματικό σενάριο

ΑΡΓΟΛΙΔΑ	RCP2.6		RCP4.5		RCP8.5		ΥΠΟΜΝΗΜΑ
	2031-2060	2071-2100	2031-2060	2071-2100	2031-2060	2071-2100	
Αροτραίες	[Light Green]		[Light Green]	[Light Green]	[Light Green]	[Light Green]	Αύξηση παραγωγής 0-5% ελαφρώς θετική 5-20% θετική >20% πολύ θετική
Κηπευτικά	[Dark Green]		[Dark Green]	[Dark Green]	[Dark Green]	[Dark Green]	
Ελιές	[Light Green]		[Light Green]	[Light Green]	[Light Green]	[Light Green]	
Εσπεριδοειδή	[Light Green]		[Light Green]	[Light Green]	[Light Green]	[Light Green]	
Αμπέλια	[Light Green]		[Light Green]	[Light Green]	[Light Green]	[Light Green]	
ΚΟΡΙΝΘΙΑ	RCP2.6		RCP4.5		RCP8.5		Μείωση παραγωγής 0-5% ελαφρώς αρνητική 5-20% αρνητική >20% πολύ αρνητική
Πεδιάδα Νεμέας	2031-2060	2071-2100	2031-2060	2071-2100	2031-2060	2071-2100	
Αροτραίες	[Light Green]		[Light Green]	[Light Green]	[Light Green]	[Light Green]	
Κηπευτικά	[Dark Green]		[Dark Green]	[Dark Green]	[Dark Green]	[Dark Green]	
Ελιές	[Light Green]		[Light Green]	[Light Green]	[Light Green]	[Light Green]	
Εσπεριδοειδή	[Light Green]		[Light Green]	[Light Green]	[Light Green]	[Light Green]	
Αμπέλια	[Light Green]		[Light Green]	[Light Green]	[Light Green]	[Light Green]	

Πηγή: ΠεΣΠΚΑ Πελοποννήσου, σελ. 484

Πεδιάδα Νεμέας

Το σενάριο **RCP2.6** για την πεδιάδα της Νεμέας προβλέπει αύξηση της μέσης θερμοκρασίας κατά 1,4°C μέχρι το 2060 και το 2100, μείωση της βροχόπτωσης κατά 8% μέχρι το 2060 και 1% μέχρι το 2100, ενώ αναμένεται σημαντική μείωση της νεφοκάλυψης σε ποσοστό 10,2% έως το 2060 και 9% έως το 2100. Παράλληλα, ο κίνδυνος καύσωνα αυξάνεται από 7 έως 9 ημέρες μέγιστης θερμοκρασίας άνω των 35°C για το 2100 και το 2060 αντίστοιχα. Ο κίνδυνος παγετού μειώνεται από 31 σε 20 ημέρες θερμοκρασίας μικρότερη των 0°C έως το 2060 και σε 18 ημέρες έως το 2100, η περίοδος ξηρασίας αυξάνεται κατά 3 ημέρες, ενώ μέχρι το 2100 ο κίνδυνος πλημμύρας που αφορά στο μέγιστο ύψος βροχής σε 3 ημέρες/έτος προβλέπεται να αυξηθεί κατά 5% έως το 2100.

Τα στοιχεία του σεναρίου **RCP4.5** για την περιοχή της Νεμέας σχετίζονται με αύξηση της μέσης θερμοκρασίας κατά 10% (1,7°C) μέχρι το 2060 και κατά 13% (2,3°C) μέχρι το 2100 και μείωση της βροχόπτωσης κατά 9% μέχρι το 2060 και κατά 15% μέχρι το 2100. Επίσης, ο κίνδυνος καύσωνα αυξάνεται κατά 13 ημέρες μέγιστης θερμοκρασίας άνω των 35°C μέχρι το 2060 και κατά 19 ημέρες μέχρι το 2100, ο κίνδυνος παγετού μειώνεται κατά 18 ημέρες θερμοκρασίας μικρότερη των 0°C μέχρι το 2060 και κατά 29 ημέρες μέχρι το 2100, η περίοδος ξηρασίας αυξάνεται κατά 4 ημέρες, ενώ ο κίνδυνος πλημμύρας που αφορά στο μέγιστο ύψος βροχής σε 3 ημέρες/έτος προβλέπεται ότι θα μειωθεί κατά 9% έως το 2100.

Τέλος, το σενάριο **RCP8.5** προβλέπει για την πεδιάδα της Νεμέας αύξηση της μέσης θερμοκρασίας κατά 2,1°C (12%) μέχρι το 2060 και κατά 4,4°C (26%) μέχρι το 2100, μείωση της βροχόπτωσης κατά 12% και 27% για το 2060 και το 2100 αντίστοιχα, αλλά και σημαντική μείωση της νεφελοκάλυψης κατά 7% το 2060 και κατά 13% το 2100. Ο κίνδυνος καύσωνα αυξάνεται κατά 17 μέρες μέγιστης θερμοκρασίας άνω των 35°C έως το 2060 και 42 ημέρες έως το 2100, ο κίνδυνος παγετού μειώνεται κατά 16 ημέρες θερμοκρασίας μικρότερη των 0°C έως το 2060 και κατά 22 ημέρες μέχρι το 2100, η αύξηση της περιόδου ξηρασίας αναμένεται να ξεπεράσει τις 6 ημέρες έως το 2060 και ομοίως έως το 2100, ενώ ο κίνδυνος πλημμύρας που αφορά στο μέγιστο ύψος βροχής σε 3 ημέρες/έτος προβλέπεται να αυξηθεί κατά 3,5% έως το 2060 (ΠεΣΠΚΑ, 2020, σελ. 415-419).

Αργολική Πεδιάδα

Οι παραδοχές του σεναρίου **RCP2.6** για την Αργολική πεδιάδα αναφέρουν αύξηση της μέσης θερμοκρασίας κατά 1,4°C μέχρι το 2060 και το 2100, μείωση της βροχόπτωσης κατά 10,3% μέχρι το 2060 και κατά 3,7% μέχρι το 2100, ενώ η νεφοκάλυψη αναμένεται να μειωθεί μέχρι το 2060 κατά 10,2% και μέχρι το 2100 κατά 8,9%. Παράλληλα, ο κίνδυνος καύσωνα αυξάνεται κατά 13 με 14 μέρες μέγιστης θερμοκρασίας άνω των 35°C, ο κίνδυνος παγετού μειώνεται από 18,6 σε 10 ημέρες θερμοκρασίας μικρότερη των 0°C, η περίοδος ξηρασίας αυξάνεται από 2 – 4 ημέρες μέχρι το 2070, ενώ μέχρι το 2100 οι ξηρές μέρες μειώνονται κατά 2. Τέλος, ο κίνδυνος πλημμύρας που αφορά στο μέγιστο ύψος βροχής σε 3 ημέρες/έτος προβλέπεται να μην μεταβληθεί.

Βάσει του σεναρίου **RCP4.5** στην πεδιάδα του Άργους αναμένεται να αυξηθεί η μέση θερμοκρασία κατά 10,4% (1,7°C) μέχρι το 2060 και κατά 14% (2,3°C) μέχρι το 2100 και να μειωθεί η βροχόπτωση κατά 8% μέχρι το 2060 και κατά 14% μέχρι το 2100. Επίσης, ο κίνδυνος καύσωνα αυξάνεται στις 20 ημέρες μέγιστης θερμοκρασίας άνω των 35°C μέχρι το 2060 και στις 27 ημέρες μέχρι το 2100, ο κίνδυνος παγετού μειώνεται κατά 9 ημέρες θερμοκρασίας μικρότερη των 0°C μέχρι το 2060 και κατά 12 ημέρες μέχρι το 2100, η περίοδος ξηρασίας αυξάνεται από 2 – 4 ημέρες, ενώ ο κίνδυνος πλημμύρας που αφορά στο μέγιστο ύψος βροχής σε 3 ημέρες/έτος προβλέπεται ότι θα μειωθεί κατά 10mm μεταξύ των ετών 2071 – 2100.

Τέλος, το σενάριο **RCP8.5** προβλέπει στην περιοχή αύξηση της μέσης θερμοκρασίας κατά 2°C (12,5%) μέχρι το 2060 και κατά 4,4°C (27%) μέχρι το 2100, μείωση της βροχόπτωσης κατά 9% και 22% για το 2060 και το 2100 αντίστοιχα, αλλά και σημαντική μείωση της νεφελοκάλυψης κατά 6% το 2060 και κατά 11% το 2100. Ο κίνδυνος καύσωνα αυξάνεται κατά 25 μέρες μέγιστης θερμοκρασίας άνω των 35°C έως το 2060 και 53 ημέρες έως το 2100, ο κίνδυνος παγετού μειώνεται κατά 10 ημέρες θερμοκρασίας μικρότερη των 0°C έως το 2060 και κατά 16 ημέρες μέχρι

το 2100, η περίοδος ξηρασίας αυξάνεται έως και 8 ημέρες την περίοδο 2071-2100 (ΠεΣΠΚΑ, 2020, σελ. 390-394).

❖ Δήμος Νεμέας

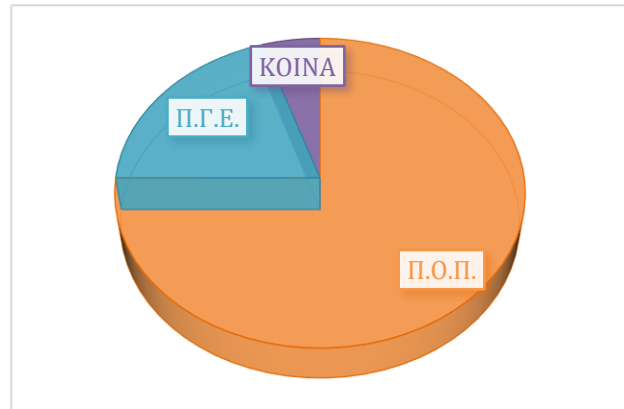
Ο Δήμος Νεμέας είναι μία περιοχή με έντονο αγροτικό χαρακτήρα. Σημαντικό ποσοστό καταλαμβάνουν οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις, με το 44,4% της συνολικής έκτασης του δήμου να αποτελεί την χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση, ενώ το μεγαλύτερο μέρος της συνολικής επιφάνειας της περιοχής αποτελείται από τον κάμπο της Νεμέας. Συνολικά εντοπίζονται 1.650 αγροτικές εκμεταλλεύσεις, εκ των οποίων το 90% είναι αμιγώς γεωργικές, το 0,54% είναι αμιγώς κτηνοτροφικές, ενώ το 9% είναι μικτές εκμεταλλεύσεις. Η βασικότερη μορφή των αγροτικών εκμεταλλεύσεων είναι η ατομική, με το μέσο μέγεθός τους να ανέρχεται σε 55,6 στρέμματα.

Η περιοχή της Νεμέας φημίζεται ιδιαίτερα για την καλλιέργεια αμπελιών και ιδιαίτερα της ποικιλίας του Αγιωργίτικου σταφυλιού που δίνει τον οίνο Ονομασίας Προέλευσης Ανώτερης Ποιότητας, γεγονός που οφείλεται στην ποιότητα των εδαφών της και τα χαρακτηριστικά του κλίματός της. Έχει πολύ εύφορα εδάφη και ξηροθερμικό κλίμα με μέτρια έως υψηλά επίπεδα υγρασίας, δεδομένα τα οποία ευνοούν ιδιαίτερα την καλλιέργεια της αμπέλου. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι η αμπελουργία στην περιοχή της Νεμέας έχει ξεκινήσει εδώ και 2.500 χρόνια. Το 1971 η περιοχή της Νεμέας οριοθετήθηκε ως ζώνη Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) και περιλαμβάνει τη Νεμέα και 16 χωριά που απλώνονται σε υψόμετρο 250 ως 800 μ. (Σ.Ο.Ν., χ.χ.), ενώ οι προδιαγραφές του οίνου Π.Ο.Π. Νεμέας ορίζονται με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1234/2007 (minagric, χ.χ.). Επιπροσθέτως, στην περιοχή εκτός από το οινοποιήσιμο αμπέλι, παράγεται και η περίφημη κορινθιακή σταφίδα και η σουλτανίνα ως αποξηραμένο και επιτραπέζιο σταφύλι αντίστοιχα, όπου το μεγαλύτερο ποσοστό της σταφίδας εξάγεται στην Ευρωπαϊκή επικράτεια και προσδίδει εξωστρεφή χαρακτήρα στον πρωτογενή τομέα του δήμου. Επίσης, στην περιοχή της Νεμέας εντοπίζεται και η ελαιοκαλλιέργεια με βασική κατεύθυνση την παραγωγή ελαιολάδου και λιγότερο της βρώσιμης ελιάς. Τέλος, η κτηνοτροφία δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη στην Νεμέα, όμως σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες έχει η μελισσοκομία λόγω του δασικού πλούτου του τόπου (Αραμπού, 2020, σελ. 48)

❖ Δήμος Άργους - Μυκηνών

Ο πρωτογενής τομέας παραγωγής της γεωργίας και της κτηνοτροφίας έχει παίξει σημαντικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη του Δήμου Άργους-Μυκηνών, με καθοριστικό παράγοντα την κατάληψη του 54% της συνολικής του έκτασης από πεδινές εκτάσεις (Π.ΚΑΤΣΟΥΔΑ, 2018, σελ. 49). Παράλληλα, οι περιοχές Κουτσοόδι, Λυρκεία και Γυμνό του δήμου εντάσσονται στην οριοθετημένη περιοχή παραγωγής των οίνων ΠΓΕ

Γράφημα 35: Παραγωγή οινοποιήσιμων σταφυλιών

Αργολίδας (WINES OF GREECE, χ.χ.). Η βασική αγροτική δραστηριότητα της περιοχής αφορά στην φυτική παραγωγή, με τις δένδρωδεις καλλιέργειες να κυριαρχούν. Ειδικότερα, η μεγαλύτερη παραγωγή αφορά στα εσπεριδοειδή και τα ελαιόδεντρα, ενώ τελευταία δυναμική είναι και η παραγωγή κηπευτικών και ανθοκομικών προϊόντων θερμοκηπίου. Σημαντική ήταν και η παραγωγή του φημισμένου αργίτικου πεπτονιού που υπερέιχε σε ποιότητα, όμως η καλλιέργειά του έχει αρχίσει να εκλείπει λόγω χαμηλών αποδόσεων έναντι άλλων ειδών και λόγω αύξησης της εισαγωγής υβριδικού πεπτονιού κυρίως από το Ισραήλ (Αμπατζή, Αργυρίου, Σάρρος, 2019). Ωστόσο, προβλήματα περιορισμένης διάθεσης κατάλληλων υδατικών πόρων και μείωση του αγροτικού κλήρου λόγω οικοπεδοποίησης, επιδρούν ανασταλτικά στην αναπτυξιακή πορεία του τομέα και παράλληλα περιοριστικά για την κτηνοτροφία, εκτός από την εκτροφή αιγοπροβάτων και την μελισσοκομία (Δ.ΑΡΓΟΥΣ-ΜΥΚΗΝΩΝ, 2014, σελ. 16).

❖ Δήμος Ναυπλίου

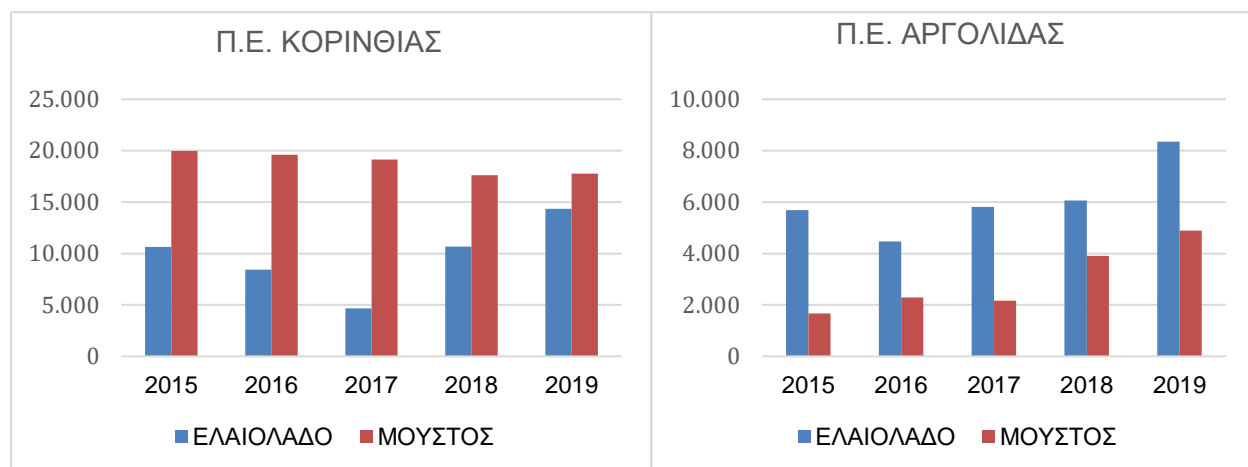
Στον πρωτογενή τομέα παραγωγής απασχολείται το 18,95% των απασχολούμενων του Δήμου Ναυπλίου, με τις δυναμικότερες τοπικές καλλιέργειες να αποτελούν τα εσπεριδοειδή και ειδικότερα τα πορτοκάλια, το ελαιόλαδο και κάποια κηπευτικά. Αυξητική τάση στην περιοχή έχει η βιολογική καλλιέργεια κυρίως κηπευτικών, ελιών και ελαιολάδου, καθώς και η ανάπτυξη των θερμοκηπίων. Στην περιοχή εντοπίζεται η αγκινάρα Ιρίων Π.Γ.Ε., η οποία καθορίζεται με τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ.1151/2012 (Μαρία Γκούμα, χ.χ.). Στην κτηνοτροφία, οι τοπικές μονάδες εκτρέφουν κυρίως όρνιθες, αίγες και πρόβατα. Αξιόλογος είναι και ο πληθυσμός των εκτρεφόμενων κουνελιών, χοίρων, βοοειδών, αλλά και μελισσών, ενώ υπάρχει και αλιευτική παραγωγή που προέρχεται από την ελεύθερη αλιεία και τις ιχθυοκαλλιέργειες (ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΛΙΕΩΝ, 2012, σελ. 16).

3.1.2. Δευτερογενής Τομέας

Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου ο δευτερογενής τομέας βασίζεται κυρίως στην μεταποίηση, όπου παρατηρούνται μεγάλες χωρικές συγκεντρώσεις μεταποιητικών δραστηριοτήτων (Βιομηχανική ζώνη Κορίνθου-Αττικής, Άργος) και επηρεάζουν τα συνολικά μεγέθη του κλάδου, αλλά και την μικρή διασπορά των δραστηριοτήτων αυτών στις υπόλοιπες περιοχές της Πελοποννήσου. Οι περιοχές αυτές διακρίνονται από μικρού μεγέθους επιχειρήσεις, καθώς και σημαντικούς πόρους, με προοπτικές ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, κυρίως αιολικής και φωτοβολταϊκών πάρκων. Επίσης, στην Π.Ε. Αργολίδας υπάρχουν σημαντικά αποθέματα μαρμάρου, τα οποία όμως δεν αξιοποιούνται επαρκώς.

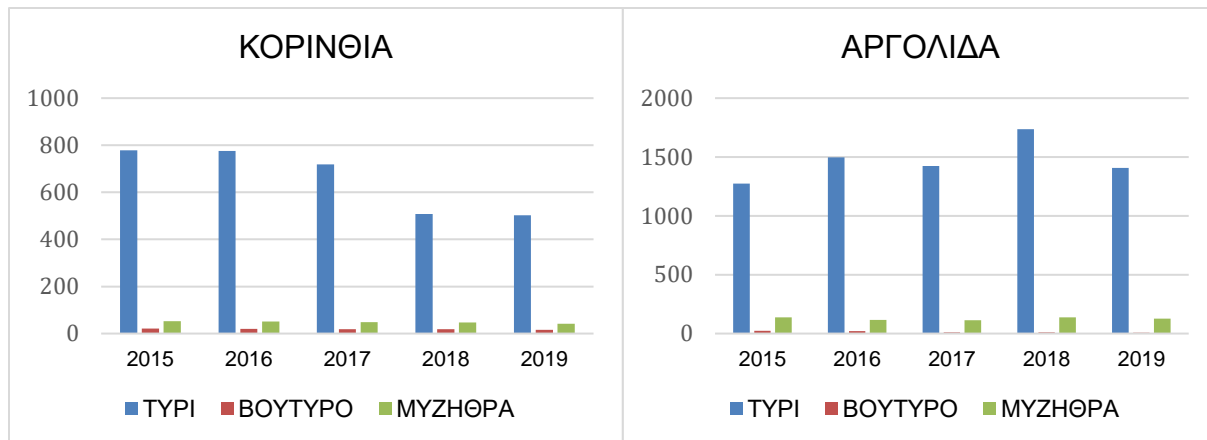
Γράφημα 36 : Παραγωγή δευτερογενών γεωργικών προϊόντων

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (ιδία επεξεργασία), Παραγωγή σε τόνους

Παρατηρούμε ότι η συνολική παραγωγή για το ελαιόλαδο και το μούστο είναι αντιστρόφως ανάλογη στις δύο Περιφερειακές Ενότητες. Στην Π.Ε. Κορινθίας η μεγαλύτερη ποσότητα παραγόμενου προϊόντος αφορά στον μούστο, ενώ στην Π.Ε. Αργολίδας αφορά στο ελαιόλαδο, το οποίο είναι εξαιρετικής ποιότητας και πολύ δημοφιλές (ΙΝΣΕΤΕ, 2021, σελ. 37).

Γράφημα 37: Παραγωγή δευτερογενών κτηνοτροφικών προϊόντων

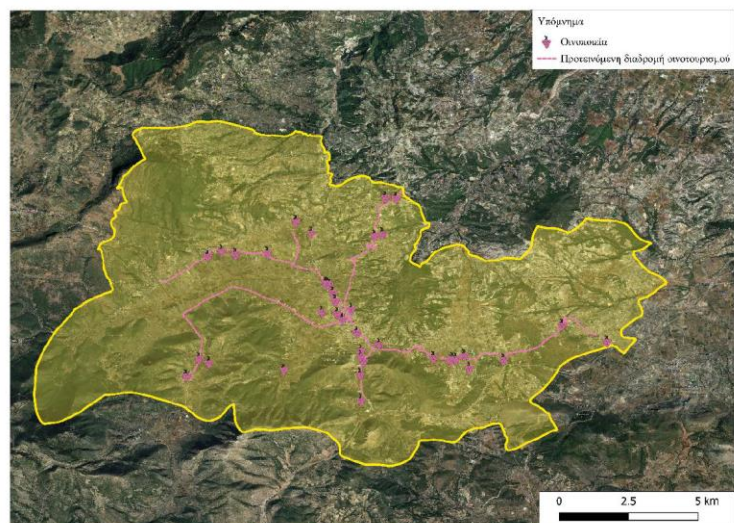
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (ίδια επεξεργασία), Παραγωγή σε τόνους

Από τα παραπάνω γραφήματα φαίνεται πως και στις δύο Περιφερειακές Ενότητες το βασικότερο δευτερογενές κτηνοτροφικό προϊόν είναι το τυρί, στην Π.Ε. Κορινθίας με σταδιακή μείωση με την πάροδο των χρόνων και στην Π.Ε. Αργολίδας σημειώνοντας αυξομειώσεις. Δεύτερο σε παραγόμενες ποσότητες είναι η μυζήθρα και τελευταίο έρχεται το βούτυρο. Τα γαλακτοκομικά προϊόντα αποτελούν σημαντικό είδος στις δύο Περιφερειακές Ενότητες και ιδιαίτερα για την Αργολίδα, όπου φτιάχνουν παραδοσιακά ζυμαρικά και είναι άριστης ποιότητάς (ΙΝΣΕΤΕ, 2021, σελ. 37)

❖ Δήμος Νεμέας

Ο δευτερογενής τομέας του δήμου Νεμέας δεν είναι πολύ ανεπτυγμένος και συνδέεται άρρηκτα με την πρωτογενή παραγωγή του τόπου. Η μικρή βιοτεχνική και βιομηχανική δραστηριότητα αντικατοπτρίζεται τόσο στον αριθμό απασχολούμενων του τομέα, όσο και στον περιορισμένο αριθμό αντίστοιχων επιχειρήσεων. Αναλυτικότερα, στο δευτερογενή τομέα απασχολείται το 5,19% του πληθυσμού του τόπου, ενώ καταγράφονται

Χάρτης 7: Οινοποιεία στο Δήμο Νεμέας

Πηγή : Ε.Αραμπού, σελ.218

συνολικά 38 οινοποιεία, 2 συσκευαστήρια σταφίδας, 1 μονάδα παραγωγής και τυποποίησης

ξυδιού, 2 μονάδες παραγωγής μούστου, 1 πατητήρι σταφυλιών, 11 ελαιοτριβεία, 1 μονάδα επεξεργασίας και συσκευασίας αποφλοιωμένης πατάτας, 1 αποστακτήριο παραγωγής τσίπουρου, 1 εργαστήριο παραγωγής ζωοτροφών 2 μονάδες παραγωγής σαπουνιού, 4 αρτοποιία, 1 εργαστήριο & πρατήριο παραδοσιακών προϊόντων (ζυμαρικών), 1 ζυθοποιία, 1 μονάδα επεξεργασίας και εμπορίας πετρελαιοχημικών & αγροτικών προϊόντων, 1 υφαντήριο, 3 βιοτεχνίες ενδυμάτων, 1 επιπλοποιείο, 4 ξυλουργεία, 1 τυπογραφείο, 1 εργαστήριο αργυροχρυσοχοΐας, 1 μονάδα παραγωγής ειδών συσκευασίας από χαρτοπολλτό, 8 μηχανουργεία, 7 σιδηρουργεία, 1 μονάδα επεξεργασίας μαρμάρου (Επιμελητήριο Κορινθίας). Παρ' όλο που η ελιά αποτελεί τη βασικότερη κατηγορία δένδρδους καλλιέργειας της περιοχής, με βασικότερη κατεύθυνση την ελαιοπαραγωγή, τα ελαιοτριβεία που διαθέτει είναι λίγα. Έτσι, λόγω της σημαντικής έλλειψης μονάδων τυποποίησης παρατηρείται έντονα η πώληση του ντόπιου ελαιόλαδου σε χύδην. Τέλος, δυναμικός εμφανίζεται ο κλάδος των κατασκευών με περίπου 20 συναφείς επιχειρήσεις, ο οποίος όμως χαρακτηρίζεται από υψηλή εποχικότητα (Δ.ΝΕΜΕΑΣ, 2016, σελ. 16-17).

❖ Δήμος Άργους - Μυκηνών

Ο δευτερογενής τομέας σχετίζεται κατά κύριο λόγο με την μεταποίηση και ειδικότερα με χειροτεχνίες, βιοτεχνίες, βιομηχανίες και κατασκευαστικές εργασίες και είναι ο λιγότερο ανεπτυγμένος στον δήμο. Ωστόσο, σε επίπεδο περιφέρειας το Άργος αποτελεί το κέντρο της βιομηχανικής και εμπορικής δραστηριότητας της Αργολίδας. Από τις 4.000 βιομηχανικές επιχειρήσεις της Περιφερειακής Ενότητας Αργολίδας το 17,5% συγκεντρώνεται στον Δήμο Άργους-Μυκηνών και απαρτίζεται από 700 περίπου βιομηχανικές επιχειρήσεις, από τις οποίες το 20% αφορά στον τομέα των τροφίμων και ποτών και το 18% στις κατασκευές (Δ.ΑΡΓΟΥΣ-ΜΥΚΗΝΩΝ, 2014, σελ. 16). Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως η Αργολίδα αποτελεί ένα από τις βασικότερες περιφερειακές ενότητες της χώρας σε αποθέματα μαρμάρων καλής ποιότητας (Μ.ΤΣΙΡΑΜΑΝΕΣ, 2016, σελ. 45). Στην περιοχή του Άργους εντοπίζεται το «Αργολίδας Μαύρο», το οποίο χρησιμοποιείται ως υλικό κατασκευής ή διακοσμητικό υλικό για επένδυση σε δάπεδα, σκάλες, τοίχους, μπάνια, κ.α. εφαρμογές (Ε.Α.Γ.Μ.Ε., χ.χ.).

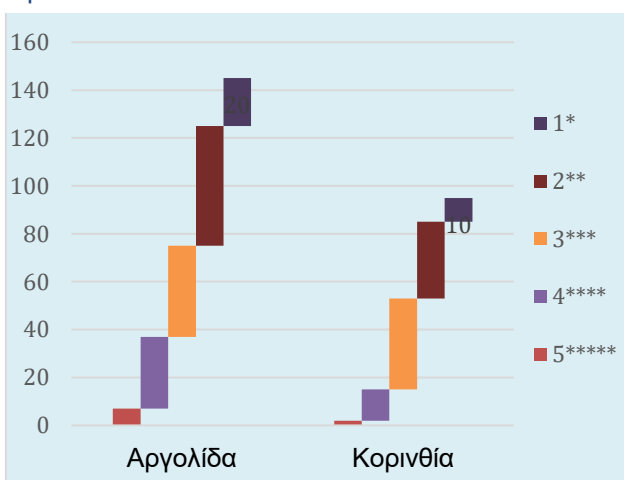
❖ Δήμος Ναυπλίου

Ο δευτερογενής τομέας παραγωγής είναι αρκετά υποτονικός και αφορά κυρίως στην μεταποίηση γεωργικών προϊόντων, με βασικότερα προϊόντα το πορτοκάλι και την ελιά, με τη λειτουργία συσκευαστηρίων-τυποποιητηρίων, χυμοποιείων και ελαιοτριβείων (Κοκκώνα, 2014, σελ. 13). Στην Αργολίδα εντοπίζονται σημαντικά εθνικά αποθέματα μαρμάρου και ειδικότερα στην περιοχή

του Ναυπλίου απαντώνται το «Κάντιας Κόκκινο» που χρησιμοποιείται ως υλικό κατασκευής ή διακοσμητικό υλικό για επένδυση σε δάπεδα, σκάλες, τοίχους, μπάνια, κ.α. εφαρμογές και το «Καρναζαίκων Μπετζ» που χρησιμοποιείται ως υλικό κατασκευής ή διακοσμητικό υλικό για χρήση σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους, όπως για επένδυση σε δάπεδα, σκάλες, τοίχους, μπάνια, κ.α. εφαρμογές (Ε.Α.Γ.Μ.Ε., χ.χ.). Ωστόσο, η δραστηριότητα εξόρυξης και επεξεργασίας μαρμάρου στην περιοχή του Δήμου Ναυπλίου παρατηρείται ότι είναι υποτονική.

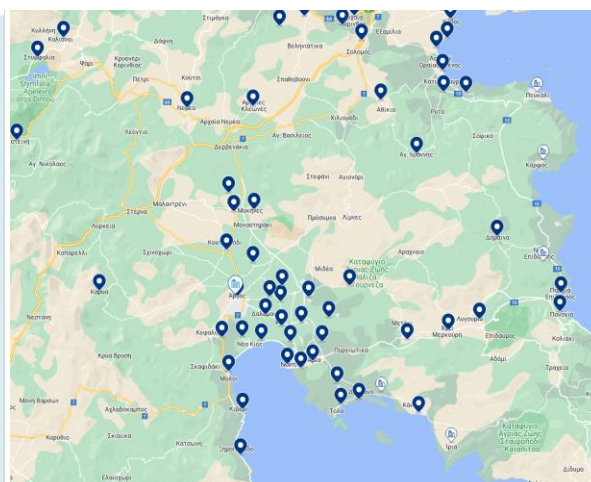
3.1.3. Τριτογενής Τομέας

Γράφημα 38: Ξενοδοχειακό δυναμικό ανά κατηγορία * για το 2021

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

Χάρτης 8: Χωρική κατανομή καταλυμάτων

Πηγή: www.booking.gr

Οι Περιφερειακές Ενότητες Αργολίδας και Κορινθίας διαχρονικά αποτελούν πολύ σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς στην Πελοπόννησο. Στην περιοχή μελέτης αρκετά ανεπτυγμένος είναι ο τουρισμός σαββατοκύριακου και το τουριστικό προϊόν “Ήλιος και Θάλασσα”, αξιοποιώντας την μεγάλη ακτογραμμή και τις φυσικές ομορφιές της περιοχής, ενώ υπάρχουν 3 παραλίες με γαλάζια σημαία στην Αργολίδα και 11 στην Κορινθία. Μεγάλη ζήτηση υπάρχει και για πολιτιστικό και θρησκευτικό τουρισμό, χάρη στην πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής (Καρβούνης, Τριάντη, 2020, σελ. 31-38). Όπως φαίνεται στο γράφημα 38 και στον χάρτη 8, στην Αργολίδα υπάρχουν περισσότερα καταλύματα τόσο σε αριθμό, όσο και σε ποιότητα παρεχόμενων υπηρεσιών, όπως αυτές προσδιορίζονται από τις κατηγορίες αστέρων. Από αυτά, τα περισσότερα φαίνεται να συγκεντρώνονται στα κέντρα του Άργους και του Ναυπλίου, με την περιοχή της Νεμέας να σημειώνει σημαντική έλλειψη.

❖ Δήμος Νεμέας

Ο τριτογενής τομέας παραγωγής στην Νεμέα απασχολεί μεγάλο ποσοστό εργαζομένων στο λιανικό και χονδρικό εμπόριο, το οποίο όμως περιορίζεται στην παροχή των βασικών αγαθών και των γεωργικών εφοδίων. Συνολικά, στις δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες, στις οποίες συγκαταλέγονται ο χρηματοπιστωτικός τομέας, η εκπαίδευση, η υγεία και η κοινωνική μέριμνα, απασχολείται το μεγαλύτερο ποσοστό των απασχολουμένων. Στον τομέα υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης, δραστηριοποιείται μόλις το 9,3% των απασχολουμένων του τριτογενούς τομέα, καθώς οι ξενοδοχειακές υποδομές της περιοχής είναι ελάχιστες. Το δεδομένο αυτό αποτελεί σημαντικό ανασταλτικό παράγοντα ανάπτυξης οποιασδήποτε μορφής τουρισμού στην περιοχή. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι στην περιοχή δραστηριοποιείται ο Σύνδεσμος Οινοποιών Νεμέας (ΣΟΝ), μία αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία, η οποία συγκροτείται από όλα σχεδόν τα οινοποιεία που ανήκουν και λειτουργούν στην αμπελουργική ζώνη της Νεμέας. Σκοπός του ΣΟΝ είναι η προβολή και ισχυροποίηση του κρασιού ΠΟΠ Νεμέας με έμφαση στην δυναμική ανάπτυξη του οινοτουρισμού στην περιοχή, στα πλαίσια του οποίου διοργανώνουν διάφορες εκδηλώσεις τόσο στην πόλη της Νεμέας, όπως τις «ΜΕΓΑΛΕΣ ΜΕΡΕΣ ΝΕΜΕΑΣ», όσο και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας (Σ.Ο.Ν., χ.χ.) (NEMEAWINELAND). Επίσης, στην ευρύτερη περιοχή της Νεμέας υπάρχουν μέρη και διαδρομές για περπάτημα, τρέξιμο, περιήγηση με ποδήλατο, αλλά και ορειβασία, για τις οποίες δεν υπάρχει οργανωμένη και ολοκληρωμένη διαχείριση από αρμόδιους φορείς. Σημειώνεται η δράση της Ελληνικής Εταιρείας Περιβάλλοντος & Πολιτισμού, η οποία σε συνεργασία με τον δήμο κάθε περιοχής και τους κατάλληλους τοπικούς φορείς υλοποιεί το πρόγραμμα «Μονοπάτια Πολιτισμού», μέσω του οποίου μονοπάτια πολιτισμού και φυσικού κάλλους σηματοδοτούνται, γίνονται προσβάσιμα και ελκυστικά για τους επισκέπτες. Στα πλαίσια του προγράμματος αυτού έχουν χαραχτεί και σηματοδοτηθεί 5 πολιτιστικές διαδρομές στο χωριό Ψάρι Ορεινής Κορινθίας, το οποίο ανήκει στην ζώνη ΠΟΠ Νεμέας και γειτνιάζει με τον Δήμο Νεμέας (monopatapolitismou, χ.χ.).

❖ Δήμος Άργους - Μυκηνών

Ο τριτογενής τομέας απασχολεί σημαντικό ποσοστό των απασχολουμένων του δήμου και έχει τη μεγαλύτερη συμμετοχή στο ακαθάριστο προϊόν της Περιφερειακής Ενότητας Αργολίδας. Βασικές δραστηριότητες είναι το εμπόριο και οι υπηρεσίες, ενώ σημαντικός είναι και ο τουρισμός με βασικό είδος εναλλακτικής μορφής τον πολιτιστικό τουρισμό. Η τουριστική δραστηριότητα του Άργους έχει σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης μέσω της περαιτέρω αξιοποίησης του σημαντικού πολιτισμικού πλούτου, αλλά και του ιδιαίτερου φυσικού περιβάλλοντος του τόπου (Δ.ΑΡΓΟΥΣ-ΜΥΚΗΝΩΝ, 2014, σελ. 16). Αξίζει να σημειωθεί το γεγονός ότι στον Δήμο Άργους-Μυκηνών

δραστηριοποιείται περίπου το 58% των επιχειρήσεων της Π.Ε. Αργολίδας (Μ.ΤΣΙΡΑΜΑΝΕΣ, 2016, σελ. 45).

❖ Δήμος Ναυπλίου

Στον τριτογενή τομέα παραγωγής δραστηριοποιείται το μεγαλύτερο ποσοστό των απασχολουμένων του δήμου. Οι βασικότεροι κλάδοι είναι ο τουρισμός, με ξενοδοχεία και εστιατόρια και οι δημόσιες υπηρεσίες, όπως υπηρεσίες δημόσιας διοίκησης, άμυνας και υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης (Κοκκώνη, 2014, σελ. 13). Η πλούσια πολιτισμική κληρονομιά του Ναυπλίου και η κοντινή απόσταση από την πρωτεύουσα της χώρας, το καθιστούν έναν από τους πιο τουριστικούς προορισμούς της Ελλάδας, με τον τουριστικό τομέα της περιοχής να αποτελεί έναν από τους πιο δυναμικά αναπτυσσόμενους κλάδους του Ναυπλίου (ΤΖΑΒΑΡΑ, 2016, σελ. 15). Ωστόσο, τα βασικότερα τουριστικά προϊόντα είναι ο τουρισμός αναψυχής και ο τουρισμός σαββατοκύριακου. Στην συνέχεια παρουσιάζονται σημεία της περιοχής με τουριστικό ενδιαφέρον που μπορούν να αξιοποιηθούν.

Χάρτης 9: Σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος στο Δήμο Ναυπλίου

Πηγή: <https://www.nafplio-tour.gr/el/map>

Αξίζει να γίνει αναφορά στα ευρήματα έρευνας, η οποία διεξήχθη κατά τη λειτουργία περιπτέρου Τουριστικής Πληροφόρησης (Info Kiosk) της Περιφέρειας Πελοποννήσου στο Ναύπλιο σχετικά με τις προτεραιότητες των επισκεπτών, αλλά και με προβλήματα της περιοχής που ανέδειξαν. Τα περισσότερα αρνητικά σχόλια των τουριστών αφορούν στην ασφάλεια του πάρκινγκ, την έλλειψη κάδων απορριμμάτων, τη βελτίωση των δημόσιων μεταφορών, όπως η επαναλειτουργία του

τρένου, τις υπηρεσίες για τροχόσπιτα, τις προσβάσεις για ΑΜΕΑ, τη μη ύπαρξη χαρτών μονοπατιών για πεζοπορία, καθώς επίσης την έλλειψη δημόσιων τουαλετών και θέσεων φόρτισης για ηλεκτρικά αυτοκίνητα και ποδήλατα (newsroom, 2023).

Παράλληλα, το ιστορικό ξενοδοχείο Ξενία Ναυπλίου το οποίο βρίσκεται μέσα στην καρδιά της πόλης στέκει εγκαταλελειμμένο και αναξιοποίητο, αλλοιώνοντας την φυσιογνωμία του Ναυπλίου και θέτοντας σε κίνδυνο όσους θέλουν να το εξερευνήσουν (Ιωακειμίδου, 2024). Επίσης, αξίζει να σχολιαστεί το έργο για την εκμετάλλευση του τουριστικού λιμένα - μαρίνας του Ναυπλίου, το οποίο αφορά σε παρέμβαση δυσανάλογου μεγέθους σε σχέση με την έκταση της περιοχής και αναμένεται να επιδράσει έντονα σε διάφορα επίπεδα μιας μικρής τοπικής κοινωνίας (οικονομικό, κοινωνικό, περιβαλλοντικό, πολιτισμικό κτλ).

3.2. Συνεταιρισμοί

Στους Δήμους Νεμέας, Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου η δυναμική παρουσία των αγροτικών συνεταιρισμών είναι εμφανής, υποδεικνύοντας σημαντική συνεταιριστική οργάνωση. Σύμφωνα με τα στοιχεία του επικαιροποιημένου καταλόγου του υπουργείου με τους συνεταιρισμούς, στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι αγροτικοί συνεταιρισμοί που δραστηριοποιούνται στην περιοχή μελέτης (ΥΠΕΝ, 2022):

Πίνακας 6: Αγροτικοί συνεταιρισμοί της περιοχής μελέτης

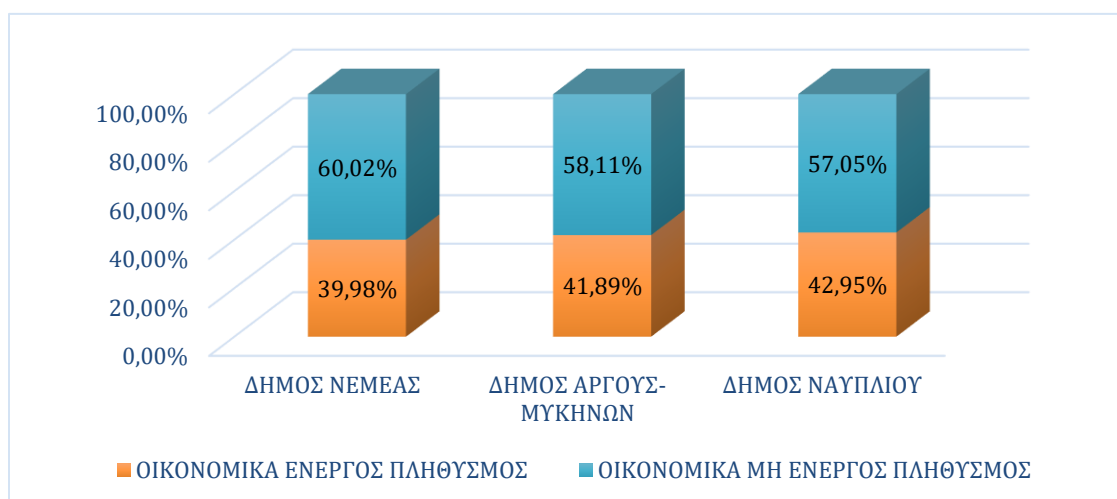
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ
ΔΗΜΟΣ ΝΕΜΕΑΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΟΣ ΣΤΑΦΙΔΙΚΟΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΝΕΜΕΑΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΝΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΝΕΜΕΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΟΥΣ-ΜΥΚΗΝΩΝ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΙΝΑΧΟΥ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΚΗΠΑΙΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΟΥΤΣΟΠΟΔΙΟΥ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΡΓΟΥΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΑΡΓΟΥΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ-ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ "ΠΥΡΑΜΙΣ" ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΩΝ ΗΡΑΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΕΣΠΟΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ ΚΕΦΑΛΑΡΙΟΥ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΥΡΓΕΛΑΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ ΠΥΡΗΝΟΚΑΡΠΩΝ ΚΑΙ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΚΟΥΤΣΟΠΟΔΙΟΥ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ ΚΟΥΡΤΑΚΙΟΥ

ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΚΙΒΕΡΙΟΥ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΜΑΛΑΝΤΡΕΝΙΟΥ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΠΩΛΗΣΗΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ ΠΥΡΓΕΛΑΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΑΧΛΑΔΟΚΑΜΠΟΥ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΛΑΛΟΥΚΑ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΩΝ ΣΤΑΘΕΪΚΩΝ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΥΡΗΝΟΚΑΡΠΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ ΧΟΥΝΗΣ ΚΑΡΥΑΣ ΑΡΓΟΥΣ
ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ -Κ.Α.Σ.Ο.Α. ΔΑΝΑΟΣ-ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΜΠΡΑΞΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ ΚΑΙ ΝΩΠΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΑΛΑΜΑΝΑΡΑΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ ΙΝΑΧΟΥ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΗΛΙΟΣ
ΑΡΓΟΛΙΚΗ ΓΗ ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ ΚΑΙ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΚΟΥΤΣΟΠΟΔΙΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΛΙΟΥ
ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΩΝ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ-ΡΕΑ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΝΕΑΣ ΤΙΡΥΝΘΑΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΝΥΦΙΟΥ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΩΝ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΩΝ ΗΡΑΙΟΥ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΟΠΩΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΩΝ ΙΡΙΩΝ

3.3. Ανεργία

Γράφημα 39: Κατανομή οικονομικά ενεργού και μη οικονομικά ενεργού πληθυσμού

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

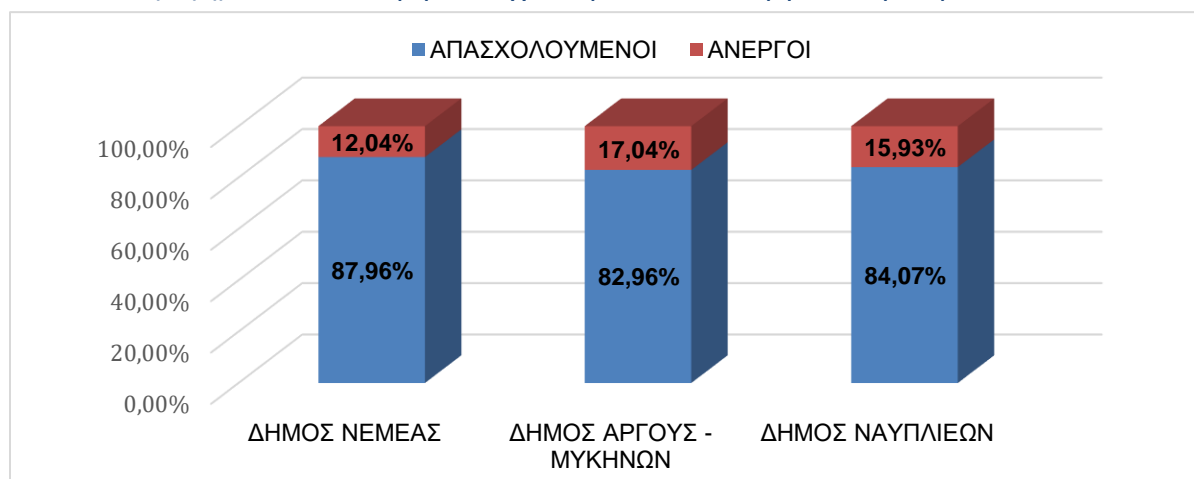
Ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός του Δήμου Νεμέας αντιπροσωπεύει το 60,02% του συνολικού πληθυσμού, ενώ στον Δήμο Άργους-Μυκηνών το αντίστοιχο ποσοστό κυμαίνεται στο 58,11% και στον Δήμο Ναυπλίου στο 57,05%. Σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων, Περιφέρειας

και χώρας ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός αντιστοιχεί σε 58,73% στην Κορινθία, 58,04% στην Αργολίδα, 59,51% στην Πελοπόννησο και 57,60% στην Ελλάδα.

Συνεχίζοντας με την ανάλυση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, στον Δήμο Νεμέας σημειώνεται ανεργία σε ποσοστό 12,04%, όπου το 56% αφορά στους νέους. Στον Δήμο Άργους-Μυκηνών το ποσοστό ανεργίας να κυμαίνεται στο 17,04%, με τους νέους να αποτελούν το 38% των ανέργων και στον Δήμο Ναυπλίου το ποσοστό των ανέργων βρίσκεται στο 15,93%, εκ των οποίων το 30,7% περίπου αφορά στην ανεργία των νέων. Αξίζει να αναφερθούν τα αντίστοιχα συγκριτικά ποσοτικά στοιχεία σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, βάσει των οποίων στις Π. Ε. Κορινθίας και Αργολίδας τα ποσοστά ανεργίας είναι 17,40% και 16,09% αντίστοιχα, στην Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι 15,91%, ενώ σε επίπεδο χώρας η ανεργία κυμαίνεται στο 18,73%.

Γράφημα 40: Κατανομή απασχολούμενου και άνεργου πληθυσμού

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

Πίνακας 7: Ανάλυση κατηγοριών οικονομικά ενεργού και μη οικονομικά ενεργού πληθυσμού

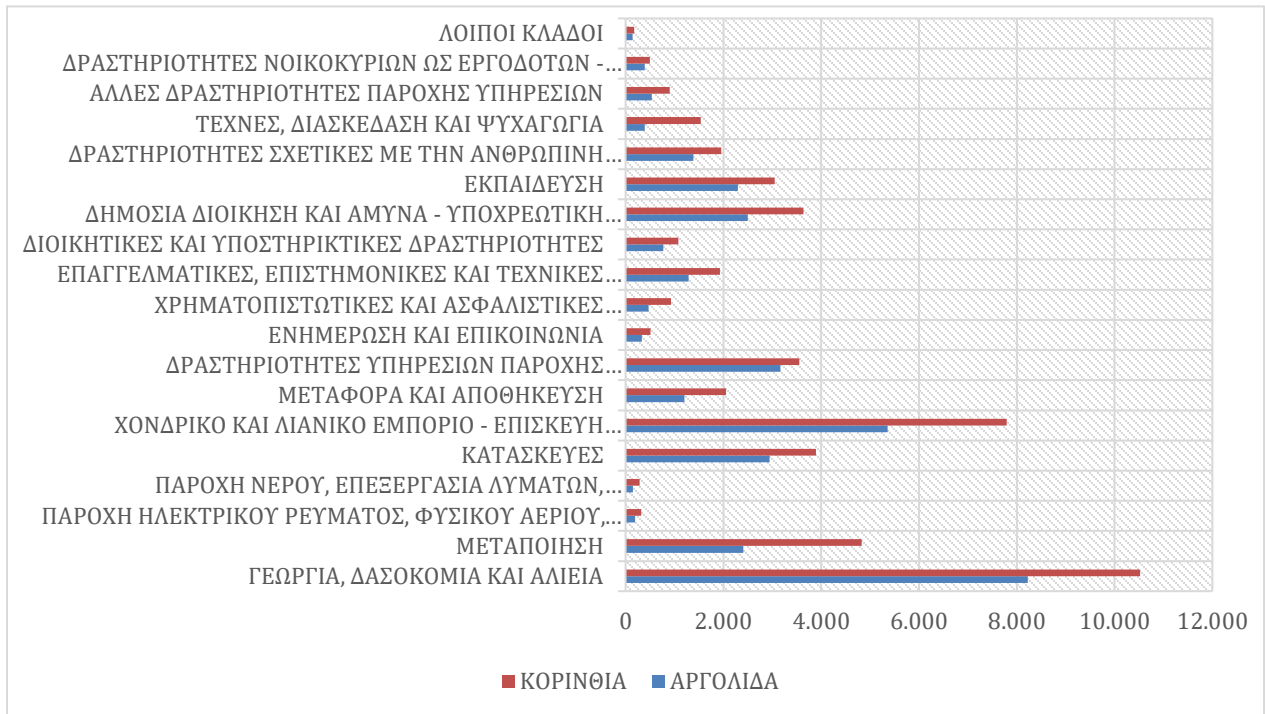
ΔΗΜΟΙ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΙ					ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΙ			
	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΠΑΣΧΟΛΟ ΥΜΕΝΟΙ	ΑΝΕΡΓΟΙ			ΣΥΝΟΛ Ο	ΜΑΘΗΤΕ Σ- ΣΠΟΥΔΑ ΣΤΕΣ	ΣΥΝΤΑΞΙ ΟΥΧΟΙ	ΛΟΙΠ ΟΙ
			ΣΥΝΟΛΟ	ΠΡΩΗΝ ΑΠΑΣΧ.	"ΝΕΟΙ"				
ΝΕΜΕΑΣ	2.592	2.280	312	137	175	3.891	865	1.851	1.175
Άρρενες	1.690	1.502	188	86	102	1.601	454	892	255
Θήλεις	902	778	124	51	73	2.290	411	959	920
ΑΡΓΟΥΣ ΜΥΚΗΝΩΝ	17.605	14.605	3.000	1.873	1.127	24.417	5.835	10.362	8.220
Άρρενες	11.104	9.360	1.744	1.087	657	9.731	2.887	5.222	1.622
Θήλεις	6.501	5.245	1.256	786	470	14.686	2.948	5.140	6.598
ΝΑΥΠΛΙΟΥ	14.327	12.045	2.282	1.582	700	19.029	4.612	7.124	7.293
Άρρενες	8.489	7.283	1.206	834	372	8.399	2.329	3.567	2.503
Θήλεις	5.838	4.762	1.076	748	328	10.630	2.283	3.557	4.790

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία επεξεργασία

Τέλος, πολύ σημαντικό δεδομένο αποτελεί το μεγάλο ποσοστό του μη οικονομικά ενεργού πληθυσμού των γυναικών, το οποίο φανερώνει τη μη αξιοποίησή τους ως εργατικό δυναμικό παράλληλα με την απομόνωσή τους από τις τοπικές παραγωγικές διαδικασίες. Συγκεκριμένα, στον Δήμο Νεμέας μόλις το 28,26% των γυναικών δραστηριοποιούνται επαγγελματικά, στον Δήμο Άργους-Μυκηνών το οικονομικά ενεργό ποσοστό των γυναικών φτάνει στο 30,68%, ενώ στον Δήμο Ναυπλίου το 35,45% των γυναικών είναι οικονομικά ενεργό.

Στο γράφημα 41 που ακολουθεί, παρουσιάζεται η απασχόληση του πληθυσμού ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, όπου φαίνεται ότι και στις δύο Περιφερειακές Ενότητες το μεγαλύτερο ποσοστό απασχολείται στη γεωργία, δασοκομία και αλιεία και ακολουθεί δεύτερος ο κλάδος χονδρικού και λιανικού εμπορίου και επισκευής μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών. Στην Κορινθία τρίτος κλάδος με την μεγαλύτερη απασχόληση είναι αυτός της μεταποίησης, ακολουθεί ο τομέας των κατασκευών, μετά η δημόσια διοίκηση και άμυνα-υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, μετά οι δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης και έβδομος ο κλάδος της εκπαίδευσης. Αντίστοιχα, στην Αργολίδα τρίτος κλάδος με την μεγαλύτερη απασχόληση είναι οι δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης, ακολουθεί ο τομέας των κατασκευών, η δημόσια διοίκηση και άμυνα-υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, μετά η μεταποίηση και έβδομος ο κλάδος της εκπαίδευσης.

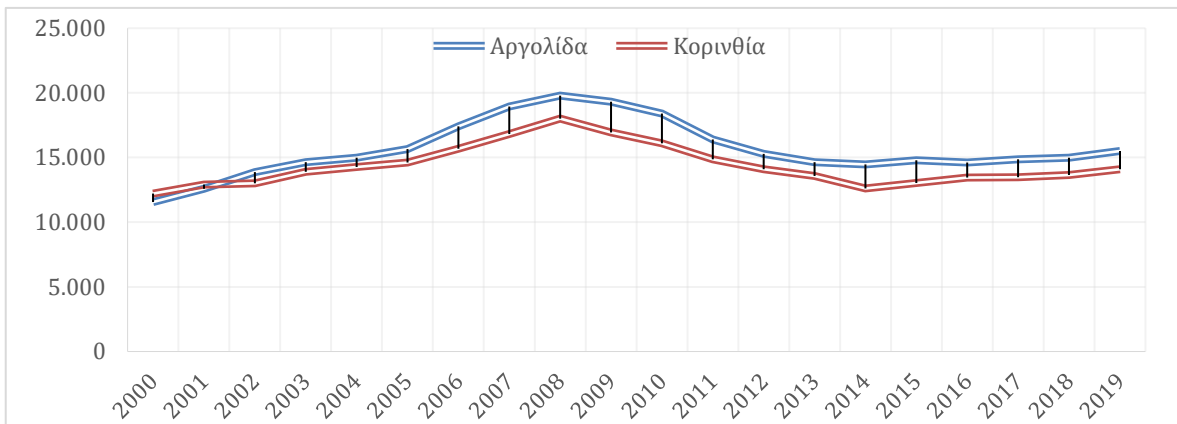
Γράφημα 41: Απασχόληση πληθυσμού ανά τομέα επαγγελματικής απασχόλησης

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

3.4. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Γράφημα 42: Κατά Κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

Από το παραπάνω γράφημα που αποτυπώνει την πορεία του Κατά Κεφαλήν Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος για τις δύο Περιφερειακές Ενότητες, ενός δείκτη που εκφράζει το βιοτικό επίπεδο μιας περιοχής, παρατηρούμε ότι το ΑΕΠ της Αργολίδας είναι μεγαλύτερο από αυτό της Κορινθίας, ενώ και για τις δύο περιοχές την τελευταία πενταετία σημειώνει μικρή, αλλά σταθερή αύξηση.

Πίνακας 8: Συμμετοχή παραγωγικών τομέων στην ΑΠΑ της Π. Πελοποννήσου μεταξύ 2005-2014

	Πρωτογενής τομέας			Δευτερογενής τομέας			Τριτογενής τομέας		
	2005	2014	Συν. Μεταβολή αξίας	2005	2014	Συν. Μεταβολή αξίας	2005	2014	Συν. Μεταβολή αξίας
Π.Ε. ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	13,55%	10,39%	-29,72%	23,11%	22,58%	-10,42%	63,64%	67,03%	+2,99%
Π.Ε. ΑΡΚΑΔΙΑΣ	7,32%	6,29%	-23,64%	40,28%	36,79%	-18,83%	52,41%	56,93%	+3,46%
Π.Ε.ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	7,72%	5,47%	-39,86%	28,99%	25,82%	-24,46%	63,29%	68,71%	+7,94%
Π.Ε. ΛΑΚΩΝΙΑΣ	13,13%	12,27%	-10,92%	16,69%	19,10%	9,11%	70,18%	68,64%	+7,94%
Π.Ε. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	11,76%	9,15%	-27,46%	17,72%	16,39%	-13,75%	70,53%	74,47%	+1,55%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	10,45%	8,44%	-27,04%	25,50%	23,80%	-15,71%	64,05%	67,76%	+4,46%
Χώρα	4,77%	3,72%	-31,55%	19,84%	15,94%	-29,39%	75,39%	80,35%	+6,32%

Πηγή: ΧΩΝΙΑΝΑΚΗ, 2022, σελ.24

	Α' ΓΕΝΗΣ	Β' ΓΕΝΗΣ		Κατασκευές	Γ' ΓΕΝΗΣ						
		Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία			Χονδρικό + λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων + μοτοσυκλετών	Ενδημηση + επικοινωνία	Χρηματοπιστωτικές + ασφαλιστικές δραστηριότητες	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Επαγγελματικές, επιστημονικές + τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές + υποστηρικτικές δραστηριότητες	Δημόσια διοίκηση + άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, ανθρώπινη υγεία + κοινωνική μέριμνα	Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία
ΚΟΡΙΝΘΙΑ	1,28%	6,88%	4,98%	1,13%	4,92%	0,48%	0,70%	4,06%	0,65%	4,10%	1,28%
ΑΡΓΟΛΙΔΑ	2,03%	3,92%	3,37%	0,59%	3,97%	0,29%	0,50%	2,49%	0,60%	3,09%	0,93%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	9,06%	22,21%	14,76%	3,30%	19,21%	1,52%	2,51%	16,69%	2,66%	17,59%	5,25%

Πηγή: ΚΕΕΕ, 2019, σελ.15

Από τον παραπάνω πίνακα με τα στοιχεία της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας σε τρέχουσες τιμές για το 2016, ανά κατηγορία παραγωγικού τομέα και δραστηριότητας, βλέπουμε ότι για την Π.Ε. Κορινθίας τη μεγαλύτερη συμμετοχή στην τοπική οικονομία έχουν οι δραστηριότητες του δευτερογενούς τομέα που σχετίζονται με ορυχεία, λατομεία και βιομηχανία, ειδικότερα στο πεδίο της μεταποίησης, καθώς και οι δραστηριότητες του τριτογενούς τομέα που σχετίζονται με το εμπόριο και την επισκευή οχημάτων, τη δημόσια διοίκηση και άμυνα, την κοινωνική ασφάλιση, την εκπαίδευση, την ανθρώπινη υγεία και κοινωνική μέριμνα, αλλά και τη διαχείριση ακίνητης

περιουσίας. Όσον αφορά στο οικονομικό μοντέλο της Π.Ε. Αργολίδας, αυτό διαμορφώνεται κυρίως από το εμπόριο και την επισκευή οχημάτων του τριτογενούς τομέα παραγωγής, από δραστηριότητες ορυχείων, λατομείων και βιομηχανίας του δευτερογενούς τομέα και ειδικότερα στο πεδίο της μεταποίησης, τη δημόσια διοίκηση και άμυνα, την κοινωνική ασφάλιση, την εκπαίδευση, την ανθρώπινη υγεία και κοινωνική μέριμνα του τριτογενούς τομέα παραγωγής, αλλά και από τον πρωτογενή παραγωγικό τομέα.

4. Τεχνική/Τεχνολογική Διάσταση

Για την περιοχή μελέτης της παρούσας εργασίας το εθνικό κτηματολόγιο δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμα, καθώς για τις Π.Ε. Κορινθίας και Αργολίδας η διαδικασία προανάρτησης των ιδιοκτητών αυτών των περιοχών ολοκληρώθηκε πρόσφατα και ακολουθεί η διαδικασία επαλήθευσης και διορθώσεων των στοιχείων της προανάρτησης, ώστε να εκδοθεί το επικαιροποιημένο εθνικό κτηματολόγιο για τις περιοχές αυτές (Ελληνικό Κτηματολόγιο, 2023).

4.1. Οδικό δίκτυο

Η πρόσβαση στην Κορινθία και την Αργολίδα είναι εύκολη οδικώς (terrabook) και η απόσταση από την Αθήνα και τις πύλες εισόδου και εξόδου της χώρας είναι μικρή.

Χάρτης 10: Οδικό δίκτυο περιοχής μελέτης

Πηγή: ArcMap, Ιδία επεξεργασία

❖ Δήμος Νεμέας

Το οδικό δίκτυο του Δήμου Νεμέας αποτελείται από το επαρχιακό και το αστικό. Στο πρώτο, το μεγαλύτερο μέρος του αφορά στο τοπικό οδικό δίκτυο (51,87%) και το επαρχιακό (23,43%) και ακολουθεί το δευτερεύον εθνικό δίκτυο (9,87%), το τριτεύον εθνικό δίκτυο (8,75%) και τέλος το πρωτεύον εθνικό οδικό δίκτυο (6,08%). Το αστικό οδικό δίκτυο αφορά κυρίως στην τοπική οδό της Νεμέας (79,01%), ακολουθεί η πρωτεύουσα αρτηρία (10,29%), η δευτερεύουσα αρτηρία (8,99%), μετά η συλλεκτήρια οδός (1,32%) και τέλος έχουμε την οδό ήπιας κυκλοφορίας (0,24%) και τον πεζόδρομο της πόλης (0,15%).

Η πρόσβαση από και προς τον Δήμο Νεμέας γίνεται μόνο οδικώς και πραγματοποιούνται δρομολόγια υπεραστικών λεωφορείων ΚΤΕΛ προς Αθήνα και προς Κόρινθο σε καθημερινή βάση και προς Θεσσαλονίκη μέσω Κορίνθου, με διαθέσιμο δρομολόγιο 1 φορά την ημέρα. Ένα σημαντικό έργο για την τοπική κοινωνία αποτελεί ο οδικός άξονας Κιάτου – Νεμέας, ο οποίος παρόλο που έχει τεθεί προς υλοποίηση εδώ και πολλά χρόνια δεν έχει προχωρήσει. Ωστόσο, το 2023 υπεγράφη σχετική σύμβαση για την εκπόνηση της μελέτης οδοποιίας και τη σύνταξη φακέλου του έργου, ώστε να πραγματοποιηθεί η δημοπράτησή του (yrodomes.com, 2023).

Στην πόλη της Νεμέας υπάρχουν 2 χώροι στάθμευσης, ο ένας κοντά στο δημαρχείο και ο άλλος στο εμπορικό κέντρο της πόλης (Αραμπού, 2020, σελ. 71-72) .

❖ Δήμος Άργους - Μυκηνών

Λόγω της θέσης του Άργους στο νομό Αργολίδας, το οποίο βρίσκεται στη μέση πολλών περιοχών της Περιφερειακής Ενότητας, αποτελεί κέντρο προσπέλασης και συνδέεται με διάφορα οδικά δίκτυα (υπερτοπικό δίκτυο). Το κύριο οδικό δίκτυο αποτελεί η εθνική οδός Κορίνθου – Άργους – Τρίπολης, ενώ συνδέεται και με τον οδικό άξονα Επιδαύρου - Λυγουριού - Πορτοχέλι, Άργους - Ναυπλίου και Άργους - Τριπόλεως. Δεδομένου ότι το οδικό δίκτυο του Άργους έχει δημιουργηθεί άναρχα και με την απουσία ολοκληρωμένου πολεοδομικού σχεδιασμού, δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένο και δεν δύναται να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των πολιτών. Έτσι, παρατηρείται έντονο πρόβλημα κυκλοφοριακής συμφόρησης και δυσκολία στις μετακινήσεις (Δ.ΑΡΓΟΥΣ-ΜΥΚΗΝΩΝ, 2015, σελ. 51), γι' αυτό γίνονται προσπάθειες τα τελευταία χρόνια για τη βελτίωσή του. Η πόλη συνδέεται με δρομολόγια λεωφορείων με τις γειτονικές περιοχές, καθώς και μέσω του περιφερειακού δρόμου που υπάρχει, σε μία προσπάθεια αποσυμφόρησης του κέντρου λόγω των επιχειρήσεων της ευρύτερης περιοχής, ενώ στις δύο κεντρικότερες πλατείες του Άργους (πλατεία Αγίου Πέτρου και πλατεία Δημοκρατίας) λειτουργεί πιάτσα ταξί. Η σύνδεση με την Αθήνα γίνεται με απευθείας δρομολόγια λεωφορείων ΚΤΕΛ. Στο Άργος υπάρχει σιδηροδρομικός σταθμός, ο οποίος όμως δε λειτουργεί γιατί ο ΟΣΕ έχει διακόψει την λειτουργία των

σιδηροδρομικών δρομολογίων στο τμήμα της Πελοποννήσου επ' αόριστων. Ωστόσο, το 2014 ανακοινώθηκε πρόβλεψη για την επαναλειτουργία των δρομολογίων στο τμήμα Άργους-Ναυπλίου-Κορίνθου με σύνδεση με τον Προαστιακό (Η.ΒΑΜΒΑΚΑΣ, Α.ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ, 2017, σελ. 118), ένα έργο το οποίο δεν έχει υλοποιηθεί ακόμα. Τέλος, το Άργος δεν διαθέτει αεροδρόμιο ή λιμάνι.

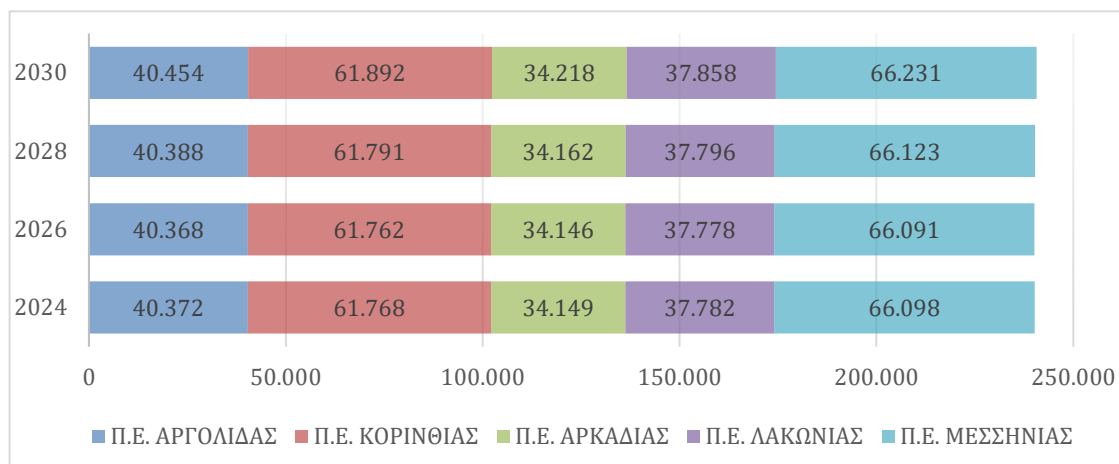
❖ Δήμος Ναυπλίου

Το Ναύπλιο συνδέεται με πολλούς οδικούς άξονες, όπως είναι η ΕΟ70 (Άργους -Ναυπλίου), η ΕΠ19 (Μυκηνών -Ναυπλίου), η ΕΠ3 (Ναυπλίου - Μύλων) και η ΕΠ 20 (Άργους - Νέας Κίου). Η περιοχή συνδέεται με την Τρίπολη μέσω του Νότιου Σκέλους της ΕΟ7 (Άργους Τριπόλεως) και μέσω της συνδετήριας εθνικής οδού με τον Α7 (Αυτοκινητόδρομος 7 Κεντρικής Πελοποννήσου). Μέσω του Α7 με κατεύθυνση ΒΑ συνδέεται με την Κόρινθο και την Αττική, ενώ ακολουθώντας ΝΔ κατεύθυνση με την Τρίπολη. Ο μόνος τρόπος μετάβασης τη συγκεκριμένη στιγμή είναι μέσω του οδικού δικτύου με ιδιωτικό όχημα ή λεωφορείο. Παλαιότερα λειτουργούσε και το σιδηροδρομικό δίκτυο Ναύπλιο-Αθήνα (Σταθμός Λαρίσης), αλλά καταργήθηκε. Έπειτα από κάποια χρόνια επαναλειτούργησε για μικρό χρονικό διάστημα η γραμμή Ναυπλίου – Κορίνθου (Προαστιακός) με νέες ράγες με στόχο ο προαστιακός να φτάσει μελλοντικά μέχρι το Ναύπλιο, αλλά σταμάτησε η λειτουργία της εξαιτίας των μεγάλων πιέσεων που δεχόταν η δημοτική αρχή από τα ΚΤΕΛ. Ωστόσο, αναφέρονται πολλά προβλήματα από την λειτουργία του υπεραστικού ΚΤΕΛ στην Π.Ε. Αργολίδας, με τα οποία εξυπηρετούνται κυρίως νέοι και άνθρωποι της τρίτης ηλικίας για την μετακίνησή τους από τα χωριά προς το αστικό κέντρο του Ναυπλίου, αλλά και του Άργους (newsroom, 2023). Τα δρομολόγια του ΚΤΕΛ είναι ελάχιστα, ενώ υπάρχουν περιοχές οι οποίες δεν εξυπηρετούνται καθόλου. Το Ναύπλιο διαθέτει λιμάνι, το οποίο έχει μεγάλη εμπορική σημασία, αλλά εξυπηρετεί και τον ελλιμενισμό σκαφών αναψυχής και κρουαζιερόπλοιων. Επίσης, λιμάνι υπάρχει και στο Τολό που χρησιμοποιείται κυρίως για ψαρόβαρκες, αλλά και ιδιόκτητα τουριστικά σκάφη (ΣΕΤ, χ.χ.).

4.2. Διαχείριση απορριμμάτων

Γράφημα 43: Παραγωγή ΑΣΑ ανά Περιφερειακή Ενότητα

Πηγή: ΕΣΔΑ, σελ. 568

Η υφιστάμενη διαχείριση των αποβλήτων γενικότερα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου δεν είναι αποτελεσματική, δεδομένου ότι υπάρχει μεγάλη έλλειψη σε σχετικές υποδομές. Η ποσότητα των οικιακών ΑΣΑ για το σύνολο της Περιφέρειας εκτιμάται από το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων να φτάσει το 2024 τους 240.168 τόνους, το 2026 τους 240.145 τόνους, το 2028 240.261 τόνους, ενώ το 2030 η συνολική παραγόμενη ποσότητα ΑΣΑ της Περιφέρειας Πελοποννήσου εκτιμάται να φτάσει τους 240.653 τόνους. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η κατανομή της συνολικής παραγόμενης ποσότητας ΑΣΑ ανά Περιφερειακή Ενότητα.

Στην συνολική παραγόμενη ποσότητα ΑΣΑ της Περιφέρειας Πελοποννήσου, τη μικρότερη συμβολή έχει η Π.Ε. Αρκαδίας, ακολουθεί η Π.Ε. Λακωνίας και 3^η έρχεται η Π.Ε. Αργολίδας. Στην τέταρτη θέση με αυξημένη παραγόμενη ποσότητα βρίσκεται η Π.Ε. Κορινθίας, ενώ τη μεγαλύτερη συμβολή έχει η Π.Ε. Μεσσηνίας.

Στην Π.Ε. Αρκαδίας εγκαινιάστηκε πρόσφατα και λειτουργεί σύγχρονη Μονάδα Επεξεργασία Αποβλήτων που εξυπηρετεί τους Δήμους Τρίπολης, Β. Κυνουρίας και Ν. Κυνουρίας και τους Δήμους των Π.Ε. Κορινθίας και Αργολίδας (agronewsbomb, 2023). Στα πλαίσια του ΠΕΣΔΑ Πελοποννήσου έχει εγκριθεί επίσης η δημιουργία ΧΥΤΥ στην Π.Ε. Αρκαδίας, που θα εξυπηρετεί τους Δήμους Τρίπολης, Βόρειας και Νότιας Κυνουρίας και τις περιοχές των Π.Ε. Κορινθίας και Αργολίδας. Παράλληλα, προβλέπεται η δημιουργία ΜΕΒΑ Κορινθίας με ετήσια δυναμικότητα 10.700 τόνους/έτος και η δημιουργία ΜΕΒΑ Αργολίδας με δυναμικότητα 7.200 τόνους/έτος (Οδηγός ΠΕΣΔΑ, 2021, σελ. 13-16). Επιπλέον, τα απόβλητα εκσκαφών, κατασκευών και κατεδαφίσεων των Π.Ε. Αργολίδας, Αρκαδίας, Κορινθίας και Λακωνίας διαχειρίζεται το Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης «Σύστημα Ανακύκλωσης Κεντρικής Ελλάδας ΕΠΕ - ΣΑΝΚΕ», το οποίο

συλλέγει αυτά τα απόβλητα από τα σημεία όπου παράγονται και τα μεταφέρει σε μονάδες επεξεργασίας (ΦΟΔΣΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, 2022, σελ. 140).

❖ **Δήμος Νεμέας**

Αναφορικά με τη διαχείριση των απορρίμματα στον Δήμο Νεμέας, πραγματοποιείται η συγκομιδή τους με απορριματοφόρα και η μεταφορά τους σε χώρους απόθεσης, καθώς στην περιοχή δεν υπάρχει ΧΥΤΑ ή ΧΥΤΥ (Αραμπού, 2020, σελ. 73). Πιο συγκεκριμένα, τα απορρίμματα του Δήμου Νεμέας μεταφέρονται στο Σταθμό Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων της Κορίνθου και από εκεί καταλήγουν στην Μονάδα Επεξεργασίας Απορριμμάτων της Αρκαδίας.

Όσον αφορά στην ανακύκλωση, ο Δήμος Νεμέας είχε συνάψει συνεργασία με την Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης Α.Ε. (Ε.Ε.Α.Α.) για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων συσκευασίας του δήμου, παράλληλα με μία διαδημοτική σύμβαση συνεργασίας με τους Δήμους Βόχας και Άσσου-Λεχαιού, για την από κοινού συλλογή και μεταφορά των αποβλήτων συσκευασίας σε Κ.Δ.Α.Υ. της Ε.Ε.Α.Α.. Ωστόσο, η πραγματοποίηση των ενεργειών αυτών, με τη συνένωση των δήμων που επήλθε με το πρόγραμμα Καλλικράτης δυσκόλεψε και τελικά οι συνεργασίες αυτές δε μπόρεσαν να εφαρμοστούν αποτελεσματικά και διακόπηκαν. Έτσι, τα τελευταία χρόνια ο Δήμος Νεμέας δεν ακολουθούσε κάποιο οργανωμένο και συντονισμένο πρόγραμμα διαχείρισης των στερεών αποβλήτων. Ωστόσο, στα πλαίσια εφαρμογής του Τ.Σ.Δ.Α. του Δήμου Νεμέας, πρόκειται να ενισχυθεί το δίκτυο των κάδων για προδιαλογή, η λειτουργία στην περιοχή Πράσινου Σημείου κατόπιν εύρεσης του κατάλληλου χώρου, διαμόρφωση αυτού και αδειοδότηση του έργου, η υιοθέτηση ενός αποδοτικού συστήματος ορθής αποκομιδής και μεταφοράς, καθώς και δράσεις ευαισθητοποίησης των πολιτών, ενώ παράλληλα προβλέπεται η διαδημοτική συνεργασία του Δήμου Νεμέας με τους Δήμους Κορινθίων, Λουτρακίου-Περαχωράδας-Αγ. Θεοδώρων για τη διαχείριση και ανακύκλωση οργανικών απορριμμάτων που θα καταλήγουν στην ΜΕΒΑ Κορινθίας (Δήμος Νεμέας, 2016, σελ. 7).

Τέλος, παρόλο που στην Π.Ε. Κορινθίας έχουν τοποθετηθεί πολυκέντρα ανακύκλωσης στα πλαίσια της ανταποδοτικής ανακύκλωσης, ωστόσο το σύνολο των σημείων τοποθέτησης βρίσκονται στην περιοχή της Κορίνθου (KORINTHIA.NET.GR.2, 2023).

❖ **Δήμοι Άργους - Μυκηνών & Ναυπλίου**

Η διαχείριση των απορριμμάτων αποτελεί διαχρονικά πρόβλημα τόσο για την περιοχή του Άργους και του Ναυπλίου, όσο και γενικότερα για το νομό Αργολίδας, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν χώροι σωστής και ολοκληρωμένης διαχείρισής των απορριμμάτων, ούτε ΧΥΤΑ στο νομό. Παρά το γεγονός ότι οι ΧΑΔΑ που λειτουργούσαν είναι ανενεργές στα πλαίσια των νέων πολιτικών για την

ολοκληρωμένη διαχείριση των απορριμμάτων, έχουν υπάρξει καταγγελίες τόσο για τη διάθεση σύμμεικτων απορριμμάτων στη χωματερή που βρίσκεται στην περιοχή Γκριμάρια του Δήμου Άργους-Μυκηνών (anagnostis newsroom, 2023), αλλά και για τη χρήση παράνομης χωματερής που βρίσκεται στην παραλία της Καραθώνας στον Δήμο Ναυπλίου (anagnostis press, 2022).

Στην Π.Ε. Αργολίδας από το 2021 έχει ολοκληρωθεί και λειτουργεί Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων, στον οποίο συγκεντρώνονται τα απορρίμματα όλων των δήμων και από εκεί μεταφέρονται στην Μονάδα Επεξεργασίας Απορριμμάτων της Αρκαδίας.

Στον τομέα της ανακύκλωσης, ο Δήμος Άργους-Μυκηνών έχει ανακοινώσει πρόγραμμα διαχείρισης των αστικών απορριμμάτων, το οποίο περιλαμβάνει πρόγραμμα κομποστοποίησης/λιπασματοποίησης, καθιέρωση οικονομικών και ηθικών κινήτρων για την ελαχιστοποίηση των σύμμεικτων σκουπιδιών, υπογειοποίηση των κάδων απορριμμάτων στο κέντρο του δήμου και των οικισμών, τη χωροθέτηση κινητών και σταθερών πράσινων σημείων και πράσινων γωνιών συλλογής, αλλά και τη διεξαγωγή εκπαιδευτικών προγραμμάτων ευαισθητοποίηση για νέους και παιδιά (argolidaportal, 2023), ενώ προβλέπεται και η άμεση λειτουργία Εργοστασίου Ανακύκλωσης στο Άργος (anagnostis press, 2023). Επίσης, λειτουργεί στην περιοχή της Νέας Κίου το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (blogs.sch.gr/krearg, χ.χ.). Ο Δήμος Ναυπλίου έχει υπογράψει σύμβαση με την Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης για την προμήθεια μπλε κάδων και απορριμματοφόρων για τη συλλογή, ωστόσο τα τελευταία χρόνια ο αριθμός των λειτουργικών μπλε κάδων έχει μειωθεί αρκετά (argolidaplanet, 2022). Επίσης, στην περιοχή του Ναυπλίου λειτουργεί μία μονάδα ανταποδοτικής ανακύκλωσης, ενώ προβλέπεται να δημιουργηθούν κι άλλες, καθώς και σημεία συλλογής ενδυμάτων-υποδημάτων (anagnostis newsroom, 2023).

4.3. Δίκτυο ύδρευσης - αποχέτευσης

❖ Δήμος Νεμέας

Στο Δήμο Νεμέας το δίκτυο ύδρευσης έχει αντικατασταθεί πρόσφατα και έχει επεκταθεί σε όλες τις τοπικές κοινότητες της έκτασής του, όπου έχουν εγκατασταθεί καινούργια δίκτυα (Αραμπού, 2020, σελ. 73). Επίσης, έχει ολοκληρωθεί η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων για τη δημιουργία βιολογικού καθαρισμού (Αραμπού, 2020, σελ. 73), στον οποίο θα γίνεται ορθολογική διαχείριση και επεξεργασία των υγρών λυμάτων της περιοχής. Κρίσιμο είναι το γεγονός ότι στην περιοχή παρατηρείται κατασπατάληση του νερού από την άρδευση (Δ.ΝΕΜΕΑΣ, 2016, σελ. 17), με πολύ μεγάλη τη χρήση των γεωτρήσεων στον κάμπο της Νεμέας (Αραμπού, 2020, σελ. 73).

❖ Δήμοι Άργους - Μυκηνών & Ναυπλίου

Τα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης έχουν αποκατασταθεί στο μεγαλύτερο μέρος τους και έτσι είναι σε καλή κατάσταση, ενώ συνεχίζονται οι εργασίες ώστε να αποκατασταθούν πλήρως και να επεκταθούν και σε άλλες περιοχές. Το Άργος και το Ναύπλιο καλύπτουν τις ανάγκες τους σε ύδρευση από τα νερά της πηγής Λέρνη. Το καλοκαίρι του 2008 η στάθμη της λίμνης Λέρνης που τροφοδοτεί η ομώνυμη πηγή, υποχώρησε σημαντικά με αποτέλεσμα να εισχωρήσει η θάλασσα και το νερό να γίνει ακατάλληλο για ύδρευση. Έτσι, και οι δύο πόλεις αντιμετώπισαν σοβαρό πρόβλημα υδροδότησης, αφού χρειάζονται περίπου 1.200 κυβικά/ώρα και η πηγή δε μπορούσε πλέον να παρέχει περισσότερα από 300 κυβικά/ώρα. Ως άμεση λύση για την πόλη του Άργους χρησιμοποιήθηκαν παλαιές γεωτρήσεις, με υψηλές όμως συγκεντρώσεις σε νιτρικά, χλώριο και μικροβιακό φορτίο. Το πρόβλημα εμφανίστηκε κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, ενώ μετά από τις πρώτες βροχές και τη λήξη της τουριστικής περιόδου περιορίστηκε και η υδροδότηση των δύο πόλεων συνέχισε να καλύπτεται από τα νερά της Λέρνης, η στάθμη των οποίων επανήλθε σε ικανοποιητικό επίπεδο. Παρ' όλα αυτά, οι αρμόδιες αρχές εξετάζουν εναλλακτικές λύσεις υδροδότησης των δύο πόλεων και σχεδιασμό νέων έργων υποδομής, καθώς η απειλή της λειψυδρίας στο νομό Αργολίδας είναι πάντα υπαρκτή. Η μη ορθολογική διαχείριση και προστασία των υδάτινων πόρων στην περιοχή αναμένεται να οξύνουν το πρόβλημα μελλοντικά και να οδηγήσουν σε μία δυσμενή, μη αναστρέψιμη, κατάσταση.

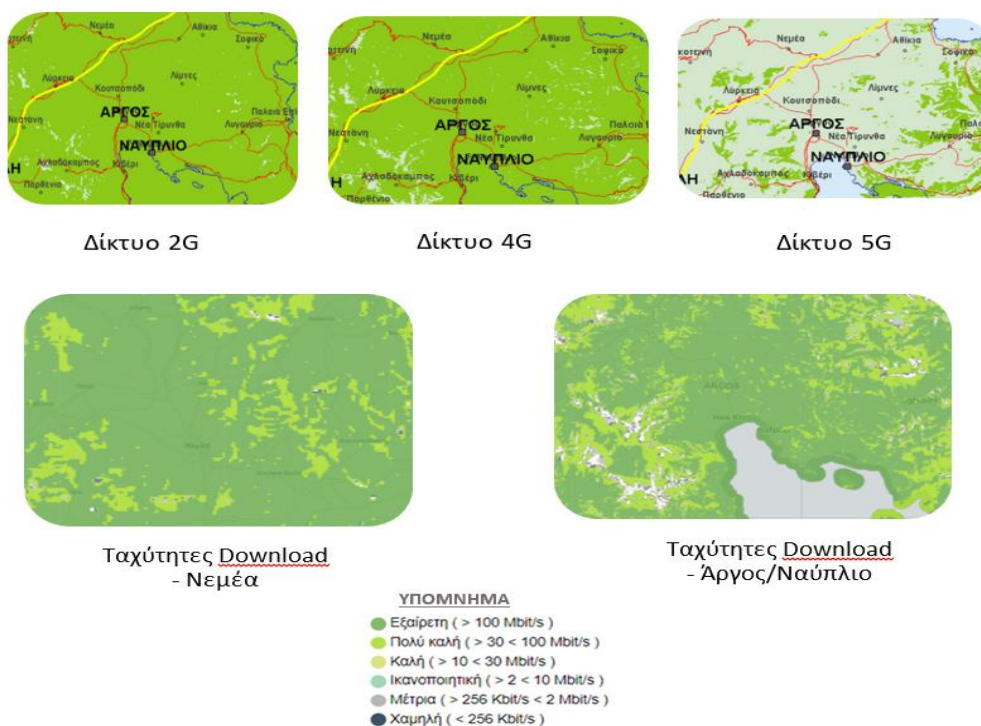
Προς υλοποίηση βρίσκεται έργο για τη μεταφορά νερού από τις πηγές Ανάβαλου προς την Ασίνη και το τμήμα από Άρια έως την δεξαμενή Ταλιώτη 1 για την κάλυψη των αναγκών άρδευσης των χωραφιών (Ζορμπαλάς, 2023). Ωστόσο, κρίσιμο ζήτημα αποτελεί η διαχείριση του υδάτινων πόρων του Ανάβαλου (πηγές της Λέρνης), οι πηγές του οποίου χρησιμοποιούνται για την άρδευση του αργολικού κάμπου και των περιοχών ευρύτερα αυτού. Ειδικότερα, ανησυχίες για το θέμα εκφράζει ο Σύλλογος Γεωπόνων Ελεύθερων Επαγγελματιών Αργολίδας, τις οποίες έχει γνωστοποιήσει στους αρμόδιους φορείς και αναφέρει την υποβάθμιση της ποιότητας των πηγών του Ανάβαλου σε σημείο που αξιολογεί το νερό ως προβληματικό. Το γεγονός αυτό, υπογραμμίζει ο Σύλλογος, αποτελεί απόρροια κακών χειρισμών των υπευθύνων οργάνων και έλλειψης συστηματικής παρακολούθησης των πηγών, επηρεάζοντας δραματικά την τοπική αγροτική παραγωγή με δυσμενείς επιπτώσεις. Παράλληλα, αναφέρει το **πρόβλημα της ελλιπούς ενημέρωσης** τόσο των παραγωγών, όσο και των γεωτεχνικών σχετικά με την ποιότητα του αρδευόμενου νερού, δεδομένο που εμποδίζει να ληφθούν οι κατάλληλες αποφάσεις για τη διαχείριση των εδαφών και της άρδευσής τους, ώστε να περιορίζονται οι αρνητικές επιπτώσεις όσο το δυνατόν περισσότερο (newsroom, 2023).

Τα αστικά λύματα των πόλεων του Άργους και του Ναυπλίου μεταφέρονται, διαμέσου αγωγών του δικτύου αποχέτευσης, σε μονάδα βιολογικού καθαρισμού που λειτουργεί στην περιοχή από το 1995 και τα επεξεργασμένα λύματα καταλήγουν μέσω υποβρύχιου αγωγού στον Αργολικό κόλπο. Οι αγωγοί του δικτύου αποχέτευσης έχουν αποκατασταθεί τα τελευταία χρόνια, ενώ ο Δήμος Άργους-Μυκηνών εκπονεί μελέτη για τον επανασχεδιασμό της εγκατάστασης του βιολογικού καθαρισμού και επεξεργασίας της λυματολάσπης (Καρβούνης, Τριάντη, 2020, σελ. 64). Το δίκτυο των αγωγών όμβριων υδάτων των δύο πόλεων, επίσης έχει στο σύνολό του ανακατασκευαστεί και επεκταθεί, ωστόσο η πόλη του Ναυπλίου αντιμετώπιζε συχνά πρόβλημα απορρόφησης όμβριων υδάτων και δημιουργίας λιμναζόντων νερών μετά από σφοδρές βροχοπτώσεις, λόγω των κλίσεων των εδαφών της. Το πρόβλημα αντιμετωπίστηκε με την επέκταση του δικτύου όμβριων υδάτων και την κατασκευή νέων αγωγών, ενώ και στην πόλη του Άργους υλοποιούνται έργα αποκατάστασης των παλαιών αγωγών και επέκτασης του δικτύου.

4.4. Τηλεπικοινωνίες

Στις εικόνες που ακολουθούν αποτυπώνεται η κατάσταση δικτύου που επικρατεί στην περιοχή μελέτης, όπου η κάλυψη των δικτύων 2G και 4G είναι ικανοποιητική, ενώ όσον αφορά στο δίκτυο 5G η κάλυψη δεν είναι τόσο καλή.

Χάρτης 11: Κάλυψη δικτύου στην περιοχή μελέτης

Πηγή : www.cosmote.gr

❖ Δήμος Νεμέας

Στη Νεμέα υπάρχει σύνδεση του Δήμου με το Δίκτυο «ΣΥΖΕΥΞΙΣ» του ΥΠΕΣΔΔΑ (Δ.ΝΕΜΕΑΣ, 2016, σελ.18), το οποίο συγκαταλέγεται στους τομείς εκσυγχρονισμού και ενσωμάτωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ). Στην περιοχή του Δήμου Νεμέας είναι εγκατεστημένες συνολικά 20 κεραιές (ΕΕΤΤ, χ.χ.)

❖ Δήμοι Άργους – Μυκηνών & Ναυπλίου

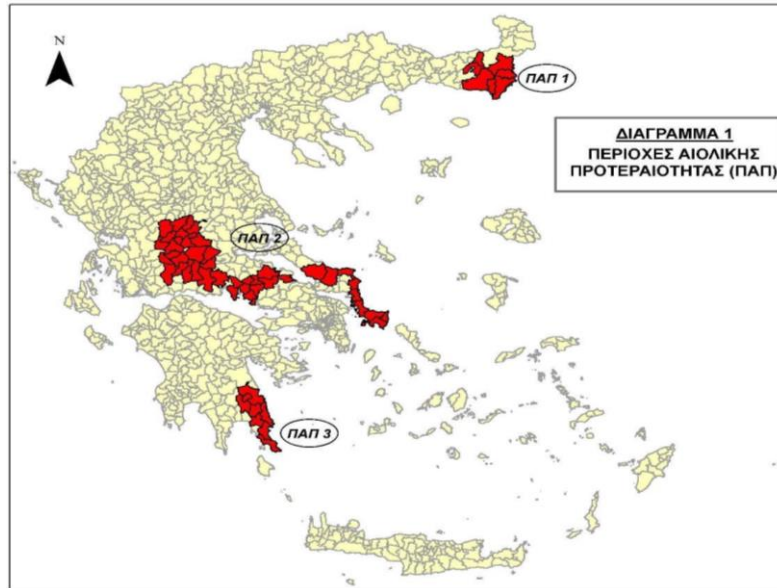
Στις περιοχές Άργους και Ναυπλίου το δίκτυο τηλεπικοινωνιών και οι υποδομές που το υποστηρίζουν έχουν εκσυγχρονιστεί, με το δίκτυο σταθερών τηλεφωνικών συνδέσεων του νομού Αργολίδας να λειτουργεί ικανοποιητικά, οι συνδέσεις είναι ψηφιακές και τα καλώδια σύνδεσης είναι υπόγεια. Οι τηλεπικοινωνιακές υποδομές είναι και αυτές εκσυγχρονισμένες και περιλαμβάνουν μητροπολιτικό ευρυζωνικό δίκτυο οπτικών ινών (apd-depin.gov, χ.χ.). Επίσης, διατίθεται δορυφορική πλατφόρμα για παροχή υπηρεσιών γρήγορης σύνδεσης στο διαδίκτυο μέσω του δορυφόρου Hellas Sat. Βάσει των στοιχείων της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών Και Ταχυδρομείων στον Δήμο Άργους – Μυκηνών είναι εγκατεστημένες συνολικά 88 κεραιές και στον Δήμο Ναυπλίου 59 (ΕΕΤΤ, χ.χ.).

Σημαντικό έργο ευρυζωνικής υποδομής σε όλο το νομό Αργολίδας είναι το Εθνικό Δίκτυο Δημόσιας Διοίκησης «Σύζευξης». Το έργο «Σύζευξης» αποτελεί τυπικό έργο παροχής τηλεπικοινωνιακών και τηλεματικών υπηρεσιών μεγάλης έκτασης και κλίμακας και καλύπτει το σύνολο της Ελληνικής Επικράτειας, με παρουσία σε περίπου 1800 σημεία. Επίσης, πλήρης κάλυψη υπάρχει και από το δίκτυο κινητής τηλεφωνίας όλων των εταιρειών μέσω κεραιών που είναι εγκατεστημένες σε διάφορα σημεία σε όλο το νομό (Βαμβακάς, Διαμαντής, 2017, σελ. 118-121).

4.5. Δίκτυο ενέργειας

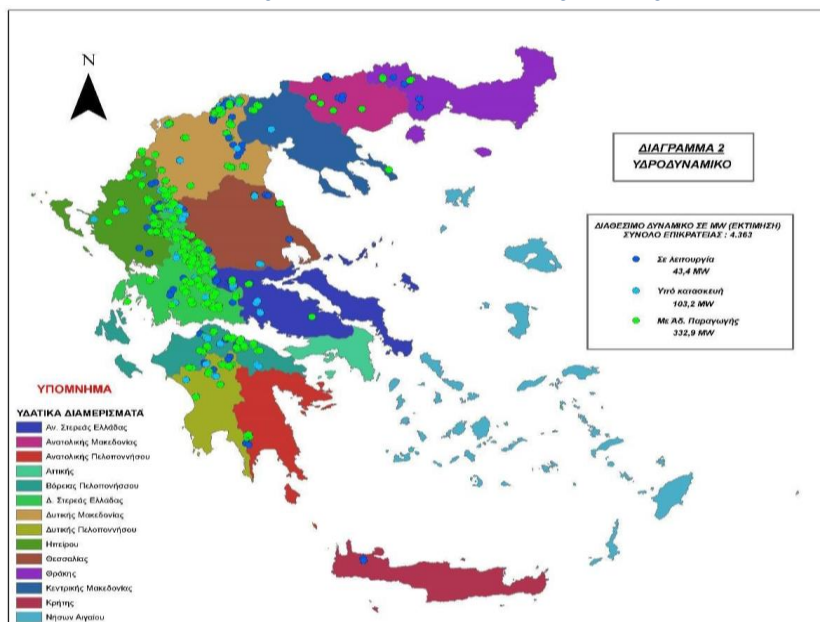
Στον χάρτη που ακολουθεί αποτυπώνονται οι περιοχές αιολικής προτεραιότητας, όπως έχουν οριστεί στην ΚΥΑ 49828/2008 (ΦΕΚ 2464/Β/3.12.2008), στις οποίες όμως δε συγκαταλέγεται η περιοχή μελέτης της παρούσας εργασίας. Ωστόσο, στο ορεινό ΒΔ τμήμα της Π.Ε. Αργολίδας δημιουργείται σημαντικό αιολικό δυναμικό.

Χάρτης 12: Περιοχές αιολικής προτεραιότητας της χώρας

Στην συνέχεια, παρουσιάζεται χάρτης, στον οποίο αποτυπώνεται το υδροδυναμικό της χώρας ανά υδατικό διαμέρισμα. Στις περιοχές του Άργους και του Ναυπλίου, οι οποίες ανήκουν στο υδατικό διαμέρισμα της Ανατολικής Πελοποννήσου δεν υπάρχει διαθέσιμο δυναμικό, ενώ στην περιοχή της Νεμέας, η οποία ανήκει στο υδατικό διαμέρισμα της Βόρειας Πελοποννήσου εντοπίζονται δύο σταθμοί υπό κατασκευή.

Χάρτης 13: Υδροδυναμικό της χώρας

Στον πίνακα που ακολουθεί έχουν καταγραφεί οι εγκατεστημένοι σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ της περιοχής μελέτης, συνολικής ισχύος 171,36 MW. Το βασικότερο είδος ανανεώσιμης πηγής είναι ο φωτοβολταϊκός σταθμός, ενώ σε μικρότερο βαθμό γίνεται χρήση αιολικών και ηλιοθερμικών σταθμών. Η δυναμικότερη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ γίνεται στον Δήμο Άργους-Μυκηνών, ακολουθεί ο Δήμος Ναυπλίου, ενώ στον Δήμο Νεμέας λειτουργεί μόνο ένας φωτοβολταϊκός σταθμός (Energy Register, χ.χ.).

Πίνακας 9: Εγκατεστημένοι σταθμοί ΑΠΕ της περιοχής μελέτης

ΕΓΚΑΤΕΣΤΗΜΝΕΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΑΠΕ				
ΔΗΜΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΘΕΣΗ	ΕΙΔΟΣ ΣΤΑΘΜΟΥ	ΜΕΓΙΣΤΗ ΙΣΧΥ
Νεμέας	Νεμέας	Φωκάς	Φωτοβολταϊκός	1,46 MW
Άργους – Μυκηνών	Μυκηναίων	Παλιόχανο	Φωτοβολταϊκός	2 MW
Άργους – Μυκηνών	Κουτσοποδίου	Λεκάνα	Φωτοβολταϊκός	2,19 MW
Άργους – Μυκηνών	Μυκηναίων	«Κιλγκιώνι» Λιμνών	Φωτοβολταϊκός	2 MW
Άργους – Μυκηνών	Κουτσοποδίου - Λυρκείας	Ραχη – Πριονι - Λεκανα	Αιολικός	50 MW
Άργους – Μυκηνών	Λυρκείας	«Μπουζι»	Φωτοβολταϊκός	1,43 MW
Άργους – Μυκηνών	Κουτσοποδίου, Λυρκείας	Λεκανα	Φωτοβολταϊκός	2,19 MW
Άργους – Μυκηνών	Κουτσοποδίου	'Ψηλό Κοτρώνι'	Φωτοβολταϊκού	1,98 MW
Άργους – Μυκηνών	Κουτσοποδίου	'Ψηλό Κοτρώνι'	Φωτοβολταϊκού	1,97 MW
Άργους – Μυκηνών	Κουτσοποδίου	'Ψηλό Κοτρώνι'	Φωτοβολταϊκού	1,97 MW
Άργους – Μυκηνών		«Κορυφή»	Ηλιοθερμικός	2 MW
Άργους – Μυκηνών	Κουτσοποδίου	''Σφενδάμη''	Φωτοβολταϊκός	2 MW
Ναυπλίου	Μιδέας	«Μάλια Γκλιάτα»	Αιολικός	38 MW
Ναυπλίου, Επιδαύρου		Μαυροβουνι-Παλαμηδι-Ψηλοβουνι	Αιολικός	39,20 MW
Ναυπλίου	Ασίνης	''Καρνεζαίικα Τραχείας	Φωτοβολταϊκός	4,99 MW
Ναυπλίου	Ασίνης	«Λυκάλωνα-Αχλαδίτσα»	Φωτοβολταϊκός	5 MW
Ναυπλίου	Ασίνης	«Καινούργιες»	Φωτοβολταϊκός	1,35 MW
Ναυπλίου	Ασίνης	«Καραλη-Άγιος Αντωνιος (Λυκοτρουπι)»	Ηλιοθερμικός	2 MW

Ναυπλίου	Ασίνης	«Καραλη-Άγιος Αντωνιος (Λυκοτρουπι)»	Ηλιοθερμικός	2,5 MW
Ναυπλίου	Ασίνης	«Γαλαναίικα – Άγιος Αντώνιος»	Φωτοβολταϊκός	4,13 MW
Ναυπλίου	Αγιου Αδριανου	Κουτσουρια Προφήτη Ηλια	Φωτοβολταϊκός	3 MW

Πηγή: (Energy Register, n.d.)

❖ Δήμος Νεμέας

Εικόνα 8 : Κατανάλωση Ενέργειας Δήμου Νεμέας ανά Τομέα

Κατηγορία	ΤΕΛΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ [MWh]						Σύνολο
	Ηλεκτρική ενέργεια	Πετρέλαιο θέρμανσης	Ορυκτά καύσιμα Πετρέλαιο κίνησης	Βενζίνη	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας Άλλο είδος βιομάζας	Ηλιοθερμική	
Κτίρια, Εξοπλισμός/Εγκαταστάσεις							
Δημοτικά κτίρια & εγκαταστάσεις	1.314,4	324,2					1.638,6
Τριτογενής τομέας	8.742,7	2.099,5					10.842,2
Οικιακός τομέας	13.456,6	12.807,6			3.821,0	1.627,6	31.712,8
Δημοτικός φωτισμός	801,1						801,1
Υποσύνολο για κτίρια, εξοπλισμό/εγκαταστάσεις και βιομηχανίες	24.314,8	15.231,3	0,0	0,0	3.821,0	1.627,6	44.994,6
Μεταφορές							
Δημοτικός στόλος			433,1	27,3			460,4
Δημόσιες μεταφορές			456,6				456,6
Ιδιωτικές & εμπορικές μεταφορές			3.406,7	21.964,0			25.370,7
Υποσύνολο για μεταφορές	0,0	0,0	4.296,4	21.991,3	0,0	0,0	26.287,7
Λοιπά							
Γεωργία	9.852,6		9.309,4	1.317,0			20.479,0
Σύνολο	34.167,4	15.231,3	13.605,7	23.308,4	3.821,0	1.627,6	91.761,3

Πηγή : Σχέδιο Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια Δήμου Νεμέας

Όπως παρουσιάζεται και στον πίνακα 8, η μεγαλύτερη κατανάλωση ενέργειας παρατηρείται στον οικιακό τομέα αθροιστικά, ακολουθούν οι ιδιωτικές και εμπορικές μεταφορές και τρίτη σε σειρά έρχεται η γεωργία. Όσον αφορά στο είδος της ενέργειας με την μεγαλύτερη κατανάλωση είναι η ηλεκτρική, ακολουθεί η βενζίνη, το πετρέλαιο θέρμανσης και μετά το πετρέλαιο κίνησης.

Βασικές κατευθύνσεις του Δήμου Νεμέας σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι η δυναμικότερη αξιοποίηση κυρίως της ηλιακής και αιολικής ενέργειας, αλλά και η βιομάζα προερχόμενη από τα υποπροϊόντα της πρωτογενούς τοπικής παραγωγής (Δ.ΝΕΜΕΑΣ, 2016, σελ. 18). Μέχρι στιγμής στην περιοχή της Νεμέας δεν γίνεται μεγάλη αξιοποίηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και λειτουργεί ένας μόνο φωτοβολταϊκός σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (Energy Register, χ.χ.)

Αξίζει ωστόσο να αναφερθεί η Οικο-Κοινότητα "Αείφαρον" που έχει δημιουργηθεί στην Αρχαία Νεμέα, η οποία ξεκινώντας από το εγχείρημα του διαχωρισμού των συστατικών του νερού με ανανεώσιμες μορφές ενέργειας, ώστε να απομονωθεί το υδρογόνο, να αποθηκευτεί και να

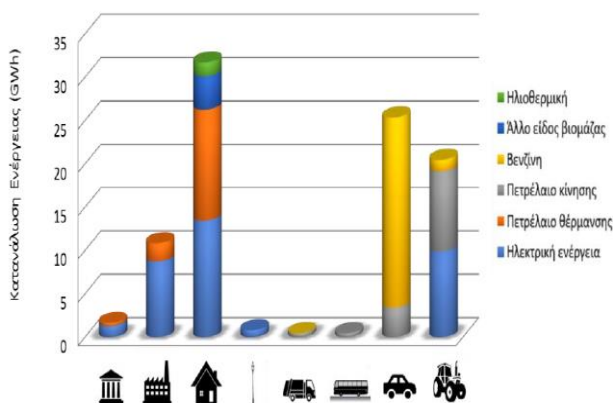
χρησιμοποιηθεί ως καύσιμη ύλη, κατέληξε να αποτελεί μία ενεργειακά αυτόνομη Οικο-Κοινότητα σε καύσιμη ύλη, ηλεκτρικό ρεύμα και νερό. Εκτός από την παραγωγή και αποθήκευση καθαρού υδρογόνου, η Οικο-Κοινότητα “Αείφαρον” δημιουργεί κι άλλες εναλλακτικές μορφές καυσίμου παράγοντας αλκοόλη από φρούτα, ζαχαροκάλαμο και άλλα γεωργικά προϊόντα, έχει εγκαταστήσει φωτοβολταϊκά πάνελ συνολικής ισχύος 33 KW, μέσω των οποίων αντλεί εκτός των άλλων και νερό από τη γεώτρηση (Παπαδόπουλος, 2019).

❖ Δήμος Άργους - Μυκηνών

Στον πίνακα 3 που ακολουθεί, αλλά και στο συνοδευτικό γράφημα, παρατίθενται στοιχεία σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας στο Δήμο Άργους-Μυκηνών ανά μορφή ενέργειας και κατηγορία χρήσης. Φαίνεται ότι μεγαλύτερη κατανάλωση εντοπίζεται στην οικιακή χρήση με βασικότερα είδη την ηλεκτρική ενέργεια και το πετρέλαιο, δεύτερη είναι η κατανάλωση βενζίνης στις ιδιωτικές μεταφορές και ακολουθεί ο αγροτικός τομέας με μεγαλύτερη την κατανάλωση πετρελαίου, ηλεκτρικής ενέργειας και λιγότερο βενζίνης.

Πίνακας 3 : Κατανάλωση ενέργειας (MWh) στο Δ. Άργους-Μυκηνών ανά μορφή ενέργειας και κατηγορία χρήσης

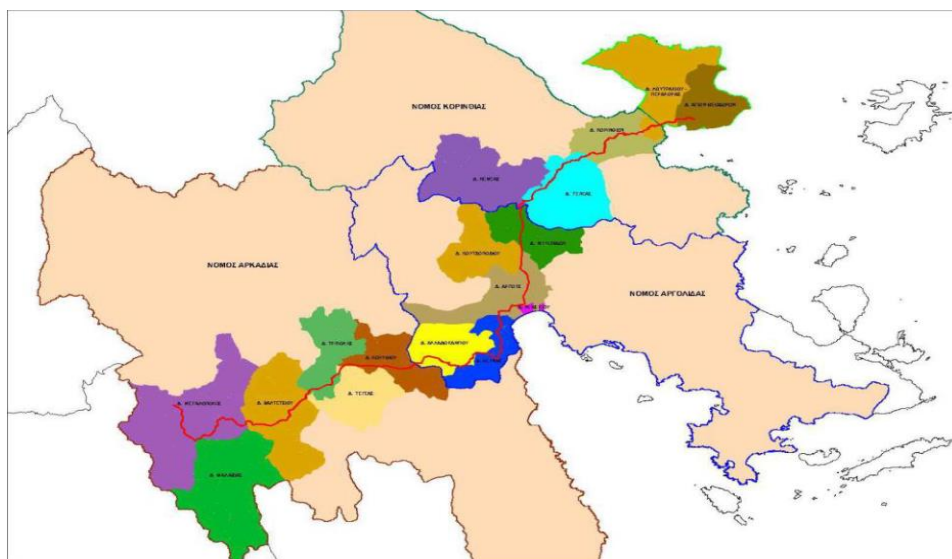
	Ηλεκτρισμός	Πετρέλαιο Θέρμανσης	Πετρέλαιο Κίνησης	Βενζίνη	LPG	Βιομάζα	Σύνολο
Δημοτικά κτίρια	2346	748					3094
Τριτογενής Τομέας	107492	18658					126150
Οικιακός	95975	63727				21460	181162
Δημοτικές εγκαταστάσεις	10692						10692
Δημοτικός φωτισμός	7429						7429
Δημοτικός στόλος και Μηχανήματα			2073	250			2323
Μεταφορές ιδιωτικές			66313	124144	2591		193048
Σύνολο	223934	83133	68386	124394	2591	21460	523898

Πηγή: Σχέδιο Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια Δήμου Νεμέας, σελ.4-5

Στον Δήμο Άργους-Μυκηνών δεν υπάρχει δίκτυο διανομής φυσικού αερίου. Ωστόσο, βρίσκεται υπό κατασκευή ο αγωγός υψηλής πίεσης Αγ.Θεοδώρων-Μεγαλόπολης, η διαδρομή του οποίου παρουσιάζεται στην παρακάτω εικόνα, και όπως φαίνεται θα διέρχεται μέσα από τον δήμο, οπότε και θα γίνει διασύνδεση, χωρίς όμως να υπάρχει συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης (Δ.ΝΕΜΕΑΣ, 2016, σελ. 15).

Εικόνα 10 : Προβλεπόμενη διαδρομή αγωγού φυσικού αερίου

Πηγή: ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΑΡΓΟΥΣ-ΜΥΚΗΝΩΝ

❖ Δήμος Ναυπλίου

Στην περιοχή του Ναυπλίου η κάλυψη των απαιτήσεων σε ηλεκτρική ενέργεια γίνεται με επάρκεια από την ΔΕΗ και εξυπηρετεί οικιακές ανάγκες, βιομηχανικές-βιοτεχνικές ανάγκες, αλλά και ανάγκες του αγροτικού τομέα, όπως είναι η λειτουργία των γεωτρήσεων. Παράλληλα, στην περιοχή του Ναυπλίου υπάρχουν αρκετοί σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από ΑΠΕ, με βασικότερο είδος τα φωτοβολταϊκά και σε μικρότερο βαθμό οι αιολικοί και ηλιοθερμικοί σταθμοί (Energy Register, χ.χ.).

4.6. Αθλητικές Εγκαταστάσεις

Πίνακας 10: Αθλητικές εγκαταστάσεις της περιοχής μελέτης

NEMEA	ΝΑΥΠΛΙΟ	ΑΡΓΟΣ
Γήπεδο ποδοσφαίρου Σουληναρίου (Επαρ.Οδ. Βραχατίου – Νεμέας)	Γήπεδο Ποδοσφαίρου – Στίβου	Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο Άργους
Γήπεδο ποδοσφαίρου Ταρσινών (Επαρ.Οδ. Κιάτου – Νεμέας)	Κολυμβητήριο	Κλειστό Δημοτικό Κολυμβητήριο Άργους - Μυκηνών
Αθλητικό Πάρκο Νεμέας	Κλειστό Γυμναστήριο Ναυπλίου, Πλησίον του Κλειστού Γηπέδου	Δημοτικό Κοινωνικό Γυμναστήριο Άργους-Μυκηνών
Κλειστό Γυμναστήριο Δήμου Νεμέας		Κλειστό Γυμναστήριο Άργους
Δημοτικό Στάδιο Νεμέας	Δημοτικό Στάδιο Ναυπλίου	Στάδιο Άργους

Όπως αποτυπώνεται στον παραπάνω πίνακα, αθλητικές εγκαταστάσεις υπάρχουν και στους 3 δήμους της περιοχής μελέτης και παρατηρείται ότι οι υποδομές τους είναι ισάριθμες τόσο στα αστικά κέντρα του Ναυπλίου και του Άργους, όσο και στον ορεινό δήμο της Νεμέας.

5. Πολιτισμική Διάσταση

Οι περιοχές που εξετάζουμε και συγκροτούν την περιοχή μελέτης της παρούσας εργασίας, διακρίνονται για το πολιτισμικό και ιστορικό τους υπόβαθρο, έχοντας ρόλο τοποσήμου για την Ελλάδα. Πρόκειται για περιοχές με μακρά ιστορία και μεγάλη υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά, η οποία ξεκινάει από αρχαιοτάτων χρόνων και εμπλουτίζεται με το πέρασμα του χρόνου με όλες τις μορφές του πολιτισμού. Στην περιοχή εντοπίζονται πολλά αξιοθέατα, αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, ενώ πραγματοποιούνται πολυάριθμα πολιτιστικά δρώμενα, τα οποία διοργανώνονται από τις τοπικές κοινωνίες, ιδίως στους Δήμους Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου.

Ο Δήμος Νεμέας φέρει ένα πολύ σημαντικό πολιτιστικό, ιστορικό και μυθολογικό χαρακτήρα, ο οποίος έχει συμβάλει καθοριστικά στη διαμόρφωση της ταυτότητάς του. Στην περιοχή υπάρχουν εξαιρετικής σημασίας πολιτιστικά μνημεία, μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι και αξιοθέατα, ενώ εντοπίζουμε και τοπικούς παραδοσιακούς χορούς, ιστορικές παραδόσεις, τοπικά ήθη και έθιμα συνδεδεμένα με τις γιορτές των Χριστουγέννων, του Πάσχα, των Αποκριών, αλλά και το κρασί. Το αμπέλι και το κρασί για την Νεμέα, εκτός από τη συνεισφορά που έχουν στην οικονομία του τόπου, έχουν αποτελέσει διαχρονικά αναπόσπαστο κομμάτι της διαμόρφωσης της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής και συνδετικό κρίκο του κοινωνικού συνόλου. Το ντόπιο κρασί αποτελεί από την αρχαιότητα σημείο αναφοράς των εκδηλώσεων και γιορτών των κατοίκων. Σήμερα, στην περιοχή της Νεμέας είθισται να τιμούν το ντόπιο Αγιωργίτικο κρασί, την περίοδο που ξεκινάει ο τρύγος με την ετήσια γιορτή κρασιού «Μεγάλες Μέρες της Νεμέας», όπου πραγματοποιούνται δρώμενα γευσιγνωσίας και πολλές εκδηλώσεις (yraithros.gr, 2023).

Γενικότερα, στην Π.Ε. Κορινθίας υπάρχουν πολλά σημαντικά τοπικά προϊόντα, από εκλεκτά κρασιά, ελαιόλαδο, εσπεριδοειδή και ακρόδρυα, αλλά και ποιοτικά κρέατα και γαλακτοκομικά, τα οποία έχουν διαμορφώσει πλούσια τοπική κουζίνα με παραδοσιακές συνταγές όπως είναι αγριογούρουνο με κυδώνι, μπακαλιάρος πλακί με Κορινθιακή σταφίδα, ταλιατέλες Νεμέας με Καλκάνι, καρκασόπιτα, πρασόπιτα με σταφίδα και κεφαλοτύρι, κόκορας με σπιτικές χυλοπίτες, βετούλι γάστρας, βραστό βεργάδι, ζυγούρι, παιδάκια χοντρά στα κάρβουνα, χοιρινό σαλμί, χοιρινό σαλμί με κόκκινο κρασί και πλούσια σάλτσα με ψιλοκοπανισμένα καρύδια, αλλά και γλυκά του κουταλιού, καρυδόπιτα, μπακλαβά με σταφίδες κ.ά. (ΙΝΣΕΤΕ, 2021, σελ. 37). Επιπροσθέτως, από τον Αύγουστο του 2023 ο Δήμος Νεμέας εντάχθηκε στο δίκτυο της Πολιτιστικής Διαδρομής

του Συμβουλίου της Ευρώπης “Iter Vitis”, ένα πρόγραμμα το οποίο μέσα από τη χαρτογράφηση και διατήρηση των ιστορικών αμπελώνων και του πολιτισμικού τους ενδιαφέροντος, στοχεύει στην αξιοποίηση και ανάδειξη των σημείων αυτών (Ζορμπαλάς, 2023). Τέλος, στην περιοχή λαμβάνει χώρα ο Ολύμπιος Δρόμος Αρχ. Νεμέας – Αρχ. Ολυμπία 180 χλμ, μία συνεργασία μεταξύ του Διεθνούς Συλλόγου Αγώνων Δρόμου Υπεραποστάσεων “ΑΕΘΛΙΟΣ” με τους Δήμους Νεμέας, Άργους-Μυκηνών, Τριπόλεως, Γορτυνίας, Αρχ. Ολυμπίας, τον Α.Σ. Νεμέας και τις Εφορείες Αρχαιοτήτων Κορινθίας και Ηλείας (runningnews, 2023). Παράλληλα, γίνεται μία προσπάθεια αναβίωσης των αρχαίων τοπικών εορταστικών εκδηλώσεων, με τη διοργάνωση των Νέων Νεμέων Αγώνων από τον Σύλλογο για την Αναβίωση των Νεμέων Αγώνων (Σύλλογος για την Αναβίωση των Νεμέων Αγώνων, χ.χ.), ενώ ο αρχαιολογικός χώρος της Νεμέας τιμήθηκε πρόσφατα με το βραβείο της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ, 2022).

Στην Π.Ε. Αργολίδας, επίσης συναντάμε πλούσια τοπικά προϊόντα που σχετίζονται με το αμπέλι, τον ελαιώνα, τα τοπικά κηπευτικά, τα εκλεκτής ποιότητας κτηνοτροφικά προϊόντα, αλλά και παραδοσιακά ζυμαρικά και φρέσκα ψάρια. Όλα αυτά διαμορφώνουν τον τοπικό γαστρονομικό πλούτο με ιδιαίτερες παραδοσιακές συνταγές όπως γίδα βραστή, κόκορας λεμονάτος, γουρνοπούλα ψητή, χοιρινό στη χόβολη, τηγανιά με κομμάτια κρέατος και ρίγανη, χοιρινό με πρασοσέλινο, κοτόσουπες, πίτες χειροποίητες γεμιστές με εποχιακά λαχανικά, ζυμωτό ψωμί, γκιόσα, κοντοσούβλι, ψαρόσουπα, τυρολάγανο, πουμέκι, μπριάμ, τουρλού, αλλά και γλυκά του ταψιού και του κουταλιού (ΙΝΣΕΤΕ, 2021, σελ. 37).

Ο Δήμος Άργους – Μυκηνών φέρει ένα πολύ ισχυρό πολιτιστικό και ιστορικό πλαίσιο και η πορεία του στο χρόνο είναι τόσο σημαντική που θα μπορούσαμε να πούμε ότι αποτυπώνει τον ελληνικό πολιτισμό. Η πολιτιστική δραστηριότητα του δήμου είναι έντονη με τη διοργάνωση αρχαιολογικών εκδηλώσεων, πολιτιστικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, διάφορα φεστιβάλ, αλλά και πολιτιστικές διαδρομές (Μουστάκα, 2019, σελ. 50-52). Στην περιοχή, υπάρχει το Πνευματικό Κέντρο, το οποίο είναι εκσυγχρονισμένο και φιλοξενεί τις πολιτιστικές εκδηλώσεις του δήμου και διοργανώνεται με πρωτοβουλία του ΚΕΔΑΜ το Φεστιβάλ Άργους-Μυκηνών, στα πλαίσια του οποίου πραγματοποιούνται διάφορες εκδηλώσεις τόσο στο κέντρο του δήμου, όσο και στα χωριά του (newsroom, 2023). Επίσης, λειτουργεί από το 1981 το Δημοτικό Θέατρο Άργους, το οποίο διαθέτει Κεντρική και Παιδική Σκηνή, ενώ συχνά λειτουργεί και η Πειραματική του Σκηνή. Έχει ανεβάσει πολλά θεατρικά έργα ελληνικά και ξένα, ενώ κάθε χρόνο διοργανώνει το «Παναργολικό Φεστιβάλ Παιδικού & Νεανικού Θεάτρου» (ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΆΡΓΟΥΣ 2015-2019, σελ. 39-40). Πληθώρα εκδηλώσεων πραγματοποιούνται από το Κέντρο Κοινωνικής Προστασίας Αλληλεγγύης και Αθλητισμού Δήμου Άργους-Μυκηνών για τους δημότες, αλλά και τους επισκέπτες της

περιοχής (ΚΕΚΠΑΑ, χ.χ.). Πραγματοποιείται ο Αργειακός Μυκηναϊκός Δρόμος, ένας Ημιμαραθώνιο 21 χλμ, με εκκίνηση από την Πύλη των Λεόντων και τερματισμό την πόλη του Άργους (ΕΙΔΗΣΕΙΣ, 2023), όπως και ο Αρχαίος Μυκηναϊκός Δρόμος, μία διαδρομή 7 χλμ με αφητηρία τον «Αρχαιολογικό χώρο Μυκηνών» και τερματισμό το εξωκλήσι της Παναγίας Προσύμνης Δήμου Άργους Μυκηνών, περνώντας από πολλά σημεία ιδιαίτερου αρχαιολογικού ενδιαφέροντος (ΚΕΚΠΑΑ, χ.χ.).

Το Ναύπλιο, εκτός από σημερινή πρωτεύουσα της Π.Ε. Αργολίδας, έχει αποτελέσει και πρώτη πρωτεύουσα του νεοσύστατου Ελληνικού κράτους, συγκεντρώνοντας έναν αξιοσημείωτο πολιτισμικό πλούτο με ξεχωριστή αρχιτεκτονική φυσιογνωμία. Πρόκειται για ένα ανοιχτό πολυθεματικό μουσείο, με την ιστορική πόλη να χαρακτηρίζεται από μία μοναδική αρχιτεκτονική φυσιογνωμία, η οποία έχει διαμορφωθεί με την πάροδο των χρόνων από διαφορετικού αρχιτεκτονικού τύπου κτίρια, διαμέσου των οποίων ο περιηγητής μπορεί να κάνει αναδρομή στις διάφορες ιστορικές περιόδους από τις οποίες έχει περάσει ο τόπος. Ο κυρίαρχος τύπος είναι τα πρώιμα και νεοκλασικά κτίρια, κυρίως του 19ου αιώνα, ενώ δεσπόζουν και οικοδομήματα τουρκικής και ενετικής αρχιτεκτονικής. (anagnostis newsroom, 2017). Αξίζει να σημειωθεί ότι με την ολοκλήρωση του έργου για την επαναλειτουργία του, το φρούριο Μπούρτζι Ναυπλίου αποτελεί από το 2023 ένα επισκέψιμο μνημείο (Πολιτισμός, 2023). Επίσης, διαθέτει εκτός των πολλών αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών μνημείων και μουσείων και μνημεία φύσης, όπως είναι ο φοίνικας που φύτεψε ο Καποδίστριας όταν το Ναύπλιο ήταν η πρωτεύουσα της Ελλάδας και βρίσκεται στον Προμαχώνα Πέντε Αδέρφια, η μεγάλης ηλικίας ελιά του Ναυπλίου, με ιδιαίτερα μορφολογικά και αισθητικά χαρακτηριστικά, που βρίσκεται δίπλα στην εκκλησία της Παναγίας και εκεί το 1655 απηγχονίσθη από τους Τούρκους ο πολιούχος της πόλης Άγιος Αναστάσιος, καθώς και ο πλάτανος του Ναυπλίου, ένα γέρικο εντυπωσιακό πλατάνι στην πλατεία Συντάγματος, όπου ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης κράτησε ομήρους τα παιδιά των πασάδων για να τηρηθεί η συμφωνία παράδοσης του Ναυπλίου (Παπαθανασίου, 2016-2023). Τέλος, από το 2011 δραστηριοποιείται ο Δημοτικός Οργανισμός Πολιτισμού - Περιβάλλοντος – Αθλητισμού – Τουρισμού του Δήμου Ναυπλίου, με σκοπό την ανάδειξη και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου και την καλλιέργεια του αθλητικού πνεύματος (Δ.Ο.Π.Π.Α.Τ., χ.χ.).

Δυναμική διαδικτυακή πολιτιστική πρωτοβουλία αποτελεί η ιστοσελίδα «ΑΡΓΟΛΙΚΗ ΑΡΧΕΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ», ένας ιστότοπος που αποτελεί σημαντική πηγή πληροφοριών για την ιστορία και τον πολιτισμό της Αργολίδας (argolikivivliothiki.gr, 2009). Παράλληλα, πολύ σημαντική διαδικτυακή πύλη πολιτισμού της Αργολίδας αποτελεί η «ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ», μία σύγχρονη και πλήρης ιστοσελίδα με τα μνημεία και μουσεία της Αργολίδας, με προτεινόμενες πολιτιστικές διαδρομές της περιοχής,

εκπαιδευτικά προγράμματα και εκδηλώσεις που διοργανώνονται, προτάσεις βιβλίων για τα τοπικά μνημεία, προβολή ψηφιακών συλλογών, έκδοση εισιτηρίου για τους αρχαιολογικούς χώρους της Αργολίδας και η οποία είναι διαθέσιμη σε 4 ξένες γλώσσες εκτός της ελληνικής (argolisculture.gr, χ.χ.).

5.1. Παραδοσιακοί οικισμοί

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι κατοχυρωμένοι παραδοσιακοί οικισμοί που βρίσκονται στην περιοχή μελέτης της παρούσας εργασίας, οι οποίοι εντοπίζονται μόνο στους Δήμους Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου, ενώ υπάρχουν και πολλά διατηρητέα κτίρια (estia.minenv.gr, χ.χ.).

Πίνακας 11: Παραδοσιακοί οικισμοί της περιοχής μελέτης

ΠΕΡΙΟΧΗ	Φ.Ε.Κ.
ΑΡΓΟΣ (Τμ. ΠΟΛΗΣ)	401/Δ/20-08-1982
ΚΑΡΥΑ (Δ.ΑΡΓΟΥΣ-ΜΥΚΗΝΩΝ)	ΠΔ 09-07-1990, 388/Δ/25-07-1990
ΝΑΥΠΛΙΟ (Τμ. ΠΟΛΗΣ)	ΠΔ 30-12-1988, 38/Δ/26-01-1989

Πηγές: estia.minenv.gr, χ.χ.

5.2. Πολιτιστικοί - Αθλητικοί Σύλλογοι και Φορείς

Στον πίνακα 12 αποτυπώνονται οι πολιτιστικοί και αθλητικοί σύλλογοι που δραστηριοποιούνται στην περιοχή μελέτης της παρούσας εργασίας. Οι αθλητικοί σύλλογοι είναι συγκριτικά λιγότεροι, ενώ οι περισσότεροι πολιτιστικοί φορείς εντοπίζονται στον Δήμο Ναυπλίου με μεγάλη αριθμητική διαφορά σε σχέση με τους άλλους δύο δήμους.

Αξίζει να αναφερθεί ότι στο Άργος λειτουργεί από το 2010 η Ακαδημία των Πολιτών Άργους, ένα δίκτυο Κοινωνικής Αλληλέγγυας και Συνεργατικής Οικονομίας της Αργολίδας με χαρακτήρα Αστικής μη Κερδοσκοπικής Εταιρείας. Η δράση της εταιρείας έχει κοινωνικό, πολιτισμικό και επιμορφωτικό χαρακτήρα και ο σκοπός της αφορά στη μελέτη της καθημερινότητας και την ανάδειξη καίριων προβλημάτων της, παράλληλα με την ανάπτυξη προτάσεων αντιμετώπισής τους, την ανάδειξη των τεχνών, της κλασικής παιδείας και κουλτούρας και η εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες και η εφαρμογή τους στην καθημερινή ζωή των πολιτών (enallaktikos.gr, χ.χ.). Επιπροσθέτως, στο ίδιο δίκτυο εντάσσεται και η Πύλη Πολιτισμού Ναυπλίου, ένα σύλλογο

πολιτών, οι σκοποί του οποίου σχετίζονται με θέματα τέχνης, πολιτισμού, περιβάλλοντος και ποιότητας ζωής, αλλά και νέων τεχνολογιών (enallaktikos.gr, χ.χ.).

Πίνακας 12: Πολιτιστικοί και αθλητικοί σύλλογοι και φορείς της περιοχής μελέτης

NEMEA	ΑΡΓΟΣ	ΝΑΥΠΛΙΟ	
Πολιτιστικός Σύλλογος Νεμέας	Λύκειο των Ελληνίδων – Παράρτημα Άργους	Ένωση Κρητών & Φίλων Κρήτης Ν.Αργολίδας “Ο Μίνωας”	
		Πολιτιστικός Σύλλογος Ασίνης	
	Πολιτιστικός Όμιλος Άργους (Π.Ο.Α.)		Πολιτιστική Αργολική Πρόταση
Μουσικοχορευτικός, Αθλητικός, Προοδευτικός Όμιλος Νεμέας – ΦΛΟΙΟΥΝΤΑ	Δημοτική Χορωδία Άργους	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ, ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ, ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΣ, ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΝΑΥΠΛΙΟΥ ΧΟΡΟΚΙΝΗΣΗ	
	Δημοτική Φιλαρμονική Άργους	Ένωση Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων Δρεπάνου “Νίκος Καρούτζος”	
Σύλλογος για την Αναβίωση των Νεμέων Αγώνων	Πολιτιστικό Λαογραφικό Σωματείο «ΧΟΡΟΣΗΜΟ»	Προοδευτικός Σύλλογος Ναυπλίου “Ο Παλαμήδης”	
		Πολιτιστικός Σύλλογος Πουλλακίδας	
	Γυμναστικός Σύλλογος Άργους	Δημοτική Χορωδία Ναυπλίου	Πολιτιστικός Σύλλογος Κάντιας
		Πολιτιστικός Σύλλογος Αγίας Παρασκευής (Τσέλου)	Πολιτιστικός Σύλλογος Μάνεση
Πολιτιστικός Σύλλογος Κουτσίου	ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ SHAOLIN KUNG-FU ΕΛΛΑΔΟΣ “ΠΥΓΜΗ”	Πολιτιστικός Σύλλογος Αγίας Τριάδας	Εκπολιτιστικός Σύλλογος Μιδέας “Η Αλκμήνη”
		Πολιτιστικός Σύλλογος Αγίου Ανδριανού	Μορφωτικός & Πολιτιστικός Σύλλογος Νέας Τίρυνθας
		Πολιτιστικός Σύλλογος Ανυφίου “Ο Μάη Νικόλας”	Μορφωτικός & Πολιτιστικός Σύλλογος Νέου Ροεινού “Η Αγία Μαρίνα”
Σύλλογος Γυναικών Καστρακίου		Πολιτιστικός Σύλλογος Αραχναίου	Πολιτιστικός Σύλλογος Πλατανιτίου
		Πολιτιστικός & Μορφωτικός Σύλλογος Αργολικού	Πολιτιστικός Σύλλογος Ιρίων
		Πολιτιστικός Σύλλογος Άριας	Πολιτιστικός Σύλλογος Τολού

Πηγή: <https://doppat.gr/details/82-politistikoi-sylogoι-nayplioy.html>

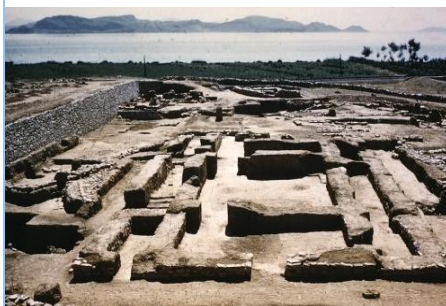
5.3. Μνημεία - Αρχαιολογικοί χώροι - Μουσεία

Στη συνέχεια παρατίθενται τα βασικότερα σημεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος για τους τρεις δήμους που συγκροτούν την περιοχή μελέτης της παρούσας εργασίας και αφορούν σε μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία. Τα περισσότερα από αυτά εντοπίζονται στον Δήμο Ναυπλίου.

ΔΗΜΟΣ ΝΕΜΕΑΣ		
Αρχαιολογικός χώρος Νεμέας www.allovergreece.com	Αρχαίο στάδιο Νεμέας https://el.wikipedia.org	Νεκροταφείο και θησαυρός Αηδονιών www.parakato.gr
Η Παναγία του βράχου https://korinthostv.gr	Ο ναός του Ηρακλή https://2steps.gr/	Αρχαιολογικό μουσείο Νεμέας https://archaeologicalmuseums.gr
ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΟΥΣ - ΜΥΚΗΝΩΝ		
Αρχαιολογικός χώρος Μυκηνών (Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς UNESCO) https://greece.terrabook.com	Αρχαιολογικό Μουσείο Μυκηνών www.pocket-guide.gr	Αρχαίο Θέατρο www.argolisculture.gr

Αρχαιολογικός Χώρος Λέρνας

www.themata-archaiologias.gr

Αρχαιολογικός Χώρος Αχλαδόκαμπτου

<https://argolida24news.gr>

Αρχαία Αγορά

<https://greece.terrabook.com>

Στρατώνες Καποδίστρια

www.hotelsargos.gr

Βυζαντινό Μουσείο Αργολίδας

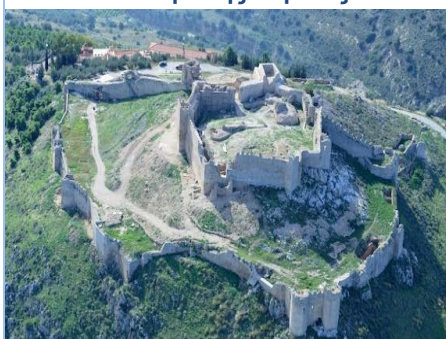
<https://museumfinder.gr>

(Ακρόπολη Ασπίδας) Λόφος Ασπίδος

www.argolisculture.gr

Κάστρο της Λάρισας

www.argolisculture.gr/

Νυμφαίο της Λάρισας

www.pocket-guide.gr

Μουσείο Μελισσοκομικής Τέχνης

<https://museumfinder.gr>

ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΛΙΟΥ

Αρχαιολογικό Μουσείο Ναυπλίου

www.archaiologia.gr

Πολεμικό Μουσείο Ναυπλίου

<https://greece.terrabook.com>

Μουσείο Παιδικής Ηλικίας "Σταθμός"

www.argolikeseidhseis.gr

Λαογραφικό Μουσείο - Ίδρυμα Βασίλειος Παπαντωνίου

www.discovernafplio.gr

Μουσείο Κομπολογιού

www.discovernafplio.gr

Παράρτημα της Εθνικής Πινακοθήκης στο Ναύπλιο

<https://argonafplia.gr/>

Μουσείο Ποτοποιίας Καρώνη

<https://museumfinder.gr>

Παλαμῆδης – Βιβλιοθήκη

<https://cityofnafplio.net>

Βουλευτικό—Η πρώτη Βουλή των Ελλήνων

<https://cityofnafplio.net>

Ρολόι

<https://cityofnafplio.net>

Καθολική εκκλησία

<https://cityofnafplio.net>

Λιοντάρι των Βαυαρών

<https://cityofnafplio.net>

Τριανόν – Το παλιό τζαμί

<https://cityofnafplio.net>

Προμαχώνας Πέντε Αδέρφια

<https://cityofnafplio.net>

Ακροναυπλία

<https://cityofnafplio.net>

<p>Πλατεία Συντάγματος</p> <p>https://cityofnafplio.net</p>	<p>Πύλη της Ξηράς</p> <p>https://cityofnafplio.net</p>	<p>Μπούρτζι</p> <p>https://cityofnafplio.net</p>
<p>Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα Ναυπλίου</p> <p>https://cityofnafplio.net</p>	<p>Παλαμήδι</p> <p>https://cityofnafplio.net</p>	<p>Τίρυνθα (Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO)</p> <p>www.nafplio-tour.gr</p>
<p>Αρχαία Ασίνη / Καστράκι</p> <p>www.nafplio-tour.gr</p>	<p>Μυκηναϊκή Ακρόπολη της Μιδέας</p> <p>www.cityofnafplio.com</p>	<p>Μυκηναϊκό Νεκροταφείο Δενδρών</p> <p>https://cretapress.gr</p>

6. Περιβαλλοντική Διάσταση

6.1. Κλιματολογικές συνθήκες

Όπως φαίνεται και στον χάρτη 14, η περιοχή μελέτης της παρούσας εργασίας εντάσσεται κατά βάση στις κλιματολογικές συνθήκες του γαλάζιου χρώματος, με μέτριες βροχές, ήπιους χειμώνες και ξερά καλοκαίρια (Μπόμπου, 2013).

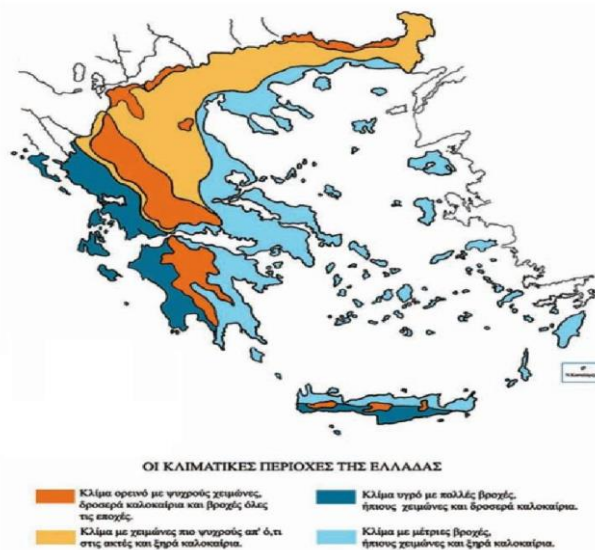
Στην Π.Ε. Αργολίδας όπου το κλίμα είναι εύκρατο μεσογειακό, οι χειμώνες είναι ήπιοι με αραιά διαστήματα βροχοπτώσεων και τα καλοκαίρια δροσερά, ειδικότερα στις πεδινές και παραθαλάσσιες περιοχές ο καιρός είναι ήπιος όλες τις εποχές. Οι άνεμοι που επικρατούν είναι ήπιοι με μέση ταχύτητα 0-5m/s και ειδικότερα στο πεδινό τμήμα είναι μικρής έντασης, ενώ στο ορεινό βορειοδυτικό τμήμα του νομού είναι ισχυρότεροι,

δημιουργώντας ένα αξιόλογο αιολικό δυναμικό. Οι βροχοπτώσεις με μέσο ετήσιο ύψος τα 300-500mm δημιουργούν ξηρό κλίμα, χαρακτηρίζοντας την Αργολίδα, μαζί με την Αττική, τις ξηρότερες περιοχές της ηπειρωτικής Ελλάδας και το Άργος μία από τις θερμότερες ελληνικές πόλεις, όπου τους θερινούς μήνες σημειώνονται πολύ υψηλές θερμοκρασίες που μπορεί να ξεπεράσουν τους 40°C, ενώ σε ημέρες θερινού καύσωνα έχει αγγίξει ακόμα και τους 47°C (Δ.ΑΡΓΟΥΣ-ΜΥΚΗΝΩΝ, 2015, σελ. 34).

Στην περιοχή της Νεμέας, το κλίμα ανήκει στην Β εύκρατη ζώνη και χαρακτηρίζεται ως ήπιο ηπειρωτικό με έντονες χιονοπτώσεις και υψηλές βροχοπτώσεις το χειμώνα και μεγάλα διαστήματα ηλιοφάνειας τους θερινούς μήνες, με μέση ετήσια θερμοκρασία 17°C και μέση ετήσια βροχόπτωση 750mm (Δ.ΝΕΜΕΑΣ, 2016, σελ. 13-15).

Κρίσιμο δεδομένο αποτελεί το γεγονός ότι οι επιπτώσεις από την περιβαλλοντική κρίση και τις κλιματολογικές μεταβολές της κλιματικής αλλαγής γίνονται ολοένα και πιο αισθητές, αλλάζοντας τα μέχρι τώρα συνήθη δεδομένα. Σε επίπεδο θερμοκρασιών το 2022 αποτέλεσε ακόμα μια θερμή χρονιά, για τις περισσότερες περιοχές της χώρας κατά τη διάρκεια των περισσότερων μηνών, με αποκορύφωμα τις περιόδους 22-23 Ιουνίου και 23-29 Ιουλίου. Οι χαμηλότερες θερμοκρασίες του έτους καταγράφηκαν κυρίως κατά τη διάρκεια της κακοκαιρίας ΕΛΠΙΣ (23-25 Ιανουαρίου). Οι

Χάρτης 14: Κλιματικές περιοχές της χώρας

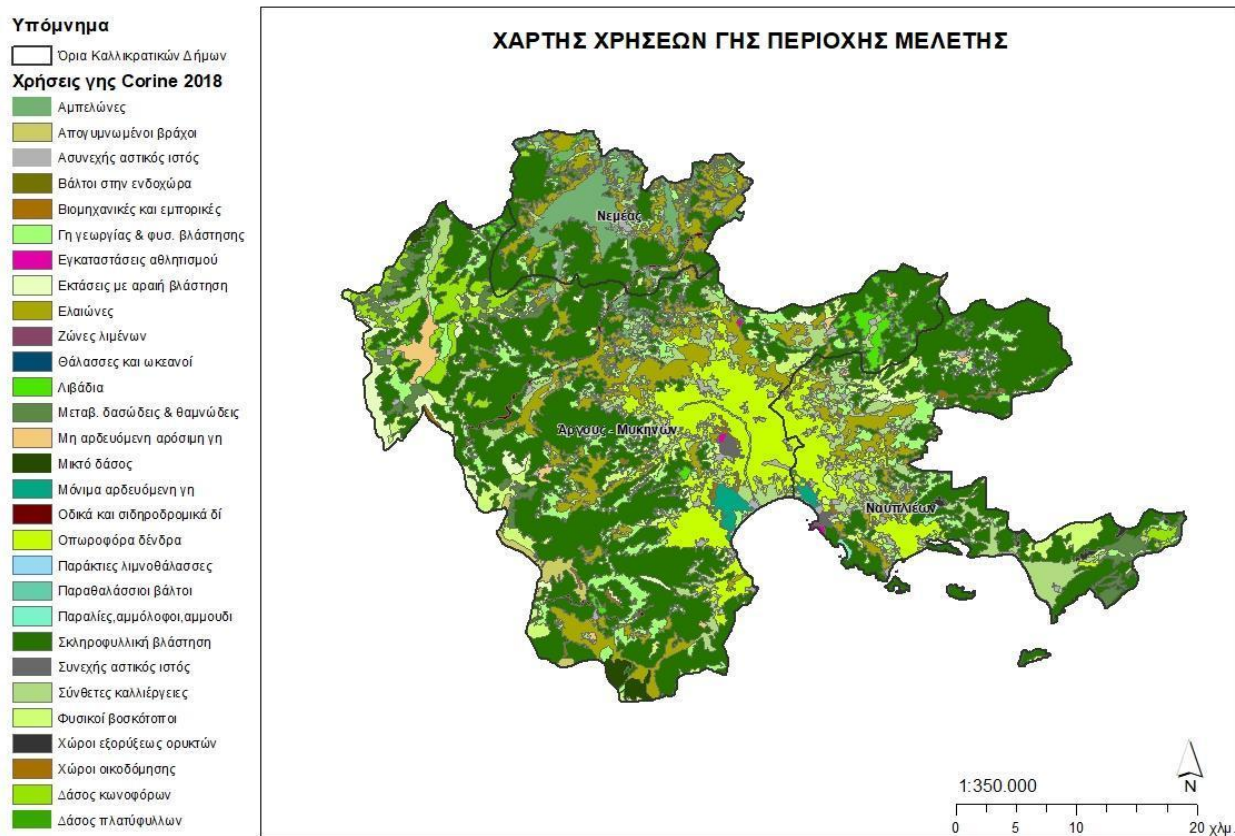

Πηγή: <http://oikoskopio.gr/map/>

περιοχές Άργος, Δίδυμα Αργολίδας και Άγιοι Θεόδωροι Κορινθίας συγκαταλέγονται στις 10 περιοχές της χώρας που κατέγραψαν θερμοκρασιακά ρεκόρ ζέστης το 2022, με θερμοκρασίες οι οποίες ξεπερνούν τους 41 βαθμούς. Παράλληλα, τον χειμώνα του 2023 υπήρξε ανομβρία και λίγες βροχοπτώσεις και το πρόβλημα της λειψυδρίας έγινε ιδιαίτερα αισθητό, μεταξύ άλλων στην Κορινθία και την υπόλοιπη Βορειοανατολική Πελοπόννησο. Το πρόβλημα της λειψυδρίας επιβαρύνουν η έντονη αγροτική δραστηριότητα της περιοχής, καθώς και η καλοκαιρινή προσέλευση τουριστών, κάνοντας ακόμα πιο επιτακτική την ανάγκη να υπάρξει κεντρικός σχεδιασμός, όπως για παράδειγμα για τη χρήση ειδικά επεξεργασμένων λυμάτων βιολογικού καθαρισμού στη γεωργία (Notospress, 2023). Στον αντίποδα, η περιοχή της Νεμέας πάγωσε τον Γενάρη με -14,8 βαθμούς κελσίου, σύμφωνα με τις καταγραφές του δικτύου αυτόματων μετεωρολογικών σταθμών του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών/meteo.gr (newsroom, 2023).

6.2. Χρήσεις γης

Χάρτης 15: Χρήσεις γης της περιοχής μελέτης

ArcMap, Ίδια επεξεργασία

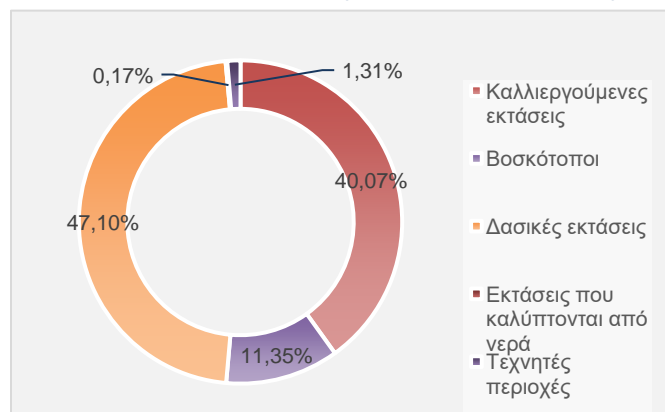
Μελετώντας τον χάρτη με τις χρήσεις γης της περιοχής μελέτης, φαίνεται πως στην περιοχή της Νεμέας επικρατούν οι αμπελώνες, οι ελαιώνες και η σκληροφυλλική βλάστηση, με σημεία συνεχούς αστικού ιστού, ενώ στο κέντρο εντοπίζεται ασυνεχής αστικός ιστός. Στην περιοχή του Άργους έχουμε επίσης σκληροφυλλική βλάστηση, η οποία συναντάται πιο περιορισμένη και στην περιοχή του Ναυπλίου, ενώ προς τα κέντρα των υπό εξέταση δήμων εντοπίζονται οπωροφόρα δέντρα, ελαιώνες, μικρές εκτάσεις μόνιμα αρδευόμενης γης και συνεχή αστικό ιστό.

Η ευρύτερη περιοχή της Νεμέας χαρακτηρίζεται ως ημιορεινή, με υψομετρικό εύρος από 280 έως 800μ. και αποτελείται κυρίως από τις εύφορες εκτάσεις του κάμπου της Νεμέας, ο οποίος περιβάλλεται από τους Αρκαδικούς ορεινούς όγκους. Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα, το μεγαλύτερο μέρος των εκτάσεων να καταλαμβάνουν τα δάση και οι δασικές εκτάσεις με συνολικά

110.741 στρ σε ποσοστό 53,61%. Ακολουθούν οι γεωργικές καλλιέργειες με έκταση 80.561 στρ με ποσοστό 39,00% και τρίτη μεγαλύτερη έκταση αποτελούν οι βοσκότοποι με έκταση 11.134 στρ και ποσοστό 5,39%. Στη συνέχεια, έχουμε τις αστικές και ημιαστικές εκτάσεις 2.376 στρ σε ποσοστό 1,15%, τις γυμνές και βραχώδεις εκτάσεις με 1.653 στρ και ποσοστό 0,80% και τέλος την μικρότερη έκταση καταλαμβάνουν τα ύδατα και τα έλη με 103 στρ και ποσοστό 0,05% (Δ.ΝΕΜΕΑΣ, 2016, σελ. 15).

Στην Περιφερειακή Ενότητα Αργολίδας το μεγαλύτερο ποσοστό της έκτασης της γης καταλαμβάνουν οι δασικές εκτάσεις και

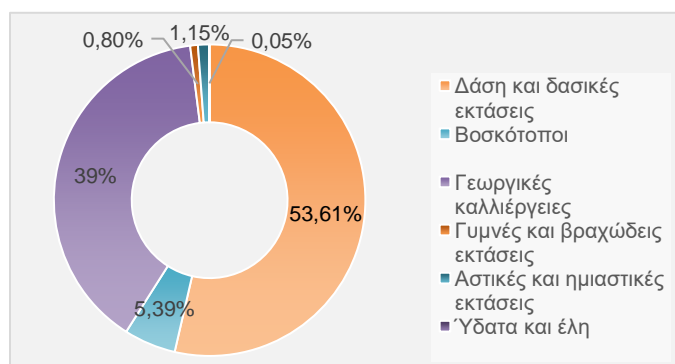
Γράφημα 45: Κατανομή γης στην Π.Ε. Αργολίδας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

ακολουθούν οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις, ενώ το μικρότερο ποσοστό της γης καταλαμβάνουν οι εκτάσεις που καλύπτονται από νερό. Στις περιοχές του Δήμου Άργους και του Δήμου Ναυπλίου είναι κυρίως πεδινό, η κλειστή πεδιάδα του Άργους έχει σχηματιστεί από προσχωματικά υλικά του τεταρτογενούς, ενώ σε λίγες περιοχές είναι ημιορεινό.

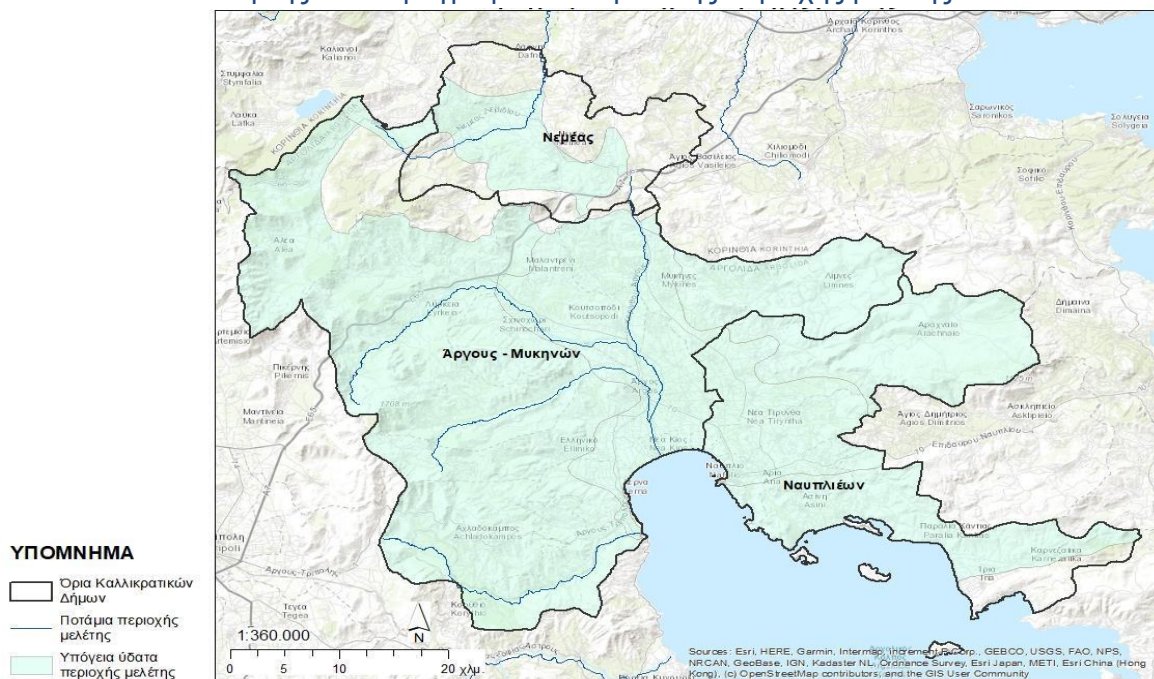
Γράφημα 44: Κατανομή γης στον Δ. Νεμέας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

6.3. Υδρογραφικά στοιχεία

Χάρτης 16: Υδρογραφικό δυναμικό της περιοχής μελέτης

Πηγή: ArcMap, Ιδία επεξεργασία

Σημαντικό ποτάμιο οικοσύστημα με μόνιμη ροή για την περιοχή της Νεμέας είναι ο Ασωπός ποταμός και αποτελεί το επίκεντρο του οικοσυστήματος αυτού, το οποίο έχει σχηματιστεί ανάμεσα στο οροπέδιο της Νεμέας και τον κάμπο της Βόχα. Στον Ασωπό συγκεντρώνονται τα νερά από τον ορεινό όγκο του Φαρμακά της Αργολίδας και συνεχίζει με υπόγεια κίνηση σε τεχνητή κοίτη, καταλήγοντας στον οικισμό Πλατάνι, όπου και σχηματίζει καταρράκτη. Διασχίζει τον κάμπο της Νεμέας και της Σικυωνίας και εκβάλλει στην περιοχή Νεράντζας στον Κορινθιακό Κόλπο. (Αραμπού, 2020, σελ. 20).

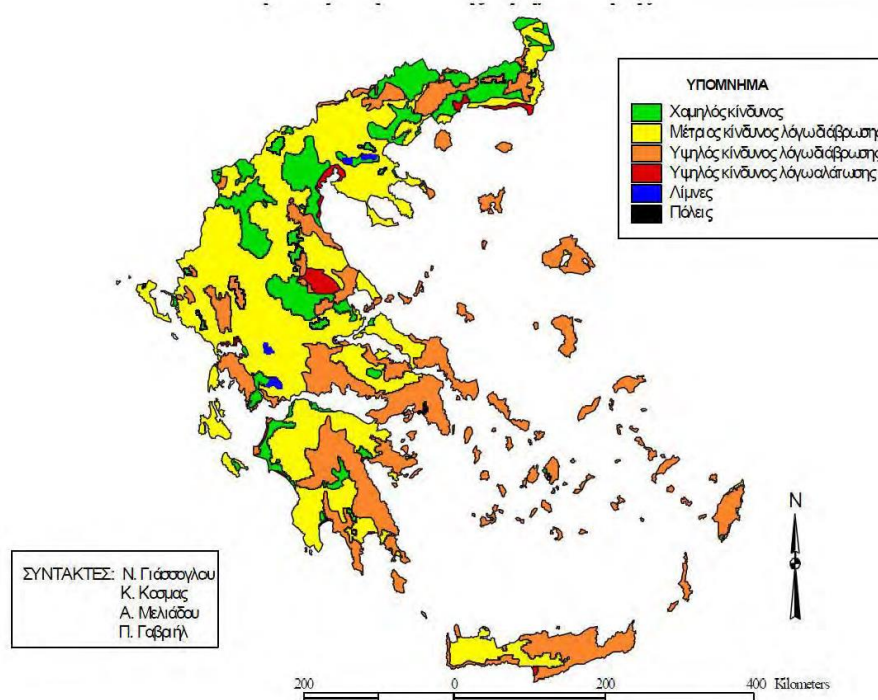
Το υπέργειο υδατικό δυναμικό του νομού Αργολίδας είναι φτωχό, δεδομένου ότι δεν υπάρχει κάποιος σημαντικός ποταμός ή λίμνη. Ρέουν μόνο μικρά υδατικά ρέματα και κυρίως χειμάρροι, η κοίτη των οποίων γεμίζει νερό για πολύ μικρό χρονικό διάστημα το χειμώνα. Τα σημαντικότερα από αυτά είναι ο ποταμός Ίναχος, που διασχίζει την πεδιάδα του Άργους, ο Χάραδρας (ή Ξεριάς) και ο Ερασινός, οι οποίοι βρίσκονται στο δυτικό τμήμα του νομού, στην ευρύτερη περιοχή του Άργους και τροφοδοτούνται από τα αργολιδοαρκαδικά όρη και τις πηγές που αναβλύζουν στους πρόποδες τους. Αντιθέτως, όπως αποτυπώνεται και στον παραπάνω υδρογραφικό χάρτη, στην περιοχή εντοπίζεται **πλούσιο υπόγειο υδατικό αποθεματικό**, το οποίο οφείλεται στο καρστικό της έδαφος, που ευνοεί τη δημιουργία υπόγειων δεξαμενών, οι οποίες γεμίζουν με τη διείσδυση

των υδάτων των κλειστών οροπεδίων των Αργολιδοαρκαδικών ορεινών όγκων και αναβλύζουν στην επιφάνεια. Ωστόσο, στην Αργολική πεδιάδα παρατηρείται **υπερεντατική γεωργική εκμετάλλευση των εδαφών** που έχει επιφέρει σημαντική **υποβάθμιση**, αλλά και μακροχρόνια και αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων στις καλλιέργειες που ρύπαναν τα ύδατα. Υποβαθμίζεται έτσι η ποιότητα των υδάτων, καθίστανται ακατάλληλα προς πόση και εντείνεται δραματικά ο κίνδυνος ερημοποίησής τους. Παράλληλα, οι εντατικές αντλήσεις νερού με γεωτρήσεις για τις ανάγκες άρδευσης της περιοχής, έχουν προκαλέσει την εξάντληση των υπόγειων υδροφόρων οριζόντων από γλυκό νερό και εισχώρηση αλμυρού νερού, με αποτέλεσμα οι καλλιέργειες να ποτίζονται με υφάλμυρο νερό. Η άρδευση με χαμηλής ποιότητας νερό εξαιτίας της υπεράντλησης των υπόγειων υδάτων και της υπαλμύρωσής τους, οι κακές συνθήκες στράγγισης και οι ξηρές κλιματικές συνθήκες οδήγησαν στην αλάτωση των εδαφών μεγάλου τμήματος της Αργολικής πεδιάδας.

6.4. Διάβρωση εδάφους - Ερημοποίηση

Χάρτης 17: Κίνδυνος ερημοποίησης

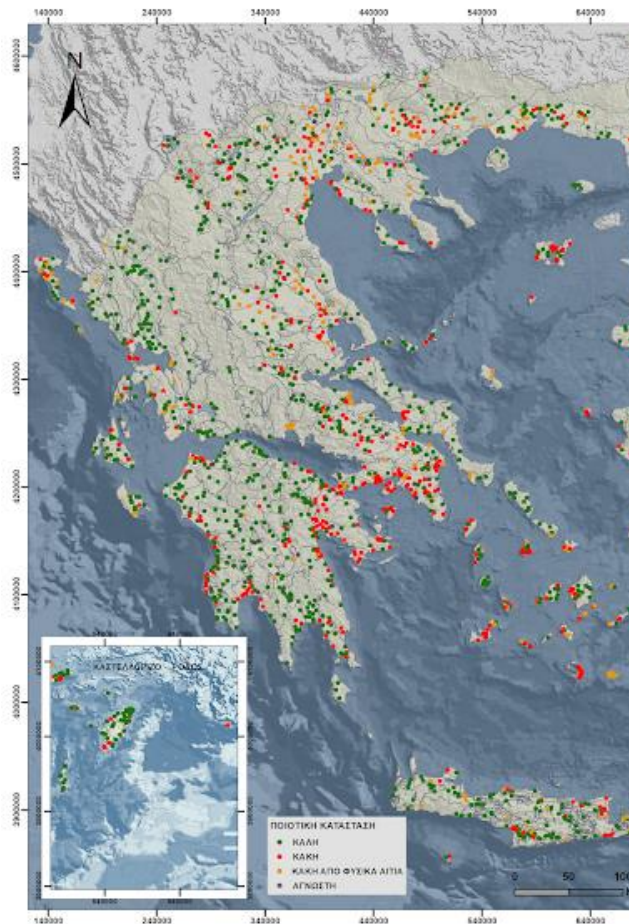

Πηγή: ΠεΣΠΚΑ, σελ. 278-281

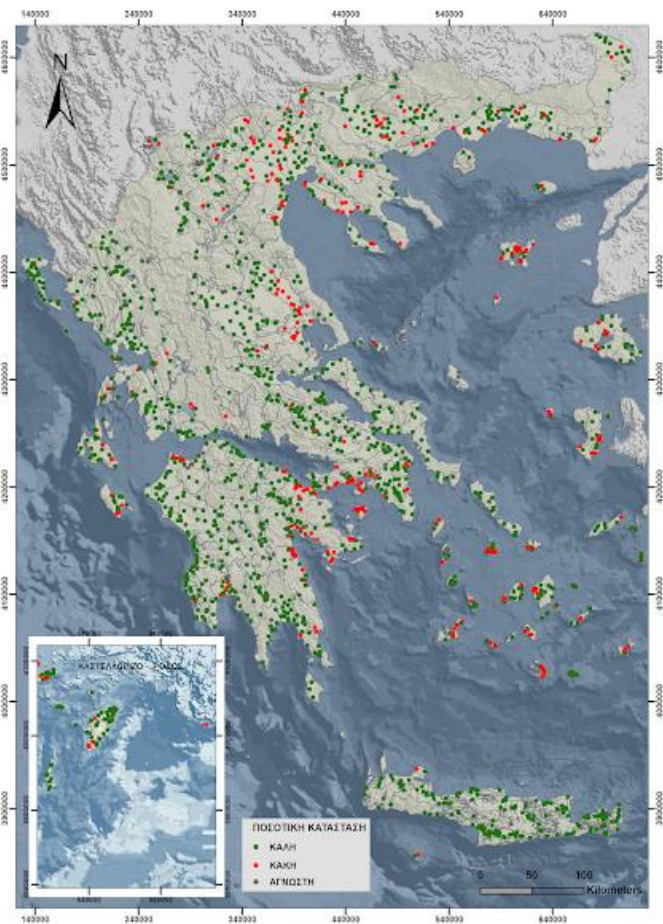
Το έδαφος αποτελεί έναν πολύ σημαντικό φυσικό πόρο και πολύτιμο συστατικό του περιβάλλοντος, η διατήρηση του οποίου επηρεάζει καθοριστικά την ποιότητα ζωής του ανθρώπου. Το αποτέλεσμα ωστόσο της ανθρώπινης δραστηριότητας και η υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων, σε συνδυασμό με τον αργό ρυθμό ανανέωσης του εδάφους επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις, με το βασικότερο πρόβλημα να είναι αυτό της ερημοποίησης.

Το φαινόμενο αυτό καθιστά τα γόνιμα εδάφη μη παραγωγικά και υποβαθμίζει την ποσότητα και ποιότητα των υδατικών πόρων. Σημαντικός παράγοντας ερημοποίησης είναι η διάβρωση των εδαφών, αλλά και η αλάτωση και αλκαλίωσή του, διεργασίες που εντοπίζονται έντονα σε πεδινές παράκτιες περιοχές με γεωργική υπερεκμετάλλευση, υπεράντληση και υποβάθμιση των υπόγειων υδάτων, όπως συμβαίνει στον Αργολικό κάμπο. Την κατάσταση αυτή εντείνει η απουσία βροχοπτώσεων στην περιοχή και η εναλλαγή ακραίων φαινομένων που αφορά σε πλημμύρες και ξηρασία, πολλούς σεισμούς μικρής έντασης και πολύπλοκο ανάγλυφο. Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου το πρόβλημα της ερημοποίησης είναι έντονο και ιδιαίτερα στα ανατολικά της Περιφέρειας ο κίνδυνος λόγω διάβρωσης είναι υψηλός (ΠεΣΠΚΑ, 2020, σελ. 279-281).

Χάρτης 19: Ποιοτική κατάσταση υδάτων

Χάρτης 18: Ποσοτική κατάσταση υδάτων

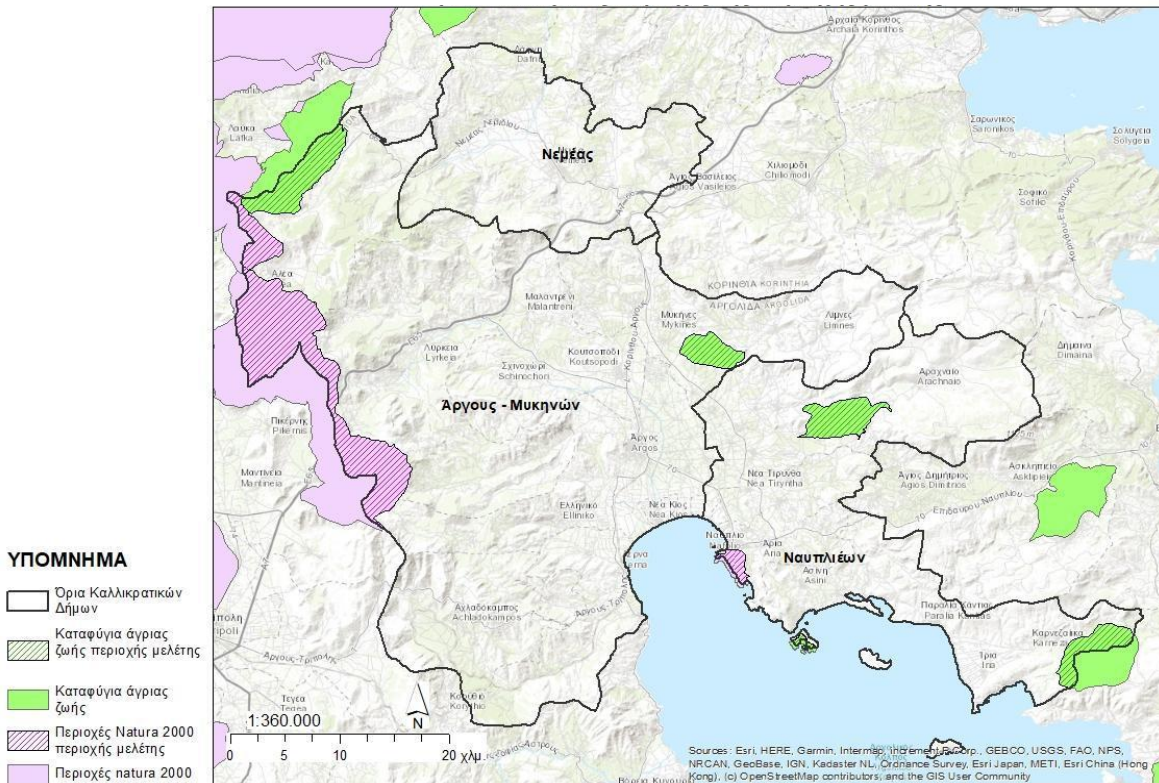
Πηγή :https://www.argolikeseidhseis.gr/2022/09/blogpost_298.html

Οι παραπάνω χάρτες αποτυπώνουν τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε από την Ελληνική Αρχή Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών στα πλαίσια του έργου «Δίκτυο Παρακολούθησης Υπόγειων Νερών», κατά το οποίο διεξήχθησαν συνολικά 7.276 δειγματοληψίες για κύρια ιόντα, αζωτούχες ενώσεις, φωσφορικές ενώσεις και ιχνοστοιχεία κατά τη διάρκεια του έτους 2021. Σύμφωνα με την έρευνα αυτή, στην περιοχή μελέτης η ποσοτική κατάσταση των υπόγειων υδάτων είναι καλή, εκτός από τα παράκτια σημεία όπου είναι κακή. Όσον αφορά στην ποιοτική κατάσταση κατά βάση η ποιότητα είναι κακή.

6.5. Προστατευόμενες περιοχές

Χάρτης 20: Προστατευόμενες περιοχές της περιοχής μελέτης

Πηγή: ArcMap, ίδια επεξεργασία

Το δίκτυο Natura 2000 είναι ένα δίκτυο ζωνών προστασίας της φύσης που έχει θεσπιστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και αφορά όλη την επικράτεια της, με σκοπό να διαφυλάξει και να διατηρήσει τα σπάνια και απειλούμενα είδη και ενδιαίτηματα που απαντώνται σε αυτήν. Αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών, τις «Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)» (Special Protection Areas - SPA) για την Ορνιθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 79/409/ΕΚ «για τη διατήρηση των άγριων πτηνών» και τους «Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ)» (Sites of Community Importance – SCI), όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τους Οικοτόπους. Για τον προσδιορισμό των ΤΚΣ λαμβάνονται υπόψη οι τύποι οικοτόπων και τα είδη των Παραρτημάτων I και II, αλλά και τα κριτήρια του Παραρτήματος III της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (ΥΠΕΝ, χ.χ.).

Στην περιοχή μελέτης της παρούσας εργασίας εντοπίζονται στην Αργολίδα και ειδικότερα στην περιοχή του Ναυπλίου η Ειδική Ζώνη Διατήρησης με κωδικό GR2510003 και όνομα “Ακροναυπλία και Παλαμηδί”, τα όρη Αρτεμίσιο και Λύρκειο με κωδικό GR2510004 που εντάσσονται στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας και βρίσκονται στα δυτικά του Δήμου Άργους –

Μυκηνών, καθώς και το ΟΡΟΣ ΟΛΙΓΥΡΤΟΣ στην Κορινθία με κωδικό GR2530004 που χαρακτηρίζεται ως Ειδική Ζώνη Διατήρησης. Στην περιοχή της Νεμέας δεν εντοπίζονται προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000.

Επιπροσθέτως, εντοπίζονται καταφύγια Άγριας Ζωής, περιοχές δηλαδή που κρίνονται κατάλληλες για την ανάπτυξη πληθυσμών της άγριας πανίδας και χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου (ΥΠΕΝ, χ.χ.). Αυτά είναι η Λίμνη Στυμφαλία - Απέλευρο όρος του Δήμου Στυμαλίας, Κορινθίας και της Κοινότητας Αλέας, της Αργολίδας (Φ.Ε.Κ.:170//18-02-03), ο Προφήτης Ηλίας – Δελόκορμος της Δημοτικής Ενότητας Μυκηνών (Φ.Ε.Κ.:157//6-2-76), το καταφύγιο άγριας ζωής Μάλιζα - Τούρνεζα στην περιοχή του Αραχναίου, της Δημοτικής Ενότητας Μιδέας, του Δήμου Ναυπλίου (Φ.Ε.Κ.:341//12-6-81) και οι Νησίδες Ρόμβη-Δασκαλειό στο Τολό του Δήμου Ναυπλίου (Φ.Ε.Κ.: 604//30-4-76), ενώ στην περιοχή του Δήμου Ναυπλίου εντάσσεται και ένα κομμάτι του Καταφύγιου Άγριας Ζωής Σταυροπόδι-Καναπίτσα (Καρναζαίικων-Ιρίων-Διδύμων).

Τέλος, στην περιοχή μελέτης υπάρχουν τρεις περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί ως Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλους (ΤΙΦΚ). Η πρώτη περιοχή είναι ο Λόφος Παναγίας Νεμέας (Φυσικό τοπίο) στον νομό Κορινθίας, ενώ οι άλλες δύο βρίσκονται στην Π.Ε. Αργολίδας και αφορούν η μία την Ακροναυπλία και το Παλαμίδι (Βιότοπος, Φυσικό τοπίο, Δομημένο τοπίο) και η άλλη τον Ανώνυμο Λόφος Δυτικά της Ασίνης (Φυσικό τοπίο) (ΦΙΛΟΤΗΣ, χ.χ.).

6.6. Χλωρίδα και Πανίδα

Στην περιοχή της Νεμέας το μικροκλίμα και η σύσταση των εδαφών της, ευνοούν ιδιαίτερα τις καλλιέργειες του αμπελιού και της ελιάς, οι οποίες κυριαρχούν στην περιοχή. Όσον αφορά στην πανίδα του Δήμου Νεμέας, στις όχθες του ποταμού Ασωπού απαντώνται νερόφιδα, βάτραχοι, ψάρια, καβούρια, μικρά αρπακτικά και υδρόβια πτηνά, αγριόπαπιες και νερόκοτες, ενώ στην περιοχή που βρίσκεται ο λόφος της Παναγίας του Βράχου εντοπίζεται πτηνοπανίδα.

Στις περιοχές του Άργους και του Ναυπλίου βρίσκεται ένας από τους πιο σημαντικούς υγροβιότοπους της Ανατολικής Πελοποννήσου που ονομάζεται “Καλύβια” και καλύπτει απόσταση περίπου 5 χλμ από την Νέα Κίο μέχρι το νέο λιμάνι του Ναυπλίου(Υγρότοπος «Καλύβια»: ο υγρότοπος Ναυπλίου – Νέας Κίου, χ.χ.). Ο υγροβιότοπος αυτός φιλοξενεί περισσότερα από 180 είδη πουλιών, τόσο επιδημητικά, όσο και αποδημητικά, ωστόσο δεν διέπεται από κάποιο καθεστώς προστασίας, εκτός από ένα τμήμα του που προστατεύεται νομικά βάσει του ΦΕΚ 396/Δ/8-6-99 (αρθ 3, παρ. Ζ). Στον υγροβιότοπο “Καλύβια” απαντώνται υδρόβια, καλοβατικά και παρυδάτια πουλιά, μικρά και μεγάλα, μεταξύ άλλων Κορμοράνοι, Φοινικόπτερα, γλάροι, ερωδιό,

πάπιες, Καλαμοκανάδες, σκαλίδρες, Τουρλίδες, τσαλαπετινοί, φλαμίνγκο κ.ά., η θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta*, τρανόσαυρες και πλήθος άλλων οργανισμών (Φίλοι υγροβιότοπου ΝΑΥΠΛΙΟΥ-ΝΕΑΣ ΚΙΟΥ, χ.χ.).

Όσον αφορά την χλωρίδα των περιοχών αυτών επίσης διαμορφώνεται από τις κλιματολογικές τους συνθήκες, όπου χάρη στο ξηρό κλίμα και το πεδινό έδαφος στην αργολική πεδιάδα επικρατούν οι καλλιέργειες κυρίως των εσπεριδοειδών και ελαιώνων, λιγότερο των αμπελώνων, αλλά και των εποχιακών κηπευτικών. Εκτός της πεδιάδας εντοπίζονται χαμηλοί βραχώδεις λόφοι και βουνοκορφές όπου εμφανίζεται άγρια βλάστηση που αφορά κυρίως σε ξυλώδη φυτά, όπως η λαδανιά, το θυμάρι, η ασφάκα, η αφάνα, η ρίγανη, η σκυλοκρεμμύδα, ο ασφόδελος, η λεβάντα, η γαλατσίδα κ.ά.. Παράλληλα, σε περιοχές που το κλίμα δεν είναι τόσο ξηρό και χαρακτηρίζονται από ασβεστολιθικά εδάφη ευνοούνται τα αείφυλλα – σκληρόφυλλα, όπως αγριελιά, πουρνάρι, σκίνος, χαρουπιά, κουμαριά, πικροδάφνη κ.ά., ενώ στις παραποτάμιες και παραλίμιες περιοχές ευδοκούν το πλατανιά, η λεύκα και η ιτιά. Τέλος, στα πιο ορεινά σημεία της ευρύτερης περιοχής συναντάμε μεσογειακά πευκοδάση με χαλέπιο, πεύκη και βελανιδιά. (ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΟΥΣ - ΜΥΚΗΝΩΝ, 2015, σελ. 39)

7. Υπό Εξέταση Συνεταιρισμοί

7.1. Αγροτικός Οινοποιητικός Συνεταιρισμός Νεμέας

Ο Οινοποιητικός Συνεταιρισμός Νεμέας ιδρύθηκε στις 11/5/1937 με αρχικό αριθμό μελών τα 70 άτομα, φτάνοντας να έχει σήμερα πάνω από 500 μέλη, οι οποίοι είναι καλλιεργητές της αυτόχθονης ερυθρής ποικιλίας «Αγιωργίτικο». Το 1959 προχώρησε σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Οίνου και πραγματοποίησε την πρώτη πειραματική εμφιάλωση Αγιωργίτικου, κατακτώντας σήμερα ετήσια δυναμικότητα οινοποίησης μέχρι και 7.000 τόνους σταφύλι, γεγονός που τον καθιστά έναν από τους μεγαλύτερους παραγωγούς πανελλαδικά.

Πρωταρχικός στόχος του συνεταιρισμού είναι η διαφύλαξη της παράδοσης και η διάδοση του ντόπιου Αγιωργίτικου, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της πολιτισμικής κληρονομιάς του τόπου. Στις εγκαταστάσεις του που βρίσκονται σε οικόπεδο 33 στρεμμάτων με κτιριακές υποδομές έκτασης 8.500μ², υπάρχουν στεγαζόμενες δεξαμενές (Inox) 10.000 τόνων, ενώ για την παλαίωση του οίνου έχει κατασκευαστεί υπόγεια κάβα με 427 γαλλικά δρύινα βαρέλια. Ο συνεταιρισμός λειτουργεί με 2 γραμμές παραγωγής που του εξασφαλίζουν ετήσια δυναμικότητα εμφιάλωσης 6.500.000 φιάλες 0,75lt και 3.000.000lt σε Bag-in-Box.

Ο Συνεταιρισμός εξάγει το φημισμένο και βραβευμένο κρασί Νεμέας (P.D.O.) σε πάνω από 15 χώρες του εξωτερικού, όπου η διάθεση γίνεται κυρίως μέσω συσκευασίας γυαλιού σε περιεχόμενο 375ml, 750ml και 2000ml. Επίσης, διαθέτει επαγγελματικές συσκευασίες Bag-in-Box σε μεγέθη 3lt, 5lt, 10lt, 20lt, όπως και μπουκάλι PET, για την εγχώρια Κρύα & Μικρή Ζεστή Αγορά. Διαθέτει πάνω από 40 κωδικούς στην Ελληνική Αγορά δημιουργώντας μεγάλες αλυσίδες οργανωμένου λιανεμπορίου, καθώς και πανελλαδικές συνεργασίες καλύπτοντας την διανομή στο κανάλι HO.RE.CA. Είναι επίσης ο μεγαλύτερος διακινητής σε χύμα κρασί προς άλλες βιομηχανίες οίνου στην Ελλάδα που εμφιαλώνουν την ποικιλία του Αγιωργίτικου (ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΝΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΝΕΜΕΑΣ, χ.χ.). Ο Οινοποιητικός Συνεταιρισμός Νεμέας επενδύει όλο και περισσότερους πόρους στο κομμάτι της ποιότητας με βασικό άξονα την Διοίκηση της Ολικής Ποιότητας, βελτιώνοντας συνεχώς τα δεδομένα του. Έχει πιστοποιηθεί στα πλαίσια του ISO & HACCP κατά τα Πρότυπα ΕΛΟΤ EN ISO 9001:2008 & ΕΛΟΤ ISO 22000:2005.

7.2. Ένωση Αγροτών Συνεταιίρων Αργολίδας (Ε.Α.Σ.Α.)

Η Ένωση Αγροτών Συνεταιίρων Αργολίδας αποτελεί την εξέλιξη της Ένωσης Συνεταιρισμών Παραγωγών Κηπαίων Προϊόντων Αργολίδας, μία σύμπραξη 6 ανθρώπων που δημιουργήθηκε το 1938. Στη συνέχεια, αποτέλεσε μία δευτεροβάθμια συνεταιριστική οργάνωση με μέλη 32 πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς, όμως μετά τον Νόμο 4015/2011 και την κατάργηση των δευτεροβάθμιων συνεταιρισμών απέκτησε τη νομική μορφή Αγροτικού Συνεταιρισμού, με τα μέλη του να αριθμούν περίπου 300 άτομα, ενώ εκπροσωπεί μεγαλύτερο αριθμό αγροτών της Αργολίδας. Το γεγονός αυτό σημαίνει πως αποτελεί μία δυναμική φωνή του τοπικού αγροτικού κόσμου.

Σκοπός του συνεταιρισμού είναι η παροχή υπηρεσιών και υποστήριξης όχι μόνο στα μέλη του, αλλά στο σύνολο των αγροτών της Αργολίδας και παράλληλα ασχολείται με την μεταποίηση, τυποποίηση και διακίνηση των αγροτικών προϊόντων. Έτσι, διαθέτει καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό, πλήρως μηχανογραφημένο λογιστήριο και βιομηχανικές εγκαταστάσεις σύγχρονων προδιαγραφών, οι οποίες διακρίνουν την Ένωση μεταξύ των κορυφαίων επιχειρήσεων της Ελλάδας. Ειδικότερα, οι εγκαταστάσεις αυτές αφορούν το ιδιόκτητο εργοστάσιο επεξεργασίας και συσκευασίας φρούτων «Εσπερίδες» που βρίσκεται στην περιοχή του Άργους και αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα χυμοποιεία της χώρας. Εκεί η Ένωση παράγει μία μεγάλη ποικιλία φυσικών χυμών, νέκταρ και χυμοποτών, τα οποία διαθέτει σε όλη την ελληνική επικράτεια και παράλληλα τα εξάγει σε διεθνές επίπεδο. Επιπροσθέτως, στις εγκαταστάσεις της Ε.Α.Σ.Α. συνυπολογίζεται μία πλήρως εξοπλισμένη μονάδα τυποποίησης αγροτικών προϊόντων μεγάλης δυναμικότητας, η οποία βρίσκεται στο Ναύπλιο. Η βιομηχανική παραγωγή της Ε.Α.Σ.Α. έχει λάβει πιστοποιήσεις ISO 9001, ISO-22000 και HACCP. Στις εγκαταστάσεις της Ένωσης παράγεται πληθώρα προϊόντων 6 διαφορετικών εμπορικών σημάτων, τα οποία διακρίνονται σε φυσικούς χυμούς και τοματοειδή. Οι επωνυμίες είναι το REA FRESH με μεγάλη ποικιλία χυμών σε συσκευασίες του 1lt και των 250ml και το REA PASSATA με συμπυκνωμένους χυμούς τομάτας σε συσκευασίες του 1Kg, των 500gr και των 250gr, το AGROS και το MYTHICAL με μεγάλη γκάμα χυμών σε συσκευασίες του 1lt και των 250ml, το MADORA PREMIUM και το BLUE DROPS με συσκευασίες χυμών του 1lt, καθώς και το RED FARM με συμπυκνωμένους χυμούς τομάτας σε συσκευασίες των 500gr. Επιπροσθέτως, η Ε.Α.Σ.Α. προσφέρει προϊόντα και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της συν-συσκευασίας για προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας, όπου κάποιος μπορεί να εισάγει το προϊόν του στην εγχώρια, αλλά και διεθνή αγορά συσκευάζοντάς τα στις εγκαταστάσεις του συνεταιρισμού με το δικό του εμπορικό όνομα και σήμα (ιδιωτική ετικέτα). Η Ε.Α.Σ.Α. έχει δυναμική παρουσία στις διεθνείς αγορές, με την παρουσία προϊόντων των AGROS,

REA FRESH και MADORA να διατίθενται σε πολλές χώρες παγκοσμίως, όπως φαίνεται και στην εικόνα (easa.gr, χ.χ.).

Εικόνα 5: Δίκτυο διανομής προϊόντων του συνεταιρισμού

Πηγή: www.easa.gr

8. Πρωτογενής Έρευνα

Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας πραγματοποιήθηκε πρωτογενής έρευνα, με στόχο την περαιτέρω και όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη διερεύνηση των δεδομένων που διαμορφώνουν την πραγματική πραγματικότητα της περιοχής μελέτης. Κατά τη διαδικασία της έρευνας αυτής, εφαρμόστηκε η μέθοδος του τριγωνισμού, βάσει του οποίου συνδυάζεται η ποσοτική με την μέθοδο ποιοτική έρευνας για την ανάλυση ενός θέματος, εξετάζοντάς το από διαφορετικές θέσεις και στοχεύοντας σε πιο ακριβή προσέγγιση.

Ειδικότερα, στα πλαίσια της ποσοτικής μεθόδου διεξήχθησαν τηλεφωνικές συνεντεύξεις με τους προέδρους των δύο συνεταιρισμών που μας ενδιαφέρουν, ακολουθώντας κυρίως την δομημένη μορφή συνέντευξης βασισμένη σε συγκεκριμένες ερωτήσεις, οι οποίες είχαν κοινοποιηθεί στους συνεντευξιαζόμενους, ωστόσο κατά την εξέλιξη των συνεντεύξεων υπήρξε ευελιξία στην κουβέντα. Όσον αφορά στην ποιοτική μέθοδο, δημιουργήθηκαν δομημένα ερωτηματολόγια που συνδυάζουν ανοιχτού και κλειστού τύπου ερωτήσεις, ερωτήσεις βαθμολόγησης, ερωτήσεις λίστας και ερωτήσεις κλίμακας Likert. Δυστυχώς λόγω προβλημάτων που προέκυψαν κατά τη διεξαγωγή της πρωτογενούς έρευνας, υπήρξε αδυναμία συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων από τα μέλη του Οινοποιητικού Συνεταιρισμού Νεμέας, οπότε θα παρουσιαστούν μόνο οι απαντήσεις των μελών της Ένωσης Αγροτών Συνεταίρων Αργολίδας (Ε.Α.Σ.Α.).

8.1. Συνεντεύξεις με τους προέδρους των συνεταιρισμών

Συνέντευξη με τον κ. Μάζο, πρόεδρο του Αγροτικού Οινοποιητικού Συνεταιρισμού Νεμέας

Ο κύριος Μάζος είναι μέλος στο συνεταιρισμού Νεμέας από το 2002, ενώ από το 2018 εκτελεί χρέη προέδρου. Ο οινοποιητικός συνεταιρισμός Νεμέας απαρτίζεται από περίπου 400 μέλη και αφορά σε οικειοθελή συνεταιρισμό, όχι αναγκαστικό. Αυτό σημαίνει ότι συμμετέχει ο κάθε παραγωγός και συνεισφέρει το προϊόν του στον συνεταιρισμό με δική του πρωτοβουλία, ωστόσο αν μια χρονιά κάποιος δεν παραδώσει σταφύλι στον συνεταιρισμό βάσει νόμου διαγράφεται, καθώς στις 31/12 το αρχείο πάει στο μητρώο αγροτών του συνεταιρισμού και μετά στο υπουργείο και όποιος δεν έχει παραδώσει σταφύλι είναι ανενεργός και διαγράφεται. Κατά τη λειτουργία του συνεταιρισμού, ο παραγωγός του παραδίδει την παραγωγή του σε σταφύλια, στη συνέχεια ο συνεταιρισμός τα κάνει κρασί και τα εμπορεύεται και πληρώνει τους παραγωγούς (εισπράττοντας και πληρώνοντας). Ο οινοποιητικός συνεταιρισμός Νεμέας ασχολείται μόνο με το οινοποιήσιμο σταφύλι και κατά βάση το αγιωργίτικο. Αυτό του δίνει τη δυνατότητα να παράγει από πολύ ανοιχτό ροζέ μέχρι βαθύ κόκκινο και ημίγλυκο, ενώ υπάρχουν και κάποια λευκά κρασιά. Όσον αφορά στις προϋποθέσεις που θέτονται στους παραγωγούς - μέλη του συνεταιρισμού υπάρχουν αυτές που σχετίζονται με την καλλιέργεια του σταφυλιού της ζώνης ΠΟΠ Νεμέας και θέτονται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων βάσει της προδιαγραφής του προϊόντος και του ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΚ) 1234/2007 ΑΡΘΡΟ 118 γ, ΠΑΡ/ΦΟΣ 2). Συμπληρωματικά, από τον συνεταιρισμό θέτεται στα μέλη προϋπόθεση παράδοσης τουλάχιστον 1.200 κιλών προϊόντος, το οποίο πρέπει να είναι ΠΟΠ (δηλαδή να πληροί τις αντίστοιχες προϋποθέσεις), για να μπορέσει να παραχθεί το ΠΟΠ κρασί Νεμέας. Ο συνεταιρισμός βάσει καταστατικού πρέπει να πάρει όλη την παραγωγή των συνεταίρων, ωστόσο όταν δεν πληροί τις προϋποθέσεις του ΠΟΠ (βαθμοί μπωμέ, ωριμότητα), τότε πληρώνετε λιγότερο. Κατά την παράδοση του προϊόντος από τους παραγωγούς χρησιμοποιούνται αυτόματα ζυγιστήρια και αυτόματα μπωμέ⁶, δίνοντας τη δυνατότητα για άμεση διαλογή και κατηγοριοποίηση των σταφυλιών ανάλογα με τον σκοπό για τον οποίο προορίζονται και έτσι ο παραγωγός ξέρει από την στιγμή της παράδοσης πόσο θα πληρωθεί (άλλος θα πληρωθεί με 10,5 - 11 και άλλος θα πληρωθεί με 13).

Συνεχίζοντας την συνέντευξη ο κ. Μάζος μας μίλησε για τη χρήση εργαλείων έξυπνης γεωργίας και τις περιβαλλοντικές πρακτικές που εφαρμόζονται στον συνεταιρισμό. Ειδικότερα, ο συνεταιρισμός διαθέτει πρατήρια γεωργικών φαρμάκων, με τον γεωπόνο του συνεταιρισμού να προμηθεύει τους παραγωγούς με τα κατάλληλα γεωργικά εφόδια και να τους παρέχει την

---

⁶ πρόκειται για εξοπλισμό με το οποίο υπολογίζονται τα σάκχαρα και ο βαθμός ωρίμανσης του σταφυλιού

απαραίτητη συμβουλευτική στήριξη. Επιπροσθέτως, ο συνεταιρισμός σε συνεργασία με το γεωπονικό πανεπιστήμιο έχει εγκαταστήσει 12 περίπου μετεωρολογικούς σταθμούς, οι οποίοι καλύπτουν όλη τη ζώνη της Νεμέας και παρακολουθούν κρίσιμους παράγοντες για την καλλιέργεια, όπως την υγρασία, την θερμοκρασία, ασθένειες και διάφορα άλλα. Επίσης, διοργανώνονται πολλές ημερίδες σχετικά με την ευφυή γεωργία και τα νέα συστήματα που υπάρχουν, με την πιο πρόσφατη να αφορά σε ψεκασμούς με drones. Εφαρμόζεται ακόμη βιολογικός καθαρισμός στο οινοποιείο, στα πλαίσια του οποίου τα απόβλητα (και κάποια άλλα υποπροϊόντα) φορτώνονται σε κατάλληλο βυτιοφόρο και πάνε σε άλλο βιολογικό.

Μεταξύ των μελών του συνεταιρισμού σημαντικό ποσοστό είναι γυναίκες με ενεργό συμμετοχή στις γενικές συνελεύσεις, ωστόσο δε συμμετέχουν στο Διοικητικό Συμβούλιο του συνεταιρισμού. Όσον αφορά στη συμμετοχή των νέων ο πρόεδρος του συνεταιρισμού αναφέρει ότι δείχνουν ενδιαφέρον και ειδικότερα τα τελευταία χρόνια παρατηρεί μια μεταστροφή στην κατάσταση και υπάρχουν αρκετοί νέοι, είτε από μεταβίβαση κτημάτων από τους γονείς, είτε από αγορές, είτε από δική τους πρωτοβουλία γίνονται νέοι αγρότες και στη συνέχεια μέλη του συνεταιρισμού. Το προσωπικό που απασχολείται στον συνεταιρισμό απαρτίζεται από 20 άτομα μόνιμο προσωπικό που αφορά σε επιστημονικό δυναμικό και ειδικότερα σε γεωπόνο, οινολόγο, βοηθό οινολόγου, τεχνικό για τα μηχανήματα, μηχανολόγος, ο οποίος δουλεύει την εμφιαλωτική, ηλεκτρολόγο, άτομα στο λογιστήριο, γραμματεία, στο τμήμα πωλήσεων και οι υπόλοιποι είναι εργατικό προσωπικό.

Η λειτουργία του συνεταιρισμού σχετικά με τη λήψη αποφάσεων ορίζεται από το καταστατικό, με κορυφαίο όργανο να είναι η γενική συνέλευση και ακολουθεί το διοικητικό συμβούλιο που εκλέγεται κάθε τέσσερα χρόνια και απαρτίζεται από 7 μέλη, τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο, το γραμματέα, τον ταμία και μέλη του συνεταιρισμού. Οι αποφάσεις παίρνονται από το διοικητικό συμβούλιο και στη συνέχεια ο διευθυντής εφαρμόζει αυτές τις αποφάσεις, μεριμνώντας για όλα τα σχετικά θέματα. Ο συνεταιρισμός υποχρεωτικά πρέπει να τηρεί βιβλία 3^{ης} κατηγορίας, δηλαδή διπλογραφικά βιβλία που σημαίνει ότι συντάσσουν κάθε χρόνο ισολογισμούς και για τον σκοπό αυτό συνεργάζονται με ορκωτούς λογιστές. Συνεπώς, μία φορά τον χρόνο και πριν οριστικοποιηθεί και κατατεθεί ο ισολογισμός στο κράτος πραγματοποιείται η τακτική γενική συνέλευση, ενώ κατά τη διάρκεια του χρόνου δρομολογούνται οι έκτακτες συνελεύσεις με σκοπό την ενημέρωση των μελών του συνεταιρισμού για θέματα που τον αφορούν. Το διοικητικό συμβούλιο έχει την εξουσιοδότηση και την έγκριση, βάσει καταστατικού, να εφαρμόζει αυτό που θεωρεί σωστό και στη συνέχεια ενημερώνει στην τακτική γενική συνέλευση για όλα τα θέματα τα μέλη του συνεταιρισμού, τα οποία έχουν ενεργό ρόλο στις γενικές συνελεύσεις και υπάρχει ανταλλαγή απόψεων.

Αναφερόμενος στην αλληλεπίδραση του συνεταιρισμού με την τοπική κοινωνία, ο κ.Μάζος μίλησε για την πολύ στενή σχέση που υπάρχει μεταξύ τους, θέτοντας τον συνεταιρισμό ως αντίβαρο της κοινωνίας στην αγορά. Τα τελευταία χρόνια ο συνεταιρισμός έχει προσπαθήσει και έχει διατηρήσει τις τιμές του σταφυλιού σε μια αξιοπρεπή τιμή, όπως την χαρακτήρισε. Ειδικότερα, κατά την οικονομική και υγειονομική κρίση κάποια ιδιωτικά οινοποιεία ήθελαν να μειωθούν οι τιμές του σταφυλιού στον παραγωγό, όμως ο συνεταιρισμός όχι απλά δεν τις μείωσε, αλλά τις αύξησε προς όφελος του παραγωγού. Ο ρόλος του συνεταιρισμού στη αγορά είναι ενεργός και εμφανίζει τζίρο που φτάνει στα 3,5 με 4 εκατομμύρια το χρόνο. Διαθέτει ένα πολύ μεγάλο δίκτυο διανομής, με τα προϊόντα του να βρίσκονται σε όλα τα σουπερ μάρκετ στην Ελλάδα και σε κάβες, συνεργάζεται με χονδρεμπόρους, αλλά έχει και λιανική πώληση, ενώ πραγματοποιεί εξαγωγές σε 17 χώρες. Στο σημείο αυτό ο πρόεδρος του συνεταιρισμού τόνισε το γεγονός ότι πρόκειται για έναν υγιέστατο οργανισμό, ο οποίος δεν είναι επιβαρυνμένος με δανεισμούς, δεν έχει οφειλές ούτε προς τους εργαζόμενους, ούτε προς το δημόσιο, αλλά ούτε και προς ταμεία, ενώ οι προμηθευτές πληρώνονται αμέσως. Χαρακτηριστικά σημείωσε ότι ο Οινοποιητικός Συνεταιρισμός Νεμέας δεν αποτελεί έναν συνεταιρισμό σφραγίδα, ούτε έναν συνεταιρισμό χρεωμένο που φυτοζωεί, γι' αυτό και έχει ενεργό ρόλο στη τοπική κοινωνία.

Για τον προγραμματισμό του συνεταιρισμού, ο οποίος έχει και την ιδιότητα της οινοποιητικής επιχείρησης με μερίδιο στην αγορά, συντάσσονται επιχειρηματικά σχέδια και οργανογράμματα. Η διαφορά που έχει από μία κλασική επιχείρηση είναι ότι απαρτίζεται από πολλά μέλη που είναι συνέταιροι και δεν είναι μια Α.Ε. στην οποία υπάρχουν ιδιοκτήτες με σκοπό το προσωπικό τους κέρδος. Εδώ σκοπός είναι το κέρδος να μοιράζεται στους παραγωγούς, στους συνέταιρους.

Μιλώντας για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο συνεταιρισμός, ο κύριος Μάζος ανέφερε ως το πιο βασικό την απουσία κεφαλαίου κίνησης για τον συνεταιρισμό και την απουσία αυξημένου επιτοκίου που θα το συνόδευε και το οποίο θα χρεωνόταν ο παραγωγός και θα μειωνόταν από την τιμή του σταφυλιού. Αντίθετα, ένας ιδιώτης μπορεί να βάλει υποθήκη την επιχείρησή του και να έχει ένα κεφάλαιο κίνησης με άλλους όρους, ενώ ο συνεταιρισμός παρόλο που μπορεί να το κάνει δεν το πράττει γιατί αφενός το επιτόκιο είναι μεγάλο και αφετέρου οι τράπεζες δεν είναι τόσο ανοιχτές ως προς αυτή την κατεύθυνση. Στη συνέχεια ο πρόεδρος του συνεταιρισμού μίλησε για το πρόβλημα του αθέμιτου ανταγωνισμού, όπου ένας ιδιώτης μπορεί να πουλήσει μια φιάλη και χωρίς τιμολόγιο, ενώ από τον συνεταιρισμό δεν μπορεί να εμπορευτεί ούτε μια φιάλη εάν δεν είναι καταγεγραμμένη, δημιουργώντας μειονέκτημα στο συνεταιρισμό έναντι ιδιωτών. Συμπληρωματικά, ενώ αναφέρθηκε στο γεγονός ότι ο συνεταιρισμός έχει πιο ισχυρή διαπραγματευτική δύναμη σε σχέση με έναν ιδιώτη, σημείωσε ότι η εξισορρόπηση μεταξύ αυτού του δεδομένου και του αθέμιτου ανταγωνισμού που υπάρχει είναι πολύ μικρή.

Όσον αφορά στο υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο για τους συνεταιρισμούς θεωρεί ότι στηρίζει τους συνεταιρισμούς και μάλιστα ότι βελτιώνεται συνεχώς. Μάλιστα τόνισε τόσο την δυνατότητα απευθείας και κατ' ιδίαν επικοινωνίας όλων των συνεταιρισμών της Ελλάδας με την κυβέρνηση και το υπουργείο που τους αφορά, όσο και έμμεσης επικοινωνίας με την παρουσία της θεσμοθετημένης από το υπουργείο Εθνική Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών, η οποία εκπροσωπεί όλους τους συνεταιρισμούς στην Ελλάδα, δεδομένα που συμβάλλουν στην συνεχή βελτίωση ζητημάτων και παθογενειών. Ωστόσο στα ζητήματα που πιστεύει ότι πρέπει να αλλάξουν αναφέρθηκε στον τρόπο λειτουργίας του κρατικού μηχανισμού και την απουσία αυστηρών ελέγχων στην αγορά, γεγονός που εντείνει το πρόβλημα του αθέμιτου ανταγωνισμού που προαναφέρθηκε.

Όσον αφορά στην χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων για τις ανάγκες του συνεταιρισμού ο κ.Μάζος αναφέρθηκε στη μικρή αξιοποίηση τέτοιων μέσων, λόγω της δυσκολίας που υπάρχει από την απουσία ιδίων κεφαλαίων, τα οποία απαιτούνται για την συμμετοχή ενός οργανισμού στα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα. Ωστόσο, αποτελεί στόχο του συνεταιρισμού η συγκέντρωση ιδίων κεφαλαίων, ενώ ετοιμάζονται για την υποβολή μίας πρότασης στο κομμάτι της μεταποίησης-τυποποίησης. Επίσης, έχουν συνάψει ήδη συνεργασία με το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο μέσω ευρωπαϊκού προγράμματος.

Ο οινοποιητικός συνεταιρισμός Νεμέας συνεργάζεται με όλους τους οινοποιητικούς συνεταιρισμούς που δραστηριοποιούνται στην ελληνική επικράτεια. Ειδικότερα, η κύρια ποικιλία σταφυλιού του συνεταιρισμού είναι το αγιωργήτικο, ωστόσο πουλάει και αρκετά λευκά που στην περιοχή είναι λίγα χρειάζεται σημαντικές ποσότητες λευκών σταφυλιών. Για να καλυφθεί αυτή η ανάγκη ο συνεταιρισμός πραγματοποιεί ανταλλαγές κόκκινου με λευκό με άλλους συνεταιρισμούς της χώρας που δεν έχουνε κόκκινα. Επιπροσθέτως, υπάρχει επικοινωνία και με συνεταιρισμούς διαφορετικού αντικειμένου με τους οποίους γίνεται συζήτηση σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο καθένας. Ο συνεταιρισμός αξιοποιεί στο 90% την παραγωγική του δυναμικότητα, δεν του μένει απόθεμα απ' την παραγωγή και η φιλοσοφία του είναι ότι πάντα υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης.

Αναφερόμενος στις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης και τις αλλαγές που έχει επιφέρει, σημειώνει την μείωση της αγοραστικής δύναμης του καταναλωτή και την μεταστροφή του από τα πιο ακριβά κρασιά στα πιο φθηνά, κάτι που τείνει να βελτιωθεί. Ακολούθησε η υγειονομική κρίση, με τα μαγαζιά να είναι κλειστά και την αγορά να έχει ρίξει ρυθμούς, όπου ο συνεταιρισμός δούλεψε αποκλειστικά με τα super market και στα οποία διοχετεύτηκε το σύνολο της παραγωγής. Μετά όμως έπρεπε να αντιμετωπιστεί το θέμα της ενεργειακής κρίσης, με χαρακτηριστικό παράδειγμα

ακρίβειας, μια φιάλη που κάνανε εξαγωγή, την έπαιρναν 0,35 λεπτά και αυτή τη στιγμή έχει φτάσει στα 0,93 λεπτά.

Τέλος, παρά τις αλλεπάλληλες κρίσεις και τις δυσχέρειες που επέφεραν, ο πρόεδρος του συνεταιρισμού βλέποντας τις εξαγωγές του να έχουν αυξηθεί και να συνεχίζουν να αυξάνονται θεωρεί ότι δημιουργούνται προοπτικές, έχει θετική ματιά για το μέλλον και έτσι κλείσαμε την συζήτησή μας.

Συνέντευξη με τον κ. Αντωνόπουλο, πρόεδρο της Ένωσης Αγροτών Συνεταίρων Αργολίδας (Ε.Α.Σ.Α.)

Ο κ.Αντωνόπουλος είναι μέλος του συνεταιρισμού περίπου από το 1983 και καθώς είναι αναγνωρισμένος και ως ομάδα παραγωγών από το 1997 είναι και πρόεδρος της ομάδας παραγωγών της Ένωσης, ενώ από το 2012 είναι πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της ένωσης. Η Ε.Α.Σ.Α. ήταν ένας δευτεροβάθμιος συνεταιρισμός, ο οποίος με τον Νόμο 4015/2011 που κατήργησε τους δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς, δηλαδή τις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών, έγινε πρωτοβάθμιος.

Η Ε.Α.Σ.Α έχει δικό της βιομηχανικό κλάδο που αφορά σε συσκευαστήριο νωπών προϊόντων, όμως τα τελευταία χρόνια δε λειτουργεί ή λειτουργεί ευκαιριακά, γιατί έχει δοθεί περισσότερη βάση στη μεταποίηση των προϊόντων, στη χυμοποίηση και στην εμπορεία των τελικών προϊόντων που αφορούν σε χυμούς συσκευασίας τετραπάκ. Υπάρχει ένα μεγάλο δίκτυο εξαγωγών σε 25 περίπου χώρες, ενώ έχουν και δικό τους δίκτυο πώλησης στο εσωτερικό με δύο ετικέτες, το ΡΕΑ που είναι ιστορικό brand και το ΑΚΡΟΣ. Επιπροσθέτως, ένα μεγάλο μέρος της ιδιωτικής ετικέτας των αλυσίδων σούπερ μάρκετ στην Ελλάδα τυποποιείται από την Ε.Α.Σ.Α.Α.. Το βασικό προϊόν είναι τα εσπεριδοειδή, ενώ διαχειρίζονται και ροδάκινα, μήλα και σταφύλια και παράλληλα κάνουν εισαγωγή χυμών φρούτων, τα οποία δεν καλλιεργούνται στην Ελλάδα, όπως είναι η μπανάνα και ο ανανάς, τα οποία συγκαταλέγονται στη γκάμα των προϊόντων χυμού του συνεταιρισμού. Στο νομό Αργολίδας υπάρχουν κατά βάση εσπεριδοειδή, πορτοκάλια σε έκταση 83.000 στρέμματα και μανταρίνια σε έκταση 13.000 στρέμματα, πυρηνόκαρπα 15.000 στρέμματα, ενώ υπάρχουν και ελιές. Ο συνεταιρισμός στη μεγάλη του πλειοψηφία διαχειρίζεται πορτοκάλια, μανταρίνια και πυρηνόκαρπα και είναι αναγνωρισμένος ως ομάδα παραγωγών εσπεριδοειδών και βερίκοκων. Όσον αφορά στις παραγωγικές διαδικασίες που εφαρμόζουν οι παραγωγοί του συνεταιρισμού, ένα μεγάλο τμήμα τους ακολουθεί καθεστώς ολοκληρωμένης διαχείρισης, η οποία εφαρμόζεται στα πλαίσια δραστηριοτήτων της ομάδας παραγωγών και κάποιοι λίγοι παραγωγοί ανεξάρτητα από τον συνεταιρισμό έχουν πιστοποιήσεις βιολογικής καλλιέργειας, ο συνεταιρισμός τους

παρέχει υποστηρικτική βοήθεια, ενώ στα μελλοντικά πλάνα συγκαταλέγεται η οργανωμένη εφαρμογή της βιολογικής γεωργίας, ως συγκροτημένο τμήμα παραγωγών του συνεταιρισμού. Η Ε.Α.Σ.Α. διαθέτει πληθώρα πιστοποιήσεων, όπως πιστοποίηση ISO και πιστοποίηση για τις εισαγωγές στη Κίνα. Επίσης, πραγματοποιεί πλήρης διαχείριση των βιομηχανικών αποβλήτων της μονάδας, καθώς διαθέτει δικό της βιολογικό καθαρισμό, ενώ ο κ.Αντωνόπουλος εξηγεί πως η καλλιέργεια των πορτοκαλιών δεν έχει απόβλητα στο χωράφι. Ειδικότερα, τα κλαδιά που προκύπτουν από το ετήσιο κλάδεμα της καλλιέργειας μαζεύονται και με τη χρήση μηχανημάτων σπαστήρων τεμαχίζονται και μετατρέπονται σε σκόνη και γίνονται κομπόστ, επισημαίνοντας πως εδώ και χρόνια στην καλλιέργεια των πορτοκαλιών δεν γίνεται καύση των κλαδιών.

Η Ε.Α.Σ.Α. όσον αφορά στην ενσωμάτωση της τεχνολογίας και τη χρήση της έξυπνης τεχνολογίας κάνει τα πρώτα της βήματα, όπου σε επίπεδο ομάδας παραγωγών έχει αναπτύξει συνεργασία με τη GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, εφαρμόζοντας πειραματικά την ευφυή γεωργία, ενώ στοχεύει μελλοντικά στην όλο και πιο δυναμική εφαρμογή της από τους παραγωγούς, ώστε να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν και πάγια προβλήματα του αγροτικού κλάδου, όπως είναι ο κατακερματισμένος κλήρος και το αυξημένο κόστος ανά στρέμματα. Ήδη σε πειραματικό επίπεδο ο συνεταιρισμός κάνει ψεκασμούς με drones. Ωστόσο, τονίζει πως η επίτευξη αυτού του στόχου βασίζεται κατά βάση στους νέους παραγωγούς, οι οποίοι αφενός έχουν περισσότερο ενδιαφέρον για θέματα τεχνολογίας και είναι πιο δεκτικοί και αφετέρου είναι πιο εξοικειωμένοι με το διαδίκτυο και με εφαρμογές σύγχρονης τεχνολογίας, ενώ οι μεγαλύτεροι σε ηλικία είναι δύσκολο να αφομοιώσουν τα νέα τεχνολογικά δεδομένα. Παράλληλα, σημειώνει πως βάσει των στοιχείων του ΟΣΔΕ υπάρχουν περίπου 650.000 δηλώσεις, οι οποίες σχετίζονται με ιδιοκτήτες γης, ενώ βάσει στοιχείων στο μητρώο αγροτών υπάρχουν περίπου 150.000 καταγεγραμμένοι αγρότες ως κατά κύριο επάγγελμα αγρότες και από αυτούς οι νέοι κάτω των 40 είναι περίπου 40.000.

Για το πρόβλημα του κατακερματισμένου κλήρου ο κ. Αντωνόπουλος μας εξήγησε ότι εκτός του ότι αποτελεί πάγιο πρόβλημα για την ελληνική αγροτική πραγματικότητα, ειδικότερα στις δενδρώδεις καλλιέργειες δεν μπορεί να γίνει αναδασμός γης, ωστόσο ο συνεταιρισμός προσπαθεί να παρέχει βοήθεια και υποστήριξη στους παραγωγούς όπου υπάρχει η δυνατότητα αυτή. Συμπληρώνοντας, τόνισε την αναγκαιότητα για την εξομάλυνση του ζητήματος της συνένωσης της γης, συνδέοντας το πρόβλημα του κατακερματισμένου κλήρου με την εγκατάλειψη παραγωγικής γης και κτημάτων, προτείνοντας τη λήψη κατάλληλων μέτρων, ώστε οι εκμεταλλεύσεις να γίνουν μεγαλύτερες και πιο συνεκτικές. Στη συνέχεια, αναφέρθηκε σε ένα φαινόμενο που παρατηρείται σε όλη την Ελλάδα και όχι μόνο σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας, όπου κτήματα εγκαταλείπονται γιατί δεν υπάρχει φυσικός κληρονόμος, είτε κάποιος αποκτά από κληρονομιά για παράδειγμα 20 στρέμματα, τα οποία δεν μπορούν να του

εξασφαλίσουν ένα επαρκές εισόδημα, αλλά ένα συμπληρωματικό και κατ' επέκταση μεγάλο ποσοστό θα επιλέξει να μετακινηθεί προς ένα αστικό κέντρο και να βρει κάποια πιο κερδοφόρα επαγγελματική απασχόληση. Ιδιαίτερα με τα δεδομένα της τρέχουσας κατάστασης και τη μεγάλη αύξηση του κόστους της ενέργειας, οι παραγωγοί τείνουν ακόμα πιο έντονα να εγκαταλείπουν την αγροτική τους γη. Παράλληλα, έθεσε το πρόβλημα της μη ικανοποιητικής χρηματοδοτικής στήριξης των νέων που πραγματικά ασχολούνται με τη γη, θέτοντας τη σημαντικότητα της πραγματικής στήριξης και της παροχής κινήτρων σε αυτά τα άτομα, αλλά και την απορρόφηση των εκπαιδευμένων νέων ανθρώπων, σχηματίζοντας ένα πιο επιστημονικά καταρτισμένο δυναμικό. Έτσι, θα υπάρχει στήριξη σε αυτούς που πραγματικά ασχολούνται με τη γη και σε αυτούς που επέλεξαν να σπουδάσουν το συγκεκριμένο αντικείμενο, χωρίς να αναγκάζονται να κάνουν συμπληρωματικές ή άσχετες με το αντικείμενο δουλειές.

Τα μέλη του συνεταιρισμού αριθμούν περίπου στα 300, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται και γυναίκες σε ένα μικρό ποσοστό (10-20% το πολύ), οι οποίες όμως υπάρχουν και στο συμβούλιο της ομάδας παραγωγών, αλλά και σε ρόλο προέδρου συνεταιρισμού. Ωστόσο, αποτελούν μειοψηφία η οποία αποδίδεται στην «παραδοσιακή» μορφή της οικογένειας που εντοπίζεται στην περιοχή και κατά την οποία οι άντρες έχουν πιο ενεργό ρόλο στα «κοινά», ενώ η συμμετοχή των γυναικών μπορεί πολλές φορές να βασίζεται σε κίνητρα φορολογικού δικαίου. Τα νέα μέλη του συνεταιρισμού αφορούν κυρίως τους διαδόχους των παλαιότερων μελών. Το μόνιμο προσωπικό φτάνει περίπου τα 100 άτομα, απ' τα οποία τα 25 αφορούν σε διοικητικό προσωπικό και επιστημονικό, όπου στη μεγάλη του πλειοψηφία αφορά σε πτυχιούχους όπως γεωπόνοι, χημικοί, λογιστές, εργαζόμενοι στο τμήμα πωλήσεων, στο τμήμα εξαγωγών κ.α. και οι υπόλοιποι είναι τεχνικό προσωπικό όπως μηχανικοί, τεχνολόγοι στη παραγωγή και ανειδίκευτοι εργάτες, ενώ εποχικό προσωπικό περίπου 20 ατόμων συνήθως προσλαμβάνεται για την παροχή υπηρεσιών που προφέρει ο συνεταιρισμός.

Τα όργανα διοίκησης του συνεταιρισμού ορίζονται από τον νόμο και αφορούν στο διοικητικό συμβούλιο και στη γενική συνέλευση. Ειδικότερα, κυρίαρχο όργανο είναι το διοικητικό συμβούλιο, το οποίο βάσει νόμου πρέπει να συνεδριάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα και διεκπεραιώνει όλα τα τρέχοντα ζητήματα που απασχολούν τον συνεταιρισμό και η γενική συνέλευση, η οποία βάσει νόμου γίνεται μια φορά το χρόνο, ενώ αν προκύψει κάποιο σοβαρό ζήτημα για το οποίο απαιτείται έγκριση απ' τη γενική συνέλευση συγκαλείτε έκτακτη γενική συνέλευση. Αυτά τα δυο όργανα είναι τα όργανα διοίκησης συνεταιρισμού βάσει του νόμου. Παράλληλα, βάσει νόμου ορίζεται γενικός διευθυντής, στον οποίο παραχωρούνται αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου ως προς την διαχείριση των καθημερινών θεμάτων. Η συμμετοχή των μελών στις γενικές συνελεύσεις είναι ικανοποιητική, ενώ ενημερώνονται για τα θέματα του συνεταιρισμού και εκτός της γενικής

συνέλευσης μέσω διάφορων άλλων μέσων που διαθέτει ο συνεταιρισμός, αλλά και με καθημερινή προσωπική επαφή ιδίως κατά την διάρκεια της παραγωγής.

Οι σχέσεις μεταξύ των μελών είναι ανεπτυγμένες και καλές, καθώς πρόκειται για ανθρώπους που μένουν σε κοντινές περιοχές και έχουν καθημερινή τριβή μεταξύ τους. Παράλληλα, και η αλληλεπίδραση του συνεταιρισμού με την τοπική κοινωνία είναι σημαντική, καθώς έχει ενεργό ρόλο σ' αυτήν ως ένας επιχειρηματικός οργανισμός που απασχολεί σημαντικό αριθμό εργαζομένων, εμπλέκεται σημαντικά με την τοπική παραγωγή και κάνει εξαγωγές, ενώ υποστηρίζει τους παραγωγούς βοηθώντας στην εξασφάλιση καλύτερων τιμών για τα προϊόντα τους. Επιπρόσθετα, ο κ.Αντωνόπουλος τόνισε τη συνεχή παρουσία και παρέμβαση του συνεταιρισμού στη ζωή του τόπου, δεδομένου ότι κατά την μακρά πορεία του συνεταιρισμού στο νομό Αργολίδας η δραστηριότητά του εναρμονίζεται με την τοπική παραγωγή, ακολουθώντας την κάθε φορά καλλιέργεια που επικρατεί στην περιοχή. Πιο συγκεκριμένα, κατά την ίδρυσή του ο συνεταιρισμός ασχολήθηκε με την παραγωγή ντοματοπελτέ και κονσέρβες, καθώς στον νομό Αργολίδας η βασικότερη καλλιέργεια ήταν αυτή της ντομάτας. Στη συνέχεια, η καλλιέργεια ντομάτας αντικαταστάθηκε από την καλλιέργεια πυρηνόκαρπων, αλλαγή που ενσωμάτωσε και ο συνεταιρισμός στην παραγωγή του και διατηρεί μέχρι και σήμερα. Ωστόσο, ο πρόεδρος του συνεταιρισμού σχολίασε ότι κατά τον ίδιο το συνεταιριστικό πνεύμα στην Ελλάδα δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένο. Στην περιοχή της Αργολίδας είναι εγγεγραμμένοι στο μητρώο συνεταιρισμών περίπου 20 συνεταιρισμοί, από τους οποίους η Ε.Α.Σ.Α. ασχολείται με την μεταποίηση και τυποποίηση των προϊόντων και την εμπορία τους, άλλοι δύο ασχολούνται με την εξαγωγή νωπών προϊόντων, ενώ οι υπόλοιποι εστιάζουν την δραστηριότητά τους στην παροχή υπηρεσιών και την συγκέντρωση απλά της παραγωγής και την πώλησή της σε εμπόρους, δηλαδή δεν την εμπορεύονται οι ίδιοι. Στην Ελλάδα η παρέμβαση των συνεταιρισμών στο εμπόριο των αγροτικών προϊόντων υπολείπεται πολύ σε σχέση με άλλες χώρες της Ευρώπης και αυτό οφείλεται σε διάφορους λόγους, όπως για παράδειγμα η κατάρρευση των συνεταιρισμών από ευθύνες του πολιτικού συστήματος που χρησιμοποιούσε τους συνεταιρισμούς για να εξυπηρετήσει κομματικές ή κυβερνητικές επιλογές. Παρόλα αυτά, αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχουν πολύ αξιόλογες συνεταιριστικές οργανώσεις, οι οποίες τυποποιούν και εμπορεύονται τα αγροτικά προϊόντα. Όλα αυτά συνδέονται και με την σύνθεση του αγροτικού πληθυσμού, όπου στους 150.000 κατά κύριο επάγγελμα αγρότες που είναι εγγεγραμμένοι στο μητρώο αγροτών, οι νέοι αγρότες αποτελούν περίπου το 27% (40.000), γεγονός που σημαίνει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό αφορά σε ανθρώπους μεγάλους σε ηλικία, οι οποίοι είτε δεν εξοικειώνονται εύκολα, είτε δεν έχουν το κουράγιο και τη δύναμη να εμπλακούν με κάτι καινούργιο, πιο σύγχρονο, ειδικότερα στις συνθήκες της χώρας τα τελευταία χρόνια που δυσχεραίνουν την περιρρέουσα κατάσταση.

Για τον λόγο αυτό, θα πρέπει να γίνουν σχεδιασμοί που θα βασίζονται στους νέους και τους επιστημονικά καταρτισμένους, αλλά και στη δραστηριοποίηση μέσω συλλογικών σχημάτων, παράλληλα με μία ανασκόπηση της αποδοτικότητας ή μη των μέτρων που έχουν εφαρμοσθεί μέχρι τώρα και τελικά να σχεδιαστεί ένα ουσιαστικό πρόγραμμα παραγωγικής ανασυγκρότησης της χώρας. Σημειώνει, επίσης, ότι θα ήταν ενδιαφέρον να γίνει και ένας απολογισμός για τα τελευταία 15 χρόνια σχετικά με το πόσοι από τους νέους αγρότες, οι οποίοι μπήκαν στα αναπτυξιακά προγράμματα, ασχολήθηκαν πραγματικά και έμειναν στη γεωργία.

Σε επίπεδο οργάνωσης ο συνεταιρισμός διαμορφώνει την επιχειρηματική του δραστηριότητα με πλάνα πενταετούς οικονομικής ανάπτυξης και έχει καταφέρει να αναπτύξει ένα δίκτυο διανομής πολύ δυναμικό, συμπεριλαμβανομένων των εξαγωγών. Ωστόσο, σημαντικά είναι τα προβλήματα που έχει αντιμετωπίσει ο συνεταιρισμός σε ευρύτερη κλίμακα από την οικονομική κρίση, την εποχή κόβιντ, τον πόλεμο στην Ουκρανία και την αύξηση της τιμής των πρώτων υλών, ενώ όσον αφορά κυρίως στη γενικότερη επιχειρηματικότητα της Ελλάδας, μεγάλο αγκάθι των τελευταίων ετών είναι η απουσία χρηματοδότησης και ουσιαστικών μέτρων στήριξης των ανθρώπων και των συλλογικοτήτων που ασχολούνται με την παραγωγική δραστηριότητα.

Σχολιάζοντας το νομοθετικό πλαίσιο για τους συνεταιρισμούς, ο κ.Αντωνόπουλο αναφέρθηκε στο νόμο για την κατάργηση των δευτεροβάθμιων συνεταιρισμών και την αναγκαστική μετατροπή τους σε πρωτοβάθμιους ή σε ανώνυμες συνεταιριστικές εταιρίες, υποστηρίζοντας πως το αγροτικό επιχειρείν θα έπρεπε να λειτουργεί σε συνεταιριστικό σχήμα και όχι σε μορφή εταιρειών. Επιπροσθέτως, έφερε το παράδειγμα της ΕΘΕΑΣ για τον τρόπο λειτουργίας της, όπου ανάλογα με τον τζίρο και τον κύκλο εργασιών προκύπτουν και οι ψήφοι για ένα μέλος, οριοθετώντας ωστόσο τον ελάχιστο και μέγιστο αριθμό των ψήφων. Οι μερίδες ενός μέλους σχετίζονται και με τα προϊόντα και τον τζίρο διακίνησης που κάνει ο παραγωγός μέσα στο συνεταιρισμό, ώστε να τονώνετε και το εμπορικό κομμάτι. Συνεχίζοντας, σχολίασε τη συνεχή αλλαγή των νόμων που επιφέρει τον κατακερματισμό του νομοθετικού πλαισίου, γεγονός που δυσχεραίνει τη λειτουργία τους, τη στιγμή που στην πλειοψηφία των άλλων ευρωπαϊκών χωρών υπάρχει σταθερή νομική βάση, με επιμέρους προσαρμογές. Συνυπολογίζοντας όλα αυτά, ίσως θα έπρεπε και τα μέλη που επιλέγουν τους νόμους να λειτουργούν μέσα από συλλογικά σχήματα ή πολλά πράγματα να τα αποφασίζουν τα ίδια τα μέλη του συνεταιρισμού και όχι να καθορίζονται από νόμους.

Όσον αφορά στη χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων ως συνεταιρισμός, αλλά και ως ομάδα παραγωγών συμμετέχουν σε πολλά αναπτυξιακά προγράμματα δίνοντας μεγαλύτερη βάση στον βιομηχανικό τομέα της Ε.Α.Σ.Α.. Στον τομέα αυτό στηρίζονται οι περισσότερες δραστηριότητες του συλλογικού σχήματος και κύριο μέλημα είναι η συνεχής βελτίωση της παραγωγικής δυναμικότητας του συνεταιρισμού, καθώς πάντα υπάρχει περιθώριο μεγέθυνσης.

Ο κ.Αντωνόπουλος μας μίλησε για την στενή σχέση που έχουν αναπτύξει με συνεταιρισμούς ανά την Ελλάδα, καθώς και για το έντονο αίσθημα συνεργασίας που καλλιεργείται από την ύπαρξη της Εθνική Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών και την συμμετοχή των συνεταιρισμών σε αυτήν, της οποίας συγκαταλέγεται στα ιδρυτικά μέλη, ενώ είναι και μέλος στο διοικητικό της συμβούλιο. Η ΕΘΕΑΣ τα τελευταία χρόνια διεξήγαγε ενημερωτικές εκδηλώσεις σε όλη την Ελλάδα για θέματα που αφορούσαν στα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και τα προγράμματα του ταμείου ανάκαμψης, ενώ πρόκειται να δημιουργήσει έναν οργανισμό ως αρωγός σε πάγια ζητήματα, όπως είναι οι εξαγωγές των προϊόντων.

Ο πρόεδρος του συνεταιρισμού ανέφερε ότι είναι πολύ σημαντικό σε μία κρίσιμη κατάσταση με δυσμενείς συνθήκες, όπως ήταν η οικονομική κρίση των προηγούμενων ετών, να μπορέσει ένας οργανισμός να προσαρμόσει τον τρόπο λειτουργίας του, κάνοντας τις καταλληλότερες επιλογές. Ωστόσο, η κρίση εξακολουθεί να υπάρχει και τη στιγμή που πάμε να συνέλθουμε ως χώρα, έρχεται ο κοβιντ, έρχεται ο πόλεμος στην Ουκρανία, η αύξηση του κόστους των μεταφορών, της ενέργειας, των πρώτων υλών και είναι πράγματα που πλέον αναφέρονται σε παγκόσμιο ή ευρωπαϊκό επίπεδο.

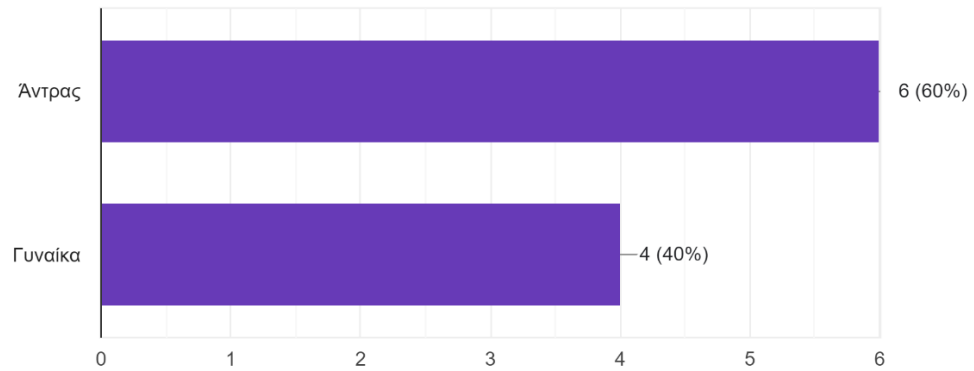
Ο κ. Αντωνόπουλος έκλεισε λέγοντας πως παίρνοντας παράδειγμα από τους ορθούς τρόπους διαχείρισης μίας δύσκολης κατάστασης που έχει επιτύχει ο συνεταιρισμός σε δυσμενείς συνθήκες, παίρνει τη δύναμη που χρειάζεται για να συνεχιστεί ο αγώνας ηρωικά μέσα στο δυσοίωνα περιβάλλον που επικρατεί.

8.2. Απαντήσεις ερωτηματολογίων από τα μέλη

ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΩΝ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

Α)Γενικά στοιχεία

Ποιο είναι το φύλο σας;
10 απαντήσεις

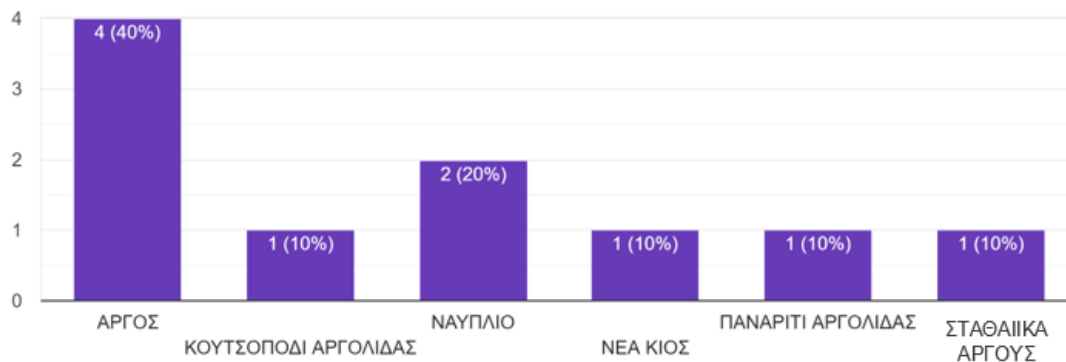

Ποια είναι η ημερομηνία γέννησής σας;
10 απαντήσεις

27/12/1967
16/11/1988
06/03/1958
20/05/1980
22/05/1969
02/06/1993
03/08/1985
17/12/1993
26/01/1983

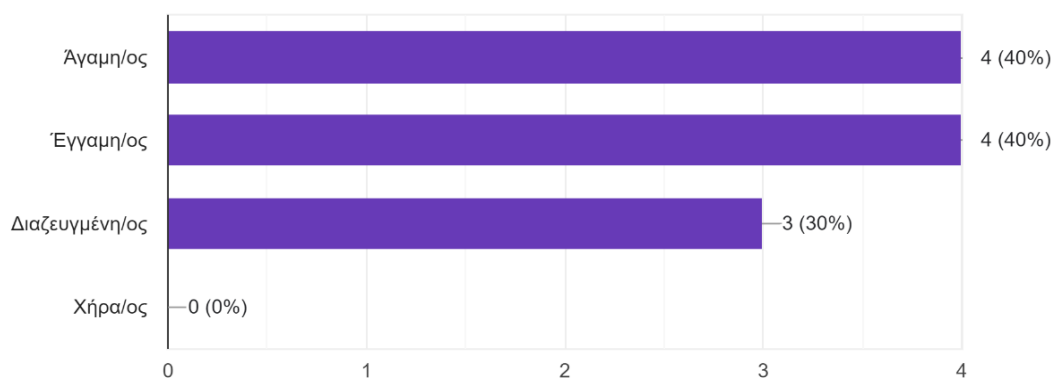
Σε ποια περιοχή έχετε μεγαλώσει;

10 απαντήσεις

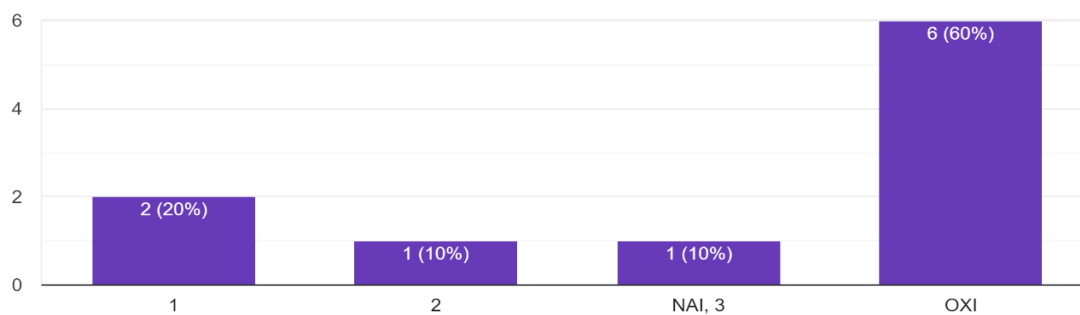
Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

10 απαντήσεις

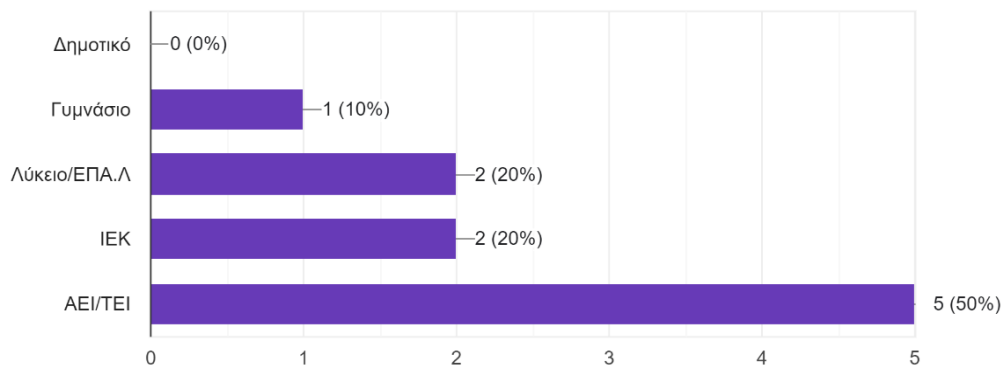
Έχετε παιδιά; Αν ναι, πόσα;

10 απαντήσεις

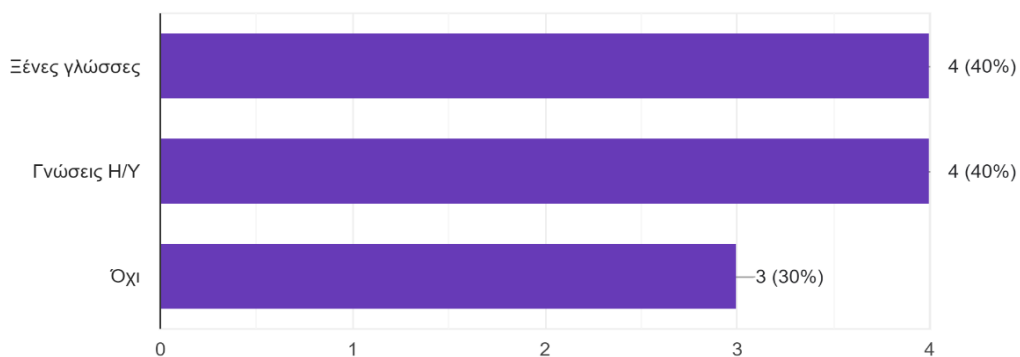
Ποιο είναι το επίπεδο εκπαίδευσής σας?

10 απαντήσεις

Έχετε άλλες γνώσεις;

10 απαντήσεις

Τι είδους καλλιέργεια/ες έχετε και πόσα στρέμματα;

10 απαντήσεις

ΕΛΙΕΣ/ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΕΣ 80 ΣΤΡ

ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ : 200 ΣΤΡ

ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΗ: 6,6 ΣΤΡ & ΕΛΙΕΣ: 29 ΣΤΡ

ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ: 15 ΣΤΡ & ΜΑΝΤΑΡΙΝΙΑ: 7,5 ΣΤΡ

ΚΛΗΜΕΝΤΙΝΗ 30 ΣΤΡ

Μανταρίνια κλημεντίνη - 10 στρ & βερίκοκα - 15 στρ

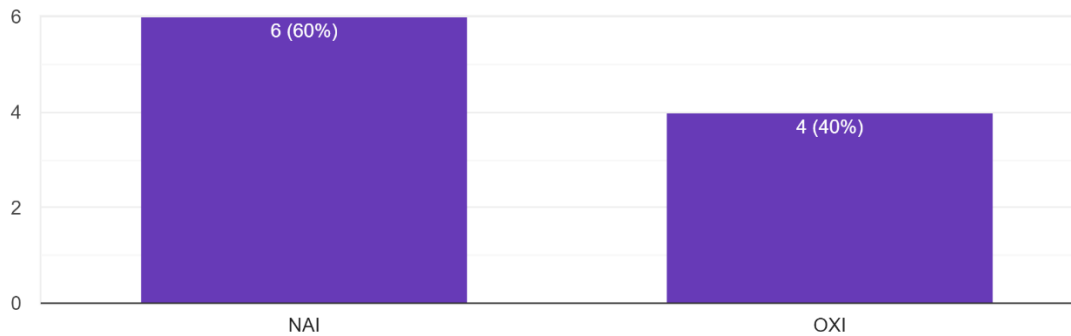
ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ - 20 ΣΤΡ % ΕΛΙΕΣ - 16 ΣΤΡ

ΒΕΡΙΚΟΚΑ - 20 ΣΤΡ

ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ 40 ΣΤΡ

Εκτός από την αγροτική, έχετε και άλλη επαγγελματική δραστηριότητα;

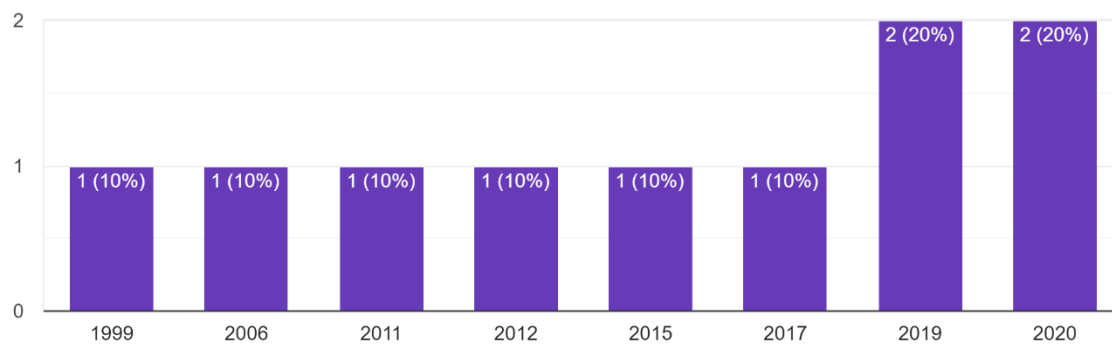
10 απαντήσεις

Β) Ως προς τον συνεταιρισμό

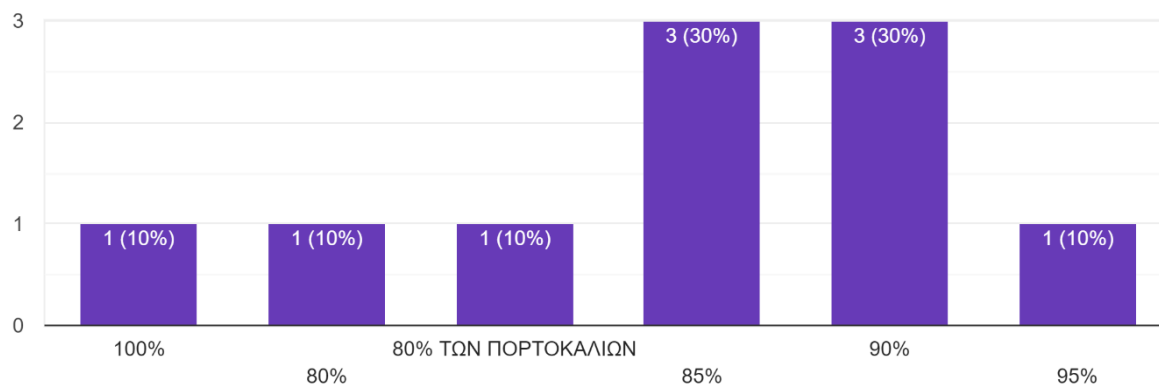
Από πότε είστε μέλος του συνεταιρισμού;

10 απαντήσεις

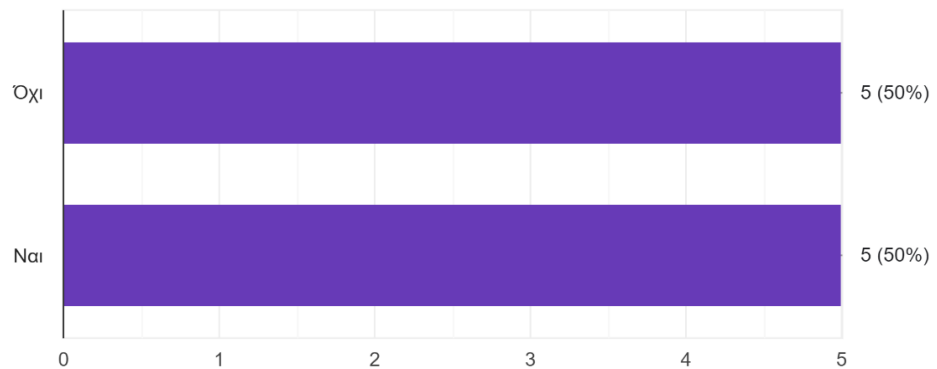
Τι ποσοστό της παραγωγής σας παραδίδεται στον συνεταιρισμό;

10 απαντήσεις

Έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο επιμόρφωσης ή πρόγραμμα κατάρτισης διοργανωμένο από τον συνεταιρισμό όσο είστε μέλος του;

10 απαντήσεις

Αν ναι, τι θέμα είχε και ποια η διάρκειά του;

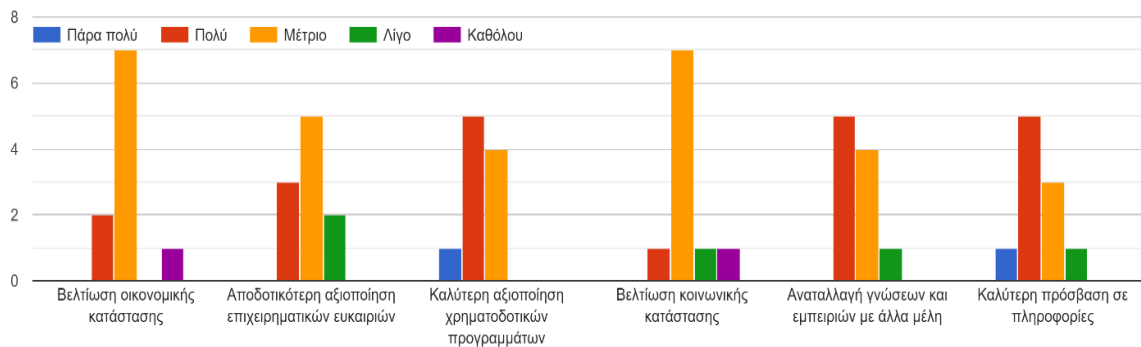
4 απαντήσεις

ΤΡΙΣΤΕΤΣΑ - ΠΡΟΛΗΨΗ

ΤΡΙΣΤΕΤΣΑ

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΥΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΛΟΓΙΑΣ

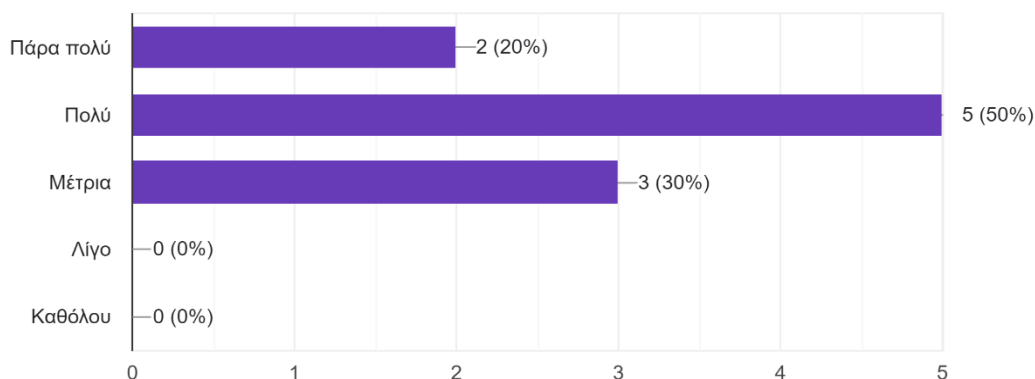
Αξιολογίστε τους παρακάτω λόγους ως προς το βαθμό που σας επηρέασαν για να γίνεται μέλος του συνεταιρισμού:

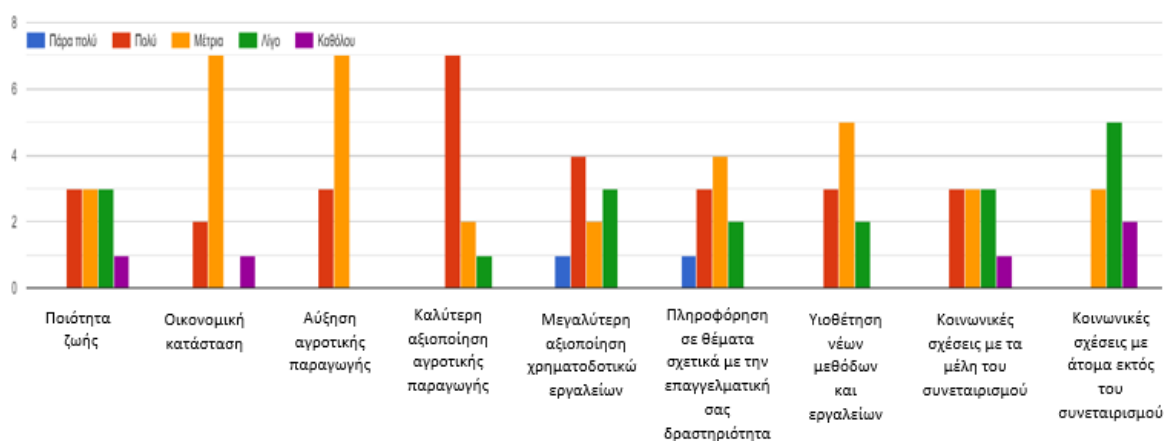

Πόσο ικανοποιημένη/ος είστε από τη λειτουργία του συνεταιρισμού:

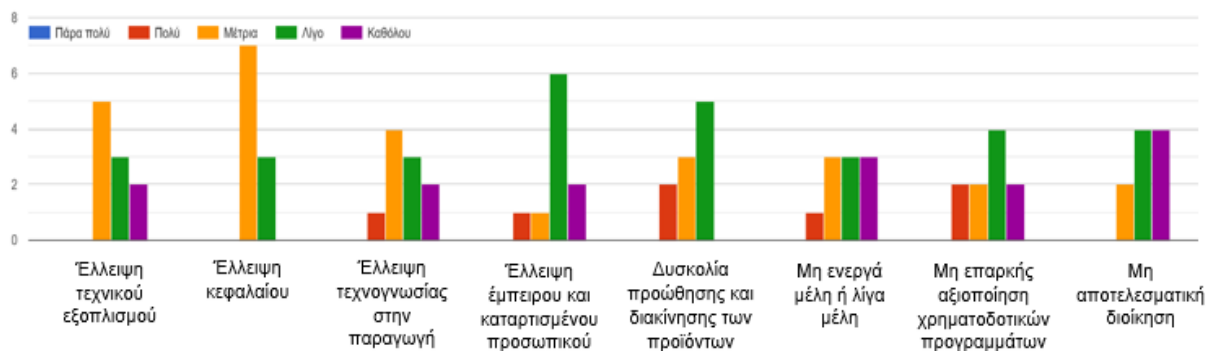
10 απαντήσεις

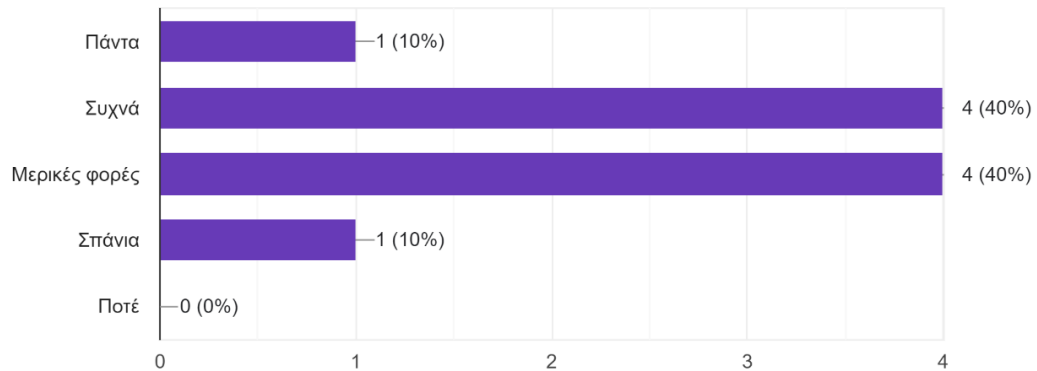
Αξιολογήστε σε τι βαθμό σας έχει βοηθήσει στους παρακάτω τομείς η συμμετοχή σας στον συνεταιρισμό:

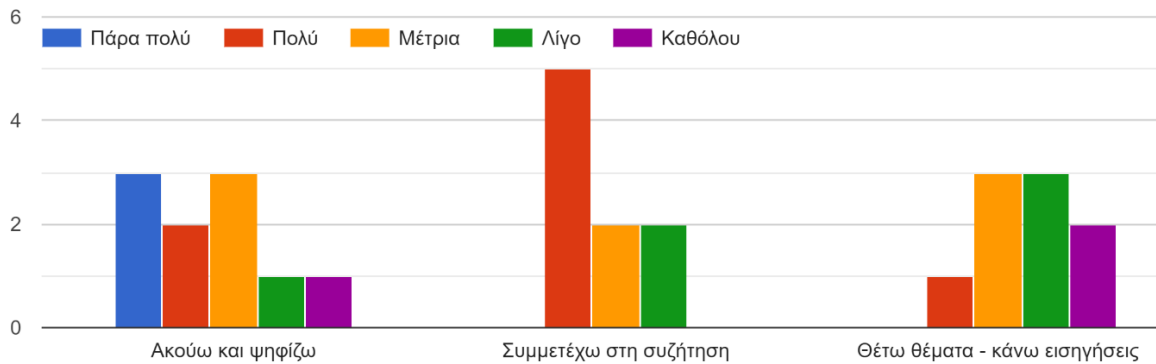
Αξιολογήστε σε τι βαθμό επηρεάζουν τα παρακάτω προβλήματα την λειτουργία του συνεταιρισμού που είστε μέλος:

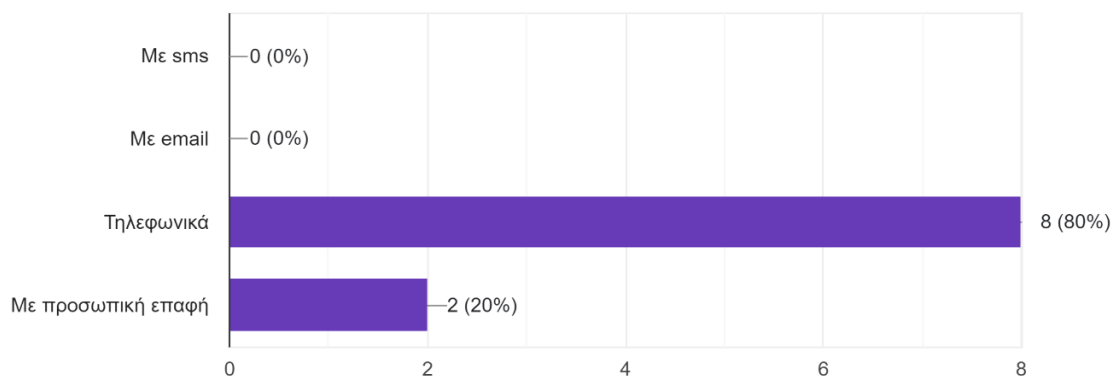
Πόσο συχνά συμμετέχετε στις Γενικές Συνελεύσεις του συνεταιρισμού;
10 απαντήσεις

Πώς συμμετέχετε στις Γενικές Συνελεύσεις του συνεταιρισμού;

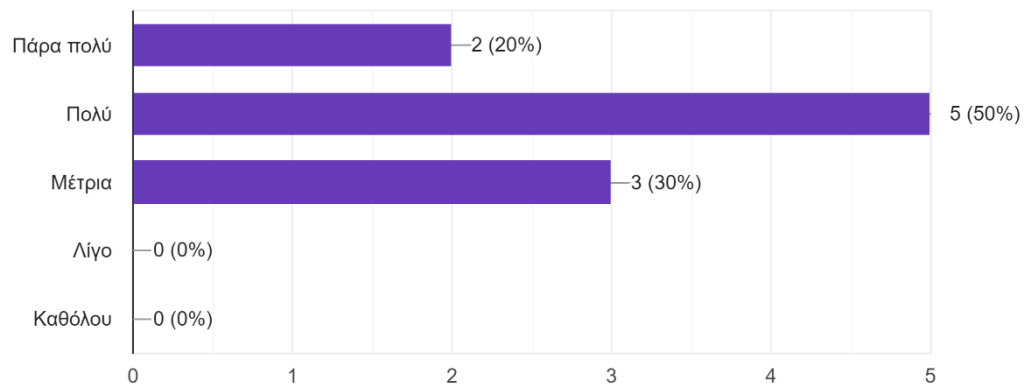

Πώς ενημερώνεστε για θέματα του συνεταιρισμού;
10 απαντήσεις

Κατά πόσο πιστεύετε ότι οι αποφάσεις που παίρνονται είναι αποτελεσματικές για την εξέλιξη του συνεταιρισμού;

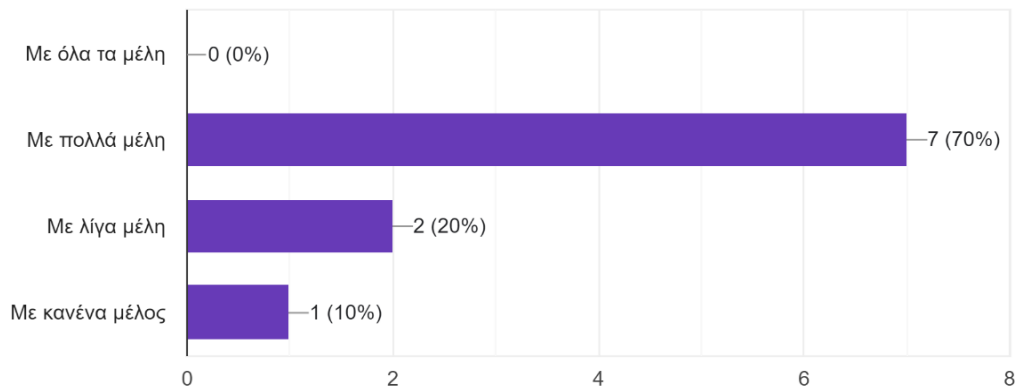
10 απαντήσεις

Γ) Κοινωνική διάσταση

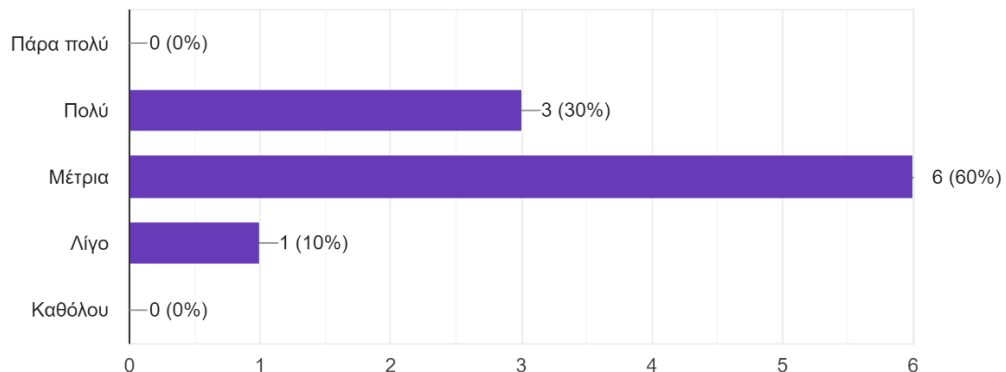
Έχετε αναπτύξει προσωπικές σχέσεις με τα υπόλοιπα μέλη του συνεταιρισμού;

10 απαντήσεις

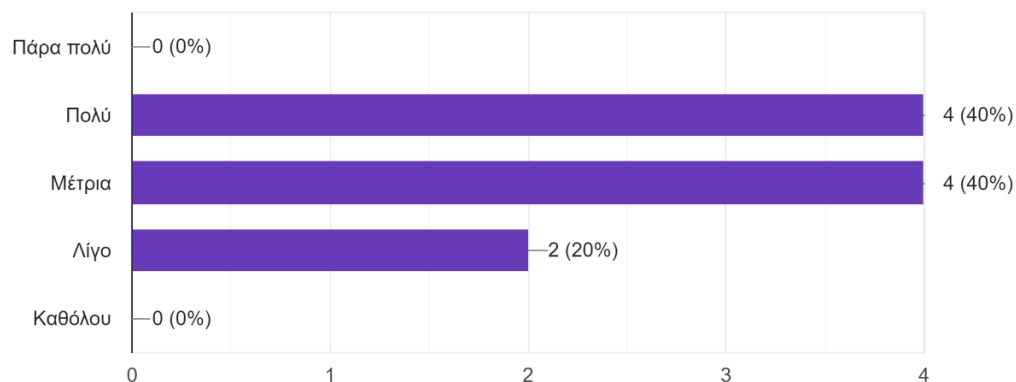
Σε τι βαθμό θεωρείται ότι είναι ανεπτυγμένο το αίσθημα της συλλογικότητας στα υπόλοιπα μέλη του συνεταιρισμού;

10 απαντήσεις

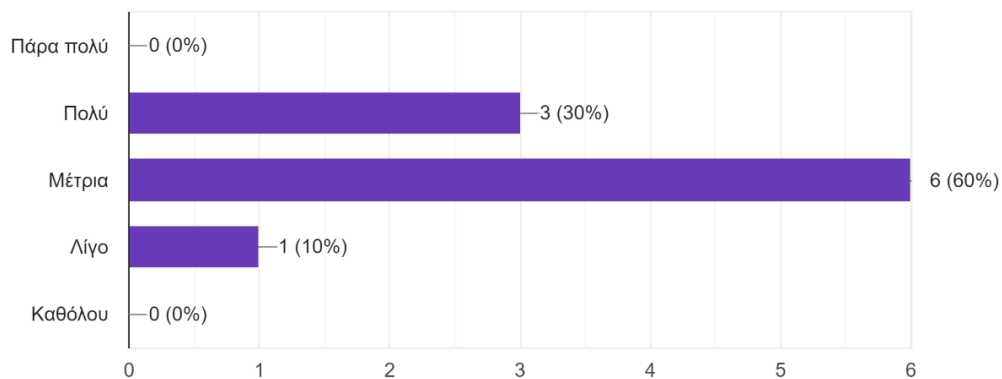
Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι η δραστηριότητα του συνεταιρισμού έχει βελτιώσει την ποιότητα ζωής της τοπικής κοινωνίας;

10 απαντήσεις

Υπάρχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον τα τελευταία χρόνια από τους νέους για ενασχόληση με τον αγροτικό τομέα;

10 απαντήσεις

Η λειτουργία του συνεταιρισμού συνέβαλε:

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΑΣΑ

Αναλύοντας τα αποτελέσματα των απαντήσεων των μελών της Ένωσης Αγροτών Συνεταίρων Αργολίδας, διαπιστώνουμε ότι το ηλικιακό εύρος του δείγματος κυμαίνεται από 30 έως 65 χρονών, με μια περισσότερη πύκνωση στις ηλικίες 30 με 43, η εκπροσώπηση των γυναικών είναι σημαντική και το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (70%) έχει ζήσει στην περιοχή του Δήμου Άργους-Μυκηνών, ενώ μόλις το 30% στον Δήμο Ναυπλίου. Η οικογενειακή κατάσταση των μελών είναι κατά βάση έγγαμη ή διαζευγμένη, το 40% είναι άγαμοι, ενώ το 60% δεν έχει παιδιά. Παρατηρείται επαρκής εκπαίδευση των ατόμων με το μισό πληθυσμό να έχει ολοκληρώσει τις τριτοβάθμιες σπουδές, το 20% να έχει τελειώσει κάποια ιδιωτική σχολή κατάρτισης και μόνο το 1% να μην έχει ολοκληρώσει τον δευτεροβάθμιο κύκλο εκπαίδευσης, ενώ το 30% δεν έχει γνώσεις Η/Υ ή κάποιας ξένων γλωσσών. Η βασικότερη καλλιέργεια είναι τα εσπεριδοειδή, με πορτοκάλια, μανταρίνια και βερίκοκα, παράλληλα 3/10 καλλιεργούν και ελιές, ενώ το 60% των ερωτηθέντων ασχολείται και με άλλες δραστηριότητες πέρα από την αγροτική παραγωγή. Το γεγονός αυτό φανερώνει τις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης των παραγωγών, οι οποίοι ειδικά στις νεότερες γενιές έχουν αναγκαστεί να απασχολούνται και σε άλλες δραστηριότητες για να ανταπεξέλθουν. Το ποσοστό της παραγωγής που παραδίδουν τα μέλη στον συνεταιρισμό κυμαίνεται από 80 – 100% και οι μισοί έχουν παρακολουθήσει επιμορφωτικό σεμινάριο που έχει διοργανώσει ο συνεταιρισμός με θέμα τον ιό τριστέσα, μία σοβαρή ασθένεια των εσπεριδοειδών, αλλά και την αντιμετώπιση του ιού της ευλογιάς.

Οι ερωτηθέντες έχουν γραφτεί στον συνεταιρισμό από το 1999 έως και το 2020, με το 40% να έχει κάνει εγγραφή την τελευταία 5ετία, με βασικότερα κίνητρα για να γίνουν μέλη να είναι η καλύτερη αξιοποίηση χρηματοδοτικών προγραμμάτων, η ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών με τα άλλα μέλη και η καλύτερη πρόσβαση σε πληροφορίες, η αποδοτικότερη αξιοποίηση επιχειρηματικών ευκαιριών ήταν επίσης σημαντικός παράγοντας, ενώ η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης επηρέασε λιγότερο και ακόμα λιγότερο η βελτίωση της κοινωνικής κατάστασης. Το μεγαλύτερο ποσοστό των μελών είναι ικανοποιημένοι από την λειτουργία του συνεταιρισμού, με το 20% να είναι πάρα πολύ ικανοποιημένοι. Οι βασικότεροι τομείς που δήλωσαν ότι τους έχει βοηθήσει η συμμετοχή τους στον συνεταιρισμό είναι η πληροφόρηση σε θέματα σχετικά με την επαγγελματική τους δραστηριότητα, σε συνδυασμό με την καλύτερη αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων και η συμβολή στην αύξηση της αγροτικής τους παραγωγής. Συνεχίζοντας με την κλίμακα αξιολόγησής των μελών, δήλωσαν ότι αξιοποιούν καλύτερα την αγροτική τους παραγωγή και έχουν υιοθετήσει νέες μεθόδους και εργαλεία, βοηθώντας στην οικονομική τους κατάσταση.

Οι τομείς που έχουν δει λιγότερη επίδραση είναι στην ποιότητα ζωής και τις κοινωνικές σχέσεις με τα υπόλοιπα μέλη του συνεταιρισμού και ακόμα λιγότερο με τα άτομα της τοπικής κοινωνίας που δεν είναι μέλη του συνεταιρισμού.

Όσον αφορά στην λειτουργία του συνεταιρισμού, ως βασικά προβλήματα που επηρεάζει τη λειτουργία του αναδείχθηκε η δυσκολία στην προώθηση και διακίνηση των προϊόντων, η έλλειψη κεφαλαίου και η μη επαρκής αξιοποίηση των χρηματοδοτικών προγραμμάτων. Μικρότερης επίδρασης, αλλά με σημασία θεωρούνται η έλλειψη τεχνογνωσίας στην παραγωγική διαδικασία και η έλλειψη έμπειρου και καταρτισμένου προσωπικού και μετά κατατάσσεται ο παράγοντας των μη ενεργών ή λίγων μελών του συνεταιρισμού. Λιγότερο αρνητική επίδραση στη λειτουργία του έχει η έλλειψη τεχνικού εξοπλισμού, ενώ τελευταίος παράγοντας που επηρεάζει είναι η μη αποτελεσματική διοίκηση. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων έχουν τακτική συμμετοχή στις γενικές συνελεύσεις του συνεταιρισμού, όπου κατά βάση ακούνε και ψηφίζουν, αρκετοί συμμετέχουν στη συζήτηση, ενώ λιγότεροι είναι αυτοί που θέτουν οι ίδιοι θέματα ή κάνουν εισηγήσεις, με το 10% να συμμετέχει σπάνια σε αυτές τις διαδικασίες. Ο βασικότερος τρόπος ενημέρωσης των μελών για θέματα του συνεταιρισμού είναι τηλεφωνικά και λιγότερο με προσωπική επαφή και οι αποφάσεις που παίρνονται θεωρούνται από τους μισούς πολύ αποτελεσματικές για την εξέλιξη του συνεταιρισμού, πάρα πολύ αποτελεσματικές από το 20% και μέτρια από το 30%.

Το 70% των μελών δήλωσαν ότι έχουν αναπτύξει προσωπικές σχέσεις με πολλά μέλη του συνεταιρισμού, ενώ μόλις το 10% δεν έχει αναπτύξει καθόλου σχέσεις και το 60% χαρακτήρισε μέτρια ανεπτυγμένο το αίσθημα της συλλογικότητας μέσα στον συνεταιρισμό, ενώ 3 στους 10 πολύ ανεπτυγμένο. Ως προς την βελτίωση της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας μέσω του συνεταιρισμού, αξιολογήθηκε από μέτρια έως πολύ και το 20% θεωρεί ότι βελτιώθηκε λίγο, ενώ το ενδιαφέρον των νέων για ενασχόληση με τον αγροτικό τομέα χαρακτηρίστηκε μέτριο από τα περισσότερα μέλη, πολύ από το 30% και λίγο από το 10%. Τέλος, οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι η λειτουργία του συνεταιρισμού συνέβαλε κυρίως στην καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοίκων και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στην τοπική κοινωνία, όπως και στη συγκράτηση των νέων στην περιοχή. Σε μικρότερο βαθμό δήλωσαν ότι τόνωσε την λειτουργία των υφιστάμενων επιχειρήσεων και αύξησε το προσωπικό τους εισόδημα, όπως και ότι συνέβαλε στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων στην περιοχή, ενώ δε θεωρούν ότι συνέβαλε ιδιαίτερα στην ισχυροποίηση των δεσμών μεταξύ των κατοίκων της τοπικής κοινωνίας.

Παρατηρούμε ότι η δράση των γυναικών, όσο και των νέων είναι δυναμική στον συνεταιρισμό. Επίσης, το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος που εξετάστηκε είναι καταρτισμένοι, ωστόσο πολλά από τα μέλη έχουν κι άλλη επαγγελματική δραστηριότητα εκτός της αγροτικής.

9. Ανάλυση της φυσικής και κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας της περιοχής μελέτης

Στο παρόν κεφάλαιο πρόκειται να γίνει ανάλυση των στοιχείων που έχουν καταγραφεί στο προηγούμενο κεφάλαιο, τα οποία συγκροτούν τη φυσική και κοινωνικοοικονομική πραγματικότητα της περιοχής μελέτης και βοηθούν στη διερεύνηση των μερών της ως «όλον». Η μέθοδος ανάλυσης που θα εφαρμοστεί είναι η ολιστική μεθοδολογία της Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης (Δ.Ρόκος, χ.χ.) μέσω της εύρεσης των προβλημάτων, των δυνατοτήτων, των προοπτικών και των περιορισμών που την συνδιαμορφώνουν. Στόχος της ανάλυσης είναι ο εντοπισμός και η επίλυση κρίσιμων ζητημάτων, παράλληλα με την ανάδειξη και αξιοποίηση σημαντικών δυνατοτήτων της υφιστάμενης κατάστασης, βάσει των οποίων θα γίνει η χάραξη της προτεινόμενης αναπτυξιακής πολιτικής για την περιοχή.

◆ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Προβλήματα - Περιορισμοί

Ξεκινώντας την ανάλυση της πολιτικής διάστασης, θα πρέπει να αναφερθεί ο περιορισμός που υπάρχει από τη συνένωση των δήμων, η οποία επήλθε με την μεταρρύθμιση Καλλικράτη και επέφερε τη συγχώνευση της διοικητικής οργάνωσης κοντινών περιοχών. Ωστόσο, από τη μεταρρύθμιση αυτή εμφανίστηκε οργανωτική δυσλειτουργία στις νέες συνενούμενες περιοχές, με βασική τη λειτουργία και χωροθέτηση των δημόσιων υπηρεσιών. Όσον αφορά στην περιοχή μελέτης, στον Δήμο Νεμέας με το πρόγραμμα Καλλικράτης δεν έγινε καμία μεταβολή στα διοικητικά του όρια, ωστόσο ζητήματα προέκυψαν στους Δήμους Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου. Ειδικότερα, στον Δήμο Άργους-Μυκηνών, ο οποίος αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους σε έκταση δήμους της Π.Ε. Αργολίδας, οι δημόσιες υπηρεσίες βρίσκονται διάσπαρτες και εκτός του κέντρου της πόλης, με την πρόσβαση χωρίς αυτοκίνητο ή κάποιο άλλο μέσο να είναι δύσκολη. Το γεγονός αυτό μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την μείωση της συμφόρησης στο κέντρο, ωστόσο χωρίς συμπληρωματικό μέτρο μέριμνας για την πρόσβαση των κατοίκων αφενός δυσκολεύει ή ακόμα και αποκλείει την προσέλευση σε δημόσιες υπηρεσίες όσων δεν διαθέτουν Ι.Χ., είτε μένουν στο κέντρο, είτε μένουν στις γύρω περιοχές και αφετέρου εντείνει την περιβαλλοντική ρύπανση από τη διαρκή χρήση ιδιωτικού μεταφορικού μέσου. Παράλληλα, στον Δήμο Ναυπλίου οι κεντρικές και επιτελικές υπηρεσίες συγκεντρώνονται στο κέντρο του δήμου επιφέροντας, με την έλλειψη βοηθητικών δράσεων, αντίστοιχα θέματα περιβαλλοντικών επιπτώσεων και αποκλεισμού για τους κατοίκους των αποκεντρωμένων τοπικών κοινοτήτων, ενώ μπορεί να παρατηρούνται περιπτώσεις συμφόρησης στο πολιτιστικό

κέντρο του Ναυπλίου. Παράλληλα υπάρχουν περιορισμοί που προκύπτουν από τα μορφολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής μελέτης και θέτουν τα όρια της εκάστοτε περιοχής και τα πλαίσια μέσα στα οποία θα πρέπει να προσαρμόσει την οργάνωσή της, τα οποία ωστόσο οδηγούν στην αποφυγή μίας οριζόντιας και ομογενοποιημένης ταυτότητας, αλλά διαμορφώνει τελικά μία ευρύτερη, πολύπλευρη όψη, αποτελούμενη από διαφοροποιημένες και αυτόνομες περιοχές, με την καθεμία να διαδραματίζει το δικό της ρόλο στο ευρύτερο σύνολο στο οποίο εντάσσεται.

Συνεχίζοντας με τα προβλήματα που εντοπίστηκαν κατά την διαδικασία καταγραφής των δεδομένων της πολιτικής διάστασης, πρέπει να σημειωθεί η απουσία νέων επιχειρησιακών σχεδίων για τους δήμους, με τα τελευταία να αφορούν στην περίοδο 2015-2019, ενώ η τελευταία περίοδος για τον Δήμο Ναυπλίου ήταν 2011-2014. Επίσης, παρόλο που έχει πραγματοποιηθεί η εκπόνηση του νέου Τοπικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δήμου Νεμέας και Έργων Υποδομής, δεν έχει ολοκληρωθεί η έγκριση του νέου Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου και η δημοσιοποίηση του αντίστοιχου ΦΕΚ, κάτι το οποίο δημιουργεί κωλύματα στον τοπικό χωρικό σχεδιασμό.

Ένα σημαντικό πολιτικό πρόβλημα που εντοπίστηκε στην περιοχή μελέτης είναι το σταθερό ποσοστό προτιμήσεων των κατοίκων για πολιτικά κόμματα εκτός του δημοκρατικού φάσματος που εντοπίζεται σε όλες τις εθνικές εκλογικές διαδικασίες, οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί από το 2012 έως το 2023, με μεγαλύτερη ένταση του φαινομένου να παρατηρείται στον Δήμο Νεμέας. Επίσης, πολύ κρίσιμη είναι η παρουσία των μονάδων Σεβέζο στην Π. Ε. Κορινθίας και ειδικότερα στην περιοχή Αγίων Θεοδώρων, με τις επιπτώσεις από κάποιο ατύχημα να είναι καταστροφικές και μεγάλης κλίμακας, επηρεάζοντας δραματικά τον υδροφόρο ορίζοντα και τις γειτονικές περιοχές μεγάλης ακτίνας. Δεδομένου λοιπόν του κινδύνου που υπάρχει από τη λειτουργία τέτοιων βιομηχανικών μονάδων, είναι απαραίτητη η συντονισμένη και οργανωμένη προετοιμασία και ετοιμότητα αντιμετώπισης κρίσιμων καταστάσεων. Εκτός από την πραγματοποίηση κάποιων δράσεων ενημέρωσης του κοινού την περίοδο ανάπτυξης του έργου, κατά την αξιολόγηση της εγκατάστασης των μονάδων Σεβέζο στους Αγίους Θεοδώρους διαπιστώθηκαν ελλείψεις σε κατάλληλη οργανωτική δομή σε περίπτωση ατυχήματος, σε οργανωμένο χώρο ώστε να λειτουργήσει επιχειρησιακό κέντρο, αλλά και σε κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό του τοπικού γραφείου Πολιτικής Προστασίας. Επιτακτική ανάγκη, συμπληρωματικά με την αποκατάσταση των παραπάνω, αποτελεί και η κατάρτιση νέου ειδικού Σ.Α.Τ.Α.Μ.Ε., μία δύσκολη διαδικασία για την οποία υπεύθυνη είναι η Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας της οικείας Περιφέρειας (Σταυρουλάκης, 2017, σελ. 48-56).

Τέλος, είναι σημαντικό να αναφερθεί το ασταθές νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με τους συνεταιρισμούς, το οποίο με τη συνεχή έκδοση νέων νόμων, αλλάζει σε σύντομα χρονικά

διαστήματα, δημιουργώντας ασάφειες, νομοθετική σύγχυση και τελικά δεν είναι υποστηρικτό προς τους συνεταιριστικούς οργανισμούς.

Δυνατότητες - Προοπτικές

Πάγια πολιτικά δεδομένα που θα πρέπει να συνυπολογίζονται στις αποφάσεις που λαμβάνονται αποτελούν οι στρατηγικές κατευθύνσεις σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Αναλυτικότερα, πολύ κρίσιμα σημεία των κατευθύνσεων της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023 – 2027, ως το βασικό κείμενο πολιτικής για την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα και των αγροτικών περιοχών που προσαρμόζει τις ευρωπαϊκές οδηγίες στις εθνικές ανάγκες, αποτελούν η έμφαση στην ενίσχυση των νέων αγροτών και τη στήριξη των συλλογικών σχημάτων, ενώ ιδιαίτερη σημασία για την ελληνική γεωργία αποτελεί η αντιμετώπιση του κατακερματισμένου και διάσπαρτου κλήρου. Επίσης, πολύ σημαντικό εργαλείο αρωγής για την περιοχή μελέτης αποτελούν οι κατηγορίες που έχουν επιλεγεί ως τομεακά προγράμματα της ΚΑΠ 2023-2027 και αφορούν στον τομέα των οπωροκηπευτικών, στον τομέα του ελαιόλαδου και των επιτραπέζιων ελιών, του αμπελοοινικού και του μελισσοκομικού τομέα. Παράλληλα, ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στον εκσυγχρονισμό και την ενίσχυση του αγροτικού τομέα έχει η υλοποίηση της δωρεάν παροχής γεωργικών συμβουλών στους αγρότες, στα πλαίσια του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, θα επιτευχθεί κατάρτιση των αγροτών και μάλιστα με πρακτικό τρόπο, υιοθέτηση νέων, βέλτιστων και καινοτόμων πρακτικών, προστασία του περιβάλλοντος και μείωση των πιέσεων από την αγροτική δραστηριότητα, παράλληλα με την βελτίωση της απόδοσης των εκμεταλλεύσεων και την εξασφάλιση αναβαθμισμένων αγροτικών προϊόντων και υπηρεσιών. Όλα αυτά μπορούν να αναδιαρθρώσουν την τοπική αγροτική παραγωγή, να οδηγήσουν στην ουσιαστική ανασυγκρότηση του πρωτογενούς τομέα και την ποιοτική διαφοροποίηση του τρόπου αγροτικής παραγωγής στην περιοχή, συντελώντας στην οικοδόμηση ενός εξελιγμένου τοπικού αγροδιατροφικού τομέα. Επίσης, υπάρχουν οι στρατηγικοί στόχοι του νέου Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου 2021-2027, οι οποίοι έχουν σχεδιαστεί βάσει των ιδιαιτεροτήτων και αναγκών της Περιφέρειας. Παράλληλα, σε τοπικό επίπεδο έχουμε τα νέα εγκεκριμένα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια για τους Δήμους Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου, ενώ δεδομένου του ολοκληρωμένου Τοπικού Πολεοδομικού Σχέδιου Δήμου Νεμέας και Έργων Υποδομής αναμένεται ότι θα εγκριθεί άμεσα και το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του Δήμο Νεμέας. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, θα υπάρξει ένα ολοκληρωμένο αναπτυξιακό πλάνο της περιοχής με ταυτόχρονα αναβαθμισμένο παραγωγικό και χωρικό χαρακτήρα στα πλαίσια της ορθολογικής οργάνωση και ανάπτυξης της περιοχής.

Συνεχίζοντας με τις δυνατότητες της περιοχής μελέτης πολύ σημαντική αποτελεί η κοντινή της απόσταση από την πρωτεύουσα της χώρας, συνεπώς και από τις βασικές εξόδους και εισόδους σε αυτήν, όπως είναι το Αεροδρόμιο Ελευθέριος Βενιζέλος και το Λιμάνι του Πειραιά. Αξιοποιώντας επαρκώς και προς την κατάλληλη κατεύθυνση το δεδομένο αυτό, μπορούν να δημιουργηθούν πολλαπλά οφέλη για την περιοχή και για το τοπικό τουριστικό, αλλά και γεωργικό προϊόν. Παράλληλα, στα πλαίσια του ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αιεφόρου ανάπτυξης για τη βιομηχανία, εξασφαλίζεται η διάχυση των ωφελειών από την εγγύτητα της Αργολίδας στην Μ.Π.Α. προς το ΒΔ τμήμα της, με αποκέντρωση των μη μητροπολιτικών δραστηριοτήτων, αλλά και η μη εξάπλωση της μεταποιητικής δραστηριότητας στις τουριστικές και πολιτιστικές περιοχές της ανατολικής και νοτιοανατολικής Αργολίδας, προστατεύοντας την πολιτιστική ταυτότητα της περιοχής και μην αλλοιώνοντας την τουριστική της φυσιογνωμία, δίνοντας έτσι κίνητρα για ενίσχυση του τουρισμού και προσθήκη εναλλακτικών μορφών στο τοπικό τουριστικό προϊόν. Ωστόσο, χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι σε όλη την έκταση της Περιφέρειας η μεταποίηση και τυποποίηση αγροτικών προϊόντων είναι αισθητή. Στα πλαίσια αυτά και με την υλοποίηση δράσεων καθετοποίησης της αγροτικής παραγωγής, με τρόπο που να συνάδει με την πολυδιάστατη ταυτότητα της περιοχής μελέτης, θα επιτευχθεί δυναμική διασύνδεση των τριών παραγωγικών τομέων της τοπικής οικονομίας. Αυτό σημαίνει καλύτερη αξιοποίηση της αγροτικής περιοχής, ενίσχυση της τοπικής οικοτεχνίας και ενδυνάμωση της τουριστικής ταυτότητας του τόπου. Επιπροσθέτως, σημαντικός παράγοντας που όχι μόνο θα ενισχύσει τα παραπάνω, αλλά θα διαφυλάξει και θα προστατεύσει το φυσικό περιβάλλον, αποτελεί η λήψη κατάλληλων μέτρων προστασίας των υδροφόρων στα παραλιακά τμήματα των Περιφερειακών Ενοτήτων Κορινθίας και Αργολίδας, με ιδιαίτερη βαρύτητα στην κατάρτιση νέου ειδικού Σ.Α.Τ.Α.Μ.Ε. από την Π. Ε. Κορινθίας, την επαρκή εκπαιδευτική κατάρτιση του προσωπικού του τοπικού γραφείου Πολιτικής Προστασίας και φυσικά την αποκατάσταση της επάρκειας των απαραίτητων υποδομών για τις βιομηχανικές μονάδες Σεβέζο.

Σημαντικό επίσης δεδομένο, αποτελεί η ολοκλήρωση των έργων βελτίωσης δικτύων και υποδομών στην περιοχή μελέτης που βρίσκονται σε εξέλιξη. Αυτά αφορούν σε οδικά δίκτυα και αγροτικές οδούς που θα εξασφαλίσουν καλύτερη και ασφαλέστερη προσβασιμότητα και διασύνδεση, αλλά και δικτύων αποχέτευσης, δικτύων ύδρευσης και αρδευτικών έργων που θα αναβαθμίσουν ιδιαίτερα τις προσφερόμενες δημόσιες υπηρεσίες στους κατοίκους. Παράλληλα, πρόκειται να ολοκληρωθούν έργα ανάπλασης του αστικού κέντρου της Νεμέας, βελτίωσης κοινόχρηστων χώρων του Δήμου Άργους-Μυκηνών και αστικής αναζωογόνησης του Δήμου Ναυπλίου που θα βελτιώσουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων, αλλά και δράσεις αξιοποίησης του πολιτιστικού πλούτου της περιοχής και ενεργειακής αναβάθμισης κτιρίων δημόσιων δομών.

Στη συνέχεια, θα πρέπει να αναφερθεί ότι παρά τις δυσχέρειες σχετικά με τις δημόσιες υπηρεσίες που αναλύθηκαν πιο πάνω, υπάρχουν υπηρεσίες εξυπηρέτησης στις επιμέρους κοινότητες με αποκεντρωμένα Γραφεία Διοικητικών θεμάτων και Εξυπηρέτησης του Πολίτη στον Δήμο Άργους-Μυκηνών και Γραφεία ΚΕΠ και Γραφεία Διοικητικών και Οικονομιών θεμάτων στον Δήμο Ναυπλίου. Τέλος, πολύ σημαντικό χαρακτηριστικό των υπό εξέταση δήμων αποτελεί η συμμετοχή τους στο σύμφωνο των δημάρχων, ένα πολύ δυναμικό παγκόσμιο κίνημα δήμων και περιφερειών που αφορά στο κλίμα και την ενέργεια. Έτσι, οι τρεις δήμοι λαμβάνουν τεχνική στήριξη και οικονομική καθοδήγηση, ώστε να θέτουν ουσιαστικούς στόχους και να τους επιτυγχάνουν. Ταυτόχρονα, το Άργος αφενός αποτελεί σημαντικό αστικό κέντρο και αφετέρου είναι επικεφαλής πόλη του ευρωπαϊκού δικτύου των αρχαιότερων πόλεων της Ευρώπης, διαδραματίζοντας σημαντικό πολιτικό ρόλο, ενώ την ίδια στιγμή έχει δημιουργήσει στενές σχέσεις και ισχυρούς δεσμούς με άλλους 6 δήμους του εξωτερικού, με τους οποίους είναι αδελφοποιημένος.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Δυσκολία πρόσβασης στις δημόσιες, κεντρικές και επιτελικές υπηρεσίες στους Δήμους Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου • Απουσία νέων επιχειρησιακών σχεδίων των δήμων • Μη ολοκληρωμένο εγκεκριμένο νέο τοπικό πολεοδομικό σχέδιο για Νεμέα • Σταθερό ποσοστό πολιτικών προτιμήσεων των κατοίκων εκτός του δημοκρατικού φάσματος • Παρουσία μονάδων Σεβέζο στην Κορινθία, χωρίς κατάλληλη οργάνωση • Μη σταθερό νομοθετικό πλαίσιο για συνεταιρισμούς 	<ul style="list-style-type: none"> • Συγχώνευση διοικητικής οργάνωσης περιοχών με το Πρόγραμμα Καλλικράτης • Μορφολογικά χαρακτηριστικά περιοχής 	<ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση των νέων αγροτών • Στήριξη των συλλογικών σχημάτων • Αντιμετώπιση του κατακερματισμένου και διάσπαρτου κλήρου • Τομεακά προγράμματα ΣΣ ΚΑΠ 2023-2027 • Σύστημα Παροχής Συμβουλών σε Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις • Στρατηγικοί Στόχοι Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου 2021-2027 • Εγκεκριμένα νέα Γ.Π.Σ των Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου • Κοντινή απόσταση από την πρωτεύουσα και μέτρα επαρκούς αξιοποίησής της • Διάχυση ωφελειών από την εγγύτητα στην Μ.Π.Α. στην ΒΔ Αργολίδα με αποκέντρωση μη μητροπολιτικών δραστηριοτήτων • Μη εξάπλωση της μεταποιητικής δραστηριότητας στις τουριστικές και πολιτιστικές περιοχές της ανατολικής και νοτιοανατολικής Αργολίδας • Διάχυτη δραστηριότητα μεταποίησης-τυποποίησης αγροτικών προϊόντων στην Περιφέρεια • Δράσεις καθετοποίησης της αγροτικής παραγωγής • Μέτρα προστασίας των υδροφόρων στα παραλιακά τμήματα των Π.Ε – ειδικά μέτρα αντιμετώπισης περιβαλλοντικών επιπτώσεων βιομηχανίας στην Κορινθία • Διαχείριση της ρύπανσης των μονάδων βιομηχανίας και ενέργειας • Ολοκλήρωση έργων βελτίωσης δικτύων και υποδομών στην περιοχή μελέτης • Έργα ανάπλαση αστικού κέντρου της Νεμέας και βελτίωση κοινόχρηστων χώρων Δ.Άργους-Μυκηνών και αστική αναζωογόνησης Ναυπλίου • Ύπαρξη αποκεντρωμένων δομών εξυπηρέτησης στις επιμέρους κοινότητες των δήμων • Συμμετοχή των 3 δήμων στο σύμφωνο των δημάρχων • Το Άργος σημαντικό αστικό κέντρο • Το Άργος επικεφαλής πόλη του ευρωπαϊκού δικτύου των αρχαιότερων πόλεων της Ευρώπης • Ο Δ.Άργους-Μυκηνών είναι αδελφοποιημένος με πόλεις του εξωτερικού 	<ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμογή νέων τεχνολογιών και καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία • Διασύνδεση 3 παραγωγικών τομέων της οικονομίας • Βελτίωση ποιότητας ζωής των κατοίκων • Ορθολογικής οργάνωση και ανάπτυξης της περιοχής • Πολυδιάστατη ταυτότητα της περιοχής μελέτης • Στήριξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού • Στήριξη της οικοτεχνίας τοπικών παραδοσιακών προϊόντων του αγροτικού τομέα • Προστασία και διαφύλαξη του περιβάλλοντος και του φυσικού τοπίου • Προστασία και διαφύλαξη τουριστικών και πολιτιστικών περιοχών της ανατολικής και νοτιοανατολικής Αργολίδας • Ολοκλήρωση έργων δικτύων και υποδομών • Ολοκλήρωση έργων αποκατάστασης + ανάδειξης πολιτιστικών μνημείων • Αναδιάρθρωση και εκσυγχρονισμός αγροδιατροφικού τομέα • Αξιοποίηση παλιών καπναποθηκών Ναυπλίου και μετατροπή τους σε εκπαιδευτήρια του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου • Καλύτερη διασύνδεση παραγωγικών τομέων • Τόνωση και προώθηση της τοπικής παραγωγής • Ετοιμότητα, πρόληψη και προστασία περιοχής μελέτης από βιομηχανικά ατυχήματα επικίνδυνων μονάδων • Τεχνική υποστήριξη και οικονομική καθοδήγηση δήμων • Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δομών υγείας

◆ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Προβλήματα - Περιορισμοί

Σημαντικό κοινωνικό πρόβλημα που εντοπίστηκε στους Δήμους Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου είναι η μείωση του πληθυσμού, παράλληλα με την ευρύτερη μείωση του πληθυσμού της Π.Ε. Αργολίδας μεταξύ των απογραφών 2001, 2011 και 2021. Ειδικότερα, στον Δήμο Ναυπλίου η μείωση που σημειώθηκε το 2021 είναι μεγάλη, της τάξης του -7,14% και πολύ μεγαλύτερη από την αντίστοιχη της Π.Ε. Αργολίδας που ήταν -3,2%, ενώ για τον Δήμο Άργους-Μυκηνών είναι μόλις -0,35%. Αντίθετα, η Π.Ε. Κορινθίας το 2011 είχε μικρή αύξηση πληθυσμού κατά +0,38%, ενώ το 2021 και εδώ υπήρξε μείωση πληθυσμού κατά -6%. Ιδιαίτερο δεδομένο που παρατηρείται από τα παραπάνω στοιχεία και σε αντιπαραβολή με την αύξηση πληθυσμού +4,12% που σημειώθηκε στον Δήμο Νεμέας το 2022, είναι ότι ο κατά τα άλλα περιοριστικός παράγοντας της ορεινότητας της περιοχής της Νεμέας δεν λειτούργησε ως ανασταλτικός παράγοντας για την προσέλκυση νέων ατόμων, σε αντίθεση με τις πεδινές και παραθαλάσσιες περιοχές του Άργους και του Ναυπλίου. Το δεδομένο αυτό χρήζει περαιτέρω διερεύνησης, ωστόσο μία υπόθεση που μπορεί να γίνει, συνυπολογίζοντας ότι πρόκειται για αγροτική περιοχή και ότι η εγκατάσταση αλλοδαπών είναι εντονότερη στην Π.Ε. Κορινθίας σε σχέση με την Π.Ε. Αργολίδας και μάλιστα με βασικότερο λόγο εγκατάστασης την εργασία, είναι ότι η περιοχή της Νεμέας αποτέλεσε σημείο προσέλκυσης για την απασχόληση εργατών γης.

Παράλληλα και στις δύο Περιφερειακές Ενότητες, παρατηρείται γήρανση του πληθυσμού και μάλιστα για την Αργολίδα σε μεγαλύτερη ένταση σχετικά με τη γήρανση του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Πιο συγκεκριμένα, ο αδρός δείκτης γήρανσης για την Κορινθία και την Αργολίδα είναι 14,80% και 16,36% αντίστοιχα, ενώ για την χώρα είναι 14,80%. Βλέπουμε ότι ο γεροντικός πληθυσμός υπάρχει σε μεγάλο ποσοστό, δεδομένο που συνδέεται με ένα γενικότερο φαινόμενο υπογεννητικότητας που συμβαίνει στη χώρα. Συνεπώς, στην Π.Ε. Αργολίδας και ειδικότερα στους Δ. Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου και με δεδομένο το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας που εμφανίζουν έναντι του Δήμου Νεμέας, μεγάλο μερίδιο της οποίας αφορά στην ανεργία των νέων, φαίνεται να υπάρχει μετακίνηση του νεότερου πληθυσμού προς άλλα μέρη, υποδεικνύοντας την απουσία κινήτρων για τη συγκράτησή τους, γεγονός που εντείνει την πιθανότητα μαρασμού και ερήμωσης του τόπου.

Όσον αφορά στο μορφωτικό επίπεδο των κατοίκων της περιοχής που μελετάμε παρατηρείται αρκετά χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού στον Δήμο Νεμέας, όπου εντοπίζονται οι περισσότεροι απόφοιτοι δημοτικού και οι λιγότεροι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά και στον Δήμο Άργους-Μυκηνών, όπου οι απόφοιτοι δημοτικού είναι επίσης πολλοί, όμως

σημειώνονται μεγαλύτερα ποσοστά απόφοιτων λυκείου και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην περιοχή της Νεμέας δεν υπάρχει δομή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Για τον διαχωρισμό του πληθυσμού βάσει φύλου και στους τρεις υπό εξέταση δήμους φαίνεται ότι υπάρχει ισοκατανομή, ωστόσο στον πληθυσμό χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, το μεγαλύτερο ποσοστό αποτελούν οι γυναίκες, κάτι που παρατηρείται και στο ποσοστό του οικονομικά μη ενεργού πληθυσμού. Αυτό ενδεχομένως φανερώνει τον περιορισμό των ευκαιριών που έχουν οι γυναίκες, αλλά και την απομόνωσή τους από τις τοπικές παραγωγικές διαδικασίες και τη μη αξιοποίησή τους ως εργατικό δυναμικό.

Επίσης, το κοινωνικό πρόβλημα της περιοχής μεγεθύνεται από τις δυσλειτουργίες που υπάρχουν στον τομέα της υγείας, έναν κρίσιμο παράγοντα μετακίνησης πληθυσμού από ένα μέρος. Συγκεκριμένα, το Κέντρο Υγείας του Δήμου Νεμέας έχει σημαντικές ελλείψεις σε ιατρικό προσωπικό και ασθενοφόρα με συνέπεια να υπολειτουργεί και να μη μπορεί να καλύψει τις ανάγκες των κατοίκων. Στη Νοσηλευτική Μονάδα Άργους συχνά είναι τα προβλήματα από την έλλειψη ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού, όπως έλλειψη ακτινολόγων, έλλειψη προσωπικού στην παιδιατρική μονάδα, γεγονός που ωθεί πολλές οικογένειες να μετακινούνται στην Αθήνα για την νοσηλεία των παιδιών τους, ελλείψεις σε παιδίατρος, παθολόγους, ουρολόγο, ορθοπεδικό, γυναικολόγο, ενώ και η νεφρολογική κλινική υπολειτουργεί εξαιτίας παρόμοιων προβλημάτων. Τέτοιου είδους φαινόμενα παρατηρούνται και στον Δήμο Ναυπλίου όπου στο Κέντρο Ψυχικής Υγείας, οι περιορισμένες δαπάνες των τελευταίων ετών για την απόκτηση του βασικού εξοπλισμού και συντήρηση του υφιστάμενου, έχουν σαν αποτέλεσμα συχνά να μην είναι λειτουργικό. Παράλληλα, ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζεται από την συνένωση των δήμων με το πρόγραμμα Καλλικράτης είναι η συγκέντρωση των δομών υγείας και πρόνοιας στα κέντρα των Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου, αλλά και ο συγκεντρωτισμός των εκπαιδευτικών δομών στα κέντρα κυρίως των τριών δήμων, δημιουργώντας σημαντικά ζητήματα προσβασιμότητας και συμπερίληψης. Τα ίδια θέματα θέτονται και από την έλλειψη κατάλληλων προνοιακών υπηρεσιών και υποδομών για ευπαθείς ομάδες και απόρους, οι οποίες φαίνεται ότι είναι υποβαθμισμένες στον Δήμο Ναυπλίου. Τέλος, ακόμη ένα πρόβλημα που εντοπίστηκε κατά τη διαδικασία της καταγραφής είναι η ελάχιστη παρουσία πρωτοβουλιών Κοινωνικής Αλληλέγγυας και Συνεργατικής Οικονομίας και ο περιορισμένος αριθμός κρατικών προνοιακών δομών στον Δήμο Νεμέας, κάτι που εκτός από την έλλειψη κρατικής μέριμνας υποδεικνύει αδύναμους κοινωνικούς δεσμούς μεταξύ των κατοίκων και χαμηλή κοινωνική αλληλεγγύη από μεριάς τοπικής κοινωνίας. Η έλλειψη αυτή δε μπορεί να μην συσχετιστεί με τις πολιτικές πεποιθήσεις των κατοίκων του Δήμου Νεμέας και την εμφάνιση υψηλών ποσοστών της

ακροδεξιάς, δεδομένο που υποδεικνύει μειωμένο αίσθημα ενότητας με την κοινότητα, αλλά και χαμηλή κοινωνική αλληλεγγύη.

Δυνατότητες - Προοπτικές

Σημαντικό κοινωνικό δεδομένο για την περιοχή μελέτης αποτελεί η ισοκατανομή του πληθυσμού βάσει φύλου, προδιαθέτοντας τις προϋποθέσεις για ουσιαστική κοινωνική ανάπτυξη. Θέτοντας στη βάση της ανάπτυξης θέματα ισότητας φύλου, είναι σημαντική η δυναμική ενσωμάτωση των γυναικών στο κοινωνικό σύνολο και η απροσπέλαστη πρόσβασή τους στις κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες. Παράλληλα, ενθαρρυντικό στοιχείο αποτελεί η σημαντική αύξηση του πληθυσμού στον Δήμο Νεμέας το 2021 κατά +4,12% τη στιγμή που στην ευρύτερη περιοχή πραγματοποιείται μετακίνηση του πληθυσμού.

Στους Δήμους Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου, εντοπίζονται αρκετές δομές πρόνοιας, αλλά και συλλογικότητα με προνοιακό χαρακτήρα, οι οποίες μέσα από την αναβάθμιση και οικονομική τους ενίσχυση μπορούν να αξιοποιηθούν περαιτέρω και να απευθυνθούν σε περισσότερους, συνδυαστικά με την αποκέντρωσή τους από τα αστικά κέντρα και την μέριμνα για διευκόλυνση της πρόσβασης των κατοίκων σε αυτές. Επίσης, στους δύο δήμους υπάρχουν δυναμικές πρωτοβουλίες Κοινωνικής Αλληλεγγυας και Συνεργατικής Οικονομίας, φανερώνοντας έντονη συνεργατική κουλτούρα στον τοπικό πληθυσμό. Παράλληλα, σημαντική κοινωνική κατεύθυνση αποτελεί η ενίσχυση των δημόσιων παρεχόμενων υπηρεσιών πρόνοιας στον Δήμο Νεμέας και η ανάπτυξη διαλόγου με τους άλλους δύο δήμους της περιοχής μελέτης, με στόχο τη δημιουργία κοινωνικών ερεθισμάτων για καλλιέργεια και τόνωση της συλλογικής δράσης και της αλληλεγγυας παιδείας. Έτσι, θα εξασφαλιστεί σημαντική στήριξη των ευπαθών ομάδων και η τοπική κοινωνία θα κατευθύνεται προς την εξάλειψη των κοινωνικών και ταξικών ανισοτήτων, αλλά και τη διεκδίκηση της κοινωνικής συνοχής. Κρίσιμη συντεταγμένη επίσης της κοινωνικής πολιτικής αποτελεί ο τομέας της υγείας, οπότε είναι σημαντικό να υπάρξουν δυναμικές κρατικές πρωτοβουλίες για τη λήψη αποτελεσματικών μέτρων εξάλειψης των προβλημάτων που έχουν αναλυθεί για τις δομές υγείας των τριών δήμων. Ζωτικής σημασίας πολιτική κατεύθυνση αποτελεί η αύξηση της χρηματοδότησης στον τομέα της υγείας, με πρωταρχικό μέλημα την ενίσχυση και επαρκή κάλυψη του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού σε όλες τις μονάδες υγείας, αλλά και τον εφοδιασμό του Κέντρου Υγείας του Δήμου Νεμέας με ικανοποιητικό αριθμό ασθενοφόρων. αλλά και την ενίσχυση του εξοπλισμού του Κέντρου Ψυχικής Υγείας Ναυπλίου με εξολοκλήρου σύγχρονα μέσα. Μέσα από τις παραπάνω δράσεις θα επιτευχθεί η παροχή ποιοτικότερων δημόσιων υπηρεσιών περίθαλψης προς τους κατοίκους, συντελώντας στη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους, αλλά και στην αύξηση του προσδόκιμου ζωής τους.

Όσον αφορά στον τομέα της εκπαίδευσης, στο Δήμο Ναυπλίου, όπου το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού φάνηκε ότι είναι καλό, είναι πολύ σημαντική η λειτουργία του τμήματος θεατρικών σπουδών, το οποίο αποτελεί μία από τις πιο αξιόλογες σχολές της χώρας, ενώ πρόσβαση σε δομές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν και οι κάτοικοι του Δήμου Άργους-Μυκηνών, όπου λειτουργούν επίσης και 2 βιβλιοθήκες με τη μία να είναι παιδική. Ωστόσο, ιδιαίτερη σημασία έχει να αναπτυχθούν οι δομές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην περιοχή της Νεμέας και συμπληρωματικά να εμπλουτιστούν οι υπάρχουσες δομές των άλλων δύο δήμων, με προσθήκη τμημάτων και διεύρυνση του φάσματος επιλογής σε σπουδές, με στόχο τη δημιουργία ζωντανής ακαδημαϊκής κοινότητας που θα εμπεριέχει την περιοχή μελέτης στο σύνολό της, θα είναι ελκυστική για τους νέους και θα τους παρέχει κίνητρα, τόσο για να καταρτιστούν, όσο και για να παραμείνουν στην περιοχή.

Η παρουσία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε έναν τόπο ενισχύει την οικονομία της περιοχής, αφενός με άμεσο τρόπο από τη διαμονή των φοιτητών και αφετέρου μακροπρόθεσμα, δημιουργώντας καταρτισμένο εργατικό δυναμικό, το οποίο μπορεί να αφομοιώσει. Συνεπώς, η παρουσία δυναμικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων στην περιοχή μελέτης αναμένεται να επιφέρει σημαντικές προοπτικές στην κοινωνική της δομή, μέσω της ενίσχυσης της ποιότητας ζωής των κατοίκων, αλλά και μέσα από την αλληλεπίδραση των δύο. Το Πανεπιστήμιο, πέρα από τις εκπαιδευτικές εσωτερικές λειτουργίες, επιδρά και στο εξωτερικό του περιβάλλον με διάφορες δράσεις, συντελώντας στη διαμόρφωση μιας δυναμικής πολιτιστικής ταυτότητας. Υπάρχουν χαρακτηριστικά τέτοια παραδείγματα, όπου η δημιουργία ανώτατων εκπαιδευτικών δημόσιων ιδρυμάτων ενίσχυσε σημαντικά την πολιτική, κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη των περιοχών αυτών (Σύρος, Μυτιλήνη, Σπάρτη, Αλεξανδρούπολη). Θα μπορούσε επίσης να χρησιμοποιηθεί και ως μέσο άσκησης πολιτικής πίεσης για προβλήματα της τοπικής κοινωνίας. Τέλος, σημαντικό σημείο της κοινωνικής μέριμνας αποτελεί η διευκόλυνση της προσβασιμότητας των κατοίκων σε κοινωνικές δομές, όπως εκπαίδευση, υγεία και πρόνοια. Αυτό είναι εφικτό αφενός με τη βελτίωση του οδικού δικτύου που συνδέει τις αποκεντρωμένες κοινότητες με τα αστικά κέντρα και τις περιοχές χωροθέτησης των δομών αυτών, μειώνοντας το χρόνο διασύνδεσης, αλλά καθιστώντας και ασφαλέστερη τη μετακίνηση, ενώ πολύ κρίσιμη είναι και η εύρυθμη λειτουργία δημόσιων μεταφορικών μέσων που θα διευκολύνουν την πρόσβαση των πολιτών, θα εξομαλύνουν τους κοινωνικούς αποκλεισμούς και θα ενδυναμώσουν τις σχέσεις των πολιτών με το κράτος.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Σημαντική μείωση πληθυσμού στον Δ. Ναυπλίου και λιγότερο στον Δ. Άργους-Μυκηνών • Γήρανση του πληθυσμού • Μεγάλο ποσοστό ανεργίας κυρίως στον Δήμο Άργους-Μυκηνών και λιγότερο στον Δ. Ναυπλίου • Σημαντικό ποσοστό ανεργίας στους νέους • Χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού κυρίως στον Δ. Νεμέας, αλλά και στον Δ. Άργους-Μυκηνών • Απουσία δομής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον Δ. Ναυπλίου • Μεγαλύτερο ποσοστό γυναικείου πληθυσμού στον πληθυσμό χαμηλού μορφωτικού επιπέδου - Περιορισμοί και αποκλεισμοί βάσει φύλου • Σημαντικά προβλήματα στον τομέα της υγείας, στα Κέντρα Υγείας των 3 δήμων • Συγκέντρωση δομών υγείας και πρόνοιας στα κέντρα των δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου • Συγκέντρωση των εκπαιδευτικών δομών κυρίως στα κέντρα των δήμων • Περιορισμένες κρατικές προνοιακές δομές στη Νεμέα • Υποβαθμισμένες δομές για ευπαθείς ομάδες και απόρους στο Ναύπλιο • Ελάχιστη παρουσία πρωτοβουλιών Κοινωνικής Αλληλέγγυας και Συνεργατικής Οικονομίας στη Νεμέα 	<ul style="list-style-type: none"> • Συγχώνευση διοικητικής οργάνωσης περιοχών με το Πρόγραμμα Καλλικράτης • Μορφολογικά χαρακτηριστικά 	<ul style="list-style-type: none"> • Ισόνομη κατανομή πληθυσμού βάσει φύλου • Δυναμικότερη ενσωμάτωση των γυναικών στο κοινωνικό σύνολο • Αύξηση του πληθυσμού στον Δήμο Νεμέας • Αναβάθμιση και οικονομική ενίσχυση υπηρεσιών πρόνοιας στο Ναύπλιο, αλλά και των άλλων 2 δήμων • Ενίσχυση των υπηρεσιών πρόνοιας στον Δ. Νεμέας • Σημαντική παρουσία προνοιακών συλλογικοτήτων σε Άργος και Ναύπλιο και διασπορά τους • Βελτίωση του οδικού δικτύου και της δημόσιας συγκοινωνίας προς τα κέντρα των δήμων για τις εκπαιδευτικές δομές και δομές υγείας • Δυναμικές πρωτοβουλίες Κοινωνικής Αλληλέγγυας και Συνεργατικής Οικονομίας σε Άργος-Ναύπλιο • Λήψη μέτρων αντιμετώπισης των προβλημάτων στις δομές υγείας • Λειτουργία δομών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στους Δήμους Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου • Λειτουργία 2 βιβλιοθηκών στο Άργος • Διακεκριμένο τμήμα θεατρικών σπουδών του Ναυπλίου σε επίπεδο χώρας • Καλό επίπεδο εκπαίδευση του πληθυσμού στον Δ. Ναυπλίου 	<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων • Στήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων • Παροχή ποιοτικότερων δημόσιων υπηρεσιών περιθάλψης προς τους κατοίκους • Εξάλειψη των κοινωνικών και ταξικών ανισοτήτων και την διεκδίκηση κοινωνικής συνοχής. • Διάλογος του Δ. Νεμέας με Δ. Άργους-Μυκηνών και Δ. Ναυπλίου όπου υπάρχει ανεπτυγμένη συνεργατική κουλτούρα • Ανάπτυξη και εμπλουτισμός των δομών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο σύνολο της περιοχής μελέτης και παροχή κινήτρων στους νέους να φοιτήσουν • Αναζωογόνηση περιοχής χάρη στην παρουσία νέων σ' αυτήν • Μείωση του χρόνου διασύνδεσης και διευκόλυνση της πρόσβασης στις δομές των κέντρων

◆ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Προβλήματα - Περιορισμοί

Ξεκινώντας με τα προβλήματα της οικονομίας του τόπου, καίριο ζήτημα αποτελεί το σημαντικό ποσοστό του οικονομικά μη ενεργού πληθυσμού, ένα ζήτημα άρρηκτα συνδεδεμένο αφενός με τη γήρανση του πληθυσμού στην περιοχή και αφετέρου με το φαινόμενο αποκλεισμού του γυναικείου εργατικού δυναμικού από τις τυπικές παραγωγικές διαδικασίες, δεδομένου του μεγάλου γυναικείου ποσοστού του μη οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Παράλληλα, δυσχέρεια στην οικονομική πραγματικότητα του τόπου δημιουργεί η ανεργία που παρατηρείται, σε συνάρτηση με το μεγάλο πλήγμα που εντοπίζεται στην εργασία των νέων. Ειδικότερα, το πρόβλημα της ανεργίας παρατηρείται κυρίως στον Δήμο Άργους-Μυκηνών, ενώ σημαντικό είναι και το ποσοστό που εμφανίζει ο Δήμος Ναυπλίου, ωστόσο είναι χαμηλότερο του αντίστοιχου της Π.Ε. Αργολίδας και στο ίδιο επίπεδο με το ποσοστό της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Παράλληλα, ο Δήμος Νεμέας παρά το γεγονός ότι έχει τη λιγότερη ανεργία, παρουσιάζει το μεγαλύτερο ποσοστό των νέων μεταξύ του άνεργου πληθυσμού. Ως συμπέρασμα, παρατηρείται η έλλειψη ευκαιριών και θεσμικών ενεργειών με σκοπό τόσο την τόνωση του τοπικού παραγωγικού συστήματος γενικότερα, αλλά και ιδιαίτερα την προσέλκυση των νέων, με επακόλουθο ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός του τόπου να απαρτίζεται κυρίως από μεγαλύτερης ηλικίας ανθρώπους, δημιουργώντας πρόβλημα αφομοίωσης νέων πρακτικών από την τοπική κοινότητα, ειδικά τη στιγμή που δεν εντοπίζεται δυναμική διασύνδεση μεταξύ των παραγωγικών τομέων, περιορίζοντας ακόμα περισσότερο την αναπτυξιακή δυναμική της τοπικής οικονομίας. Τέλος, καταγράφοντας τον δείκτη του Κατά Κεφαλήν Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος των δύο Περιφερειακών Ενοτήτων, παρατηρείται ότι είναι χαμηλότερος στην Κορινθία. Στο σημείο αυτό, συνυπολογίζοντας κάποιους περιοριστικούς παράγοντες, θα πρέπει να αναφερθούμε στις ολοένα και εντονότερες επιπτώσεις που επιφέρει η κλιματική αλλαγή, οι οποίες έχουν ήδη αρχίσει να εμφανίζονται και επηρεάζουν τον κλάδο της οικονομίας, όπως και η ενεργειακή κρίση και η οικονομική κρίση που έχει επέλθει από την πανδημία του covid, δεδομένα στα οποία η τοπική κοινωνία θα πρέπει να προσαρμοστεί.

Όσον αφορά στον **πρωτογενή τομέα** παραγωγής, ένα σημαντικό κλάδο της περιοχής μελέτης, παρατηρείται μείωση της καλλιεργούμενης γης, ενώ παράλληλα δε γίνεται μεγάλη αξιοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων εργαλείων, γεγονός που εντοπίζεται στη μικρή αναλογία των επιλέξιμων εκτάσεων για επιδότηση σε σχέση με την συνολική. Το δεδομένο αυτό, σε συνάρτηση με την γήρανση του πληθυσμού, υπονοεί τη μικρή ενσωμάτωση εκσυγχρονισμένων μέσων και νέων τεχνολογιών στην αγροτική διαδικασία. Απόρροια όλων αυτών αποτελεί η απουσία

διαφοροποιημένων μέσων για την ανταγωνιστικότητα των γεωργικών δραστηριοτήτων, η αδυναμία προσέλκυσης νέων ανθρώπων και η μικρή ενσωμάτωση επιστημονικά καταρτισμένων αγροτών στον κλάδο. Συνδυαστικά, σημειώνεται ευρύτερα μία μείωση στην απασχόληση του αγροτικού τομέα, ωστόσο από το 2020 υπάρχει ανοδική πορεία.

Διαχρονικό κώλυμα για την δυναμική ανάπτυξη του κλάδου αποτελεί ο κατακερματισμένος και μικρός κλήρος, ο οποίος δημιουργεί πολλά προβλήματα, ιδιαίτερα για τις δενδρώδεις καλλιέργειες και έχει αποτρεπτικό χαρακτήρα για την ενασχόληση με την γεωργία. Αυτό συμβαίνει γιατί όταν η έκταση που πρόκειται να καλλιεργηθεί είναι μικρή, δεν εξασφαλίζει επαρκές οικονομικό εισόδημα, με αποτέλεσμα να εντείνεται η εγκατάλειψη της παραγωγικής γης και η μετακίνηση πληθυσμού προς τα αστικά κέντρα. Ακόμη ένα πρόβλημα που υπάρχει στον τομέα σχετίζεται με την εποχικότητα της αγροτικής εργασίας για τους εργάτες γης, η οποία δημιουργεί ανασφάλεια και αναγκάζει τους εργάτες να βρίσκουν συμπληρωματικές πηγές εισοδήματος. Παράλληλα, ένα φαινόμενο που παρατηρείται είναι η αρνητική στάση που έχει στην κοινωνία γενικότερα προς τον γεωργικό τομέα και η τάση απαξίωσης της γεωργίας ως τομέα απασχόλησης.

Επίσης, σοβαρό πρόβλημα, ιδιαίτερα για την περιοχή της Αργολίδας, αποτελεί η περιορισμένη διάθεση υδάτινων πόρων και η αισθητή παρουσία του φαινομένου της λειψυδρίας. Την κατάσταση επιβαρύνει η υποβάθμιση της ποιότητας των πηγών του Ανάβαλου, με τις οποίες αρδεύεται ο Αργολικός κάμπος και οι γύρω περιοχές και επηρεάζει δραματικά την αγροτική παραγωγή. Τέλος, ανασταλτικός παράγοντας εξέλιξης του κλάδου αποτελεί η εμφάνιση αντιλήψεων της κοινής γνώμης βάσει των οποίων δε συνεκτιμάται σαν εργαλείο αντιμετώπισης των δυσχερειών του κλάδου της γεωργίας η Κοινωνική Οικονομία. Στους περιορισμούς της περιοχής απαντώνται επίσης οι δυσμενείς μορφολογικές και κλιματολογικές συνθήκες, οι οποίες είναι αποτρεπτικές για την καλλιέργεια κάποιων αγροτικών προϊόντων. Ως αποτέλεσμα αυτά τα είδη δεν ευδοκιμούν στην περιοχή και δεν είναι οικονομικά αποδοτικά.

Συνεχίζοντας, δυσχέρεια του οικονομικού τομέα της περιοχής μελέτης αποτελεί ο υποτονικός **δευτερογενής τομέας** της περιοχής, ο οποίος σημειώνει την μικρότερη συμβολή στον οικονομικό ιστό του τόπου και εμφανίζει περιορισμένα κίνητρα για τη δυναμική ανάπτυξη σχετικών δραστηριοτήτων. Ως επακόλουθο, παρατηρείται έλλειψη τεχνογνωσίας και χρήσης νέων τεχνολογιών που οδηγεί στην παραγωγή προϊόντων με χαμηλή προστιθέμενη αξία. Δεδομένης μάλιστα της εξαιρετικής πρώτης ύλης της περιοχής (προϊόντα ΠΟΠ, ΟΠΑΠ, ΠΓΕ, βιολογικά), η τοπική κοινωνία και οικονομία δεν εκμεταλλεύεται στο έπακρον τα ντόπια προϊόντα της, ενώ σε συνδυασμό με τη μικρή αξιοποίηση των χρηματοδοτικών εργαλείων που διατίθενται, φαίνεται να χάνονται πολλές ευκαιρίες ανάπτυξης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η έλλειψη μονάδων τυποποίησης ελαιόλαδου στην περιοχή της Νεμέας σε σχέση με το μέγεθος της τοπικής

παραγωγής, με αποτέλεσμα το ελαιόλαδο που παράγεται να πωλείται χύδην και παράλληλα να εντείνει τη δυσκολία πιστοποίησης των τελικών προϊόντων. Τέλος, παρόλο που υπάρχει δραστηριότητα στον κλάδο των κατασκευών στον Δήμο Νεμέας, αυτή εμφανίζει εποχικότητα.

Εν συνεχεία, ο **τριογενής τομέας** που σημειώνει ανοδική πορεία, επικεντρώνεται κυρίως στον τουρισμό, ο οποίος προβάλλεται μεμονωμένα και συγκεντρώνεται σε κάποιες περιοχές, με επικρατέστερα μοντέλα αυτά του εποχικού και μαζικού τουρισμού και τις επισκέψεις Σαββατοκύριακου, με ένταση του φαινομένου στην περιοχή του Ναυπλίου. Φαίνεται να μην υπάρχει ένα καθολικό και στοχευμένο αναπτυξιακό σχέδιο για το σύνολο της περιοχής μελέτης, με αποτέλεσμα τη μονομερή συσσώρευση των τουριστικών υποδομών στις προβαλλόμενες περιοχές, τον παραγκωνισμό κάποιων άλλων και τελικά τη χαμηλή ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών. Ειδικότερα, παρατηρείται συγκέντρωση των ξενοδοχειακών καταλυμάτων στα αστικά κέντρα του Άργους και του Ναυπλίου και παράλληλα στην περιοχή της Νεμέας υπάρχει ανεπάρκεια υποδομών, ενώ η γενικότερη έλλειψη επαρκών υποδομών, κατάλληλων για εναλλακτικές μορφές τουρισμού δεν ευνοεί την ουσιαστική τους ανάπτυξη. Στα πλαίσια αυτά σχολιάζεται και η μη οργανωμένη αξιοποίηση και σηματοδότηση μονοπατιών και διαδρομών του Δήμου Νεμέας.

Επίσης, παρά τον ιδιαίτερα ανεπτυγμένο τουριστικό τομέα στην περιοχή του Ναυπλίου, εντοπίζονται διάφορα προβλήματα, όπως είναι η συγκέντρωση δραστηριοτήτων αναψυχής και τουρισμού στο κέντρο της πόλης, παράλληλα με την εγκατάλειψη και μη αξιοποίηση του ιστορικού κτηρίου Ξενία που βρίσκεται στην καρδιά της πόλης και την παραμέληση του θαλάσσιου μετώπου του Ναυπλίου. Παράλληλα, καταγράφοντας την εμπειρία τουριστών στην πόλη αναδείχθηκαν αρκετά ζητήματα, με τα περισσότερα αρνητικά σχόλια να αφορούν στην ασφάλεια του πάρκινγκ, την έλλειψη κάδων απορριμμάτων, τη βελτίωση των δημόσιων μεταφορών, τις υπηρεσίες για τροχόσπιτα, τις προσβάσεις για ΑΜΕΑ, τη μη ύπαρξη χαρτών μονοπατιών για πεζοπορία, καθώς επίσης την έλλειψη δημόσιων τουαλετών και θέσεων φόρτισης για ηλεκτρικά αυτοκίνητα και ποδήλατα. Στον αντίποδα, κρατικό μέλημα για την πόλη του Ναυπλίου αποτελεί το προς υλοποίηση έργο για την εκμετάλλευση του τουριστικού λιμένα – μαρίνας, μία παρέμβαση μεγάλης κλίμακας με δημιουργία 210 θέσεων για σκάφη και 3.000 τετραγωνικών μέτρων κτήρια υποστήριξης της λειτουργίας της μαρίνας. Απόρροια όλων των προαναφερθέντων είναι η τάση ενίσχυσης της μονοκαλλιέργειας του τουρισμού, στρέφοντας το τοπικό τουριστικό μοντέλο προς τον VIP τουρισμό και τους επισκέπτες με υψηλά εισοδήματα, ένα μοντέλο που απαιτεί ακριβότερες υπηρεσίες και υποδομές. Αυτό θα επιφέρει τελικά αύξηση του συνολικότερου κόστους ζωής τόσο για τους τουρίστες, όσο και για τους μόνιμους κατοίκους (ακριβότερα ξενοδοχεία, καταλύματα και καταστήματα εστίασης, αύξηση των ενοικίων στα καταστήματα και

στην κατοικία, αύξηση των αξιών γης). Τέλος, η ύπαρξη κοντινών εξίσου γνωστών και πολύ ανταγωνιστικών τουριστικά περιοχών, οι οποίες μπορεί να καλύπτουν διάφορες μορφές τουριστικού προϊόντος, όπως ο ορεινός τουρισμός (Ορεινή Κορινθία, Αρκαδία) ή ο πολιτιστικός (Αρχαία Ολυμπία) αποτελεί περιοριστικό αναπτυξιακό παράγοντα ως ένα βαθμό. Ωστόσο, το δεδομένο αυτό μπορεί να έχει και ρόλο αναπτυξιακού κινήτρου.

Δυνατότητες - Προοπτικές

Όσον αφορά στις δυνατότητες της περιοχής, φαίνεται πως είναι πολλές και με σημαντική αναπτυξιακή δυναμική. Ιδιαίτερες προοπτικές έχει το γυναικείο εργατικό δυναμικό της περιοχής, το οποίο είναι αναξιοποίητο στην τυπική εργασία, ενώ η ενασχόληση των γυναικών σε όλους τους τομείς της οικονομίας, ξεφεύγοντας από τα συνήθη παραδοσιακά επαγγέλματα που τις κρατούν αποκλεισμένες από τα μέσα παραγωγής, μπορεί να δώσει σημαντική ώθηση στην αναπτυξιακή πορεία της τοπικής οικονομίας.

Ακόμη ένα δεδομένο που πρέπει να σημειωθεί είναι η κοντινή απόσταση της περιοχής μελέτης από μεγάλα αστικά κέντρα και οδικούς άξονες. Σημαντικό εργαλείο επίσης, αποτελεί η ύπαρξη του ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αιεφόρου ανάπτυξης για τη βιομηχανία που ορίζει τα αναπτυξιακά πλαίσια ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε περιοχής ως μονάδες, αλλά συνυπολογίζοντας και το γενικότερο σύνολο στο οποίο εντάσσονται, καθώς και η αρωγή των χρηματοδοτικών εργαλείων, εθνικών και ευρωπαϊκών, εξασφαλίζοντας σημαντικούς πόρους. Όσον αφορά στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ του τόπου ακολουθεί σταδιακή μικρή αύξηση.

Πολύ σημαντικό πλεονέκτημα για τον **πρωτογενή τομέα** της περιοχής αποτελούν οι κατευθύνσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027 και ειδικότερα τα μέτρα στήριξης των νέων αγροτών, επιστημονικά καταρτισμένων, δίνοντας κίνητρα να εμπλακούν με την αγροτική παραγωγή και παράλληλα ανοικοδομώντας ένα ισχυρό αγροτικό δυναμικό. Τα μέτρα επίσης για την αντιμετώπιση του μικρού κλήρου, δίνοντας τη δυνατότητα αγοράς όμορων αγροτεμαχίων και μεγέθυνσης έτσι της παραγωγικής έκτασης, αλλά και μέτρα στήριξης των συλλογικών σχημάτων. Παράλληλα, δυναμική είναι και η παρουσία συνεταιρισμών στην περιοχή. Ειδικότερα, η λειτουργία του Οινοποιητικού Συνεταιρισμού Νεμέας και της Ένωσης Αγροτών Συνεταίρων Αργολίδας, οι οποίοι καλύπτουν το σύνολο της περιοχής μελέτης και αποτέλεσαν σημείο διερεύνησης της παρούσας εργασίας, μπορούν να αποτελέσουν σημείο αναφοράς προόδου και εκσυγχρονισμού. Αυτό έγκειται αρχικά στη σημαντική στήριξη προς τους αγρότες, εξασφαλίζοντάς τους ισχυρή διαπραγματευτική δύναμη και διατήρηση των τιμών πώλησης, ακόμα και σε περιόδους οικονομικής κρίσης, παρέχοντάς τους συμβουλευτική υποστήριξη από το επιστημονικό προσωπικό που διαθέτουν, αλλά και ενημέρωση για θέματα αντιμετώπισης ασθενειών και

σύγχρονων τεχνολογικών εφαρμογών και εργαλείων. Επιπροσθέτως, η συνεταιριστική οργάνωση εξομαλύνει το πρόβλημα του μικρού κλήρου και παράλληλα δημιουργεί ασφάλεια στους αγρότες, δεδομένου ότι ξέρουν ότι η παραγωγή τους θα απορροφηθεί πλήρως. Οι δύο υπό εξέταση συνεταιρισμοί εκτός από την εμπορεία, ασχολούνται με τη μεταποίηση και τυποποίηση των πρώτων υλών, διαθέτοντας σύγχρονων προδιαγραφών πιστοποιημένες μεταποιητικές μονάδες, ενώ παράλληλα διαχειρίζονται πλήρως τα αγροτικά και βιομηχανικά τους απόβλητα. Επίσης, έχουν αναπτύξει ένα ισχυρό δίκτυο διανομής στο εσωτερικό και σε χώρες του εξωτερικού, με τη λειτουργία τους να βασίζεται σε επιχειρηματικά σχέδια και οργανογράμματα. Σημαντικό είναι ακόμη το δεδομένο ότι παρατηρείται έντονη παρουσία γυναικών στα σχήματα αυτά και παράλληλα θέτουν έναν ευρύ διάλογο μεταξύ των μελών τους καταρχήν στις συνελεύσεις που πραγματοποιούνται και παράλληλα ισχυροποιούν την εκπροσώπησή τους προς τα ανωτέρω αρμόδια πολιτικά όργανα, αλλά και τη διεκδίκηση πάγιων αιτημάτων τους.

Επιπροσθέτως, ισχυρή οικονομική δυνατότητα της περιοχής μελέτης αποτελούν οι καλλιέργειες που ευνοούνται από τις κλιματολογικές συνθήκες της κάθε περιοχής και είναι εξαιρετικά αποδοτικές, συνδυαστικά με τα τοπικά προϊόντα ΠΟΠ, ΠΓΕ, αλλά και τη στροφή που σημειώνεται προς τη βιολογική καλλιέργεια. Παράλληλα, αξιοποιώντας την εμπειρική γνώση που υπάρχει από το γηραιότερο πληθυσμό, σε συνδυασμό με την επιστημονική γνώση των νέων αγροτών μπορούν να επιτευχθούν διαφοροποιημένα συστήματα παραγωγής και υπηρεσιών με σημαντικά αναπτυξιακά πλεονεκτήματα για τον τόπο.

Πυλώνες αναπτυξιακής πορείας στην περιοχή αποτελούν επίσης τα έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη βάσει των οποίων πρόκειται να βελτιωθεί το αρδευτικό δίκτυο της περιοχής, αλλά και οι αγροτικοί δρόμοι στην περιοχή της Νεμέας, συμβάλλοντας στην αύξηση της τοπικής παραγωγής, στην αποδοτικότητα, καθώς και στην ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος. Ιδιαίτερα σημαντική αγροτική ενασχόληση για την περιοχή είναι η υφιστάμενη κτηνοτροφική δραστηριότητα, όπως και η υφιστάμενη μελισσοκομική δραστηριότητα, αλλά και η αλιευτική που υπάρχει στις παραθαλάσσιες περιοχές της Αργολίδας, οι οποίες ενισχύουν τον πρωτογενή τομέα του τόπου και μπορούν να προβληθούν σε ειδικά καταναλωτικά κοινά και να συνδυαστούν με μεταποιητικές δραστηριότητες που θα ενισχύσουν προωθητικές ενέργειες των τελικών προϊόντων τόσο στην εγχώρια, όσο και διεθνή αγορά, επιφέροντας αύξηση των πωλήσεων. Τέλος, σημαντικά οικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη αναμένονται από τη δυναμικότερη ενσωμάτωση των σύγχρονων τεχνολογικών μέσων στον πρωτογενή τομέα.

Δυναμική οικονομική δραστηριότητα του **δευτερογενούς τομέα** παραγωγής εντοπίζεται αρχικά στην πόλη του Άργους, ως κέντρο βιομηχανικής και εμπορικής δραστηριότητας της Αργολίδας, αλλά και στην έντονη δραστηριότητα μεταποίησης και τυποποίησης των εξαιρετικών ντόπιων

αγροτικών προϊόντων που εντοπίζεται ευρύτερα στην περιοχή, μέσα από την οποία παράγονται εξαιρετικά δευτερογενή προϊόντα. Αυτά είναι το κρασί ΠΟΠ Νεμέας, ο μούστος στην Π.Ε. Κορινθίας, το λάδι στην Π.Ε. Αργολίδας και το τυρί και στις δύο αυτές περιοχές. Σημαντικά αναπτυξιακά οφέλη αυτής της δραστηριότητας μπορούν να επιτευχθούν από την αξιοποίηση των μέτρων στήριξης της μεταποίησης αγροτικών προϊόντων στην Αργολίδα και Κορινθία, αλλά και της οινοποίησης στη Νεμέα. Σε συνάρτηση με την περαιτέρω ανάπτυξη της υφιστάμενης κατασκευαστικής δραστηριότητας, ο δευτερογενής τομέας μπορεί να αποκτήσει έναν πολύ δυναμικό ρόλο στην οικονομία του τόπου.

Ο **τριτογενής τομέας** παραγωγής έχει σημαντική συμβολή στην τοπική οικονομία αφενός από κάποια απασχόληση που παρατηρείται στο εμπόριο, αλλά κυρίως από την υφιστάμενη, αναπτυσσόμενη τουριστική δραστηριότητα, η οποία έχει θέσει ήδη την περιοχή ως ένα διεθνώς γνωστό τουριστικό προορισμό με υφιστάμενες υποδομές. Αναπτύσσοντας περαιτέρω αυτές τις υποδομές και αξιοποιώντας τα πλεονεκτήματα της περιοχής που διαμορφώνονται από τον μεγάλο φυσικό, ιστορικό, πολιτισμικό, αρχαιολογικό, αρχιτεκτονικό και φυσικό πλούτο της, ο τριτογενής τομέας μπορεί να διαδραματίσει ουσιαστικό οικονομικό ρόλο για την περιοχή μελέτης, αποτελώντας έναν περιζήτητο τόπο δραστηριοποίησης εναλλακτικών μορφών τουρισμού, συνυπολογίζοντας τις εξαιρετικές δυνατότητες που προσφέρει η μεγάλη ποικιλία γεωμορφολογικών στοιχείων της περιοχής, όπου σε μικρή απόσταση υπάρχουν παραθαλάσσιες, πεδινές, ημιορεινές και ορεινές περιοχές, αλλά και τις δυναμικές ενέργειες και προοπτικές προς αυτή την κατεύθυνση. Αναφορικά, χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν ο οινοτουρισμός στην περιοχή της Νεμέας, ο πολιτιστικός τουρισμός στο Άργος και ο αρχιτεκτονικός τουρισμός στο Ναύπλιο, οι Πολιτιστικές Διαδρομές «Κόσμοι Βυζαντινοί», η δημιουργία μονοπατιών πολιτισμού της Νεμέας ως ενίσχυση των μονοπατιών πολιτισμού του γειτονικού χωριού Ψάρι. Κάνοντας οργανωμένες αναπτυξιακές ενέργειες, οι οποίες θα βασιστούν αφενός στην επίλυση των προβλημάτων που εντοπίζονται στην περιοχή και την προσαρμογή στους περιορισμούς της και αφετέρου στη δυναμική αξιοποίηση των πολλών δυνατοτήτων της, φαίνονται αξιόλογες οικονομικές προοπτικές για τις περιοχές που συνδιαμορφώνουν την ευρύτερη περιοχή μελέτης της παρούσας εργασίας.

Προοπτική των ενεργειών που προαναφέρθηκαν είναι η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, οι οποίες θα προσελκύσουν νέο πληθυσμό στον τόπο, μεγεθύνοντας τον υφιστάμενο και επιφέροντας άνθιση των οικισμών και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής γενικότερα. Αξιοποιώντας το πολύτιμο γυναικείο εργατικό δυναμικό και την συνδυαστική, παραγόμενη τελική γνώση της εμπειρικής με την επιστημονική, μπορούν να προκύψουν πιστοποιημένα τελικά προϊόντα με μεγάλη προστιθέμενη αξία, τα οποία θα ενισχύσουν τη θέση των υφιστάμενων στις

αγορές του εσωτερικού και του εξωτερικού και θα αναβαθμίσουν το δίκτυο διανομής. Η ανάπτυξη του εξαγωγικού χαρακτήρα της περιοχής θα συμβάλλει σημαντικά στην τόνωση της εσωτερικής τοπικής οικονομίας και τη δημιουργία ενός νέου τοπικού παραγωγικού προφίλ. Μέσω ενσωμάτωσης αυτών των νέων αναπτυξιακών πολιτικών σε όλους τους τομείς και την εφαρμογή σύγχρονων, εξελιγμένων συστημάτων εκμετάλλευσης και παραγωγής, δημιουργείται η δυνατότητα ισχυρών συνεργασιών μεταξύ των παραγωγικών τομέων και επιτυγχάνεται εξοικονόμηση φυσικών και οικονομικών πόρων. Οι ενέργειες αυτές θα αναδείξουν τα πλεονεκτήματα της περιοχής όσο το δυνατόν καλύτερα και η τοπική κοινωνία θα μπορέσει να προσφέρει αναβαθμισμένα, ανώτερης ποιότητας προϊόντα και υπηρεσίες, δημιουργώντας ισχυρή και αναγνωρίσιμη ταυτότητα των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών. Επιπροσθέτως, αξιοποιώντας τον μεγάλο πλούτο της περιοχής, το τουριστικό προϊόν του τόπου μπορεί να διαφοροποιηθεί από την εποχικότητα και μαζικότητα, να κινηθεί προς τη δυναμική ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού που κερδίζουν ολοένα και μεγαλύτερο μερίδιο στην αγορά και να εξασφαλίσει την επέκταση της τουριστικής διαμονής και περιόδου. Σε συνδυασμό επίσης με την εγγύτητα της περιοχής με μεγάλα αστικά κέντρα και οδικούς άξονες, μπορεί να αποτελέσει έναν πολύ ανταγωνιστικό τουριστικό προορισμό, με συνεχώς ανοδική πορεία.

Σημαντικό αναπτυξιακό εργαλείο που πρέπει να συνοδεύσει όλη αυτή την προσπάθεια, αποτελούν τα χρηματοδοτικά προγράμματα, ευρωπαϊκά και κοινοτικά, τα οποία θα δώσουν μία δυναμική ώθηση αναπροσαρμογής της τοπικής οικονομίας προς τη συγκρότηση ενός σύγχρονου ολοκληρωμένου προγράμματος, με το οποίο η περιοχή μελέτης θα μπορέσει να ανταποκριθεί αποτελεσματικότερα στη ζήτηση, αλλά και να υιοθετήσει ένα ανταγωνιστικό και ελκυστικό παραγωγικό σύστημα, που θα αναδείξει όσο τον δυνατόν καλύτερα τον πλούτο της.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Σημαντικό ποσοστό οικονομικά μη ενεργού πληθυσμού • Μεγάλο ποσοστό μη οικονομικά ενεργού γυναικείου πληθυσμού • Μεγάλο ποσοστό ανεργίας στον Δ.Άργους-Μυκηνών, και σημαντικό στον Δ.Ναυπλίου • Σημαντική επίδραση της ανεργίας στην εργασία των νέων • Δύσκολη αφομοίωση νέων πρακτικών από την τοπική κοινωνία (κυρίως μεγαλύτερης ηλικίας πληθυσμός) • Μικρότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Π.Ε. Κορινθίας 	<ul style="list-style-type: none"> • Οικονομική κρίση ως επιπτώση από την πανδημία του Covid, • Επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή • Επιπτώσεις ενεργειακής κρίσης 	<ul style="list-style-type: none"> • Σημαντικό αναξιοποίητο γυναικείο (εργατικό) δυναμικό • Κοντινή απόσταση από μεγάλα αστικά κέντρα και οδικούς άξονες • Ύπαρξη ειδικό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τη βιομηχανία • Αρωγή συγχρηματοδοτούμενων εργαλείων • Σταδιακή μικρή αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ 	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία θέσεων εργασίας, μεγέθυνση του μόνιμου πληθυσμού και άνθιση των οικισμών • Δυναμική παρουσία τοπικών προϊόντων στις αγορές του εσωτερικού και εξωτερικού
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ			
<ul style="list-style-type: none"> • Μείωση της αγροτικής γης • Μικρή αξιοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων εργαλείων – μικρή αναλογία επιλέξιμων εκτάσεων για επιδότηση σε σχέση με την συνολική • Μείωση της απασχόλησης στον γεωργικό τομέα • Μικρή παρουσία νέων αγροτών • Όχι δυναμική ενσωμάτωση τεχνολογικών μέσων στην αγροτική δραστηριότητα • Κατακερματισμένος και μικρός κλήρος • Εποχικότητα της γεωργικής απασχόλησης για τους εργάτες γης • Γενικότερη αρνητική στάση του πληθυσμού προς τον γεωργικό τομέα -- Τάση απαξίωσης της κοινωνίας για την γεωργία ως τομέας απασχόλησης • Περιορισμένη διάθεση υδάτινων πόρων • Υποβάθμιση της ποιότητας των πηγών του Ανάβαλου • Δεν συνεκτιμάται σαν εργαλείο η Κοινωνική Οικονομία για την αντιμετώπιση των δυσχερειών του κλάδου της γεωργίας (πηγή) 	<ul style="list-style-type: none"> • Δυσμενείς μορφολογικές και κλιματολογικές συνθήκες για την καλλιέργεια ορισμένων αγροτικών προϊόντων 	<ul style="list-style-type: none"> • Μέτρα στήριξη νέων αγροτών • Μέτρα στήριξης συλλογικών σχημάτων • Μέτρα αντιμετώπισης του μικρού κλήρου • Σημαντική παρουσία συνεταιρισμών • Ύπαρξη πολύ αποδοτικών καλλιεργειών στην κάθε περιοχή λόγω κλιματολογικών συνθηκών • Τοπικά προϊόντα ανώτερης ποιότητας (ΠΟΠ,ΠΓΕ) • Αυξητική τάση καλλιέργειας βιολογικών στην Αργολίδα • Συνδυασμός εμπειρικής (μεγαλύτερων αγροτών) και επιστημονικής γνώσης (νέων) • Βελτίωση αρδευτικού δικτύου περιοχής • Βελτίωση αγροτικών δρόμων Νεμέας • Υφιστάμενη κτηνοτροφική δραστηριότητα • Υφιστάμενη μελισσοκομική δραστηριότητα • Αλιευτική δραστηριότητα στις παραθαλάσσιες περιοχές της Αργολίδας • Κατευθύνσεις ενσωμάτωσης τεχνολογικών μέσων στην αγροτική παραγωγή 	<ul style="list-style-type: none"> • Δυναμικότερη διασύνδεση των 3 τομέων παραγωγής • Αναβάθμιση δικτύου διανομής • Δημιουργία ισχυρής και αναγνωρίσιμης ταυτότητας τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών. • Εξοικονόμηση φυσικών και οικονομικών πόρων • Δυναμικός τουριστικός προορισμός χωρίς εποχικότητα, αλλά με ανεπτυγμένες τις εναλλακτικές

ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ		
<ul style="list-style-type: none"> • Υποτονικός δευτερογενής τομέας στην περιοχή μελέτης - Η μικρότερη συμβολή στην τοπική οικονομία • Έλλειψη τεχνογνωσίας και υποδομών - Παραγωγή προϊόντων με χαμηλή προστιθέμενη αξία - Μη αξιοποίηση τεχνολογικών μέσων • Όχι δυναμική αξιοποίηση της τοπικής α' ύλης (ανώτερης ποιότητας αγαθά, προϊόντα Π.Ο.Π,Ο.Π.Α.Π και Π.Γ.Ε, βιολογικά προϊόντα) • Έλλειψη μονάδων τυποποίησης ελαιόλαδου στην Νεμέα σε σχέση με το μέγεθος της παραγωγής και πώληση χύδην του ελαιόλαδου • Δυσκολία πιστοποίησης προϊόντων • Εποχικότητα του κλάδου των κατασκευών σε Νεμέα 		<ul style="list-style-type: none"> • Το Άργος κέντρο βιομηχανικής και εμπορικής δραστηριότητας της Αργολίδας • Ύπαρξη μεταποιητικής- τυποποιητικής δραστηριότητας • Σημαντική παραγωγή δευτερογενών προϊόντων : μούστος στην Κορινθία, λάδι στην Αργολίδα, τυρί και στις 2 Π.Ε • Κατευθύνσεις χωροταξικού σχεδίου βιομηχανίας & αιφόρου ανάπτυξης: μέτρα στήριξης της μεταποίησης αγροτικών προϊόντων στην Αργολίδα και Κορινθία, αλλά και της οινοποίησης στη Νεμέα • Ύπαρξη κατασκευαστικής δραστηριότητας σε Νεμέα και Άργος
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ		
<ul style="list-style-type: none"> • Προβολή του τουρισμού μεμονωμένα και χωρίς ουσιαστικό καθολικό αναπτυξιακό σχέδιο για την περιοχή μελέτης • Κυρίως εποχικός, μαζικός τουρισμός- εκδρομές σαββατοκύριακου (Ναύπλιο) • Έλλειψη ξενοδοχειακών υποδομών σε Νεμέα και μεγάλη συγκέντρωση στα αστικά κέντρα Άργος-Ναύπλιο • Έλλειψη επαρκών υποδομών για ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού • Συγκέντρωση δραστηριοτήτων αναψυχής και τουρισμού στο κέντρο του Ναυπλίου • Μη αξιοποίηση του κτηρίου ΞΕΝΙΑ Ναυπλίου • Παρατηρήσεις τουριστών Ναυπλίου για τα προβλήματα της περιοχής • Τάση μονοκαλλιέργειας του V.I.P. τουρισμού στο Ναύπλιο • Παραμελημένο θαλάσσιο μέτωπο Ναυπλίου • Όχι οργανωμένη αξιοποίηση και σηματοδότηση μονοπατιών και διαδρομών Νεμέας 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανταγωνιστικοί κοντινοί τουριστικοί προορισμοί 	<ul style="list-style-type: none"> • Υφιστάμενη εμπορική δραστηριότητα • Υφιστάμενη ισχυρή και αναπτυσσόμενη τουριστική δραστηριότητα • Γνωστοί τουριστικοί προορισμοί παγκοσμίως • Ύπαρξη υποδομών διανυκτέρευσης σε Ναύπλιο και Άργος • Περεταίρω ανάπτυξη και διάχυση των ξενοδοχειακών υποδομών και ξενοδοχείων • Μεγάλος φυσικός, ιστορικός, πολιτισμικός, αρχαιολογικό, αρχιτεκτονικό και φυσικό πλούτος προς αξιοποίηση • Πολυμορφία γεωμορφολογίας περιοχής : παραθαλάσσια-πεδινή-ορεινή • Υφιστάμενη δραστηριότητα εναλλακτικών μορφών τουρισμού • Οινοτουρισμός στη Νεμέα, πολιτιστικός τουρισμός στο Άργος, αρχιτεκτονικός σε Ναύπλιο • Πολιτιστικές Διαδρομές «Κόσμοι Βυζαντινοί», • Δημιουργία μονοπατιών πολιτισμού Νεμέας, ως ενίσχυση του δικτύου των μονοπατιών πολιτισμού Ψαρίου

- μορφές τουρισμού
- Επέκταση της τουριστικής περιόδου
  - Ανάπτυξη πολλών ειδών εναλλακτικού τουρισμού
  - Τόνωση της τοπικής παραγωγής

◆ ΤΕΧΝΙΚΗ/ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Προβλήματα - Περιορισμοί

Αναλύοντας τα ζητήματα που εντοπίστηκαν από την καταγραφή των δεδομένων της τεχνολογικής διάστασης, ιδιαίτερη βαρύτητα έχει η απουσία ολοκληρωμένου κτηματολογίου για τις επιμέρους περιοχές της περιοχής μελέτης. Επίσης, παρατηρήθηκαν προβλήματα στις τεχνικές υποδομές του τόπου που συνδέονται αρχικά με την συγκοινωνία. Ειδικότερα, βασικό μειονέκτημα αποτελεί η μη λειτουργία της υφιστάμενης σιδηροδρομικής γραμμής Κορίνθου-Αργους-Ναυπλίου, αφήνοντας αναξιοποίητη την ήδη υπάρχουσα υποδομή. Επίσης, από τη διαδικασία της καταγραφής προέκυψε η ανάγκη για βελτίωση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς στην Π.Ε. Αργολίδας, καθώς προκύπτουν προβλήματα στη σύνδεση των επιμέρους τοπικών κοινοτήτων με τα αστικά κέντρα και στη συχνότητα των δρομολογίων. Το φαινόμενο αυτό εντείνεται ιδιαίτερα από τις προϋποθέσεις που έχει θέσει το πρόγραμμα Καλλικράτη με τη συγχώνευση της διοικητικής οργάνωσης των περιοχών, βάσει της οποίας για την προσέγγιση των δημόσιων υπηρεσιών είναι αναγκαστική η μετακίνηση προς τα κέντρα. Παράλληλα, πρέπει να σημειωθεί ότι η πρόσβαση στην περιοχή μελέτης, η οποία γίνεται μόνο οδικώς και ιδιαίτερα στα ορεινά σημεία της περιοχής, συμπεριλαμβανομένου του Δήμου Νεμέας, καθιστά βασική μέριμνα την εξασφάλιση προσεγγμένου και εκσυγχρονισμένου οδικού δικτύου. Να διευκρινιστεί ότι η δυνατότητα θαλάσσιας πρόσβασης στον Δήμο Ναυπλίου αφορά περιορισμένες μετακινήσεις στην περιοχή και δε μπορεί να αποτελέσει βασική είσοδο του Δήμου. Άρρηκτα συνδεδεμένο φαινόμενο με την υποβαθμισμένη συγκοινωνία και το τοπικό οδικό δίκτυο είναι η εξάρτηση των μετακινήσεων με αυτοκίνητο, κάτι που εμφανίζεται σε μεγάλο βαθμό στον Δήμο Ναυπλίου, αλλά και στην περιοχή της Νεμέας λόγω ορεινότητας του δήμου. Παράλληλα, το οδικό δίκτυο του Άργους έχει δημιουργηθεί άναρχα και με την απουσία ολοκληρωμένου πολεοδομικού σχεδιασμού, δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένο και δε δύναται να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των πολιτών. Συνεπώς, στους δήμους της Αργολίδας που εξετάζουμε παρατηρείται έντονο πρόβλημα κυκλοφοριακής συμφόρησης και δυσκολία στις μετακινήσεις.

Επίσης, για την περιοχή του Ναυπλίου έχουν εντοπιστεί και άλλα προβλήματα υποδομών με βασικότερο την περιορισμένη προσβασιμότητα για άτομα με αναπηρίες, την έλλειψη δημόσιων τουαλετών, αλλά και την έλλειψη θέσεων φόρτισης ηλεκτρικών αυτοκινήτων και ποδηλάτων. Δεδομένου μάλιστα ότι το Ναύπλιο αποτελεί σημαντικό τουριστικό προορισμό διεθνώς, αλλά και ότι έχουν σχεδιαστεί από τα αρμόδια όργανα έργα που εντάσσονται σε κατηγορίες "Ποιότητα ζωής" και "Δίπλα σε κάθε πολίτη", οι παραπάνω ελλείψεις και ιδιαίτερα η απροσπέλαστη πρόσβαση ατόμων με αναπηρίες θα έπρεπε να αποτελούν προτεραιότητα της τοπικής διοίκησης,

ιδιαίτερα τη στιγμή που έχει μεριμνήσει για την υλοποίηση του έργου σχετικά με την αξιοποίηση του τουριστικού λιμένα – μαρίνας Ναυπλίου και τη δημιουργία υποστηρικτικών δομών εμπορικής χρήσης.

Άλλος σημαντικός τομέας με προβλήματα για την περιοχή μελέτης είναι η διαχείριση των απορριμμάτων. Αρχικά, σημαντικό ζήτημα αποτελεί η διακοπή της διαδημοτικής σύμβασης συνεργασίας του Δήμου Νεμέας με γειτονικούς δήμους για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων συσκευασίας, λόγω δυσλειτουργιών που προέκυψαν από τη συνένωση των δήμων. Αυτό είχε σαν επακόλουθο το κρίσιμο πρόβλημα της απουσίας οργανωμένου και συντονισμένου προγράμματος διαχείρισης των στερεών αποβλήτων για την Νεμέα, συνυπολογίζοντας μάλιστα ότι γενικότερα στην Π.Ε. Κορινθίας καταγράφεται μεγάλη παραγωγή αστικών στερεών αποβλήτων, σε συνδυασμό με τη συγκέντρωση των σημείων τοποθέτησης των πολυκέντρων ανακύκλωσης της Περιφερειακής Ενότητας στην περιοχή της Κορίνθου. Παράλληλα, σημαντικά προβλήματα στον τομέα αυτό παρατηρούνται και στους Δήμους Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου, όπου η διαχείριση των απορριμμάτων, όχι μόνο δεν είναι αποτελεσματική, αλλά και στους δύο δήμους λειτουργούν παράνομες χωματερές. Επίσης, στους δήμους καταγράφηκε μειωμένος αριθμός των μπλε κάδων ανακύκλωσης.

Τέλος, στους Δήμους Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου η εντατική χρήση των γεωτρήσεων για την άρδευση των καλλιεργούμενων εκτάσεων έχει επιφέρει σημαντικό πρόβλημα λειψυδρίας και παράλληλα η ποιότητα των πηγών του φράγματος Ανάβαλου, λόγω κακών χειρισμών των υπευθύνων οργάνων και έλλειψης συστηματικής παρακολούθησης των πηγών, έχει υποβαθμιστεί σε τέτοιο βαθμό που χαρακτηρίζεται από τον Σύλλογο Γεωπόνων Ελεύθερων Επαγγελματιών Αργολίδας ως προβληματικό.

Δυνατότητες - Προοπτικές

Για την περιοχή μελέτης σημαντικό πλεονέκτημα του Δήμου Άργους-Μυκηνών είναι ότι αποτελεί κέντρο προσπέλασης και συνδέεται με διάφορα οδικά δίκτυα της περιοχής, όπως και το Ναύπλιο, συνυπολογίζοντας την εγγύτητα με την πρωτεύουσα της χώρας. Παράλληλα, πρόκειται να επιτευχθεί καλύτερη και ταχύτερη πρόσβαση στον Δήμο Νεμέας με την ολοκλήρωση του οδικού άξονα Κιάτου-Νεμέας, ενώ πολύ σημαντικό έργο αποτελεί η βελτίωση της επαρχιακής οδού Αρχαίας Νεμέας – Δερβενάκια – Μυκίνες, βάσει της οποίας αναμένεται να αναβαθμιστεί η προσβασιμότητα και να βελτιωθεί η συνδεσιμότητα της Νεμέας με το Ναύπλιο και το Άργος. Παράλληλα, αναμένεται να πραγματοποιηθεί βελτίωση αγροτικών οδών της περιοχής της Νεμέας, ενώ ζωτικής σημασίας είναι και η αξιοποίηση και επαναλειτουργία της σιδηροδρομικής γραμμής της περιοχής. Σημαντική προοπτική για την περιοχή μελέτης από όλα τα παραπάνω

αποτελεί η βελτίωση του οδικού της δικτύου και η δυναμική εξέλιξη της προσβασιμότητας σε αυτήν, όπως και η αναβάθμιση της διασύνδεσης μεταξύ των επιμέρους περιοχών.

Επιπροσθέτως, πολύ κρίσιμο ζήτημα για την τοπική κοινωνία είναι η εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς στους Δήμους Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου και η ενίσχυσή τους στο Δήμο Νεμέας, διασφαλίζοντας την επαρκή και ολοκληρωμένη παροχή ποιοτικών υπηρεσιών στους κατοίκους. Ιδιαίτερα σημαντική δράση είναι και η ολοκλήρωση της επικαιροποίησης του κτηματολογίου, όπως και η σήμανση του οδικού δικτύου σχετικά με αξιοθέατα της περιοχής και σημεία πολιτιστικού και περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος που υπάρχουν σε αφθονία, αναδεικνύοντάς τα με την παροχή ποιοτικότερων υπηρεσιών (πρόσβασης). Σημαντικό δεδομένο ακόμη αποτελεί η ύπαρξη δύο λιμανιών στο Ναύπλιο, με το ένα να έχει μεγάλη εμπορική σημασία. Ωφέλιμο έργο ακόμη αποτελεί η αντικατάσταση και αποκατάσταση του δικτύου ύδρευσης και στους τρεις υπό εξέταση δήμους, ενώ παράλληλα στο σύνολο της περιοχής υπάρχουν αθλητικές εγκαταστάσεις και εκσυγχρονισμένες τηλεπικοινωνιακές υποδομές, με σύνδεση των δήμων με το ευρυζωνικό δίκτυο «Σύζευξης», μεγάλης κλίμακας και έκτασης υπηρεσιών.

Στον τομέα της διαχείρισης απορριμμάτων εντοπίζονται σημαντικές δυνατότητες με την ύπαρξη της μονάδας βιολογικού καθαρισμού στο Άργος που χρησιμοποιείται από κοινού με την πόλη του Ναυπλίου και το Δήμο Νέας Κίου, αλλά και με τη μελλοντική δημιουργία βιολογικού καθαρισμού στη Νεμέα. Παράλληλα, σημαντική είναι η λειτουργία του Σταθμού Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων στην Αργολίδα και της σύγχρονης Μονάδας Επεξεργασίας Αποβλήτων στην Αρκαδία που εξυπηρετεί τις Περιφερειακές Ενότητες Κορινθίας και Αργολίδας, συμπληρωματικά με την παρουσία μονάδας ανταποδοτικής ανακύκλωσης στο Ναύπλιο, αλλά και την άμεση λειτουργία εργοστασίου ανακύκλωσης στο Άργος. Τέλος, κρίσιμο είναι να εφαρμοστεί το ολοκληρωμένο Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Απορριμμάτων του Δήμου Νεμέας που έχει συνταχθεί ταυτόχρονα με την ολοκλήρωση και εφαρμογή των ΤΣΔΑ των Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου, κάτι που έχει προγραμματιστεί να γίνει το 2025. Σημαντικές προοπτικές συνεπώς στον τομέα αυτό, συνοδευόμενες από συνεχείς δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των κατοίκων σε θέματα ανακύκλωσης και ορθολογικής διαχείρισης απορριμμάτων, αποτελεί η βελτίωση και ενίσχυση του συστήματος διαχείρισης των αποβλήτων της περιοχής μελέτης, με αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης, μείωση των απορριμμάτων, αλλά και εξοικονόμηση νερού. Όσον αφορά στον τομέα της ενέργειας, οφέλη πρόκειται να υπάρξουν από την ολοκλήρωση του έργου του αγωγού υψηλής πίεσης Αγ.Θεοδώρων-Μεγαλόπολης και ο οποίος θα διέρχεται από την περιοχή του Άργους, αλλά και τα έργα της τοπικής διοίκησης για ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων στην περιοχή μελέτης και ειδικότερα του Κέντρου Υγείας Νεμέας, των Νοσοκομειακών

Μονάδων του Γενικού Νοσοκομείου Άργους και της ΔΥΠΑ Αργολίδας. Επίσης, κυρίως στις περιοχές του Άργους και του Ναυπλίου, καθώς στη Νεμέα βρίσκεται ένας μόνο φωτοβολταϊκός σταθμός, υπάρχουν εγκαταστάσεις αξιοποίησης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας συνολικής ισχύος 171,36 MW, ενώ σημαντικά ωφέλιμες κατευθύνσεις του ολοκληρωμένου Σχέδιου Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια του Δήμου Νεμέας αποτελούν η αξιοποίηση της ηλιακής και αιολικής ενέργειας και η παραγωγή βιομάζα από τα υποπροϊόντα της πρωτογενούς τοπικής παραγωγής. Αναμενόμενη επιδίωξη για την περιοχή μελέτης είναι η ελάττωση της χρήσης ορυκτών καυσίμων, ο περιορισμός των εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου και τελικά η μείωση επιβαρύνσεων και πιέσεων στο περιβάλλον. Τελευταίο, αλλά ιδιαίτερα άξιο αναφοράς στοιχείο που αφορά στον Δήμο Νεμέας είναι η επίτευξη της ενεργειακά αυτόνομης οικο-κοινότητα "Αείφαρον" στην περιοχή της Αρχαίας Νεμέας, η οποία μπορεί να λειτουργήσει σαν λαμπρό παράδειγμα για τις υπόλοιπες περιοχές και να αφομοιώσουν τις πρακτικές που εφαρμόζει.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Απουσία ολοκληρωμένου κτηματολογίου για την περιοχή μελέτης • Μη λειτουργία υφιστάμενης σιδηροδρομικής γραμμής Κορίνθου – Άργους – Ναυπλίου • Ανάγκη βελτίωσης των ΜΜΜ στην Π.Ε. Αργολίδας και της συνδεσιμότητας των αποκεντρωμένων περιοχών με τα αστικά κέντρα • Μεγάλος βαθμός εξάρτησης των μετακινήσεων με αυτοκίνητο • Άναρχο οδικό δίκτυο Άργους που δημιουργεί πρόβλημα συμφόρησης και δυσκολία μετακίνησης • Περιορισμένη προσβασιμότητα ΑμεΑ (Ναύπλιο) • Έλλειψη δημόσιων τουαλετών στο Ναύπλιο • Έλλειψη θέσεων φόρτισης ηλεκτρικών μέσων Ναύπλιο • Απουσία οργανωμένου και συντονισμένου προγράμματος διαχείρισης των στερεών αποβλήτων στη Νεμέα • Μεγάλη παραγωγή ΑΣΑ στην Π.Ε. Κορινθίας • Συγκέντρωση των σημείων τοποθέτησης των πολυκέντρων ανακύκλωσης της Π.Ε. Κορινθίας στην Κόρινθο • Μη αποτελεσματική διαχείριση απορριμμάτων σε Άργος και Ναύπλιο και λειτουργία παράνομων χωματερών • Έλλειψη μπλε κάδων στην Αργολίδα • Εντατική χρήση γεωτρήσεων και πρόβλημα λειψυδρίας σε Άργος και Ναύπλιο • Πρόβλημα υποβάθμισης της ποιότητας των πηγών του φράγματος Ανάβαλου 	<ul style="list-style-type: none"> • Ορεινότητα Δήμου Νεμέας και πρόσβαση μόνο οδικώς • Συγχώνευση διοικητικής οργάνωσης περιοχών με το Πρόγραμμα Καλλικράτης 	<ul style="list-style-type: none"> • Το Άργος αποτελεί κέντρο προσπέλασης και συνδέεται με διάφορα οδικά δίκτυα • Ολοκλήρωση του οδικού άξονα Κιάτου-Νεμέας • Βελτίωση της επαρχιακής οδού Αρχαίας Νεμέας – Δερβενάκια – Μυκήνες • Βελτίωση αγροτικών οδών Νεμέας • Αξιοποίηση-επαναλειτουργία σιδηροδρομικής γραμμής • Βελτίωση ΜΜΜ • Σήμανση οδικού δικτύου των περιβαλλοντικών και πολιτισμικών αξιοθέατα • Ολοκλήρωση του κτηματολογίου • Ύπαρξη 2 λιμανιών στον Δήμο Ναυπλίου • Αντικατάσταση και αποκατάσταση δικτύου ύδρευσης και στους 3 δήμους • Ύπαρξη αθλητικών εγκαταστάσεων και στους 3 δήμους • Ικανοποιητική κάλυψη δικτύου : δίκτυο «ΣΥΖΕΥΞΙΣ» • Ύπαρξη μονάδας βιολογικού καθαρισμού (στο Άργος από κοινού με την πόλη του Ναυπλίου και το Δήμο Νέας Κίου) • Μελλοντική δημιουργία βιολογικού καθαρισμού στη Νεμέα • Λειτουργία Σταθμού Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων στην Αργολίδα • Λειτουργία σύγχρονης Μονάδας Επεξεργασίας Αποβλήτων στην Αρκαδία που εξυπηρετεί Κορινθία και Αργολίδα • Λειτουργία μονάδας αναποδοτικής ανακύκλωσης στο Ναύπλιο • Άμεση λειτουργία εργοστασίου ανακύκλωσης στο Άργος • Εφαρμογή του ΤΣΔΑ Δήμου Νεμέας που έχει συνταχθεί - Ολοκλήρωση και εφαρμογή ΤΣΔΑ για Άργος και Ναύπλιο • Ολοκλήρωση του αγωγού υψηλής πίεσης Αγ. Θεοδώρων-Μεγαλόπολης – διέλευση από Άργος (κάλυψη και Ναυπλίου) • Έργα ενεργειακής αναβάθμισης κτηρίων • Ύπαρξη εγκαταστάσεων αξιοποίησης ΑΠΕ σε Άργος – Ναύπλιο • Κατευθύνσεις σχεδίου δράσης για την αειφόρο ενέργεια Δήμου Νεμέας • Η αυτόνομη οικο-κοινότητα της Νεμέας 	<ul style="list-style-type: none"> • Καλύτερη και ταχύτερη πρόσβαση σε Νεμέα • Βελτίωση συνδεσιμότητας της Νεμέας με το Ναύπλιο και το Άργος • Βελτίωση οδικού δικτύου • Επαρκή και ολοκληρωμένη παροχή ποιοτικών υπηρεσιών στους κατοίκους • Ανάδειξη των σημείων πολιτιστικού και περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος με ποιοτικούς τρόπους • Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση κατοίκων για θέματα ανακύκλωσης και σωστής διαχείρισης απορριμμάτων • Βελτίωση συστημάτων διαχείρισης αποβλήτων (όπου υπάρχουν)/ Δημιουργία νέων - μείωση απορριμμάτων - αύξηση ανακύκλωσης • Αύξηση των ποσοστών ανακύκλωσης • Εκπαίδευση για ορθολογική διαχείριση και εξοικονόμηση νερού • Υιοθέτηση πρακτικών ενεργειακής αυτονομίας (οικοκοινότητα Νεμέας) • Μείωση επιβαρύνσεων στο περιβάλλον

◆ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΤΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Προβλήματα - Περιορισμοί

Όσον αφορά στα προβλήματα της περιοχής στον τομέα του περιβάλλοντος, ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα αποτελεί η υποβάθμιση της ποιότητας και της ποσότητας των πλούσιων υπόγειων υδάτων, κυρίως στην περιοχή της Αργολίδας, η οποία έχει επέλθει ως αποτέλεσμα της υπερεντατικής γεωργικής εκμετάλλευσης των εδαφών και της εντατικής χρήσης γεωτρήσεων. Αναλυτικότερα, έχει προκληθεί ρύπανση των υδάτων από την αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων στις καλλιέργειες, ενώ η έντονη άρδευση των αγροτεμαχίων από τις γεωτρήσεις επέφεραν εξάντληση των υπόγειων υδροφόρων οριζώντων από γλυκό νερό και εισχώρηση αλμυρού νερού. Παράλληλα, το πρόβλημα της λειψυδρίας, ως απόρροια των παραπάνω αγροτικών δραστηριοτήτων, εντείνει και η τουριστική δραστηριότητα της περιοχής. Ως συμπέρασμα, στην περιοχή η ποιότητα και ποσότητα των υπόγειων υδάτων είναι κακή. Ταυτόχρονα, στην περιοχή της Αργολίδας, η οποία αποτελεί μαζί με την Αττική τις ξηρότερες περιοχές της ηπειρωτικής Ελλάδας, οι βροχοπτώσεις είναι αρκετά λίγες και σε συνδυασμό με τις υψηλές θερμοκρασίες που παρατηρούνται ο κίνδυνος πυρκαγιών είναι αρκετά μεγάλος. Επίσης, οι επιπτώσεις από την περιβαλλοντική κρίση και τις κλιματολογικές μεταβολές της κλιματικής αλλαγής είναι ήδη εμφανείς, με τις περιοχές Άργος, Δίδυμα Αργολίδας και Άγιοι Θεόδωροι Κορινθίας εκτός των άλλων, να καταγράφουν ρεκόρ υψηλής θερμοκρασίας και να παρατηρείται ανομβρία. Όλα τα παραπάνω δεδομένα που εντοπίζονται ιδιαίτερα στον Αργολικό κάμπο, συνυπολογίζοντας τα γεωμορφολογικά δεδομένα της περιοχής, καθιστούν πολύ έντονο τον κίνδυνο ερημοποίησης λόγω διάβρωσης των εδαφών της.

Μείζον περιβαλλοντικό ζήτημα για την περιοχή αποτελεί η ουσιαστική προστασία του υδροβιότοπου που ονομάζεται “Καλύβια”, εξαιρετικής σημασίας, ο οποίος ωστόσο δε διέπεται από κάποιο καθεστώς προστασίας, εκτός από ένα τμήμα του που προστατεύεται νομικά βάσει ΦΕΚ. Το γεγονός αυτό θέτει σε κίνδυνο τα πάνω από 180 είδη πουλιών, επιδημητικά και αποδημητικά, που φιλοξενεί. Επίσης, πολύ κρίσιμος παράγοντας υποβάθμισης του περιβάλλοντος της Αργολίδας είναι η λειτουργία δύο παράνομων χωματερών, μία στην παραλία Καραθώνα του Δήμου Ναυπλίου και μία στην περιοχή Γκριμάρια του Δήμου Άργους-Μυκηνών. Τέλος, υποβαθμισμένη είναι η ποιότητα των πηγών του Ανάβαλου που χρησιμοποιούνται για την άρδευση του αργολικού κάμπου και των γύρω περιοχών, σε τέτοιο βαθμό που καθιστά το νερό τους προβληματικό. Ωστόσο, λόγω ελλιπούς ενημέρωσης και λήψης κατάλληλων διοικητικών μέτρων, οι πηγές αυτές συνεχίζουν να χρησιμοποιούνται και να εντείνουν τις δυσμενείς επιπτώσεις τόσο στο περιβάλλον, όσο και στην αγροτική παραγωγή.

Δυνατότητες - Προοπτικές

Σημαντικό πλεονέκτημα του φυσικού τοπίου των Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου αποτελεί η ύπαρξη προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000. Ειδικότερα εντοπίζονται 2 περιοχές Ειδικής Ζώνης Διατήρησης, 2 περιοχές Ζώνες Ειδικής Προστασίας, καταφύγια Άγριας Ζωής, αλλά και 3 περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί ως Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλους. Συνδυαστικά, υπάρχει ένας από τους πιο σημαντικούς υγροβιότοπους της Ανατολικής Πελοποννήσου που ονομάζεται “Καλύβια” και καλύπτει απόσταση περίπου 5 χλμ από την Νέα Κίο του Άργους μέχρι το νέο λιμάνι του Ναυπλίου, στον οποίο απαντώνται πάρα πολλά είδη. Συνεπώς, στην περιοχή της Αργολίδας, στη διαμόρφωση της οποίας συμβάλλουν και οι κλιματολογικές της συνθήκες, συναντάμε έναν πλούτο χλωρίδας και πανίδας. Για το λόγο αυτό, είναι εξαιρετικής κρισιμότητας η πραγματοποίηση δράσεων για την προστασία αυτής της βιοποικιλότητας. Ειδικότερα, τέτοιες ενέργειες αφορούν στη δημιουργία τράπεζας σπερμάτων και γενετικού υλικού, για τη διατήρηση των ειδών χλωρίδας και πανίδας που υπάρχουν στην περιοχή και παράλληλα στην υλοποίηση ενεργειών αντιρρύπανσης και προστασίας των υδροφόρων. Πολύ σημαντική μέριμνα επίσης, αποτελεί η λήψη μέτρων πυροπροστασίας και πρόληψης ζημιών σε δάση, όπως και η επαρκής επιμόρφωση των στελεχών των αρμόδιων φορέων για την πρόληψη και αντιμετώπιση των κλιματικών και περιβαλλοντικών κινδύνων.

Πολύτιμα θα είναι τα οφέλη από τον περιορισμό των περιβαλλοντικών πιέσεων από ανθρωπογενείς δραστηριότητες και τη λήψη μέτρων προστασίας, διαφύλαξης και ορθολογικής διαχείρισης των υδάτινων πόρων της περιοχής με σημαντική ενέργεια την επαναχρησιμοποίηση του νερού για άρδευση. Επιπροσθέτως, στο Βορειοδυτικό τμήμα της Αργολίδας παρατηρείται αξιόλογο αιολικό δυναμικό, ενώ σημαντικό πλεονέκτημα αποτελεί η ποικιλομορφία στην γεωμορφολογία της περιοχής μελέτης, όπου σε πολύ μικρή απόσταση υπάρχει εναλλαγή πολλών διαφορετικών μορφολογικών καταστάσεων. Τέλος, αξιοποιώντας με σεβασμό όλα τα προτερήματα της περιοχής μελέτης, μπορούν να αναπτυχθούν περιβαλλοντικές δραστηριότητες που θα προσελκύουν επισκέπτες όλο το χρόνο.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΣ	ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Υποβάθμιση ποιότητας και ποσότητας των πλούσιων υπόγειων υδάτων από ανθρωπογενή δραστηριότητα (αγροτική/τουριστική) • Κακή ποιότητα και ποσότητα υπόγειων υδάτων • Η Αργολίδα αποτελεί μία από τις ξηρότερες περιοχές της Ελλάδας, με το Άργος να είναι επίσης μία από τις θερμότερες ελληνικές πόλεις • Λίγες βροχοπτώσεις στον αργολικό κάμπος • Κίνδυνος πυρκαγιών σε Αργολίδα • Ήδη εμφανείς επιδράσεις της κλιματικής αλλαγής • Σημαντικός κίνδυνος ερημοποίησης • Μη επαρκής προστασία υδροβιότοπου Άργους-Ναυπλίου • Λειτουργία παράνομων χωματερών στην παραλία Καραθώνα και στο Άργος • Πρόβλημα υποβάθμισης της ποιότητας των πηγών του Ανάβαλου 	<ul style="list-style-type: none"> • Επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή (άνοδος στάθμης της θάλασσας-παράκτιες περιοχές) • Γεωμορφολογία της περιοχής 	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσία προστατευόμενων περιοχών • Πλούσια χλωρίδα και πανίδα - πολύ σημαντικός βιότοπος “Καλύβια” • Δημιουργία τράπεζας σπερμάτων και γενετικού υλικού με στόχο την διατήρηση ειδών και ποικιλιών πανίδας και χλωρίδα • Υλοποίηση μέτρων αντιρρύπανσης και προστασίας υδροφόρων • Μέτρα πυροπροστασίας, με δράσεις πρόληψης ζημιών σε δάση έναντι απειλών από πυρκαγιές • Επαρκής επιμόρφωση στελεχών των αρμόδιων Φορέων για την πρόληψη και αντιμετώπιση των κινδύνων • Ορθολογική διαχείριση υδατικών πόρων • Επαναχρησιμοποίηση νερού (π.χ. για άρδευση χώρων πρασίνου) • Αξιόλογο αιολικό δυναμικό στο ορεινό ΒΔ τμήμα της Αργολίδας • Ποικιλομορφία στην μορφολογία της περιοχής μελέτης 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων για προσέλκυση επισκεπτών όλο το χρόνο • Περιορισμός των περιβαλλοντικών πιέσεων από ανθρωπογενείς δραστηριότητες • Δράσεις διατήρησης της βιοποικιλότητας

◆ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Προβλήματα- Περιορισμοί

Δεδομένου ότι η υπό εξέταση περιοχή διακρίνεται για τον πολιτιστικό της πλούτο είναι πολύ σημαντικό να υπάρξει για τον τόπο ένα συγκροτημένο και ολοκληρωμένο σχέδιο ανάδειξής του. Με το σχεδιασμό αυτό θα πρέπει ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα από τους αρμόδιους φορείς για την επαρκή προστασία αυτής της πολιτιστικής κληρονομιάς και την οριοθέτηση των κατάλληλων πλαισίων που θα εξασφαλίζουν την ορθολογική διαχείρισή της. Κομβικό σημείο του σχεδιασμού αποτελεί η χάραξη πολιτικής μέριμνας για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στο πολιτιστικό κεφάλαιο του τόπου, καθώς πολλά ιστορικά και αρχαιολογικά μνημεία εκτίθενται στο εξωτερικό περιβάλλον, ενώ στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος μπορεί να αποτελούν τμήμα αυτής της πολιτιστικής κληρονομιάς. Συνεπώς είναι σημαντικό να συμπεριληφθούν έργα για την προστασία και την προσαρμογή της πολιτιστικής κληρονομιάς στις μεταβολές και τους κινδύνους της κλιματικής αλλαγής (ΠεΣΠΚΑ, σελ. 441).

Παράλληλα, θα εξαλειφθούν φαινόμενα αλλοίωσης των κτηριακών υποδομών που παρατηρούνται στην περιοχή, αλλά και υποβάθμισης της μορφής και λειτουργίας του δημόσιου χώρου. Χαρακτηριστικά παραδείγματα άσκησης πιέσεων στην πολιτιστική ταυτότητα του τόπου προκύπτουν από την τουριστική της δραστηριότητα. Ειδικότερα σε περιοχές όπως το Ναύπλιο, που το δίπολο πολιτισμός-τουρισμός είναι αρκετά ισχυρό τέτοια φαινόμενα ελλοχεύουν. Μάλιστα ένα τέτοιο αναπτυξιακό έργο πρόκειται να υλοποιηθεί στην περιοχή του Ναυπλίου, αφορά στην ανάπτυξη του τουριστικού λιμένα - μαρίνας του Ναυπλίου και αναμένεται να αλλοιώσει την πολιτιστική φυσιογνωμία της παλιάς πόλης. Οι παρεμβάσεις που έχουν σχεδιαστεί, τόσο στη θαλάσσια, όσο και στη χερσαία ζώνη του λιμένα είναι δυσανάλογου μεγέθους για την έκταση της πόλης και προβλέπεται να έχει έντονες επιπτώσεις, όχι μόνο σε πολιτισμικό επίπεδο, αλλά και σε περιβαλλοντικό, κοινωνικό, οικονομικό. Στόχος του έργου αυτού είναι αμιγώς η προσέλκυση τουριστών στα πλαίσια του τουρισμού αναψυχής και για την επίτευξη αυτή το έργο περιλαμβάνει εκτός των άλλων, την κατασκευή κτιρίων 3.000 τετραγωνικών μέτρων με εμπορικές χρήσεις που θα υποστηρίζουν την μαρίνα και θέσεις στάθμευσης για την μαρίνα. Με τέτοιου είδους επεμβάσεις είναι εύκολο να αλλοιωθεί η ιστορική φυσιογνωμία και το μοναδικό τοπίο του κόλπου του Ναυπλίου.

Επίσης, έντονος προβληματισμός για την περιοχή μελέτης προκύπτει και από το δεδομένο ότι η μέχρι σήμερα αξιοποίηση της Ιστορικής και Πολιτιστικής Κληρονομιάς του τόπου δε συμβάλλει ουσιαστικά στη διάρκεια παραμονής των τουριστών, γεγονός που υποδεικνύει ακόμα περισσότερο την ανάγκη εκπλήρωσης του σχεδιασμού που αναφέρθηκε πιο πάνω.

Τέλος, παρατηρείται περιορισμένη σύνδεση των τοπικών προϊόντων με τη Φυσική και Πολιτιστική Κληρονομιά, τη στιγμή που στην περιοχή μελέτης συνυπάρχουν ο υλικός και ο άυλος πλούτος και τα δύο καίριας σημασίας. Υπάρχουν, για παράδειγμα, φημισμένα αγροτικά τοπικά προϊόντα ανώτερης ποιότητας και τουριστικά, πολιτιστικά, ιστορικά προϊόντα ευρέως διαδεδομένα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περιοχή της Νεμέας, όπου οι πολιτιστικές εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται αφορούν κυρίως σε θέματα οίνου, ενώ το ιστορικό και μυθολογικό υπόβαθρο της περιοχής δεν αξιοποιείται εξίσου, παρά την σημαντικότητά του.

Δυνατότητες - Προοπτικές

Ο ιστορικός και πολιτιστικός πλούτος της περιοχής μελέτης σε συνάρτηση με το μέγεθος της πολυμορφίας που εμφανίζει, αποτελεί πολύ σημαντική δυνατότητα με εξαιρετικές προοπτικές. Παράλληλα, η εγγύτητα που υπάρχει μεταξύ των τριών υπό εξέταση δήμων συντελεί στη σύνθεση ενός δυναμικού πολιτιστικού τριγώνου μέσω της συνεργασίας και της κοινής προσπάθειας ανάδειξης του τόπου, επιτυγχάνοντας αφενός την ανάδειξη καθολικά της πολιτιστικής ταυτότητας των επιμέρους περιοχών και αφετέρου την συνεκτικότητα της τοπικής κοινωνίας. Ιδιαίτερα υποστηρικτός παράγοντας για την επίτευξη αυτής της σύνθεσης, μπορεί να αποτελέσει η σημαντική παρουσία πολιτιστικών και αθλητικών συλλόγων των περιοχών. Μεγάλη δραστηριότητα των πολιτιστικών φορέων εντοπίζεται στους Δήμους Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου, όπου διεξάγονται πολλά πολιτιστικά δρώμενα, ενώ μέσα από την ευρύτερη συνεργασία των δήμων θα ενισχυθεί η πολιτιστική ενεργητικότητα του Δήμου Νεμέας.

Μεγάλη είναι η σπουδαιότητα του αρχιτεκτονικού πλούτου του Ναυπλίου και είναι ιδιαίτερα σημαντικό να ληφθούν μέτρα για τη διατήρηση και ανάδειξη αυτής της αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας της πόλης. Η δημιουργία ενός αρχιτεκτονικού δικτύου των κτιρίων στο Ναύπλιο μπορεί να αποτελέσει πόλο έλξης τόσο για επιστήμονες, όσο και για απλούς επισκέπτες, γνωρίζοντας παράλληλα και άλλα κομμάτια της πόλης. Επιπροσθέτως, τμήμα της πόλης του Ναυπλίου και του Άργους, αλλά και η περιοχή της Καρυάς του Δήμου Άργους-Μυκηνών είναι χαρακτηρισμένα ως παραδοσιακοί οικισμοί, ενώ υπάρχουν και πολλά διατηρητέα κτήρια. Ανάδειξη ιστορικών κτηρίων, όπου αυτό είναι εφικτό και χωρίς να θέτεται σε κίνδυνο η υποδομή, επιτυγχάνεται με την φιλοξενία σε αυτούς πολιτιστικών και πνευματικών δραστηριοτήτων.

Επίσης, ισχυρές διακρίσεις της περιοχής είναι το βραβείο της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς που έχει δοθεί στον αρχαιολογικό χώρο της Νεμέας και η συμπερίληψη των Αρχαιολογικών χώρων Μυκηνών (Άργος) και Τίρυνθας (Ναύπλιο) στον κατάλογο παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO, παράλληλα με το ρόλο που έχει το Άργος ως επικεφαλής πόλη του ευρωπαϊκού δικτύου των αρχαιότερων πόλεων της Ευρώπης.

Σημαντικό έργο για το σύνολο της περιοχής μελέτης αποτελούν οι Πολιτιστικές Διαδρομές «Κόσμοι Βυζαντινοί», με αφετηρία την περιοχή της Κορίνθου και τους αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία στις Περιφερειακές Ενότητες Κορινθίας, Αργολίδας και Αρκαδίας. Επίσης, εύφορο είναι το έδαφος για τη διαμόρφωση μονοπατιών πολιτισμού στον Δήμο Νεμέας, με την ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ του Δήμου και της Ελληνικής Εταιρείας Περιβάλλοντος & Πολιτισμού, η οποία υλοποιεί το πρόγραμμα «Μονοπάτια Πολιτισμού». Μέσω του προγράμματος αυτού σηματοδοτούνται και γίνονται περισσότερο προσβάσιμα μονοπάτια πολιτισμού και φυσικού κάλλους μιας περιοχής, στα πλαίσια του οποίου έχουν χαραχτεί 5 πολιτιστικές διαδρομές στο χωριό Ψάρι Κορινθίας, το οποίο ανήκει στην ζώνη ΠΟΠ Νεμέας, γειτνιάζει με τον Δήμο Νεμέας και μπορεί να αποτελέσει σημείο σύμπραξης των δύο αυτών δήμων.

Επίσης, σημαντική ενέργεια αποτελεί η εκπόνηση μελετών πυροπροστασίας και βελτίωσης των βιοκλιματικών συνθηκών των αρχαιολογικών χώρων της υπό εξέταση περιοχής, παράλληλα με την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών τόσο για την προστασία, όσο και για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς. Έτσι, θα επιτευχθεί ο εκσυγχρονισμός του τομέα και θα υπάρξουν δυναμικά μέσα για την ενίσχυση εναλλακτικών μορφών τουρισμού γύρω από τον πολιτισμό, την ανάπτυξη πολιτιστικών δικτύων με άλλες ιστορικές και πολιτιστικές πόλεις της Ελλάδας και της Ευρώπης που θα συγκροτήσουν ένα δυναμικό πολιτιστικό δίκτυο, μέσα από το οποίο θα διευρυνθούν η τουριστική προβολή και η αναγνωρισιμότητα της περιοχής μελέτης, με επακόλουθο να επιμηκυνθεί η τουριστική της περίοδος.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Απουσία συγκροτημένου – ολοκληρωμένου σχεδίου ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς • Μη επαρκής προστασία, διαχείριση και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς • Μέτρα προστασίας και προσαρμογής της πολιτιστικής κληρονομιάς στις μεταβολές και τους κινδύνους της κλιματικής αλλαγής • Πιέσεις στην πολιτιστική ταυτότητα από την τουριστική δραστηριότητα: Αλλοίωση της πολιτιστικής φυσιογνωμίας της παλιάς πόλης με το έργο ανάπλασης μεγάλης κλίμακας του λιμένα Ναυπλίου • Η μέχρι σήμερα αξιοποίηση της Ιστορικής και Πολιτιστικής Κληρονομιάς δεν συμβάλλει ουσιαστικά στην διάρκεια παραμονής των τουριστών • Περιορισμένη σύνδεση των τοπικών προϊόντων με τη Φυσική και Πολιτιστική Κληρονομιά • Περιορισμένες πολιτιστικές εκδηλώσεις σε Νεμέα – περιορισμός κυρίως σε θέματα οίνου 	<ul style="list-style-type: none"> • Επιπτώσεις κλιματικής αλλαγής 	<ul style="list-style-type: none"> • Πλούσια πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά σε όλη την περιοχή μελέτης • Εγγύτητα των τριών δήμων • Μεγάλη δραστηριότητα συλλογών • Σημαντικός αριθμός πολιτιστικών φορέων • Δημιουργία πολιτιστικής συνεργασίας των 3 δήμων • Διατήρηση και ανάδειξη αρχιτεκτονικού πλούτου Ναυπλίου • Παραδοσιακοί οικισμοί σε Άργος και Ναύπλιο • Πολλά πολιτιστικά δρώμενα σε Άργος και Ναύπλιο • Διαμόρφωση μονοπατιών πολιτισμού Νεμέας • Βραβείο Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς αρχαιολογικού χώρου Νεμέας • Δύο αρχαιολογικοί χώροι βρίσκονται στον κατάλογο παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO • Το Άργος επικεφαλής πόλη του ευρωπαϊκού δικτύου των αρχαιότερων πόλεων της Ευρώπης • Πολιτιστικές Διαδρομές «Κόσμοι Βυζαντινοί» • Δημιουργία «Μονοπατιών πολιτισμού» στο Δ.Νεμέας • Δικτύωση με άλλες ιστορικές-πολιτιστικές πόλεις της Ελλάδας-Ευρώπης • Ενσωμάτωση τεχνολογίας στην ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού • Μελέτη πυροπροστασίας στους αρχαιολογικούς χώρους • Μελέτη βελτίωσης βιοκλιματικών συνθηκών αρχαιολογικών χώρων 	<ul style="list-style-type: none"> • Δυναμικό πολιτιστικό τρίγωνο μέσω ανάδειξης καθολικά της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής • Τουριστική προβολή και αναγνωρισιμότητα της περιοχής σε διεθνές επίπεδο, με επιμήκυνση τουριστικής περιόδου (ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού βάσει του πολιτισμού) • Δημιουργία αρχιτεκτονικού δικτύου κτιρίων στο Ναύπλιο • Συνεκτικότητα της τοπικής κοινωνίας, μέσω της συνεργασίας και της κοινής προσπάθειας ανάδειξης του τόπου • Εκσυγχρονισμός του προορισμού με χρήση νέων τεχνολογιών • Ανάδειξη ιστορικών κτιρίων σε χώρους φιλοξενίας πολιτιστικών και πνευματικών δραστηριοτήτων • Ανάπτυξη πολιτιστικών δικτύων

10. Προτεινόμενη αναπτυξιακή στρατηγική: Δράσεις & Προτεραιότητες

Αφού ολοκληρώθηκαν οι διαδικασίες της καταγραφής των δεδομένων κάθε διάστασης και της ανάλυσης των στοιχείων που συγκροτούν τη φυσική και κοινωνικοοικονομική πραγματικότητα της περιοχής μελέτης, διαπιστώθηκε η ανάγκη να επιλυθούν με ολιστικό τρόπο κρίσιμα προβλήματα μέσω ηθικής αξιοποίησης των φυσικών και ανθρωπίνων διαθεσίμων του τόπου.

Με στόχο την Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη της περιοχής μελέτης, παρατίθενται στη συνέχεια οι προτεινόμενες δράσεις που διαμορφώνουν την αναπτυξιακή στρατηγική, βάσει της οποίας έχει αποτελέσει η συλλογική δράση και αλληλεπίδραση των εμπλεκόμενων υποκειμένων.

◆ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

1. **Εκπόνηση και ολοκλήρωση των απαραίτητων μελετών και εκθέσεων, προκειμένου να εξασφαλιστεί ένα εκσυγχρονισμένο και σταθερό πολιτικό πλαίσιο για την περιοχή μελέτης**, στο οποίο θα μπορεί να βασιστεί η κατάρτιση ενός ολοκληρωμένου αναπτυξιακού σχεδιασμού. Απαραίτητες ενέργειες που θα οδηγήσουν στην επίτευξη αυτής της πολιτικής δράσης είναι η ολοκλήρωση της καταγραφής του κτηματολογίου για την περιοχή μελέτης, η ολοκλήρωση της έγκρισης του νέου Γ.Π.Σ. του Δήμου Νεμέας, αλλά και η σύνταξη νέων επιχειρησιακών σχεδίων από όλους τους Δήμους.

***Εμπλεκόμενοι φορείς:** Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Π.Ε. Κορινθίας, Π.Ε. Αργολίδας, Υποθηκοφυλάκεια-Κτηματολογικά γραφεία των δήμων, ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε., ΠΑΡΝΩΝΑΣ Α.Ε., ΑΝΒΟΠΕ Α.Ε.*

***Χρηματοδοτικά εργαλεία:** Πρόγραμμα Leader Δημόσιου χαρακτήρα, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ΠΕΠ Πελοποννήσου*

2. **Ανάπτυξη συνεργασίας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με τα όργανα της Εθνικής Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών, με σκοπό την ουσιαστική και λειτουργική αναθεώρηση του νομοθετικού πλαισίου για τους συνεταιρισμούς.** Για τον σκοπό αυτό θα πραγματοποιηθεί αρχικά διαβούλευση στους αγροτικούς συνεταιρισμούς της χώρας, συμπεριλαμβανομένης της περιοχής μελέτης, ώστε να τεθούν τα βασικά νομοθετικά εμπόδια που υπάρχουν, αλλά και τα κωλύματα που θα μπορούσαν να εξαλειφθούν με νομοθετική μεταρρύθμιση. Στη συνέχεια, τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων θα συγκεντρωθούν στην ΕΘΕΑΣ, ως ανώτατο όργανο υποστήριξης και εκπροσώπησης των αγροτικών συνεταιρισμών, η οποία θα αναπτύξει έναν εποικοδομητικό διάλογο με τα κατάλληλα πολιτικά πρόσωπα που είναι αρμόδια για τις συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις. Μέσω αυτής της διαδικασίας θα μπορέσει να

δρομολογηθεί μία σωστά συντονισμένη προσπάθεια, η οποία θα έχει δομηθεί από τους άμεσα βαλλόμενους των προβλημάτων που τίθενται προς επίλυση, με αποτέλεσμα την ουσιαστική μεταρρύθμιση και υποστήριξη από μεριάς κρατικών μηχανισμών. Απόρροια αυτών των ενεργειών θα αποτελέσει επίσης η ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ των διαφόρων τοπικών συνεταιρισμών και η δημιουργία γόνιμου εδάφους ώστε να δημιουργηθεί ένα ευρύτερο τοπικό δίκτυο συνεργασίας μεταξύ τους.

Εμπλεκόμενοι φορείς: *Αγροτικοί συνεταιρισμοί περιοχής μελέτης, Εθνική Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων*

Υλοποίηση πράξης υπό την αιγίδα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

3. **Οργανωμένη χωροθέτηση των κεντρικών δημόσιων υπηρεσιών** περιφερειακά των αστικών κέντρων, συμπληρωματικών δημόσιων δομών στα κέντρα των αποκεντρωμένων κοινοτήτων και αναβάθμιση των παρεχόμενων δημόσιων υπηρεσιών. Η απουσία σύγχρονων, επαρκών υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο, όπως διοίκησης, πολιτισμού και αναψυχής, κοινωνικών λειτουργιών, υγείας, εκπαίδευσης, οικονομικών συμβουλών, αγροτικής ενημέρωσης και πολλά άλλα, αποτελούν εμπόδιο για την τοπική ανάπτυξη και την ποιότητα ζωής.

Ειδικότερα, για την επίτευξη αυτής της πολιτικής δράσης θα υπάρξει ενίσχυση των υφιστάμενων αποκεντρωμένων δημόσιων υπηρεσιών και στήριξή τους με συμπληρωματικές δομές εξυπηρέτησης των κατοίκων, αναπτύσσοντας ουσιαστική σχέση συνεργασίας μεταξύ τους. Οι συμπληρωματικές δομές θα αφορούν αφενός στην εγκατάσταση περίπτερων στις επιμέρους κοινότητες του Δήμου Νεμέας και εμπλουτισμό των Γραφείων ΚΕΠ σε όλες τις αποκεντρωμένες κοινότητες των Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου. Αυτές οι δομές θα λειτουργούν ως κέντρα εξυπηρέτησης των κατοίκων, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να διευθετήσουν τα θέματα που τους αφορούν τοπικά μέσω άμεσης επικοινωνίας με τις κεντρικές υπηρεσίες και μειώνοντας παράλληλα την ανάγκη για την αυτοπρόσωπη μετάβασή τους στα αστικά κέντρα. Επίσης, τα περίπτερα αυτά θα αποτελούν κόμβο πληροφόρησης σχετικά με τα διαθέσιμα προς αξιοποίηση κάθε φορά συγχρηματοδοτούμενα εργαλεία, έχοντας τη γνώση για τις απαιτήσεις και ανάγκες του τόπου, αλλά και των κατοίκων, μεμονωμένα ή συνολικά. Στο πλαίσιο αυτό θα διοργανώνονται παράλληλα ημερίδες με τα τρέχοντα χρηματοδοτικά εργαλεία, τα οποία μπορούν να καλύψουν σχεδόν όλους τους τομείς ενδιαφέροντος.

Εμπλεκόμενοι φορείς: *Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Π.Ε. Κορινθίας, Π.Ε. Αργολίδας, ΠΑΡΝΩΝΑΣ Α.Ε., ANΒΟΠΕ Α.Ε., Υπουργείο Εσωτερικών*

Χρηματοδοτικά εργαλεία: *Πρόγραμμα Leader Δημόσιου χαρακτήρα, ΠΕΠ Πελοποννήσου 2021-2027, Υπουργείο Εσωτερικών, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»*

4. **Κατάλληλη οργάνωση για τη διαχείριση των μονάδων Σεβέζο της Π.Ε. Κορινθίας.** Οι πολιτικές ενέργειες που θα πραγματοποιηθούν στα πλαίσια αυτής της δράσης αφορούν στην κατάρτιση νέου ειδικού Σ.Α.Τ.Α.Μ.Ε. από την Αυτοτελή Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου και τη δημιουργία επιχειρησιακού κέντρου στις μονάδες. Επίσης, θα ολοκληρωθεί η επαρκής εκπαίδευση του προσωπικού του γραφείου Πολιτικής Προστασίας της Π.Ε. Κορινθίας και συμπληρωματικά θα γίνουν δράσεις για την ετοιμότητα του προσωπικού του γραφείου Πολιτικής Προστασίας της Π.Ε. Αργολίδας.

Εμπλεκόμενοι φορείς: *Περιφέρεια Πελοποννήσου, Π.Ε. Κορινθίας - Γραφείο Πολιτικής Προστασίας, Π.Ε. Αργολίδας - Γραφείο Πολιτικής Προστασίας Αργολίδας, ΠΑΡΝΩΝΑΣ Α.Ε., ΑΝΒΟΠΕ Α.Ε., Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας*

Χρηματοδοτικά εργαλεία: *Πρόγραμμα Leader Δημόσιου χαρακτήρα, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ΠΕΠ Πελοποννήσου*

5. **Δημιουργία ηλεκτρονικής εφαρμογής για τον πολίτη.** Η συγκεκριμένη πολιτική δράση αφορά στη δημιουργία, από τον κάθε δήμο, της δικής του ηλεκτρονικής εφαρμογής, την οποία οι πολίτες θα εγκαθιστούν στο κινητό τους τηλέφωνο ή σε κάποια άλλη ηλεκτρονική συσκευή που επιθυμούν και θα μπορούν να υποβάλλουν και να γνωστοποιούν επί τόπου προβλήματα που συναντάνε, να προτείνουν λύσεις, νέες προτάσεις βελτίωσης και εξυπηρέτησης της τοπικής κοινότητας, να σημειώνουν δεδομένα του τόπου που θεωρούν ότι τους εξυπηρετούν και κάνουν ποιοτικότερη τη διαβίωσή τους. Θα μπορεί έτσι να πραγματοποιείται μία συνεχής, άμεση ψηφιακή διαβούλευση για τα ζητήματα της περιοχής. Παράλληλα, θα αποτελεί ένα απευθείας λειτουργικό μέσο για την πολιτική ηγεσία της περιοχής, ώστε να ενημερώνει, να πληροφορεί και να προειδοποιεί την τοπική κοινωνία. Επίσης, η εφαρμογή αυτή θα είναι συνδεδεμένη με την πλατφόρμα εξυπηρέτησης με τηλεδιάσκεψη επιταχύνοντας πάγιες κρατικές διαδικασίες.

Συμπληρωματικά, θα γίνει αναβάθμιση και εμπλουτισμός των ηλεκτρονικών ιστοσελίδων των δήμων, αφενός για να καταστούν συμβατές με την εφαρμογή και αφετέρου για να εκσυγχρονιστούν και να γίνουν περισσότερο λειτουργικές. Σημαντικός άξονας είναι τόσο η εφαρμογή, όσο και οι ηλεκτρονικές ιστοσελίδες των δήμων να λειτουργούν βάσει του προτύπου WCAG 2.0, εξασφαλίζοντας έτσι την προσβασιμότητα σε άτομα με αναπηρίες.

Εμπλεκόμενοι φορείς: *Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, ΠΑΡΝΩΝΑΣ Α.Ε., ΑΝΒΟΠΕ Α.Ε., Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνηση*

Χρηματοδοτικά εργαλεία: *Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»*

◆ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

6. **Οργανωμένος σχεδιασμός ενίσχυσης των μονάδων υγείας των τριών δήμων.** Στόχος αυτής της δράσης αποτελεί η παροχή δημόσιας, επαρκούς και απρόσκοπτης ιατρικής περίθαλψης στους κατοίκους. Για τον σκοπό αυτό θα δρομολογηθεί η πρόσληψη ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού, με το οποίο θα καλυφθούν οι ελλείψεις που εντοπίζονται στα Κέντρα Υγείας των Δήμων Νεμέας, Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου. Παράλληλα, αυτές οι ιατρικές δομές θα εξοπλιστούν με σύγχρονο υλικοτεχνικό υλικό και επαρκή ασθενοφόρα. Έτσι, οι κάτοικοι θα έχουν πρόσβαση σε ιατρική φροντίδα στον τόπο τους, κάτι που θα αυξήσει την ποιότητα ζωής τους. Παράλληλα, θα τονωθεί ο τόπος με την αύξηση των εργαζόμενων, αλλά και την προσέλκυση νέου ανθρώπινου δυναμικού. Τέλος, θα σχεδιαστεί ένα διαδημοτικό πρόγραμμα κινητών μονάδων ενημέρωσης και ιατρικής πρόληψης. Οι μονάδες αυτές θα μετακινούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα μεταξύ των τοπικών και δημοτικών κοινοτήτων των δήμων, αποκεντρωμένες και κεντρικές, προκειμένου να ενημερώνουν τους κατοίκους για σημαντικά θέματα και να διεξάγουν προληπτικούς ελέγχους και εξετάσεις.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας - Κέντρο Υγείας Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών - Κέντρο Υγείας Άργους, Δήμος Ναυπλίου - Κέντρο Υγείας Ναυπλίου, ΠΑΡΝΩΝΑΣ Α.Ε., ΑΝΒΟΠΕ Α.Ε., Δ/ση Δημόσιας Υγείας Και Κοιν.Μέριμνας Π.Ε Αργολίδας, Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας Και Κοινωνικής Μέριμνας Π.Ε. Κορινθίας – Τμήμα Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Χρηματοδοτικά εργαλεία: ΕΣΠΑ, ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, Πολιτική Προστασία, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

7. **Δημιουργία εκπαιδευτικού δικτύου μεταξύ των τριών δήμων.** Για την υλοποίηση αυτής της πράξης κοινωνικού χαρακτήρα θα αναπτυχθούν δομές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον Δήμο Νεμέας και παράλληλα θα ενισχυθούν τα ακαδημαϊκά τμήματα των υπαρχόντων δομών δημόσιας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στους Δήμους Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου, στοχεύοντας στη σύνθεση ενός ολοκληρωμένου εκπαιδευτικού πλαισίου που θα καλύπτει τις ανάγκες της περιοχής μελέτης συνολικά και θα παρέχει σημαντικά κίνητρα στους νέους να σπουδάσουν, αλλά και να παραμείνουν στον τόπο. Παράλληλα, μέσω του δικτύου αυτού και αξιοποιώντας τις 2 βιβλιοθήκες που υπάρχουν στο Άργος, θα δημιουργηθούν δημόσιες κινητές βιβλιοθήκες, οι οποίες θα περνάνε από όλες τις επιμέρους αποκεντρωμένες κοινότητες της περιοχής μελέτης. Ως αποτέλεσμα, η περιοχή θα αναζωογονηθεί και θα διανθιστεί με την παρουσία των νέων. Σημαντική κατεύθυνση αυτής της δράσης αποτελεί η ενίσχυση των παρεχόμενων υπηρεσιών εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης των δομών εκπαίδευσης σε μαθητές με αναπηρίες και η ουσιαστική συμπερίληψή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Βιβλιοθήκες Άργους, Υπουργείο Εκπαίδευσης Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, Τοπικοί Φορείς Πρόνοιας,
Χρηματοδοτικά εργαλεία: Υπουργείο Εκπαίδευσης Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

8. **Οργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και συνεδρίων στα πλαίσια της οικολογικής γαστρονομίας.** Σημαντική κατεύθυνση αυτής της δράσης είναι η δημιουργία εργαστηρίων γεύσης στα σχολεία, συνδυαστικά με τη διεξαγωγή σχετικών σεμιναρίων από τοπικούς φορείς και συλλόγους. Για τον σκοπό αυτό, θα συνταχθεί διδακτικό εγχειρίδιο, το οποίο θα βοηθάει στην οργάνωση του πλαισίου των σεμιναρίων, αλλά και στην ενσωμάτωση της δραστηριότητας αυτής στα σχολεία από τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι θα παρέχουν τα κατάλληλα ερεθίσματα για τη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας, την προστασία της παράδοσης του τόπου και τελικά τη διαμόρφωση διατροφικής κουλτούρας στους νέους.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Δομές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης των δήμων, Υπουργείο Παιδείας Θρησκευμάτων & Αθλητισμού

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Υπουργείο Παιδείας Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, Πρόγραμμα Life

9. **Ενίσχυση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς.** Αυτή η κοινωνική δράση αφορά στην αύξηση των δρομολογίων των ΚΤΕΛ, ώστε να ενισχυθεί η συνδεσιμότητα των αστικών κέντρων με τις αποκεντρωμένες κοινότητες. Επίσης, περιλαμβάνει τη δημιουργία δημόσιας (δημοτική-διαδημοτικής) συγκοινωνίας, το ωράριο λειτουργίας της οποίας θα είναι κοινό με αυτό των δημόσιων υπηρεσιών και εκπαιδευτικών δομών, με σκοπό την εξυπηρέτηση και μεταφορά τόσο των κατοίκων, όσο και των εργαζομένων από και προς τις δομές αυτές, αλλά και τη διευκόλυνση της μεταφοράς των μαθητών από και προς τα σχολεία. Τα μεταφορικά μέσα που θα χρησιμοποιηθούν θα είναι ηλεκτρικά και θα υπάρξει ενσωμάτωση του κόστους λειτουργίας τους στα δημοτικά τέλη των κατοίκων. Αυτό θα δώσει τα κατάλληλα κίνητρα για μείωση της χρήσης αυτοκινήτων, θα βοηθήσει στην αποσυμφόρηση των αστικών κέντρων και θα έχει περιβαλλοντικά οφέλη από την μείωση των καυσαερίων, δημιουργώντας παράλληλα νέες θέσεις εργασίας για τους οδηγούς των δημόσιων αυτών συγκοινωνιών.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Π.Ε. Κορινθίας, Π.Ε. Αργολίδας, ΠΑΡΝΩΝΑΣ Α.Ε., ΑΝΒΟΠΕ Α.Ε.

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Μεταφορές, ΠΕΠ Πελοποννήσου 2021-2027, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

10. **Πραγματοποίηση διαδραστικών σεμιναρίων στην οικο-κοινότητα «Αείφαρον».** Πρόκειται για μία δράση πολυδιάστατου χαρακτήρα, μέσα από την οποία θα αναπτυχθούν συνεργασίες μεταξύ της οικο-κοινότητας «Αείφαρον» και διάφορων φορέων, κοινωνικών και περιβαλλοντικών, ενώ δύναται να εμπλακούν και οι Δήμοι Νεμέας, Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου. Βασική κατεύθυνση αυτής της δράσης είναι η μεταλαμπάδευση της σοφίας και της τεχνογνωσίας που έχουν αποκτήσει οι άνθρωποι της «Αείφαρον» στην ευρύτερη κοινωνία και η παρακίνηση για δημιουργία κι άλλων τέτοιων συλλογικών εγχειρημάτων. Στην περιοχή μελέτης υπάρχουν πολλά υπαίθρια, μη αστικά σημεία που θα μπορούσαν να φιλοξενήσουν τέτοιες κοινότητες, κάτι που εντοπίζεται βέβαια σε πολλά σημεία της Ελλάδας. Στα πλαίσια αυτής της δράσης θα πραγματοποιούνται σεμινάρια και workshops, τα οποία θα διεξάγονται μέσα στην οικο-κοινότητα, σε σημεία ενδιαφέροντος της ευρύτερης περιοχής, αλλά και σε κλειστούς χώρους και θα απευθύνονται τόσο σε παιδιά, όσο και σε ενήλικες.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, οικο-κοινότητας «Αείφαρον», φορείς της περιοχής μελέτης

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

11. **Δημιουργία προγράμματος ανταλλαγής νέων.** Η συγκεκριμένη δράση αφορά στην ανάπτυξη ενός δικτύου ανταλλαγής νέων, τόσο εντός του σχολικού ή πανεπιστημιακού περιβάλλοντος, όσο και εκτός αυτών, αξιοποιώντας τις αδελφοποιημένες σχέσεις που έχει αναπτύξει ο Δήμος Άργους-Μυκηνών με πόλεις του εξωτερικού. Με την υλοποίηση της συγκεκριμένης δράσης οι νέοι θα αποκτήσουν σημαντικά εφόδια για τη ζωή τους. Αναπτύσσοντας σχέσεις με ανθρώπους άλλης εθνικότητας και κουλτούρας και βιώνοντας εμπειρίες σε διαφορετικά περιβάλλοντα από μικρή ηλικία, δίνονται πολύ ισχυρά ερεθίσματα που διευρύνουν τους ορίζοντες, εξαλείφουν προκαταλήψεις και στερεότυπα για το διαφορετικό και αναπτύσσουν σημαντικές δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργατικότητας στους νέους ανθρώπους, οι οποίοι τελικά γίνονται πολίτες του κόσμου.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Άργους-Μυκηνών, Βέροια (Ελλάδα), Abbeville (Γαλλία), Ardea (Ιταλία), Mtskheta (Γεωργία), Αργκονσίλι (Πορτογαλία) και Επισκοπή (Κύπρος), Δομές εκπαίδευσης
Προγράμματα - Χρηματοδοτικά εργαλεία: AFS Intercultural Programs, Education First, Erasmus+, Erasmus Mundus, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

12. **Ενίσχυση της Δράσης των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης των τριών δήμων.** Σκοπός της συγκεκριμένης δράσης αποτελεί η μεγέθυνση της κοινωνικής προσφοράς των ΚΔΒΜ στην τοπική κοινωνία και η συμβολή τους στην επίτευξη ποιοτικότερης ζωής για τους κατοίκους. Βασική

συντεταγμένη αποτελεί η ενίσχυση της δραστηριότητας των κέντρων και η όσο το δυνατόν πιο ενεργή δράση τους με τη διεξαγωγή δωρεάν, σύγχρονων, επιμορφωτικών και πρακτικών προγραμμάτων.

- 12.1. Σημαντικό μέτρο υλοποίησης της συγκεκριμένης δράσης αποτελεί η **ανάπτυξη δικτύου συνεργασίας μεταξύ των ΚΔΒΜ** των Δήμων Νεμέας, Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου για την πραγματοποίηση από κοινού συντονισμένων και ολοκληρωμένων ενεργειών. Με τον τρόπο αυτό, θα μπορούν να οργανώνονται ολοκληρωμένα εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία θα άπτονται των πραγματικών κάθε χρονικής στιγμής αναγκών του τόπου. Ιδιαίτερης σημασίας κατεύθυνση αποτελεί η κατάλληλη διαμόρφωση των δωρεάν προγραμμάτων γενικής εκπαίδευσης, ώστε να συμπεριλαμβάνουν και να απευθύνονται σε άτομα με αναπηρίες.
- 12.2. Ιδιαίτερης σημαντικότητας θεματολογία για τα υλοποιήσιμα προγράμματα των ΚΔΒΜ αποτελούν **οι νέες τεχνολογίες, τα σύγχρονα και έξυπνα συστήματα**. Ειδικότερα, υπό την αιγίδα των δήμων και τη συνεργασία των ΚΔΒΜ θα διοργανώνονται εκτός από προγράμματα και σεμινάρια **τεχνολογικής επιμόρφωσης και εξοικείωσης** τόσο στα κέντρα, όσο και στις απομακρυσμένες περιοχές τους, τα οποία μέσα από την ανάπτυξη συνεργασιών με φορείς όλων των διαστάσεων της πραγματικότητας του τόπου, θα εναρμονίζονται με την κάθε φορά θεματολογία ως προς τον τομέα εφαρμογής των τεχνολογικών μέσων και θα απευθύνονται στο αντίστοιχο κοινό.

***Εμπλεκόμενοι φορείς:** Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Κέντρα Διά Βίου Μάθησης, Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, Δ/νση Δημόσιας Υγείας Και Κοιν.Μέριμνας Π.Ε Αργολίδας, Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας Και Κοινωνικής Μέριμνας Π.Ε. Κορινθίας – Τμήμα Κοινωνικής Αλληλεγγύης*

***Χρηματοδοτικά εργαλεία:** Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»*

13. **Ανάπτυξη Δικτύου συνεργασίας τοπικών φορέων και συλλόγων.** Σκοπός της συγκεκριμένης δράσης αποτελεί η δημιουργία δικτύου συνεργασίας μεταξύ των υφιστάμενων τοπικών φορέων και συλλόγων της περιοχής μελέτης κα η συντονισμένη δραστηριοποίησή τους, ως αποτέλεσμα αυτής της συνέργειας. Βασική κατεύθυνση αποτελεί η ενίσχυση του εθελοντισμού και της αλληλεγγύης των πολιτών, με την πραγματοποίηση συμμετοχικών δράσεων για κρίσιμα ζητήματα που πλήττουν και ανησυχούν την τοπική κοινωνία, υπό την ουσιαστική συνδρομή της τοπικής αυτοδιοίκησης, καλώντας τους κατοίκους να συμμετέχουν ενεργά σε θέματα κοινωνικής στήριξης, αντιμετώπισης ουσιαστικών προβλημάτων και τελικά βελτίωσης της πραγματικότητας του τόπου.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Τοπικοί Φορείς, Τοπικοί Σύλλογοι, Δ/ση Δημόσιας Υγείας Και Κοιν.Μέριμνας Π.Ε Αργολίδας, Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας Και Κοινωνικής Μέριμνας Π.Ε. Κορινθίας – Τμήμα Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Χρηματοδοτικά Προγράμματα: Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

14. **Θεσμοθέτηση δημοτικών υπηρεσιών ενσωμάτωσης αλλοδαπού πληθυσμού.** Η συγκεκριμένη δράση έχει στόχο τη δημιουργία μονάδων υποστήριξης του αλλοδαπού πληθυσμού που έχει εγκατασταθεί στην περιοχή μελέτης και την παροχή ολοκληρωμένης βοήθειας για την ενσωμάτωσή του στην τοπική κοινωνία. Οι μονάδες αυτές θα απαρτίζονται από κατάλληλα εκπαιδευμένα άτομα και θα δημιουργηθούν για κάθε δήμο ξεχωριστά. Θα παρέχουν υπηρεσίες εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, συμβουλευτικής υποστήριξης για κοινωνικά και πολιτικά θέματα, παιδικής μέριμνας, επαγγελματικής καθοδήγησης με βάση την επικρατούσα κατάσταση στην περιοχή, αλλά και τη συνεργασία με τοπικούς φορείς και συλλόγους για τη διεξαγωγή εκδηλώσεων και ημερίδων, με σκοπό την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων και την αρμονική συνύπαρξη του ντόπιου και αλλοδαπού πληθυσμού.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Τοπικοί Φορείς, Τοπικοί Σύλλογοι, Δ/ση Δημόσιας Υγείας Και Κοιν.Μέριμνας Π.Ε Αργολίδας, Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας Και Κοινωνικής Μέριμνας Π.Ε. Κορινθίας – Τμήμα Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Χρηματοδοτικά Προγράμματα: Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

15. **Πραγματοποίηση ενεργειών περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.** Η δράση αυτή αφορά στην υλοποίηση δραστηριοτήτων βιωματικής περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, οι οποίες θα εφαρμοστούν ως εκπαιδευτική διαδικασία σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Σκοπός αυτής της δράσης, αποτελεί η ενδυνάμωση της σχέσης των παιδιών με τη φύση, η εδραίωση του σεβασμού τους προς το φυσικό περιβάλλον και η ανάπτυξη των φυσικών ικανοτήτων και αισθήσεων τους διαμέσου αυτής της αλληλεπίδρασης και της προσωπικής εμπειρίας των υποκειμένων. Παράλληλα, θα διεξάγονται σεμινάρια και workshops βιωματικής περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για ενηλίκους μέσα από τη δράση των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης και των τοπικών συλλόγων.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Δομές Εκπαίδευσης της περιοχής, ΚΔΒΜ της περιοχής, Τοπικοί Φορείς, Υπουργείο Παιδείας Θρησκευμάτων & Αθλητισμού
Χρηματοδοτικά Εργαλεία: Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή, Υπουργείο Παιδείας Θρησκευμάτων & Αθλητισμού, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

◆ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

16. **Ενδυνάμωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, μέσω της ενίσχυσης της νεανικής και γυναικείας επαγγελματικής εμπειρίας.** Στόχος της συγκεκριμένης δράσης είναι η αντιμετώπιση της ανεργίας που εντοπίζεται στην περιοχή, αλλά και του κοινωνικού αποκλεισμού ορισμένων ομάδων. Άμεσο αποτέλεσμα θα είναι η ηλικιακή αναδιάρθρωση και μεγέθυνση του ενεργού, οικονομικά και κοινωνικά, πληθυσμού που θα οδηγήσει και στην ενδυνάμωση των κοινωνικών σχέσεων. Σημαντική κατεύθυνση αποτελεί η επαγγελματική αποκατάσταση αυτών των ομάδων, αλλά και η γενικότερη κοινωνική και οικονομική συνοχή, ώστε να επιτευχθεί η ισόρροπη κοινωνικοοικονομική άνθιση της περιοχής μελέτης, μέσω στήριξης της νέας γενιάς και του γυναικείου δυναμικού, που αποτελούν βασικό πυλώνα ανάπτυξης του τόπου. Η υλοποίηση της δράσης αυτής θα αποτελέσει μία προσπάθεια συστημικής παρέμβασης των θεσμών εργασίας και πρόνοιας, προκειμένου να βελτιωθούν οι προοπτικές απασχόλησης στην περιοχή, να αξιοποιηθούν και να αναπτυχθούν οι δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού και τελικά να επιτευχθεί ολοκληρωμένη και συγκροτημένη ενδυνάμωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του τόπου και ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Μέσω του Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας, θα πραγματοποιηθεί καταγραφή των δεξιοτήτων, γνώσεων, καταρτίσεων του τοπικού πληθυσμού και παράλληλα θα διεξαχθεί έρευνα των εμπορικών δραστηριοτήτων της περιοχής ευρύτερα. Θα επιτευχθεί ισόπωση κατανομή εμπορικής δραστηριότητας και κατανομή εργασίας σε όλη την επικράτεια της περιοχής. Παράλληλα με την εξειδικευμένη συμβουλευτική υποστήριξη και επαγγελματική κατεύθυνση των ανέργων ανάλογα με τις απαιτήσεις, μπορεί να επιτευχθεί καθολική άνθιση τόσο οικονομική, όσο και κοινωνική, αναζωογονώντας περιοχές που είχαν αρχίσει να μαραζώνουν. Στην παρούσα δράση συμπεριλαμβάνεται επίσης και η ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης με αποτέλεσμα τη βελτίωση της συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας. Είναι σημαντικό να δημιουργηθούν γέφυρες για δυναμική είσοδο του πληθυσμού στην αγορά, μια ενέργεια που θα δώσει κίνητρα και ώθηση ακόμα και για αυτοαπασχόληση και τελικά θα ενισχύσει την εργασιακή εμπειρία.

***Εμπλεκόμενοι φορείς:* Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, ΚΕ.Π.Ε.Α., ΟΑΕΔ, Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού**

***Χρηματοδοτικά εργαλεία:* Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση, Νεοφυής Επιχειρηματικότητα, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Γυναικείας Επιχειρηματικότητας, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΟΑΕΔ Νεανικής Επιχειρηματικότητας Ανέργων Νέων, με έμφαση στην Γυναικεία Επιχειρηματικότητα, Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή**

17. Δημιουργία γυναικείων συνεταιρισμών και συγκρότηση ενιαίου δικτύου. Η δράση αυτή αφορά στη δημιουργία γυναικείων αγροτικών, οικοτεχνικών-βιοτεχνικών και αγροτουριστικών συνεταιρισμών στους τρεις δήμους της περιοχής μελέτης, αναλόγως με τις δυνατότητες και ανάγκες του κάθε τόπου, οι οποίοι διαμέσου ισχυρών δεσμών συνεργασίας θα συγκροτήσουν ένα δυναμικό δίκτυο Γυναικείων Συνεταιρισμών της περιοχής. Βασικός στόχος της συγκεκριμένης δράσης είναι η δυναμική ένταξη του γυναικείου πληθυσμού στην τοπική παραγωγική διαδικασία της περιοχής μελέτης συνολικά. Η πρόσβαση των γυναικών στην τυπική αγορά εργασίας, οι οποίες αποτελούν ένα ισχυρό αναξιοποίητο ανθρώπινο δυναμικό με σημαντική γνώση των ντόπιων παραδοσιακών τεχνικών, μπορεί να επιφέρει συγκριτικό πλεονέκτημα στην τοπική οικονομία. Η ενασχόληση των γυναικών σε όλους τους τομείς της οικονομίας, ξεφεύγοντας από τα συνήθη παραδοσιακά επαγγέλματα που τις κρατούν αποκλεισμένες από τα μέσα παραγωγής, μπορεί να δώσει σημαντική ώθηση στην αναπτυξιακή πορεία της τοπικής οικονομίας. Ιδιαίτερα με την αξιοποίηση σύγχρονου μηχανολογικού εξοπλισμού και τεχνολογικών μέσων αναμένεται να υπάρξει συγκριτικό πλεονέκτημα στα τελικά προϊόντα. Ειδικά στην περιοχή που μελετάμε, το εν δυνάμει ισχυρό γυναικείο δυναμικό μέσα από την ανάπτυξη συνεργατικής γυναικείας επιχειρηματικότητας και τη δημιουργία προσεκτικά σχεδιασμένου δικτύου συνεταιρισμών, μπορεί να επιφέρει σημαντικά οφέλη, με προστιθέμενη αξία στην παραγωγική διαδικασία, τα προσφερόμενα προϊόντα και υπηρεσίες, αλλά να αποτελέσει και παράγοντα προσέλκυσης νέου εργατικού δυναμικού και επισκεπτών. Θα δημιουργηθούν οικονομίες κλίμακας που επιφέρουν σημαντική αύξηση της παραγωγής, με ταυτόχρονη μείωση του κόστους, θα γίνεται καλύτερη διαχείριση της παραγωγής και αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση δυσκολιών και προβλημάτων. Η αξιοποίηση της βαθιάς γνώσης των γυναικών σε παραδοσιακές τεχνικές σε συνάρτηση με την οργάνωσή τους με σύγχρονα συλλογικά μοντέλα, θα οδηγήσει την γυναικεία επιχειρηματικότητα στο να αποκτήσει έναν δυναμικό ρόλο στην τοπική κοινωνία, αλλά και στην ευρύτερη αγορά που θα μπορεί να συμβαδίσει με τις τρέχουσες εξελίξεις μεταποίησης και εμπορίας, θα ισχυροποιηθεί η ταυτότητα του τόπου και θα διασωστεί η τοπική παράδοση.

Ο στόχος αυτός έχει πολλαπλή σημασία για τον τόπο, καθώς μπορεί να επιτευχθεί η διατήρηση και ανάδειξη των παραδοσιακών μεταποιητικών τεχνικών και η ενδυνάμωση της μεταποιητικής δραστηριότητας της περιοχής, της αγροτικής και της (αγρο)τουριστικής, παράλληλα με την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής. Αναλυτικότερα, στον Δήμο Νεμέας θα αναπτυχθούν αγροτουριστικά καταλύματα και παράλληλα γυναικείες οικοτεχνίες ή και μικρές βιοτεχνίες παραγωγής γλυκών του κουταλιού σταφύλι και μαρμελάδα σταφύλι και μουσταλευριάς, στον Δήμο Ναυπλίου με σκοπό την αξιοποίηση της αγκινάρας Ιρίων Π.Γ.Ε. θα δημιουργηθεί γυναικεία βιοτεχνία για την παραγωγή γλυκού του κουταλιού αγκινάρας, ενώ στους Δήμους Άργους-

Μυκηνών και Ναυπλίου θα συγκροτηθούν γυναικείοι συνεταιρισμοί γαλακτοκομικών προϊόντων και γλυκών του κουταλιού πορτοκάλι. Τα τοπικά αυτά προϊόντα θα δημιουργήσουν ένα τοπικό καλάθι που θα συνδεθεί με τον τουρισμό της περιοχής, προμηθεύοντας τα τοπικά καταλύματα, αλλά και τα τοπικά παντοπωλεία. Συμπληρωματικά, κάποιες από τις οικοτεχνίες ή μικρές βιοτεχνίες που θα δημιουργηθούν θα διαμορφωθούν σε επισκέψιμους χώρους, μετατρέποντας τις μονάδες αυτές σε κάτι περισσότερο από έναν απλό τόπο καλλιέργειας και μεταποίησης αγροτικών προϊόντων, παρέχοντας τη δυνατότητα στον επισκέπτη να δει την πρωταρχική μορφή του τελικού προϊόντος που παίρνει από το ράφι, αλλά και να παρακολουθήσει την παραγωγική διαδικασία και την οικοτεχνική μεταποίησή του. Για τον σκοπό αυτό, μπορούν να διαμορφωθούν προσβάσιμα μονοπάτια δίπλα στο χωράφι και κατάλληλοι, ασφαλείς χώροι στον τόπο που εξελίσσεται η παραγωγική διαδικασία των προϊόντων, καθώς και ένας χώρος δοκιμής και αγοράς των τελικών προϊόντων. Προσφέρεται έτσι μία μοναδική εμπειρία στον επισκέπτη, ο οποίος έρχεται σε επαφή με τη φύση, γνωρίζει αγροτικές και παραγωγικές πρακτικές και παράλληλα αποτελεί δυναμική προβολής της ίδιας της επιχείρησης και των προϊόντων της.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Γυναικείας Επιχειρηματικότητας, Τοπικό Πρόγραμμα Leader Ιδιωτικού χαρακτήρα, ΠΕΠ Πελοποννήσου, Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία

18. **Δυναμική αξιοποίηση και εκσυγχρονισμός της αλιείας και των ιχθυοκαλλιεργειών στον Δήμο Ναυπλίου.** Η δράση αυτή έχει σκοπό την αναζωογόνηση της δραστηριότητας της αλιείας στον Δήμο Ναυπλίου, έναν τομέα που αποτελεί αναπτυξιακή κατεύθυνση της Ευρώπης, αλλά και της Ελλάδας και μπορεί να έχει σημαντική δυναμική για την περιοχή. Βασική κατεύθυνση αυτής της δράσης αποτελεί η κατάρτιση των ψαράδων και η παροχή κινήτρων, ώστε να δραστηριοποιηθούν περισσότεροι νέοι στο χώρο, εφαρμόζοντας σύγχρονες μεθόδους. Επίσης, πολύ σημαντική είναι η αξιοποίηση των τεχνολογικών μέσων και ο εκσυγχρονισμός του στόλου, υιοθετώντας τελικά ορθές πρακτικές αλιείας και αναπτύσσοντας φιλικές προς το περιβάλλον, σύγχρονες μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας. Σημαντικό σημείο ακόμη, αποτελεί η ενίσχυση της μεταποίησης και τυποποίησης των αλιευμάτων, καθιστώντας ευκολότερη την εφαρμογή του προτύπου πιστοποίησης AGRO 12-1 «Προδιαγραφή για την παραγωγή προϊόντων ιχθυοκαλλιέργειας θαλάσσιας εκτροφής» και η ενδυνάμωση του δικτύου διανομής, τόσο χερσαία, όσο και θαλάσσια. Τέλος, απαραίτητο στοιχείο αποτελεί η συχνή διενέργεια μετρήσεων των βασικών παραμέτρων που επηρεάζουν το υδάτινο περιβάλλον και η εντατική διαχείριση των αποβλήτων του τομέα, ενώ βασικός πυλώνας αυτής της δράσης αποτελεί η θέσπιση και

ουσιαστική εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου, καθορίζοντας τα εύλογα όρια της αλιευτικής δραστηριότητας, ώστε να προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον και η βιοποικιλότητα. Σημαντικός σκοπός αποτελεί η παρακίνηση των επαγγελματιών για δημιουργία Οργανώσεων Παραγωγών ή και Ενώσεων Οργανώσεων Παραγωγών, μέσω ενημερωτικών ημερίδων από τον Δήμο Ναυπλίου για τα πλεονεκτήματα και τα οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν μέσα από αυτά τα σχήματα. Συνυπολογίζοντας όλες τις παραπάνω ενέργειες θα επιτευχθεί καθετοποίηση της τοπικής παραγωγής αλιείας και ιχθυοκαλλιέργειας, εξασφαλίζοντας σημαντικά οφέλη για τον τόπο, νέες θέσεις εργασίας και δυναμικά κίνητρα παραμονής, αλλά και προσέλκυσης των νέων στον τόπο.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Ναυπλίου

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Υδατοκαλλιέργειας και Θάλασσας 2021 – 2027, Leader Αλιείας Ιδιωτικού και Δημόσιου χαρακτήρα 2021-2027,

19. **Ενίσχυση του κατασκευαστικού κλάδου στην περιοχή μελέτης.** Η δράση αυτή στοχεύει στην εξασφάλιση επαρκών υποδομών διαμονής σε όλη την περιοχή μελέτης, με προτεραιότητα τη δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων στον Δήμο Νεμέας, όπου εντοπίζεται σχετική έλλειψη. Οι υποδομές που θα δημιουργηθούν θα εναρμονίζονται με το φυσικό περιβάλλον στο οποίο θα ενταχθούν και η χωροθέτησή τους θα γίνει μέσα από οργανωμένο σχεδιασμό που θα συνυπολογίζει όλα τα δεδομένα που διαμορφώνουν το κάθε σημείο. Παράλληλα, θα γίνουν συντονισμένες ενέργειες για τη συντήρηση των ιστορικών κτιρίων στους Δήμους Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου. Αποτέλεσμα της δράσης αυτής θα είναι μέσω της ενδυνάμωσης της υφιστάμενης κατασκευαστικής δραστηριότητας, η τόνωση του δευτερογενούς τομέα της περιοχής μελέτης και η εξασφάλιση επαρκούς και ιδιαίτερου κτιριακού δυναμικού για τον τόπο, παράλληλα με διαφύλαξη του κτιριακού πλούτου που εντοπίζεται σε αυτόν.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Π.Ε. Κορινθίας, Π.Ε. Αργολίδας, Τοπικές κατασκευαστικές επιχειρήσεις, τοπικοί φορείς και σύλλογοι

Χρηματοδοτικά εργαλεία-Προγράμματα: ΠΕΠ Πελοποννήσου, Ανταγωνιστικότητα, Ενίσχυση ΜΜΕ Επιχειρήσεων

20. **Δυναμική ανάπτυξη γαστρονομικής ταυτότητας του τόπου και καθετοποίηση τοπικής παραγωγής.** Στα πλαίσια αυτής της δράσης θα πραγματοποιούνται συνέδρια Γαστρονομικών Επιστημών, τα οποία θα απευθύνονται σε παραγωγούς, επιχειρήσεις και φορείς. Επίσης, θα πραγματοποιούνται εκδηλώσεις γαστρονομικού ενδιαφέροντος στους τρεις δήμους της περιοχής μελέτης και θα θεσπιστεί η διεξαγωγή στον τόπο γαστρονομικού φεστιβάλ, όπου θα προωθούνται τα τοπικά προϊόντα και οι τοπικές παραδοσιακές συνταγές, αλλά και καινοτόμες πρακτικές αξιοποίησής τους.

Για τον σκοπό αυτό θα πραγματοποιηθεί επίσης συνεργασία των δήμων με το Διεθνές Ινστιτούτο Γαστρονομίας, Πολιτισμού, Τεχνών και Τουρισμού (IGCAT), ένα διεπιστημονικό μη κερδοσκοπικό δίκτυο με στόχο την ενδυνάμωση των τοπικών κοινοτήτων που επέρχεται από την πετποίηση και υποστήριξη των κατοίκων για προστασία και προώθηση των μοναδικών τοπικών πρώτων υλών, υλικών και άυλων πολιτιστικών αγαθών και φυσικών διαθεσίμων και την επίτευξη ενός ισορροπημένου αναπτυξιακού μοντέλου (Atlantea, 2023).

Βασική κατεύθυνση της δράσης αυτής είναι η γνωριμία και ανάπτυξη σχέσεων και συνεργασιών μεταξύ των συμμετεχόντων και η καθετοποίηση της τοπικής παραγωγής, με την απορρόφηση των αγροτικών προϊόντων από τις τοπικές επιχειρήσεις εστίασης και τουρισμού, δημιουργώντας παράλληλα γαστρονομικές διαδρομές στην περιοχή μελέτης. Η τοπική κοινωνία και ο επιχειρηματικός κλάδος του τόπου θα ευαισθητοποιηθούν και θα προάγουν την αξία και τον πλούτο της τοπικής γαστρονομίας και παραγωγής, ενώ θα περιοριστεί η εμπλοκή μεσαζόντων μειώνοντας το κόστος της αλυσίδας αξίας των αγροτικών προϊόντων.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Διεθνές Ινστιτούτο Γαστρονομίας, Πολιτισμού, Τεχνών και Τουρισμού

Χρηματοδοτικά εργαλεία: ΠΕΠ Πελοποννήσου, Leader Ιδιωτικού χαρακτήρα, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

21. **Ενίσχυση της μελισσοκομικής δραστηριότητας.** Στόχος της συγκεκριμένης οικονομικής δράσης είναι η δυναμική αξιοποίηση των φυσικών διαθεσίμων των Δήμων Νεμέας και Άργους-Μυκηνών, τα οποία έχουν σημαντικές αναπτυξιακές προοπτικές. Βασική κατεύθυνση είναι η αξιοποίηση του δασικού πλούτου της περιοχής και η δυναμική ενίσχυση της τοπικής μελισσοκομίας, εφαρμόζοντας ολοκληρωμένες ορθολογικές πρακτικές που θα εξασφαλίζουν τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Η μελισσοκομική δραστηριότητα της περιοχής έχει σημαντικές ποιοτικές και αναπτυξιακές προοπτικές χάρη στην πλούσια χλωρίδα του τόπου που προσδίδει στα προϊόντα συγκριτικό πλεονέκτημα.

Κύριος στόχος αποτελεί ο ποιοτικός εκσυγχρονισμός του εξοπλισμού των μελισσοκόμων της περιοχής, με τον οποίο θα αναβαθμιστούν οι μελισσοκομικοί χειρισμοί και τα συστήματα μελισσοκομικής εκμετάλλευσης. Παράλληλα, θα δημιουργηθούν σύγχρονων προδιαγραφών οικοτεχνίες και βιοτεχνίες για την συνολική και ολοκληρωμένη επεξεργασία του παραγόμενου μελιού, εξασφαλίζοντας στους παραγωγούς τελικά ποιοτικά προϊόντα προστιθέμενης αξίας. Παράλληλα, είναι σημαντικό να γίνει οριοθέτηση περιοχών άσκησης μελισσοκομίας, διεξαγωγή ημερίδων ενημέρωσης σχετικά με καλές και σύγχρονες πρακτικές διαχείρισης του δάσους και εκπαίδευση τόσο των μελισσοκόμων στις αρχές και τα προαπαιτούμενα άσκησης της

μελισσοκομίας σε δασικές περιοχές, όσο και των κατοίκων γενικότερα. Μπορεί να υπάρξει ακόμη συνεργασία μελισσοκομικών φορέων με τα δασαρχεία για τις αναδασώσεις, τη διάνοξη δρόμων, τις σηματοδοτήσεις, όπως και την πρόληψη ή/και αντιμετώπιση πυρκαγιών. Βασική κατεύθυνση της δράσης αυτής αποτελεί και η δημιουργία ομάδας παραγωγών μελιού, ένα νομικό πρόσωπο που υπάγεται στην κατηγορία των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) και συγκροτείται από παραγωγούς ομοειδών αγροτικών προϊόντων, στην προκειμένη με ελάχιστο αριθμό μελών τα 10 άτομα και έδρα την περιοχή η οποία διαθέτει σημαντικές εγκαταστάσεις και τον μεγαλύτερο αριθμό μελών που στην περιοχή μελέτης εντοπίζεται στο χωριό Ψάρι της Δημοτικής Ενότητας Στυμφαλίας. Η σύσταση της ομάδας απαιτεί απλή και συνοπτική διαδικασία ακολουθώντας τα εξής βήματα:

- a. σύνταξη καταστατικού
- b. υπογραφή του καταστατικού από τον απαιτούμενο αριθμό φυσικών προσώπων (άρθρο 5, Ν. 2810/2000), σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία
- c. έγκριση του καταστατικού από το Ειρηνοδικείο

Έτσι, θα δημιουργηθεί στην περιοχή ένα συλλογικό σχήμα μελισσοκόμων για οργανωμένη διαχείριση παραγωγής και εμπορίας με κοινούς στόχους και κοινή δράση, βασισμένοι στην τήρηση ενός κοινού πρωτοκόλλου ή προτύπου κα με την κατάλληλη γεωτεχνική και παραγωγική υποστήριξη. Έτσι, η οργανωμένη παραγωγή μπορεί να επιτύχει στοχευμένη διάθεση ανώτερης ποιότητας προϊόντων στην αγορά σε σημαντικές ποσότητες και με διαπραγματεύσιμη δύναμη, τήρηση προδιαγραφών και απαιτήσεων που θα δώσουν πιστοποιημένα και επώνυμα προϊόντα, καθώς και την παραγωγή αυτή με το ελάχιστο δυνατό κόστος.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Πελοπόννησος Α.Ε., Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, Δασαρχείο
Χρηματοδοτικά εργαλεία: Εθνικό Μελισσοκομικό Πρόγραμμα, Πρόγραμμα Ομάδων Παραγωγών, Τοπικό Πρόγραμμα Leader Ιδιωτικού χαρακτήρα, ΠΕΠ Πελοποννήσου

22. Ανάπτυξη του μελισσοτουρισμού και διαμόρφωση επισκέψιμων μελισσοκομικών χώρων.

Στόχος είναι η ανάπτυξη του μελισσοτουρισμού στους Δήμους Νεμέας και Άργους-Μυκηνών, όπου εντοπίζεται υφιστάμενη μελισσοκομική δραστηριότητα και αναμένεται να αξιοποιηθούν οι αναπτυξιακές δυνατότητες που εμφανίζει. Ο μελισσοτουρισμός αφορά σε μία εναλλακτική μορφή τουρισμού που συνίσταται στο σύνολο των δραστηριοτήτων που συνδέονται με την τέχνη της μελισσοκομίας και τη ζωή της μέλισσας. Μέσω αυτής της ειδικής μορφής τουρισμού ο επισκέπτης εμπλέκεται με βιωματικό τρόπο με τη φύση και μαθαίνει για την πολύτιμη συμβολή της μέλισσας, ενώ παράλληλα ο μελισσοπαραγωγός εξασφαλίζει ένα επιπρόσθετο εισόδημα προσφέροντας ποιοτικές υπηρεσίες.

Στα πλαίσια αυτής της δράσης και σε συνεργασία με το Μουσείο Μελισσοκομικής Τέχνης του Άργους, πρόκειται να διαμορφωθούν οι μελισσοκομικές οικοτεχνίες-βιοτεχνίες σε επισκέψιμους τόπους καλλιέργειας και μεταποίησης, προσελκύνοντας τον επισκέπτη να ακολουθήσει όλη την διαδρομή της πρώτης ύλης μέχρι το τελικό προϊόν. Πρόκειται για μία εμπειρία που απευθύνεται σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων και των παιδιών, καθώς μέσα από αυτή βλέπουν και μαθαίνουν να αναγνωρίζουν την πρωταρχική μορφή του τελικού προϊόντος το οποίο βρίσκεται στο ράφι, αλλά και να παρακολουθούν την παραγωγική διαδικασία και την μεταποίησή του. Μέσω των υπηρεσιών που προσφέρει ο μελισσοτουρισμός, ο επισκέπτης εμπλέκεται σε δραστηριότητες ψυχαγωγικές και εκπαιδευτικές. Ξεκινώντας, μπορεί να περιηγηθεί στη φύση, στην έκταση που βρίσκονται οι κυψέλες, διαμορφώνοντας κατάλληλα περιπατητικά μονοπάτια, να μάθει τη διαδρομή της μέλισσας από το σπίτι της στη φύση και πίσω, να μάθει και να παρατηρήσει τα μελισσοκομικά φυτά και δέντρα και μόνος του, δια μέσου της εμπειρίας αυτής να συμπεράνει τη σημασία των μελισσών ως επικονιαστές για το περιβάλλον. Οι εμπειρίες αυτές μπορούν να συνοδεύονται από πρακτικές δραστηριότητες των επισκεπτών που θα σχετίζονται με μελισσοκομικές πρακτικές και τεχνικές, την παρουσίαση φωτογραφικού αρχείου και προβολή οπτικοακουστικού υλικού.

Σε συνέχεια των περιπατητικών αυτών διαδρομών και των βιωματικών εμπειριών, ο επισκέπτης θα ξεναγείται στο μελισσοκομείο, σε κατάλληλα διαμορφωμένους και ασφαλείς χώρους όπου θα παρακολουθεί και θα μαθαίνει για την επεξεργασία του μελιού και την παραγωγική διαδικασία των προϊόντων του. Τέλος, ο επισκέπτης αφού έχει δει όλη τη διαδρομή που διανύει το μέλι, από την πρωτογενή του μορφή ως πρώτη ύλη, έως την τελική του επεξεργασία ως τελικό προϊόν, θα μπορεί να οδηγείται σε χώρους δοκιμής και αγοράς αυτών των προϊόντων. Προσφέρει έτσι μία μοναδική εμπειρία στον επισκέπτη, ο οποίος έρχεται σε επαφή με τη φύση, γνωρίζει αγροτικές και επιχειρηματικές πρακτικές, δηλαδή τους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας και παράλληλα αποτελεί πρακτική προβολής της ίδιας της επιχείρησης.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Μουσείο Μελισσοκομικής Τέχνης του Άργους

Χρηματοδοτικά εργαλεία-Προγράμματα: Εθνικό Μελισσοκομικό Πρόγραμμα, Πρόγραμμα Ομάδων Παραγωγών, Τοπικό Πρόγραμμα Leader Ιδιωτικού χαρακτήρα, ΠΕΠ Πελοποννήσου

- 23. Ενδυνάμωση της κτηνοτροφικής δραστηριότητας στους Δήμους Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου, με ενσωμάτωση της τεχνολογίας.** Ανάπτυξη ευφυούς κτηνοτροφίας. Η κτηνοτροφία στους δύο δήμους της Αργολίδας είναι σημαντική δραστηριότητα του πρωτογενούς

τομέα, με δυναμική παραγωγή τυροκομικών προϊόντων και βασικότερα είδη παραγόμενου κρέατος κυρίως το χοιρινό και ακολουθεί το αρνίσιο και το κατσικίσιο κρέας.

Βασικός στόχος αυτής της οικονομικής δράσης είναι η δυναμικότερη αναπτυξιακή πορεία του κλάδου στην περιοχή αξιοποιώντας τις σύγχρονες ψηφιακές μεθόδους και τεχνολογικά εργαλεία. Σημαντική κατεύθυνση αποτελεί η σχεδίαση ολοκληρωμένης παραγωγικής διαχείρισης με την καθετοποίηση της κτηνοτροφικής παραγωγής και την ενσωμάτωση της τεχνολογίας, επιδιώκοντας την παραγωγή τελικών προϊόντων επώνυμων, προστιθέμενης αξίας, παράλληλα με την εξοικονόμηση πόρων.

Πιο συγκεκριμένα, η υλοποίηση αυτής της δράσης αφορά αρχικά στην εφαρμογή της ευφυούς κτηνοτροφίας σε όλα τα σημεία δραστηριοποίησης του τομέα στην περιοχή, η οποία θα ωφελήσει τους κτηνοτρόφους στην παρακολούθηση των ζώων με τον εντοπισμό της θέσης και την ταυτοποίηση των ζώων που βόσκουν σε ανοιχτούς βοσκότοπους ή σε μεγάλους στάβλους, τη μελέτη αερισμού και ποιότητας του αέρα στις φάρμες και ανίχνευση επιβλαβών αερίων από τα περιττώματα, αλλά και στη φροντίδα των νεογέννητων ελέγχοντας τις συνθήκες ανάπτυξης των νεογέννητων στις κτηνοτροφικές φάρμες για να εξασφαλιστεί η επιβίωσή τους και η υγεία τους. Επίσης, στα πλαίσια καθετοποίησης της παραγωγής θα δημιουργηθεί μία σύγχρονη μεταποιητική μονάδα στην περιοχή, εξοπλισμένη με σύγχρονων προδιαγραφών αυτοματοποιημένα μηχανήματα μεταποίησης, τυποποίησης και αποθήκευσης και θα συνεργάζεται με τους τοπικούς κτηνοτρόφους για την προμήθεια της πρώτης ύλης. Παράλληλα, θα δημιουργηθεί δίκτυο διανομής με τα τοπικά καταλύματα ώστε να προμηθεύονται τα τοπικά προϊόντα και να τα διαθέτουν στους επισκέπτες.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Γεωργικοί Σύμβουλοι

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Leader Ιδιωτικού χαρακτήρα, ΠΕΠ Πελοποννήσου, Ψηφιακός μετασχηματισμός, Πρόγραμμα Σχέδια Βελτίωσης

24. **Ενδυνάμωση της προβολής και εντοπιότητας των τοπικών προϊόντων και σύνδεσή τους με τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής μελέτης.** Στόχος αυτής της δράσης είναι διαμέσου συντονισμένων ενεργειών να τονωθεί η εντοπιότητα των τοπικών προϊόντων και η ενίσχυση της σύνδεσής τους με τη δυναμική πολιτιστική και περιβαλλοντική ταυτότητα της περιοχής μελέτης. Η δράση αυτή απαιτεί ολοκληρωμένο σχεδιασμό, ο οποίος διαμορφώνεται από μια σειρά υπο-δράσεων, οι οποίες αναλύονται στη συνέχεια.
- 24.1. **Θα ενσωματωθούν οι κατηγορίες των πιστοποιήσεων Agro** στα τοπικά προϊόντα που αφορούν στην ολοκληρωμένη διαχείριση της γεωργικής παραγωγής. Με τις πιστοποιήσεις αυτές θα εξασφαλίζεται η σωστή διεξαγωγή της παραγωγικής διαδικασίας και η συμμετοχή

επαρκώς ενημερωμένων και εκπαιδευμένων ανθρώπων, η ορθολογική διαχείριση των εισροών που θα επιφέρει μείωση του κόστους παραγωγής, περιορισμό των πιέσεων στο περιβάλλον και τελικά ασφαλή και ποιοτικά τελικά προϊόντα.

24.2. **Θα δημιουργηθεί ισχυρό brandname και ελκυστική ετικέτα** που θα συνδέονται με τον τόπο προέλευσης και θα παραπέμπει στην τοπική πολιτιστική κληρονομιά. Αυτό θα επιτευχθεί είτε μέσω της ονομασίας και του λογότυπου της ετικέτας, είτε διαμέσου της εικονογράφησης της. Σημεία αναφοράς αποτελούν χαρακτηριστικές ονομασίες σημείων, μνημείων, είτε πολιτιστικών εκδηλώσεων. Παράλληλα, θα δημιουργηθούν οικολογικές και έξυπνες συσκευασίες. Αυτό εξασφαλίζει αφενός τον φιλοπεριβαλλοντικό τρόπο παραγωγής της συσκευασίας και αφετέρου την παράταση της διάρκειας ζωής του προϊόντος, διατηρώντας τα ποιοτικά χαρακτηριστικά και την ασφάλειά τους.

24.3. **Θα εφαρμοστεί πλήρες σύστημα ιχνηλασιμότητας** που θα συνδέει πλήρως το τελικό προϊόν με την αλυσίδα παραγωγής και τον τόπο προέλευσης και παραγωγής, επιφέροντας προστιθέμενη αξία στα προϊόντα και τις προσφερόμενες υπηρεσίες. Το σύστημα ιχνηλασιμότητας θα παρέχει στους πελάτες την δυνατότητα παρακολούθησης και ανίχνευσης κάθε παραγόμενου-διακινούμενου προϊόντος από το στάδιο της πρωτογενούς παραγωγής του έως και το στάδιο της διάθεσης του στον ίδιο. Οι 2 λειτουργίες της ιχνηλασιμότητας είναι:

- i. Λειτουργία (Tracking) προς τα εμπρός, δηλαδή εύρεση της πρώτης ύλης και των τελικών της προϊόντων, καθώς αυτό κινείται με τη φορά της εφοδιαστικής αλυσίδας (από τον αγρό στο τραπέζι) και
- ii. Λειτουργία (Tracing) προς τα πίσω, δηλαδή εύρεση της προέλευσης του προϊόντος ή των συστατικών του ακολουθώντας την αντίθετη πορεία της εφοδιαστικής αλυσίδας (από το τραπέζι στον αγρό).

Στις συσκευασίες των προϊόντων θα αναγράφεται ένας κωδικός, ο οποίο θα παραπέμπει στα στοιχεία του προϊόντος όπως καταγράφηκαν στο σύστημα, ενσωματώνοντας λειτουργίες Online & Mobile ιχνηλασιμότητας. Έτσι, ο κάθε καταναλωτής θα έχει τη δυνατότητα πληκτρολογώντας τον συγκεκριμένο κωδικό να ενημερωθεί για όλες τις χρήσιμες πληροφορίες που προσδιορίζουν την ταυτότητα του προϊόντος. Αποτελεί ουσιαστικά μια διαδικασία η οποία συνδέει το παραγόμενο προϊόν με την προέλευσή του, τις διεργασίες επεξεργασίας του, τη διανομή και την διάθεση του στον καταναλωτή, διασφαλίζει την ασφάλεια των τροφίμων, ενώ παράλληλα αποτελεί ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της στρατηγικής μιας επιχείρησης, αλλά και του τόπου δραστηριοποίησής της.

Συνδυάζοντας λοιπόν την εξαιρετική πρώτη ύλη με την ισχυρή ταυτότητα του τόπου θα επιτευχθεί αμφίδρομη σχέση ωφέλειας σχετικά με την ποιότητα και θα αναπτυχθεί δυναμική σχέση

εμπιστοσύνης μεταξύ παραγωγού-επιχείρησης-καταναλωτή. Έτσι, θα δημιουργηθεί ισχυρή και αναγνωρίσιμη ταυτότητα που θα επιφέρει αυξημένη ζήτηση των τοπικών προϊόντων και επισκεψιμότητα της περιοχής μελέτης.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων της συγκεκριμένης δράσης θα δρομολογηθούν ημερίδες ενημέρωσης και εκδηλώσεις εξοικείωσης του τοπικού πληθυσμού με τις πιστοποιήσεις Agro, τις διαδικασίες δημιουργίας ετικετών για τα προϊόντα και το σύστημα ιχνηλασιμότητας.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Π.Ε. Κορινθίας, Π.Ε. Αργολίδας

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Leader Ιδιωτικού χαρακτήρα, ΠΕΠ Πελοποννήσου, Ψηφιακός μετασχηματισμός, Πρόγραμμα Σχέδια Βελτίωσης

25. **Θέσπιση ανταλλακτικών παζαριών.** Στόχος της συγκεκριμένης δράσης είναι η δημιουργία οργανωμένων ανταλλακτικών παζαριών, διαμέσου των οποίων οι εμπλεκόμενοι, έχοντας ταυτόχρονα διπλό χαρακτήρα ως παραγωγοί και καταναλωτές, θα μπορούν να καλύπτουν τις πραγματικές τους ανάγκες χωρίς την παρουσία χρημάτων. Πρόκειται για συντονισμένες ενέργειες που θα διεξάγονται μέσα από τη συνεργασία των τοπικών φορέων αλληλεγγύης και πρόνοιας, θα απευθύνονται σε όλη την τοπική κοινωνία και οι άνθρωποι θα μπορούν να ανταλλάσσουν υλικά αγαθά μεταξύ τους, αλλά και άυλα, δηλαδή υπηρεσίες και γνώσεις (Γεροντέλη, 2013, σελ. 7-8,13).

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Τοπικοί Σύλλογοι και Φορείς, Δ/ση Δημόσιας Υγείας Και Κοιν.Μέριμνας Π.Ε Αργολίδας, Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας Και Κοινωνικής Μέριμνας Π.Ε. Κορινθίας – Τμήμα Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

26. **Στήριξη και δυναμική ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.** Στόχος της συγκεκριμένης οικονομικής δράσης αποτελεί η ενίσχυση του τοπικού τουριστικού προϊόντος, εισάγοντας την έννοια του δημιουργικού τουρισμού και αναπτύσσοντας δυναμικές δραστηριότητες εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Με βάση τα μοντέλα αυτά οι επισκέπτες αντί να αποκομίζουν παθητικά εμπειρίες διακοπών μαζικού τουρισμού από τον προορισμό που επέλεξαν, με τη δυνατότητα συμμετοχής σε διαφοροποιημένες δραστηριότητες, οι οποίες θα συνδυάζονται με την γευστική εμπειρία των παραδοσιακών αγαθών και τοπικών γεύσεων, θα έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν τον τόπο που επισκέπτονται, τον πολιτισμό και τις ομορφιές του με διαφορετικό και πιο διαδραστικό τρόπο. Έτσι, ο επισκέπτης εντάσσεται στον κοινωνικό ιστό του τόπου και γίνεται μέρος αυτού, ενώ απολαμβάνει την τουριστική εμπειρία συμμετέχοντας

σε πολυδιάστατες δραστηριότητες μέσα από τις οποίες θα μπορεί να δημιουργήσει άμεσες σχέσης με τον ντόπιο πληθυσμό.

Σημαντική κατεύθυνση αποτελεί η δημιουργία σύγχρονων αγροτουριστικών μονάδων διαμονής παραδοσιακού χαρακτήρα σε σημεία του Δήμου Νεμέας και των αποκεντρωμένων περιοχών των Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου, προσφέροντας τη δυνατότητα πραγματοποίησης βιωματικών εμπειριών σε συνδυασμό με άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Οι αγροτουριστικές δραστηριότητες θα προσαρμόζονται ανάλογα με την εποχή και ο επισκέπτης του αγροκτήματος θα έχει την δυνατότητα να παρακολουθήσει την διαδικασία της σποράς, της καλλιέργειας, αλλά και της συγκομιδής των αγροτικών προϊόντων του κτήματος, ενώ θα υπάρξει και κήπος κοντά στους ξενώνες που θα φιλοξενεί “μποστανάκι” με βότανα και λαχανικά, δίνοντας την δυνατότητα στους φιλοξενούμενους να κόβουν οι ίδιοι τα προϊόντα και να τα χρησιμοποιούν στην μαγειρική τους. Επίσης, ο επισκέπτης θα γνωρίσει την τοπική γαστρονομία, θα γευτεί παραδοσιακές γεύσεις και θα έρθει σε επαφή με παραδοσιακές τεχνικές του τόπου. Συνδυαστικά, θα διεξάγονται γαστρονομικές εμπειρίες, προωθώντας την τοπική κουζίνα, πραγματοποιώντας εκδηλώσεις γευσιγνωσίας και οινογνωσίας. Παράλληλα, δεδομένου του μεγάλου φυσικού και πολιτισμικού πλούτου της περιοχής μελέτης που έχουν ήδη αποτελέσει πόλο έλξης για επισκέπτες, θα οργανωθούν ολοκληρωμένες υπαίθριες δραστηριότητες όπως η ορειβασία, η πεζοπορία, η ποδηλασία βουνού, περιπάτους στις περιοχές Natura της περιοχής, εκδρομές παρατήρησης της φύσης, οι επισκέψεις σε αρχαιολογικά και θρησκευτικά σημεία ενδιαφέροντος. Μέσα από την συνεργασία και τη συντονισμένη δράση των ιδιοκτητών των αγροτουριστικών μονάδων, των αγροτών και των τοπικών φορέων θα οργανωθούν ελκυστικές δραστηριότητες αξιοποιώντας και αναδεικνύοντας τα φυσικά και ανθρώπινα διαθέσιμα της περιοχής, τα οποία αποτελούν τα πλεονεκτήματά της, επιφέροντας ενδυνάμωση και προβολή της «ταυτότητας» της περιοχής μελέτης στο σύνολό της με σημαντικά οφέλη καθολικά και χωρίς αποκλεισμούς.

Αξιόλογο αποτέλεσμα θα είναι η δημιουργία ολοκληρωμένων και διαφοροποιημένων τουριστικών εμπειριών που θα εμπίπτουν στις διάφορες εναλλακτικές μορφές τουρισμού, συμβάλλοντας στην ολοκληρωμένη τοπική ανάπτυξη και στην ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και του κοινωνικού ιστού της περιοχής γενικότερα.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Π.Ε. Κορινθίας, Π.Ε. Αργολίδας

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Leader ιδιωτικού χαρακτήρα, Ενίσχυση τουριστικών επιχειρήσεων, ΠΕΠ Πελοποννήσου

27. Ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος και ανάπτυξη συνεργασιών. Στόχος της συγκεκριμένης δράσης είναι μέσω ανάπτυξης ισχυρών συνεργειών να ενισχυθεί και να διαφοροποιηθεί το τοπικό τουριστικό προϊόν. Βασική κατεύθυνση αποτελεί η συνεργασία των τοπικών τουριστικών επιχειρήσεων με διάφορους τοπικούς συλλόγους και πολιτιστικούς φορείς, έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένα άκρως ελκυστικό τουριστικό πακέτο που θα αξιοποιήσει όλες τις ομορφιές του τόπου, θα αναπτύξει εναλλακτικές μορφές τουριστικών δραστηριοτήτων και θα ενισχύσει την τοπική οικονομία και κοινωνία στο σύνολό της. Το πακέτο αυτό εκτός από υπηρεσίες διαμονής θα παρέχει ολοκληρωμένες και εξατομικευμένες υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, οι οποίες θα δημιουργούν μοναδική εμπειρία στον φιλοξενούμενο, μία απαιτητική διαδικασία η οποία στοχεύει στην καλλιέργεια μίας ολιστικής φιλοσοφίας για το τι σημαίνει προσωποκεντρική και διαφοροποιημένη εξυπηρέτηση ενός καταναλωτικού κοινού που επιζητά πιο ξεχωριστές και στοχευμένες υπηρεσίες. Ειδικότερα στην περιοχή μελέτης η πολυμορφία στο έδαφος και ο ποικιλόμορφος φυσικό και πολιτισμικός πλούτος, μπορούν να αναπτύξουν πληθώρα τουριστικών δραστηριοτήτων διανθίζοντας την εμπειρία του επισκέπτη και δημιουργώντας ένα ξεχωριστό προσφερόμενο τοπικό τουριστικό πακέτο που θα προσελκύσει όλων των ειδών τους επισκέπτες και θα μεγεθύνει την παραμονή τους στον τόπο. Ο κάθε επισκέπτης θα έχει τη δυνατότητα να συνδυάσει την διαμονή του στην περιοχή με τη συμμετοχή του σε ολοκληρωμένες εκδρομές και δραστηριότητες προσαρμοσμένες στα ενδιαφέροντά του, την διεξαγωγή των οποίων θα αναλαμβάνει πλήρως η τουριστική επιχείρηση.

***Εμπλεκόμενοι φορείς:* Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Π.Ε. Κορινθίας, Π.Ε. Αργολίδας, Τοπικοί σύλλογοι**

***Χρηματοδοτικά εργαλεία:* Leader ιδιωτικού χαρακτήρα, Ενίσχυση τουριστικών επιχειρήσεων, ΠΕΠ Πελοποννήσου**

28. Γεωργική συμβουλευτική στους παραγωγούς. Ο βασικός χαρακτήρας αυτής της δράσης είναι οικονομικός και αφορά στη χρήση του συστήματος δωρεάν παροχής συμβουλών του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης στο σύνολο των αγροτών της περιοχής μελέτης, με έμφαση στους αγρότες μεγαλύτερης ηλικίας, παράλληλα με την υιοθέτηση εφαρμογών ψηφιακού συμβούλου, με έμφαση στους αγρότες νεότερης ηλικίας. Ωστόσο, σημαντική κατεύθυνση αποτελεί ο συνδυασμός του φυσικού προσώπου και της ψηφιακής εφαρμογής για την ολοκληρωμένη παροχή γεωργικής συμβουλευτικής. Από τη δράση αυτή, θα αναπτυχθούν σημαντικές υποστηρικτικές υπηρεσίες για τον αγροτικό κόσμο δίνοντας μεγάλη ώθηση στον πρωτογενή τομέα και μειώνοντας τις πιέσεις που δημιουργούν οι αγροτικές δραστηριότητες αρχικά στο φυσικό περιβάλλον, αλλά εν τέλει σε όλες τις διαστάσεις της πραγματικότητας του

τόπου. Θα μειωθεί σημαντικά το κόστος της καλλιέργειας, υπάρχει Η συνεργασία του γεωργικού με τον ψηφιακό σύμβουλο θα έχει χαρακτήρα αλληλοϋποστήριξης, επιφέροντας τελικά τα μέγιστα οφέλη για τους ωφελούμενους. Ειδικότερα, ο γεωργικός σύμβουλος έχει τη δυνατότητα να κάνει δειγματοληπτικούς και εργαστηριακούς ελέγχους, αλλά και να καθοδηγεί τον παραγωγό για τα δεδομένα της ψηφιακής εφαρμογής. Τα δεδομένα αυτά αφορούν σε:

- i. Αξιόπιστη εβδομαδιαία πρόγνωση καιρού συγκεκριμένα για το χωράφι σχεδόν σε πραγματικό χρόνο και έγκαιρη ειδοποίηση για ακραία καιρικά φαινόμενα, δίνοντας τη δυνατότητα για έγκαιρο και αποτελεσματικό προγραμματισμό των καλλιεργητικών εργασιών
- ii. Ειδοποιήσεις βάσει τον κλιματολογικών συνθηκών του χωραφιού για πιθανότητα προσβολής της καλλιέργειας από ασθένειες, μειώνοντας τις προληπτικές επεμβάσεις
- iii. Αξιολόγηση καιρικών παραμέτρων που επηρεάζουν τον ψεκασμό, δίνοντας τη δυνατότητα προγραμματισμού ασφαλών και αποδοτικών ψεκασμών
- iv. Αξιολόγηση συνθηκών υγρασίας εδάφους, δίνοντας τη δυνατότητα προγραμματισμού της κατεργασίας του την κατάλληλη στιγμή και αποφεύγοντας την καταπόνησή του
- v. Παρακολούθηση του ισοζυγίου νερού στην καλλιέργεια, δίνοντας τη δυνατότητα για ακριβή κάλυψη των υδατικών αναγκών της καλλιέργειας, εξοικονομώντας νερό και ενέργεια
- vi. Αξιολόγηση ανάπτυξης της καλλιέργειας, δίνοντας τη δυνατότητα για στοχευμένη λίπανση, μειώνοντας το κόστος, αλλά και την επιβάρυνση στο περιβάλλον
- vii. Εκτίμηση απόδοσης της καλλιέργειας πριν τη συγκομιδή, δίνοντας τη δυνατότητα καλύτερου προγραμματισμού συγκομιδής, αλλά και μετασυλλεκτικής διαχείρισης
- viii. Εκτίμηση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και υπολογισμός ανθρακικού αποτυπώματος των καλλιεργητικών πρακτικών, δίνοντας τη δυνατότητα για αποδοτικότερο σχεδιασμό πρακτικών και μείωση της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης
- ix. Εύκολη και εύχρηστη διατήρηση ημερολογιακού αγρού, έχοντας ανά πάσα στιγμή ολοκληρωμένη εικόνα της καλλιέργειας και της διαχείρισής της (efthymiadis.gr, χ.χ.).

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Π.Ε. Κορινθίας, Π.Ε. Αργολίδας, Φορείς Γεωργικών Συμβουλών

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή, Χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών στον αγροτικό τομέα, Leader Ιδιωτικού χαρακτήρα, ΠΕΠ Πελοποννήσου

◆ ΤΕΧΝΙΚΗ/ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

29. Δημιουργία έξυπνων διαβάσεων με έξυπνους φωτεινούς σηματοδότες στους δήμους.

Σκοπός της συγκεκριμένης δράσης είναι η αναβάθμιση των τεχνικών και τεχνολογικών υποδομών της περιοχής μελέτης, μετατρέποντάς την σε τόπο φιλικό και προσβάσιμο από ανθρώπους με αναπηρίες, μεριμνώντας για την οδική ασφάλεια και την άμβλυση της κυκλοφοριακής συμφόρησης που παρατηρείται στο Άργος και το Ναύπλιο. Αναλυτικότερα, θα τοποθετηθούν έξυπνοι φωτεινοί σηματοδότες σε κομβικά σημεία των δήμων, οι οποίοι θα συμβάλλουν στην ομαλή κυκλοφορία των αυτοκινήτων σε όλη την έκταση της περιοχής μελέτης και θα εξασφαλίζουν μείωση των εκπομπών ρύπων από τα αυτοκίνητα. Συνδυαστικά με τους φωτεινούς σηματοδότες, θα εγκατασταθούν έξυπνες διαβάσεις με σύγχρονα ηχητικά συστήματα που βοηθούν στην ομαλή και ασφαλή διέλευση των διαβάσεων από άτομα με προβλήματα όρασης και ακοής, αλλά ενδεχομένως και άτομα τρίτης ηλικίας. Επίσης, με το πάτημα ενός κουμπιού, ο χρήστης μπορεί να ενημερωθεί για το ακριβές σημείο του δήμου ή της τοπικής κοινότητας στο οποίο βρίσκεται.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Υπουργείο Μεταφορών και Υποδομών

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Μεταφορές, ΠΕΠ Πελοποννήσου, Ψηφιακός μετασχηματισμός, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

30. Δυναμικές δράσεις των δήμων για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των κατοίκων σε

θέματα διαχείρισης απορριμμάτων και ανακύκλωσης. Σημαντική ενέργεια αυτής της δράσης αποτελεί η δημιουργία κέντρων ενημέρωσης στους δήμους της περιοχής μελέτης και η διοργάνωση, σε όλες τις απομακρυσμένες κοινότητες, ημερίδων ενημέρωσης και διαδραστικών δραστηριοτήτων, οι οποίες αποτυπώνουν καλύτερα το μεταφερόμενο μήνυμα, αλλά και η παροχή κατάλληλων κινήτρων, όπως είναι η εφαρμογή του συστήματος πληρώνω όσο πετάω. Με το σύστημα αυτό, ο δημότης χρεώνεται με το κατάλληλο ανταποδοτικό τέλος, βάσει της ποσότητας αποβλήτων που παράγει και πετάει σε συγκεκριμένους κάδους, οι οποίοι διαθέτουν σύστημα μέτρησης των παραγόμενων ποσοτήτων (ΥΠΕΝ, 2021). Έτσι, δίνεται οικονομικό κίνητρο για αύξηση της διαλογής στην πηγή, μείωση των απορριμμάτων και τελικά υιοθέτηση ορθών πρακτικών από τους πολίτες.

Επίσης, θα πραγματοποιηθεί επαρκής κάλυψη της περιοχής μελέτης με καφέ κάδους για τα οργανικά αποβλήτων με σκοπό την αξιοποίηση των αποβλήτων τροφών για την παραγωγή βιολογικών λιπασμάτων, δηλαδή υψηλής ποιότητας εδαφοβελτιωτικό, αλλά και την παραγωγή ζωοτροφών. Πολύ κρίσιμη κατηγορία προς ενημέρωση αποτελεί η διαχείριση των πλαστικών αποβλήτων γεωργοκτηνοτροφικής προέλευσης που αφορούν στα πλαστικά θερμοκηπίου,

πλαστικά κάλυψης και άδειες συσκευασίες φυτοφαρμάκων, με τα τελευταία να αποτελούν επικίνδυνα πλαστικά απόβλητα που πρέπει συλλέγονται ξεχωριστά (Παρμαξίδου, 2018, σελ. 14). Παρόμοιας κατηγορίας αποτελούν και τα δευτερογενή γεωργική υπολείμματα που αφορούν σε απόβλητα από την επεξεργασία των γεωργικών προϊόντων που στην περιοχή μελέτης τα βασικότερα είναι ο ελαιοπυρήνας, ο φλοιός και τα φύλλα σταφυλιών και τα κουκούτσια φρούτων από την παραγωγή κομπόστας και μαρμελάδας (Παρμαξίδου, 2018, σελ. 8). Παράλληλα, με την κατάρτιση οργανωμένου σχεδίου χωροθέτησης, θα ενσωματωθεί στους κάδους σύστημα με αισθητήρες, ειδοποιώντας άμεσα την αρμόδια υπηρεσία για την πληρότητά τους, θα πραγματοποιηθεί επίσης υπογειοποίηση των κάδων, όπου αυτό είναι εφικτό και θα ενισχυθεί η παρουσία των μπλε κάδων σε όλες τις περιοχές, ενώ θα δημιουργηθούν σε κεντρικά σημεία πολυκέντρα ανακύκλωσης. Σημαντική προϋπόθεση για τις δράσεις αυτές αποτελεί η ολοκλήρωση των Τ.Σ.Δ.Α. των Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου και συνεργασία τους με τον Δήμο Νεμέας.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Κέντρα Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών, ΔΑΟΚ Π.Ε. Αργολίδας, ΔΑΟΚ Π.Ε. Κορινθίας

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή, Πρόγραμμα LIFE, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

31. **Επαναλειτουργία της υφιστάμενης σιδηροδρομικής γραμμής Κορίνθου-Άργους-Ναυπλίου.** Στόχος αυτής της τεχνικής δράσης είναι να αξιοποιηθούν τεχνικές υποδομές που είναι ήδη εγκατεστημένες και πρόκειται να αναβαθμίσουν τόσο την προσβασιμότητα και συνδεσιμότητα των περιοχών, όσο και τις προσφερόμενες υπηρεσίες στην τοπική κοινωνία. Η ενέργεια αυτή αποτελεί κίνητρο για την εγκατάσταση νέων κατοίκων στην περιοχή μελέτης και παράλληλα θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Π.Ε. Κορινθίας, Π.Ε. Αργολίδας

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

32. **Ενίσχυση της βιώσιμης κινητικότητας και δημιουργία ποδηλατοδρόμων.** Η συγκεκριμένη δράση αφορά σε παρεμβάσεις τεχνικού χαρακτήρα με σκοπό την αναζωογόνηση των κέντρων των δήμων και την ενίσχυση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, ταυτόχρονα με την παροχή ποιοτικότερων υπηρεσιών στους επισκέπτες του τόπου. Βασική κατεύθυνση της δράσης αυτής είναι η χάραξη δικτύου ποδηλατοδρόμων, το οποίο μπορεί να συνδεθεί με τις υπαίθριες ποδηλατικές διαδρομές εκτός των κέντρων των δήμων και οικισμών. Η ενέργεια αυτή θα παρέχει

πρωτίστως κίνητρα για την ενίσχυση της χρήσης ποδηλάτων, ενώ θα εξασφαλίσει την ασφαλή μετακίνηση των ποδηλατών, θα συμβάλει στην αποσυμφόρηση των δρόμων και την εξομάλυνση του κυκλοφοριακού προβλήματος, αλλά και στην καθαρότητα της ατμόσφαιρας από τη μείωση της παρουσίας των αυτοκινήτων. Παράλληλα, θα δημιουργηθεί από τους δήμους σύστημα παροχής ποδηλάτων για δημόσια χρήση με την εγκατάσταση κοινόχρηστων σημείων από όπου θα προμηθεύονται και θα επιστρέφουν τα ποδήλατα, αλλά και σταθμών φόρτισης ηλεκτρικών ποδηλάτων με εγκατεστημένο φωτοβολταϊκό σύστημα, το οποίο θα χρησιμοποιείται όταν οι συνθήκες το επιτρέπουν.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Υπηρεσίες Πολεοδομίας Δήμων

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή, Μεταφορές, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

33. **Δημιουργία δημόσιων τουαλετών.** Η συγκεκριμένη δράση στοχεύει στην αναβάθμιση των τεχνικών υποδομών της περιοχής μελέτης και των προσφερόμενων υπηρεσιών στους πολίτες. Αφορά στην οργανωμένη χωροθέτηση επαρκών δημόσιων τουαλετών σε όλη την έκταση της περιοχής μελέτης, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών για άτομα με αναπηρίες.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Π.Ε. Κορινθίας, Π.Ε. Αργολίδας

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Leader δημόσιου χαρακτήρα, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

34. **Αναβάθμιση προσβασιμότητας στην περιοχή μελέτης και συνεργασία των δήμων για την κατάλληλη διαμόρφωση των υποδομών.** Βασική κατεύθυνση αυτής της δράσης αποτελεί, μέσω της συνεργασίας των Δήμων Ναυπλίου, Άργους-Μυκηνών και Νεμέας, η πραγματοποίηση οργανωμένης και συντονισμένης διαμόρφωσης των τεχνικών υποδομών της περιοχής μελέτης στο σύνολό της, ώστε να διασφαλίζεται όλο και περισσότερο η προσβασιμότητα από άτομα με αναπηρίες. Οι υποδομές αυτές αφορούν τόσο σε υλικοτεχνικές, όσο και σε τεχνολογικές υποδομές.

Επίσης, αξιοποιώντας το ευρυζωνικό δίκτυο που υπάρχει στην περιοχή μελέτης θα δημιουργηθούν οι κατάλληλες υποδομές, ώστε να είναι δυνατή η δωρεάν παροχή ασύρματου ίντερνετ σε όλη την έκταση της περιοχής. Συμπληρωματικά, θα πραγματοποιηθούν ενέργειες για την απόκτηση και εγκατάσταση, σε κεντρικά σημεία των δήμων, Σταθμών Πληροφόρησης Infokiosk, τα οποία μπορούν να τοποθετηθούν σε υπαίθριους χώρους, καθώς είναι ανθεκτικοί στις περιβαλλοντικές συνθήκες. Αποτελούν μία δυναμική υπηρεσία που θα προσφέρουν οι τοπικές αρχές, καθώς οι επισκέπτες θα μπορούν να βρίσκουν γρήγορα και άμεσα πληροφορίες

σχετικά με την κοντινή και ευρύτερη περιοχή. Οι χρήστες μπορούν να έχουν ενημέρωση για κρίσιμα ζητήματα παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας του τόπου, αλλά και πληροφορίες για πολιτιστικά δρώμενα, σημεία αρχαιολογικού και πολιτισμικού ενδιαφέροντος, σημεία φυσικού κάλους, αλλά και μέρη για περιηγήσεις και δραστηριότητες αναψυχής, ενώ θα παρέχεται και η δυνατότητα να φορτίσουν τα κινητά τους τηλέφωνα. Οι σταθμοί αυτοί πληροφόρησης θα μπορούν να λειτουργούν με ηλιακή ενέργεια και να είναι λειτουργικοί σε ακόμα 8 ξένες γλώσσες αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ιταλικά, ρωσικά, τούρκικα, κινέζικα και ιαπωνικά, ενώ θα λειτουργεί βάσει του προτύπου WCAG 2.0, το οποίο θα εξασφαλίζει την προσβασιμότητα σε άτομα με αναπηρίες.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Π.Ε. Κορινθίας, Π.Ε. Αργολίδας

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή, ΠΕΠ Πελοποννήσου, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

35. **Δημιουργία μικρής μονάδας βιοαερίου.** Η δράση αυτή έχει φιλοπεριβαλλοντικό χαρακτήρα με πολλά οικονομικά οφέλη και αφορά στην ενεργειακή αξιοποίηση των αγροτικών αποβλήτων από τις αγροτικές εκμεταλλεύσεις της περιοχής μελέτης. Πρόκειται για μία ορθή πρακτική διαχείρισης των γεωργικών και ζωικών απορριμμάτων, η οποία παρέχει σημαντικά χρησιμοποιούμενα τελικά προϊόντα. Αρχικά, εξασφαλίζεται η παραγωγή του εδαφοβελτιωτικού κομπόστ μέσω αναερόβιας χώνευσης, το οποίο βελτιώνει την κατάσταση του εδάφους και βοηθάει στην απεμπλοκή των αγροτών από συνθετικά χημικά λιπάσματα και παράλληλα επιτυγχάνεται η παραγωγή βιοαερίου, το οποίο φέρει υψηλή συγκέντρωση μεθανίου και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά και θερμότητας. Το βιοαέριο αυτό μπορεί να συνδεθεί σε μονάδα Συμπαγωγής Ηλεκτρισμού και Ενέργειας, παρέχοντας σημαντικά οφέλη για την τοπική κοινωνία και βοηθάει στη μείωση της χρήσης ορυκτών καυσίμων (Στεφάνου, 2023, σελ. 65). Κρίσιμο στοιχείο για την υλοποίηση της δράσης αποτελεί η σωστή χωροθέτηση της μονάδας εκτός των αστικών κέντρων των δήμων και κοντά στον μεγαλύτερο όγκο γεωργικών εκμεταλλεύσεων και συνυπολογίζοντας την διευκόλυνση πρόσβασης από το οδικό δίκτυο, εξασφαλίζοντας χαμηλό κόστος μεταφοράς.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Π.Ε. Κορινθίας, Π.Ε. Αργολίδας

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή, Πρόγραμμα LIFE, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης», Leader Ιδιωτικού χαρακτήρα,

◆ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

36. **Δημιουργία πολυπολιτισμικού φεστιβάλ σε συνεργασία με τις αδελφοποιημένες πόλεις του Δήμου Άργους-Μυκηνών.** Μέσω αυτής της δράσης πρόκειται να καθιερωθεί στην περιοχή μελέτης, ένα πολυπολιτισμικού φεστιβάλ που θα πλαισιώνεται από πληθώρα δρωμένων και εκδηλώσεων που θα προβάλουν και θα άπτονται όλων των τοπικών πολιτισμικών στοιχείων.

Σημαντικό δεδομένο και συγκριτικό πλεονέκτημα αυτής της δράσης αποτελεί το γεγονός ότι η πόλη του Άργους είναι επικεφαλής πόλη του ευρωπαϊκού δικτύου των αρχαιότερων πόλεων της Ευρώπης και παράλληλα ο Δήμος Άργους-Μυκηνών είναι αδελφοποιημένος με τις πόλεις Βέροια (Ελλάδα), Abbeville (Γαλλία), Ardea (Ιταλία), Mtskheta (Γεωργία), Αργκονσίλι (Πορτογαλία) και Επισκοπή (Κύπρος), ενώ ο αρχαιολογικός χώρος της Νεμέας έχει βραβευτεί ως Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Κληρονομιά και το Ναύπλιο αποτελεί πολύ γνωστό πολιτιστικό κέντρο.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Π.Ε. Κορινθίας, Π.Ε. Αργολίδας

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Leader Δημόσιου χαρακτήρα, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

37. **Συμμετοχή των τριών δήμων στο Δίκτυο Terra Madre.** Το δίκτυο αυτό έχει δημιουργηθεί από την μη κερδοσκοπική οργάνωση Slow Food, ένα παγκόσμιο κίνημα που πρεσβεύει την οικολογική γαστρονομία, στα πλαίσια της οποίας προστατεύεται η διατροφική παράδοση και ο πολιτισμός του κάθε τόπου, προωθείται η βιοτεχνική παραγωγή μικρής κλίμακας που αξιοποιεί παραδοσιακές τεχνικές και σέβεται την βιοποικιλότητα, συνδράμει στην ποικιλία των γεύσεων και εν τέλει δημιουργείται ένας ισχυρός δεσμός γαστρονομικής ευχαρίστησης και ηθικής παραγωγής και κατανάλωσης. Το δίκτυο Terra Madre αποτελεί μία προσπάθεια του κινήματος για σύνδεση της επιστημονικής γνώσης με την εμπειρική, ανάδειξη της παραδοσιακής σοφίας των αγροτών και άνθιση της δημιουργικότητας (Ποντικάκης, χ.χ.). Στόχος αυτής της δράσης είναι η δημιουργία Επιτροπής Γαστρονομικών Τεχνών για τον κάθε δήμο και η υιοθέτηση, από τα πολιτικά όργανα του τόπου, αυτής της φιλοσοφίας μέσω της πραγματοποίησης κατάλληλων ενεργειών, ώστε η τοπική κοινωνία να εξοικειωθεί και τελικά να εγκολπώσει τη θεώρησή της στην καθημερινότητά της.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Μη Κερδοσκοπική Οργάνωση Slow Food

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Leader Δημόσιου χαρακτήρα, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

38. Ένωση Πολιτιστικών Φορέων της περιοχής για τη δημιουργία συγκροτημένου σχεδίου προστασίας, προώθησης και ανάδειξης συνολικά του πολιτιστικού πλούτου της περιοχής. Η δημιουργία δικτύου πολιτιστικών φορέων της περιοχής μελέτης έχει μεγάλη σημασία, καθώς θα δώσει την ευκαιρία ανταλλαγής καλών πρακτικών μεταξύ τους, όπου μέσα από την αρμονική συνεργασία θα μπορέσει να πραγματοποιηθεί ουσιαστική οριοθέτηση των αναπτυξιακών παρεμβάσεων στα σημεία πολιτισμού. Παράλληλα, θα διαμορφωθεί ενιαία πολιτιστική ταυτότητα, αξιοποιώντας ως πόλο έλξης τόσο τον τεράστιο πλούτο της περιοχής, τη διεθνή αναγνωρισιμότητα και τις διακρίσεις των επιμέρους περιοχών, αλλά και την πολυμορφία που συνδιαμορφώνουν συνδυαστικά μεταξύ τους. Στοιχείο της συνεργασίας αυτής, θα αποτελέσει επίσης η λήψη κατάλληλων μέτρων προσαρμογής και προστασίας συνολικά της πολιτιστικής κληρονομιάς στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, μέσα από συντονισμένες και ολοκληρωμένες ενέργειες. Ειδικότερα, θα πραγματοποιηθεί η εκπόνηση μελέτης πυροπροστασίας των αρχαιολογικών χώρων, αλλά και μελέτης βελτίωσης βιοκλιματικών συνθηκών αρχαιολογικών χώρων, ενώ παράλληλα οι πολιτιστικοί φορείς της περιοχής θα έχουν τη δυνατότητα να στοχεύουν στην απορρόφηση κονδυλίων και χρηματοδοτήσεων με πιο αποδοτικό τρόπο, να βελτιώσουν την ποιότητα των εκδηλώσεων, να ανταλλάσσουν υλικοτεχνικές υποδομές, καθώς και να καλύπτουν από κοινού έξοδα εκδηλώσεων.

Σημαντική ενέργεια αυτής της πολιτιστικής δράσης αποτελεί η ενίσχυση της συνδεσιμότητας μεταξύ των σημείων πολιτιστικού ενδιαφέροντος μέσω των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, αλλά και η σήμανση των περιπατητικών διαδρομών και μονοπατιών σε όλη την έκταση της περιοχής μελέτης, παράλληλα με την επαρκή διαμόρφωση σημάτων στο οδικό δίκτυο για τα σημεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Επίσης, θα δημιουργηθεί ηλεκτρονική εφαρμογή, διαθέσιμη σε 8 ξένες γλώσσες αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ιταλικά, ρωσικά, τούρκικα, κινέζικα και ιαπωνικά και θα λειτουργεί βάσει του προτύπου WCAG 2.0, το οποίο θα εξασφαλίζει την προσβασιμότητα σε άτομα με αναπηρίες, μέσω της οποίας θα υπάρχει ακουστική ξενάγηση σε όλους τους αρχαιολογικούς και μουσειακούς χώρους.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Τοπικοί πολιτιστικοί φορείς

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Leader Δημόσιου χαρακτήρα, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

39. Διατήρηση και ανάδειξη του αρχιτεκτονικού πλούτου του Ναυπλίου, αναπτύσσοντας τον αρχιτεκτονικό τουρισμό. Στα πλαίσια αυτής της δράσης πολιτιστικού χαρακτήρα πρόκειται να δημιουργηθεί ένα δίκτυο αρχιτεκτονικών κτηρίων μέσα από το οποίο ο επισκέπτης μπορεί να γνωρίσει την πόλη του Ναυπλίου. Για την εμπειρία αυτή θα χρησιμοποιηθεί το StreetMuseum, ένα πρόγραμμα που στηρίζεται στην τεχνολογία της Επαυξημένης Πραγματικότητας με σκοπό να

“ταξιδέψει” τους χρήστες της σε παλαιότερες περιόδους της περιοχής όπου βρίσκονται. Πιο αναλυτικά, θα δημιουργηθεί ένα αρχαιολογικό υλικό σχετικά με την ιστορία των κτηρίων της πόλης που θα διαμορφώσουν το δίκτυο και με την συγκεκριμένη εφαρμογή AR για smartphones οι χρήστες μπορούν να απολαύσουν μία μοναδική εμπειρία περιήγησης στο παρελθόν. Αφού ο χρήστης εγκαταστήσει την εφαρμογή, επιλέγει μέσα από τον χάρτη της το κτήριο στο οποίο βρίσκεται ή τον ενδιαφέρει με τη βοήθεια του GPS και λαμβάνει οπτικοακουστικό υλικό, βίντεο και εικόνα, του παρελθόντος, το οποίο προβάλλεται στην οθόνη του και μάλιστα σαν επικάλυψη της τωρινής κατάστασης του σημείου. Έτσι, μπορεί να κάνει ένα ταξίδι μέσα στο χρόνο, να “αναστήσει” κατεστραμμένα μέρη και να γνωρίσει την περιοχή μέσα από τις αναδιαμορφώσεις της. Η εφαρμογή αυτή θα λειτουργεί σε 8 ξένες γλώσσες αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ιταλικά, ρωσικά, τούρκικα, κινέζικα και ιαπωνικά, ενώ θα λειτουργεί βάσει του προτύπου WCAG 2.0, το οποίο θα εξασφαλίζει την προσβασιμότητα σε άτομα με αναπηρίες.

Τέλος, στη δράση αυτή συμπεριλαμβάνεται και η κατάλληλη διαμόρφωση, αποκατάσταση και αξιοποίηση του ξενοδοχείου Ξενία Ναυπλίου. Το κτήριο αυτό θα αποτελέσει εμβληματικό πολιτιστικό κέντρο της πόλης, που θα φιλοξενεί πολιτιστικές εκδηλώσεις και δρώμενα, καλλιτεχνικά γεγονότα, αλλά και συνεδριακές δραστηριότητες.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Ναυπλίου

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Ψηφιακός Μετασχηματισμός, ΠΕΠ Πελοποννήσου, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

40. **Δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών στον Δήμο Νεμέας, μέσω συνεργασίας του δήμου με την Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού** για την σηματοδότηση και καλύτερη προσβασιμότητα μονοπατιών πολιτισμού και φυσικού κάλλους των περιοχών του δήμου, στα πλαίσια του προγράμματος «Μονοπάτια Πολιτισμού». Τα μονοπάτια αυτά μπορούν να αποτελέσουν διεύρυνση των 5 πολιτιστικών διαδρομών που έχουν χαραχτεί στο χωριό Ψάρι Κορινθίας, το οποίο ανήκει στην ζώνη ΠΟΠ Νεμέας, γειτνιάζει με τον Δήμο Νεμέας και μπορεί να αποτελέσει σημείο σύμπραξης των ανωτέρω περιοχών.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Χωριό Ψάρι, Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Leader δημόσιου χαρακτήρα, ΠΕΠ Πελοποννήσου, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

41. **Διοργάνωση διαπολιτισμικών εκδηλώσεων.** Η συγκεκριμένη δράση έχει στόχο, μέσα από την συνέργεια των τοπικών πολιτιστικών και κοινωνικών φορέων και την πραγματοποίηση πολιτιστικών εκδηλώσεων που θα προβάλουν όλους τους διαφορετικούς πολιτισμούς που

υπάρχουν στην περιοχή μελέτης, να αναπτύξει ουσιαστικούς δεσμούς μεταξύ τους, δημιουργώντας μία πολυπολιτισμική όψη της τοπικής κοινωνίας. Με τον τρόπο αυτό ο αλλοδαπός πληθυσμός που είναι εγκατεστημένος στην περιοχή μελέτης αφενός θα διατηρήσει την πολιτισμική του μνήμη ζωντανή, γεγονός που θα του δώσει την κινητήριο δύναμη να υπάρξει ενεργός στον τόπο που έχει μετοικήσει και αφετέρου θα δώσει σημαντικά ερεθίσματα για την δημιουργία δυναμικών διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ των δύο πληθυσμών και την επίτευξη υγιούς, ισότιμης αφομοίωσης και όχι ομογενοποίησής τους.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Χωριό Ψάρι, Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, Leader δημόσιου χαρακτήρα, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

42. **Δημιουργία ψηφιακού πολιτισμού.** Σκοπός της συγκεκριμένης δράσης αποτελεί η δυναμική αξιοποίηση των τεχνολογικών μέσων για την προβολή και προώθηση των πολιτιστικών σημείων της περιοχής μελέτης, τα οποία συνιστώνται τόσο σε κλειστούς χώρους, όσο και σε υπαίθριους και η δημιουργία του τοπικού ψηφιακού πολιτισμού. Σημαντικό σημείο υλοποίησης αυτής της δράσης είναι η δημιουργία ενός συνολικού ψηφιακού δικτύου των σημείων πολιτιστικού ενδιαφέροντος της περιοχής μελέτης, μέσα από την εικονική τους απεικόνιση και την ψηφιοποίηση του έντυπου πολιτιστικού υλικού. Διαμέσου του δικτύου αυτού ο επισκέπτης θα μπορεί να περιηγηθεί ψηφιακά στους χώρους, να παρακολουθήσει ψηφιακές εκθέσεις, να συμμετέχει σε εμπειρίες εικονικής πραγματικότητάς και να πάρει μέρος σε διαδραστικές δραστηριότητες. Βασική ενέργεια επίσης αποτελεί η ανάπτυξη των απαραίτητων υποδομών και λειτουργιών για την εξασφάλιση της προσβασιμότητας στον ψηφιακό πολιτισμό σε άτομα με αναπηρίες. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι σκοπός του ψηφιακού πολιτισμού είναι να προβάλλει την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου, συνυπάρχοντας με τον παραδοσιακό πολιτισμό και όχι αντικαθιστώντας τον.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Χωριό Ψάρι, Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Ψηφιακός Μετασχηματισμός, ΠΕΠ Πελοποννήσου, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

◆ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

43. **Λήψη μέτρων προστασίας του υδροβιότοπου “Καλύβια”**, με θέσπιση ειδικού καθεστώτος προστασίας του και λήψη ειδικών μέτρων προστασίας του υδροφόρου ορίζοντα. Συμπληρωματικά, για την περιβαλλοντική αυτή δράση θα δημιουργηθεί τοπική τράπεζα σπερμάτων και γενετικού υλικού, η οποία θα χρησιμοποιήσει νέες τεχνολογίες και επιστημονικές μεθόδους και θα αναπτύξει συνεργασία με παρόμοιες υφιστάμενες δομές που εφαρμόζουν ήδη επιτυχημένες πρακτικές, στοχεύοντας στη διατήρηση των ειδών και ποικιλιών πανίδας και χλωρίδας που φιλοξενεί.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Περιβαλλοντικοί Φορείς, Π.Ε. Κορινθίας, Π.Ε. Αργολίδας, Φίλοι υδροβιότοπου Ναυπλίου-Νέας Κίου

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή, Leader δημόσιου χαρακτήρα, Πρόγραμμα LIFE, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

44. **Επαρκής αντιπυρική προετοιμασία των Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου**, όπου οι επικρατούσες συνθήκες ανομβρίας και ρεκόρ υψηλών θερμοκρασιών καθιστούν το ενδεχόμενο πυρκαγιών πολύ επικίνδυνο. Στα πλαίσια αυτής της δράσης θα πραγματοποιηθεί η κατάλληλη εκπαίδευση του προσωπικού του πυροσβεστικού σώματος, αλλά και η ανανέωση του υλικοτεχνικού εξοπλισμού και των πυροσβεστικών οχημάτων, όπως και η χρήση σύγχρονων προγραμμάτων πυρανίχνευσης. Παράλληλα, θα υπάρξει συνεργασία των Πυροσβεστικών Μονάδων της περιοχής και της τοπικής Δασικής Υπηρεσίας για έναν ολοκληρωμένο έλεγχο της κατάστασης στη περιοχή.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Πυροσβεστική Μονάδα και Δασική Υπηρεσία των δήμων, Π.Ε. Κορινθίας, Π.Ε. Αργολίδας

Χρηματοδοτικά εργαλεία-Προγράμματα: Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή, Πολιτική Προστασία, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

45. **Ενημέρωση των αγροτών για την εφαρμογή φιλοπεριβαλλοντικών και ορθών γεωργικών πρακτικών** στην αγροτική παραγωγή και τα οφέλη που έχουν τόσο για τους ίδιους, όσο και για το ευρύτερο σύνολο. Σημαντική κατεύθυνση της ενημέρωσης θα είναι η παράθεση των κρίσιμων αγροτικών προβλημάτων, με τα οποία οι αγρότες έρχονται ήδη αντιμέτωποι, αλλά και με αυτά που είναι πιθανό να έρθουν και η επίλυσή τους με τα εργαλεία της κυκλικής οικονομίας και της ευφυούς γεωργίας. Τα προβλήματα αυτά έχουν να κάνουν κυρίως με την λειψυδρία, τα προβλήματα από την εντατική χρήση αγροχημικών προϊόντων, αλλά και τη διαχείριση των

αγροτικών υπολλειμμάτων και αποβλήτων. Ειδικότερα, οι ενέργειες που θα γίνουν στο πλαίσιο αυτής της περιβαλλοντικής δράσης είναι η οργάνωση ημερίδων και διαδραστικών εργαστηρίων από αρμόδιους φορείς για την πληροφόρηση και εξοικείωση των αγροτών με τις παραπάνω έννοιες. Οι ενημερωτικές δράσεις θα είναι τακτικές και θα συνοδεύουν την υλοποίηση των παρακάτω ενεργειών:

- 45.1. Θα πραγματοποιηθούν οργανωμένες και συντονισμένες ενέργειες για την **πραγματοποίηση ορθολογικών πρακτικών άρδευσης**. Αυτές αφορούν στη χωροθέτηση ρηχών υπεδάφινων συλλεκτηρίων των όμβριων υδάτων μέσω στράγγισης, τα οποία θα μεταφέρονται σε δεξαμενές αποθήκευσης και εν τέλει θα χρησιμοποιούνται για στάγδην άρδευση των καλλιεργειών. Πρόκειται για κατασκευές χαμηλού κατασκευαστικού και λειτουργικού κόστους, εναρμονισμένες αισθητικά με το τοπίο, στις οποίες θα εφαρμοστούν καινοτόμα συστήματα άρδευσης ακριβείας (yraithros.gr, 2020). Αυτή η ενέργεια θα πραγματοποιηθεί με τη συνεργασία των Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου, όπου οι βροχοπτώσεις είναι πολύ λίγες, και του Δήμου Νεμέας, όπου λόγω ορεινότητας οι βροχοπτώσεις είναι περισσότερες. Η συνεργασία αυτή θα έχει ανταποδοτικό χαρακτήρα.
- 45.2. **Αποκατάσταση ποιότητας νερών του φράγματος του Ανάβαλου**. Για την επίτευξη της περιβαλλοντικής αυτής δράσης θα δημιουργηθεί μονάδα αφαλάτωσης κοντά στην περιοχή του φράγματος και παράλληλα θα υπάρξει συντονισμένο σχέδιο σωστής διαχείρισης υπό την επίβλεψη και καθοδήγηση του Συλλόγου Γεωπόνων Ελευθέρων Επαγγελματιών Αργολίδας.
- 45.3. Παράλληλα, **θα κατασκευαστούν τεχνητοί υδροβιότοποι** σε στρατηγικά σημεία για την επεξεργασία των μικρών, απομακρυσμένων κοινοτήτων, αλλά και των επιφανειακών απορροών από τις γεωργικές εκτάσεις. Πρόκειται για φυσικά συστήματα επεξεργασίας αποβλήτων, με χαμηλό κόστος κατασκευής, λειτουργίας και συντήρησης, είναι φιλικά προς το περιβάλλον και εναρμονίζεται με το οικοσύστημα στο οποίο εγκαθίσταται και τελικά γίνεται μέρος αυτού και της ζωής που υπάρχει εκεί (Μπάρκα, 2019). Είναι αρκετά ανθεκτικά συστήματα, δεδομένης της μεγάλης αντοχής τους σε διακυμάνσεις υδραυλικού και ρυπαντικού φορτίου, ενώ είναι εφικτή και η τριτοβάθμια επεξεργασία για επαναχρησιμοποίηση των επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων στην άρδευση.
- 45.4. Δεδομένης της μεγάλης έκτασης καλλιεργειών ελιάς στην περιοχή μελέτης θα εφαρμοστούν οικολογικές παγίδες για την αντιμετώπιση του δάκου, δηλαδή δολωματικές παγίδες με νερό, προσελκυστικό τροφής και χρώματος που τοποθετούνται στα δέντρα και παγιδεύει το δάκο (m-max.gr, χ.χ.). Ακόμη, θα εφαρμοστεί στην καλλιέργεια βερικοκιάς η βιολογική μέθοδος σεξουαλικής σύγχυσης των λεπιδοπτερών (Κομφούζιο) διαμέσου της χρήσης φερομονών

που παρεμποδίζει καθοριστικά την σύζευξη μεταξύ θηλυκών και αρσενικών (ΥΠΑΑΤ, 2020).
Σημαντική επιδίωξη είναι η **μείωση της χρήσης αγροχημικών προϊόντων**.

- 45.5. Πολύ σημαντική κατεύθυνση αποτελεί η **διαχείριση των αγροτικών υπολειμμάτων και αποβλήτων**. Στην κατηγορία αυτή συγκαταλέγονται τα υπολείμματα φυτικών καλλιεργειών, όπως φύλλα και βλαστοί κηπευτικών, φρούτα και λαχανικά που δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν και δενδρωδών καλλιεργειών, όπως κλαδέματα, κοψίματα και φύλλα καλλιεργούμενων δέντρων και αμπελιών. Τα πρώτα ως μία βιομάζα πλούσια σε οργανική ουσία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή υψηλής ποιότητας εδαφοβελτιωτικού με πολλαπλά οφέλη για την καλλιέργεια, ενώ τα δεύτερα λόγω της μεγάλης θερμογόνου δύναμης που διαθέτουν τα ξυλώδη υπολείμματα μπορούν να αξιοποιηθούν για παραγωγή ενέργειας κα κάλυψη ενεργειακών αναγκών. Επίσης, εναλλακτικός τρόπος διαχείρισης των γεωργικών υπολειμμάτων αποτελεί η διάθεση των χωραφιών μετά τη συγκομιδή σε κτηνοτρόφους για την βόσκηση των κοππαδιών τους, με τις εναπομείναντες ποσότητες των υπολειμμάτων να ενσωματώνονται στο έδαφος (Παρμαξίδου, 2018, σελ. 12-14) . Όσον αφορά στα κτηνοτροφικά απόβλητα, γίνεται βιολογική επεξεργασία μέσω της αναερόβιας χώνευσης που οδηγεί στην παραγωγή βιοαερίου και χωνεμένης οργανικής ύλης, δηλαδή κομπόστ, το οποίο είναι πλούσιο σε θρεπτικά συστατικά και μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν οργανικό λίπασμα (Μπόζου, 2016, σελ. 29).

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Νεμέας, Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Κέντρα Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών, ΔΑΟΚ Π.Ε. Αργολίδας, ΔΑΟΚ Π.Ε. Κορινθίας

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή, Χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών στον αγροτικό τομέα, Leader δημόσιου χαρακτήρα, ΠΕΠ Πελοποννήσου, Πρόγραμμα LIFE

46. **Κλείσιμο των δύο παράνομων χωματερών στους Δήμους Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου και αποκατάσταση των χώρων**. Η συγκεκριμένη δράση έχει περιβαλλοντικό χαρακτήρα και αφορά στη δραστική πολιτική πρωτοβουλία για το κλείσιμο των δύο παράνομων χωματερών που λειτουργούσαν στους Δήμους Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίου. Ειδικότερα πρόκειται να σχεδιαστεί κατάλληλο σχέδιο περιβαλλοντικής αποκατάσταση των χώρων αυτών, ώστε να πραγματοποιηθούν ενέργειες ανάπλασης και δενδροφύτευσης.

Εμπλεκόμενοι φορείς: Δήμος Άργους-Μυκηνών, Δήμος Ναυπλίου, Π.Ε. Αργολίδας

Χρηματοδοτικά εργαλεία: Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή, Leader δημόσιου χαρακτήρα, Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»

11. Προεκτίμηση δράσεων και αξιολόγηση της εφαρμογής της προτεινόμενης αναπτυξιακής στρατηγικής

Στο σημείο αυτό είναι σκόπιμο να γίνει προεκτίμηση της προτεινόμενης αναπτυξιακής στρατηγικής της παρούσας εργασίας, όπως αυτή διαμορφώνεται συνολικά από τις παραπάνω δράσεις. Η διαδικασία της εφαρμογής ενός αναπτυξιακού σχεδίου είναι ιδιαίτερα σημαντικό στάδιο και προκειμένου να γίνει μία άρτια αξιολόγηση, θα αναλύσουμε τις προτεινόμενες δράσεις λαμβάνοντας υπόψιν σημαντικές παραμέτρους, οι οποίες αποτελούν κρίσιμα σημεία για την όσο το δυνατόν επιτυχημένη, ισόρροπη και δίκαιη εφαρμογή των προτεινόμενων δράσεων, καθώς και την αποτελεσματικότητα της μετάβαση προς την νέα πραγματικότητα. Οι παράμετροι αυτοί αφορούν αρχικά στην κοινωνική αποδοχή των δράσεων, στην μακροπρόθεσμη ανάπτυξη που θα επιφέρουν, στην δυνατότητα αφομοίωσης νέων τεχνολογιών που θέτουν και στην οικονομική εφικτότητα της υλοποίησής τους.

Σημαντική κατεύθυνση αυτής της στρατηγικής είναι η δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για την επίτευξη σταθερού πολιτικού πλαισίου και κοινωνικής συνοχής. Ιδιαίτερης σημασίας στοιχείο της αποτελεί η διαμόρφωση ηθικής πολιτικής βάσης και δραστηριότητας που θα διασφαλίσουν την εύρυθμη και υποστηρικτική λειτουργία των θεσμών προς την τοπική κοινωνία, ενδυναμώνοντας έτσι την σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ πολιτών και κρατικού μηχανισμού. Ωστόσο, κάθε αλλαγή και εφαρμογή νέων πρακτικών ενέχει τον κίνδυνο αντίδρασης και καχυποψίας της κοινότητας για την πρόθεση και την σκοπιμότητά τους. Αυτό μπορεί να προκύπτει είτε από την ανησυχία μήπως χιχτούν προσωπικά συμφέροντα, είτε λόγω αδυναμίας της μεγαλύτερης συνήθως ηλικιακής μερίδας του πληθυσμού να εξοικειωθεί με καινούργιες και καινοτόμες μεθόδους. Τα φαινόμενα όμως αυτά αναμένεται ότι θα εξομαλυνθούν μέσα από τις συντονισμένες ενέργειες που προβλέπεται να γίνουν και έχουν σχεδιαστεί με την επιδίωξη να επιλύσουν σημαντικές δυσχέρειες της υφιστάμενης κατάστασης με τις οποίες οι πολίτες έρχονται καθημερινά αντιμέτωποι, παράλληλα με την ουσιαστική πληροφόρηση και τη συνεχή ενημέρωσή τους. Επιπροσθέτως, στην περιοχή μελέτης εντοπίστηκαν πολλές δυνατότητες οι οποίες δεν αξιοποιούνται πλήρως ή αξιοποιούνται με ξεπερασμένες μεθόδους, με αποτέλεσμα να μην δημιουργούν αναπτυξιακές προοπτικές ή να προσφέρουν περιορισμένες ευκαιρίες. Βασικός άξονας χάραξης της συγκεκριμένης προτεινόμενης αναπτυξιακής στρατηγικής είναι η ουσιαστική ανάδειξη και ηθική αξιοποίηση των φυσικών και ανθρώπινων διαθεσίμων του τόπου, με τρόπο ολιστικό που θα επιφέρει αναπτυξιακά οφέλη ταυτόχρονα σε πολλές διαστάσεις της πραγματικότητας του τόπου. Το δεδομένο αυτό αφενός θα τονώσει την κοινωνική αποδοχή για την εφαρμογή των προτεινόμενων δράσεων και αφετέρου θα δημιουργήσει γερές βάσεις πάνω

στις οποίες θα μπορούν να αφομοιώνονται τα βήματα προόδου που κάνει κάθε φορά η τοπική κοινωνία, δίνοντάς της τη δυνατότητα για ολοκληρωμένη ανάπτυξη με προοπτικές για το μέλλον. Κομβικής σημασίας αναπτυξιακή επιδίωξη της παρούσας στρατηγικής αποτελεί επίσης η ενσωμάτωση της τεχνολογικής πραγματικότητας στην τοπική κοινωνία. Αποτελεί κοινή παραδοχή ωστόσο, ότι οι άνθρωποι μεγαλύτερης ηλικίας δυσκολεύονται να εξοικειωθούν με τεχνολογικές καινοτομίες και ψηφιακά εργαλεία, συνεπώς δεν αποτελούν την κεντρική μερίδα του τοπικού πληθυσμού για την αφομοίωση αυτής της πραγματικότητας. Ωστόσο, μέσα από τις οργανωμένες ενέργειες που έχουν συμπεριληφθεί στην προτεινόμενη αναπτυξιακή στρατηγική και στοχεύουν στην δυναμική κατανόηση, επιμόρφωση, εκπαίδευση και τελικά τεχνολογική εξοικείωση ολόκληρης της τοπικής κοινωνίας, αναμένεται ότι το παραπάνω ζήτημα θα εξομαλυνθεί και θα επιτευχθεί ουσιαστική ενσωμάτωση νέων τεχνολογικών πρακτικών και εργαλείων.

Οι νέες τεχνολογίες και τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα, αν αξιοποιηθούν με ορθό και ηθικό τρόπο, μπορούν να αποτελέσουν ιδιαίτερα πολύτιμα εφόδια προόδου για τον άνθρωπο με πολλαπλά και πολυδιάστατα οφέλη για το ευρύτερο σύνολο στο οποίο δραστηριοποιείται. Παράλληλα, μπορούν να εξασφαλίσουν σημαντική εξοικονόμηση οικονομικών πόρων, όπου συνδυαστικά με μεθοδικό προγραμματισμό και δυναμική αξιοποίηση των χρηματοδοτικών ευρωπαϊκών και εθνικών εργαλείων, με τις κατευθύνσεις των οποίων οι προτεινόμενες δράσεις ευθυγραμμίζονται σε μεγάλο βαθμό, η οικονομική εφικτότητα της υλοποίησης της αναπτυξιακής στρατηγικής καθίσταται μία διαχειρίσιμη παράμετρος. Σημαντική συμβολή για την επίτευξη αυτού θα αποτελέσει και η συνεργασία που θα αναπτύξουν οι δήμοι και οι φορείς μεταξύ τους.

Όλες οι επιμέρους δράσεις που διαμορφώνουν την παρούσα προτεινόμενη αναπτυξιακή στρατηγική σχεδιάστηκαν ως μέρος του συνόλου και όχι ως μεμονωμένες ενέργειες, με βασικό γνώμονα την αλληλεπίδραση μεταξύ τους και την ηθική τους υπόσταση. Αυτός ο ολιστικός χαρακτήρας της παρούσας αναπτυξιακής στρατηγικής, θέτει στο επίκεντρο τον άνθρωπο και τη φύση και παροτρύνει όλα τα εμπλεκόμενα υποκείμενα που σχετίζονται με την υλοποίηση των δράσεων να αλληλεπιδράσουν και να ενεργήσουν ουσιαστικά και συλλογικά. Μία δημιουργική και αλληλέγγυα συλλογικότητα μπορεί να αποτελέσει τη βάση μίας εύρωστης κοινωνίας, δίκαιης και χωρίς αποκλεισμούς, εξαλείφοντας την εκδήλωση ακραίων φαινομένων και προστατεύοντας το φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον, του οποίου είναι αναπόσπαστο μέρος. Παράγοντας λοιπόν εφικτότητας της προτεινόμενης αναπτυξιακής στρατηγικής αποτελεί η συνεργατικότητα, με σύνδεση των υπηρεσιών και συνεργασία όλων των φορέων.

Δεδομένης της συνεχούς εξέλιξης και αναδιαμόρφωσης της πραγματικής πραγματικότητας, καθώς οι ανάγκες του παρελθόντος είναι πολύ πιθανό να διαφέρουν από τις ανάγκες του παρόντος ή του μέλλοντος (Γερωντέλη, 2013, σελ. 10), είναι επίφοβο να προκύψουν ανασταλτικοί

παράγοντες που θα θέσουν περιορισμούς στην υλοποίηση των δράσεων και την ολοκλήρωση της αναπτυξιακής στρατηγικής. Συνεπώς, κρίνεται απαραίτητη η θέσπιση ενός διεπιστημονικού μηχανισμού συνεχούς παρακολούθησης και καταγραφής των κάθε φορά διαφορετικών και διαφοροποιημένων στοιχείων της φυσικής και κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας. Ο μηχανισμός αυτός θα συλλέγει τα απαραίτητα δεδομένα και θα διεξάγει συχνούς ελέγχους, καθιστώντας εφικτή την αποτύπωση των μεταβολών όλων των διαστάσεων. Στη συνέχεια, μέσα από την διαδικασία της διαβούλευσης, τα μέλη του μηχανισμού θα μπορούν να αξιολογήσουν ενδεχόμενες θετικές ή αρνητικές επιδράσεις των μεταβολών αυτών στην εφαρμογή των δράσεων, είτε σημαντικές συνέπειες που θα επέλθουν στην τοπική κοινωνία από την εφαρμογή τους. Έτσι, καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης της προτεινόμενης αναπτυξιακής στρατηγικής και όπου αυτό κρίνεται σκόπιμο θα πρέπει να γίνονται τροποποιήσεις στα διάφορα στάδια του σχεδιασμού ή τον τρόπο εφαρμογής των προτεινόμενων δράσεων, βάσει των νέων δεδομένων που διαμορφώνονται κάθε φορά.

Εν κατακλείδι, καθοριστικός παράγοντας για την επιτυχημένη εφαρμογή της νέας αναπτυξιακής στρατηγικής είναι μέσω της ανάδρασης τα επιμέρους σημεία της, συνεχώς να επικαιροποιούνται και όπου είναι απαραίτητο να αναθεωρούνται.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αντωνία, Κ., 2019. Η αναβίωση της αίγλης μιας ιστορικής πόλης-η σημασία του σχεδίου μάρκετινγκ για την πόλη του Ναυπλίου, διπλωματική εργασία. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Αραμπού, Ε.Π., 2020. *Στρατηγικός σχεδιασμός σε τοπική κλίμακα: Η περίπτωση του δήμου της Νεμέας*. Αθήνα: Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Σχολή Αγρονόμων Και Τοπογράφων Μηχανικών, Τομέας Γεωγραφίας Και Περιφερειακού Σχεδιασμού.

Βαμβακάς, Η., Διαμαντής, Α., 2017. *Αναπτυξιακές δυνατότητες των δήμων Άργους-Μυκηνών και Καλαμάτας*. Καλαμάτα: ΑΤΕΙ Καλαμάτας, Σχολή Διοίκησης Και Οικονομίας, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων Και Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Γεροντέλη, Α., 2013. *Πρωτοβουλίες αλληλέγγυας, συνεργατικής, ανταλλακτικής οικονομίας. Μια εναλλακτική λύση στην πολυδιάστατη κρίση..* Μέτσοβο: 7ο Διεπιστημονικό Διαπανεπιστημιακό Συνέδριο του Ε.Μ.Π. και του ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π. "Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στην Ελλάδα στα χρόνια της πολυδιάστατης κρίσης. Αιτίες, ευθύνες, προτάσεις, μέτρα, δράσεις και προοπτικές". 12-15 Σεπτεμβρίου 2013.

Γεροντέλη, Α. *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη:Συσχετισμοί και κριτικές προσεγγίσεις, θέματα δασολογίας και διαχείρισης περιβάλλοντος και φυσικών πόρων. 8ος τόμος: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Επικοινωνία*

Δ.Άργους-Μυκηνών, 2015. *Επιχειρησιακό πρόγραμμα δήμου Άργους – Μυκηνών για την περίοδο 2015-2019, α΄ φάση: Στρατηγικός σχεδιασμός*, Άργος: Δήμος Άργους-Μυκηνών.

Δ.Άργους-Μυκηνών, 2014. *Σχέδιο δράσης Αειφόρου Ενέργειας Δήμου Άργους-Μυκηνών*, Νέμεα:

Δήμος Ναυπλιέων, 2012. *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Ναυπλιέων 2011-2014*, Ναύπλιο. Δήμος Ναυπλιέων.

Δήμος Νεμέας, 2016. *Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Απορριμμάτων (Τ.Σ.Δ.Α.) Δήμου Νεμέας*. Νεμέα: Δήμος Νεμέας.

Δήμος Νεμέας, 2016. *Σχέδιο Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια του δήμου Νεμέας*. Νεμέα: Δήμος Νεμέας.

Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση, 2015. *Ερμηνευτικές Οδηγίες για τις Συνεταιριστικές Αρχές*, Δίκτυο Κ.Α.Π.Α..

Διαθέσιμο στο: <https://ica.coop/sites/default/files/2021-11/ICAGuidanceNotesGR.pdf>
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024]

Ελληνική Κυβέρνηση, 2022, 200+Έργα για την Πελοπόννησο του 2030

Ιακωβίδου, Ό. *Ανοιχτά ακαδημαϊκά μαθήματα, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, τμήμα Γεωπονίας, Κοινωνική Δημογραφία, Ενότητα 2η: Μέγεθος και διάρθρωση του πληθυσμού*. [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://opencourses.auth.gr/modules/document/file.php/OCRS140/%CE%A0%CE%B1%CF%81>

[%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/KD_2%CE%BF_ok.pdf](#)

[Πρόσβαση 15 Ιανουαρίου 2024].

Ινστιτούτο Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, 2021. *Ελληνικός Τουρισμός 2030, Περιφέρεια Πελοποννήσου*. [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://insete.gr/wp-content/uploads/pdf/perifereies/peloponnisos-analusi.pdf>
[Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2024].

Κατράδη, Α., 2019. *Η αναβίωση της αίγλης μιας ιστορικής πόλης-Η σημασία του σχεδίου μάρκετινγκ για την πόλη του Ναυπλίου, Διπλωματική Εργασία*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Κατσούδα, Π., 2018. *Αρμοδιότητες και Πολιτικές των ΟΤΑ στο πεδίο κοινωνικής πρόνοιας: Η άσκηση κοινωνικής πολιτικής στο Δήμο Άργους-Μυκηνών*. Τρίπολη: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Σχολή Επιστημής Διοίκησης και Οικονομίας, τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Οργάνωση και Διοίκηση Δημόσιων Υπηρεσιών, Δημόσιων Οργανισμών Και Επιχειρήσεων.

Καρβούνης, Ι., Τριάντη, Α., 2020. Μελέτη Ειδικού Χωρικού Σχεδίου (Ε.Χ.Σ.) Ν.4447/2016. Στην περιοχή "Βράχος" Μύλοι Δ.Ε. Λέρνας Δήμου Άργους.

Κ.Ε.Ε.Ε., 2019, Εκπόνηση Μελέτης Μέτρησης Οικονομικών- Επιχειρηματικών Δεικτών και Εξαγωγικού Προσανατολισμού Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Διαθέσιμο στο: https://uhc.gr/wp-content/uploads/2020/06/meleti_peloponnisos.pdf
[Πρόσβαση 29 Ιανουαρίου 2024].

Κοκκώνη, Α., 2014. *Περιγραφή μιας τυπικής γεωργικής εκμετάλλευσης στον Δήμο Ναυπλίου, προβλήματα και προτάσεις βελτίωσης*. Καλαμάτα: Α.Τ.Ε.Ι Πελοποννήσου, Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας και Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής, Τμήμα Τεχνολόγων Γεωπόνων.

Κουργιαντάκης, Δ. Μ. *Μεθοδολογία Έρευνας, Ενότητα 4*, Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο.

Μιχαηλίδου, Έ., *Κοινή Αγροτική Πολιτική και Οικογενειακή Γεωργία. Η περίπτωση των ορεινών περιοχών. Ερευνητική εργασία στο πλαίσιο του Εκπαιδευτικού Προγράμματος Ερευνητών*.

Μπόζου, Ε., 2016. *Διαχείριση Κτηνοτροφικών και Τυροκομικών Αποβλήτων με σκοπό την Παραγωγή Ενέργειας και Εδαφοβελτιωτικού με χρήση της μεθόδου της Αναερόβιας Χώνευσης, στην περιφέρεια Θεσσαλίας*. Μεταπτυχιακή εργασία. Αθήνα: Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Διεπιστημονικό - Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ.) "Περιβάλλον Και Ανάπτυξη".

Παρμαξίδου, Π., 2018. *Διαχείριση Γεωργικών Αποβλήτων με σκοπό την παραγωγή Ενέργειας και Εδαφοβελτιωτικού: Η περίπτωση της Θεσσαλίας*. Διπλωματική Εργασία επιμ. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Σχολή Θετικών Επιστημών & Τεχνολογίας, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών "Διαχείριση Αποβλήτων".

Περιφέρεια Πελοποννήσου, 2022. *Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου 2021-2027*

ΠΕΣΔΑ, 2021. *Οδηγός ΠΕΣΔΑ Περιφέρειας Πελοποννήσου*. Πελοπόννησος: Περιφέρεια Πελοποννήσου.

ΠΕΣΠΚΑ, 2020. Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, Αθήνα: Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Πετρούλα, Κ., 2018. Αρμοδιότητες και Πολιτικές των ΟΤΑ στο πεδίο Κοινωνικής Πρόνοιας: Η άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής στο δήμο Άργους-Μυκηνών. Τρίπολη: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, σχολή Επιστημών Διοίκησης και Οικονομίας, τμήμα Οικονομικών Επιστημών πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Στην Οργάνωση και Διοίκηση Δημόσιων Υπηρεσιών Δημοσίων Οργανισμών Και Επιχειρήσεων.

Ρόκος, Δ. *Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη των Ορεινών Περιοχών στα χρόνια της "κρίσης". Η δεκαεφτάχρονη συμβολή του ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π.* [Ηλεκτρονικό] Διαθέσιμο στο: <http://environ.survey.ntua.gr/files/keimena/ROKOS%20DHM.pdf> [Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024].

Ρόκος, Δ. 2017. Ολική πραγματική "πραγματικότητα". Δ.Π.Μ.Σ. Ε.Μ.Π. "Περιβάλλον και ανάπτυξη"(Σημειώσεις). Αθήνα.

Ρόκος, Δ. χ.χ.. Η Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη. Διδακτέα Ύλη στο Διεπιστημονικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ.) του Ε.Μ.Π. "Περιβάλλον και Ανάπτυξη".

Ρόκος, Δ., 2013. *Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στην Ελλάδα στα Χρόνια της Πολυδιάστατης Κρίσης. Αιτίες, Ευθύνες, Προτάσεις, Μέτρα, Δράσεις και Προοπτικές. 7ο Διεπιστημονικό Διαπανεπιστημιακό Συνέδριο του Ε.Μ.Π και του ΜΕ.Κ.Δ.Ε του Ε.Μ.Π. Μέτσοβο*. [Ηλεκτρονικό] Διαθέσιμο στο: http://environ.survey.ntua.gr/files/keimena/keimeno_rokos_dim.pdf [Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024].

Ρόκος, Δ., 2013. *Μπορούν να υπάρξουν βιώσιμα μοντέλα ανάπτυξης στις ορεινές περιοχές στον αστερισμό της «βιώσιμης» ανάπτυξης; Η θεωρία και η πράξη της Αξιοβίωτης Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης. "Ελληνογερμανικό Αναπτυξιακό Συνέδριο" του Ιδρύματος Μεσογειακών Μελετών και του Ιδρύ.* [Ηλεκτρονικό] Διαθέσιμο στο: http://environ.survey.ntua.gr/files/keimena/viosima_modela.pdf [Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024].

Ρόκος, Δ., 2011, 2012. *Η "ολική" πλανητική κρίση. Η Ελληνική εμπειρία και η ανάγκη για ριζική ανατροπή των κυρίαρχων "αναπτυξιακών" στερεοτύπων. "ΟΥΤΟΠΙΑ", τ.96, Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2011 και "ΤΕΤΡΑΔΙΑ", τ.61, Χειμώνας-Άνοιξη 2012.* [Ηλεκτρονικό] Διαθέσιμο στο: http://environ.survey.ntua.gr/files/keimena/rokos-oliki_planitiki_krisi-2011.pdf [Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024].

Ρόκος, Δ., 2011. *Φύση και Πολιτισμός. Θεμέλια, Συλλογικές Πρωτοβουλίες και Δράσεις για μια Ανάπτυξη που αξίζει να ζήσουμε, Ημερίδα με θέμα: «Τα άφθαρτα νερά και η προβληματική της ανάπτυξης»*. Διεθνές Κέντρο Συγγραφέων και Μεταφραστών Ρόδου.

Ρόκος, Δ., 2005. *Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη. Για έναν Ειρηνικό και Καλύτερο Κόσμο*. [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: http://environ.survey.ntua.gr/files/keimena/rokos_e.pdf
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024].

Ρόκος, Δ., 2003. *Σχέδιο κειμένου για την ανάπτυξη της Ελληνικής Πρωτοβουλίας στην παγκόσμια διάσκεψη του Ρίο. Πρόσκληση στους πολίτες του κόσμου για το Περιβάλλον* 1992. Από τη «Βιώσιμη» ή «Αειφόρο» στην Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη, Εκδοτικός Οίκος Α.Α. Λιβάνη, Αθήνα,* [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: http://environ.survey.ntua.gr/files/keimena/rokos-prosklisi_gia_tous_polites_tou_kosμου-1992.pdf
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024].

Ρόκος, Δ., 2001. *Από τη «Βιώσιμη ή Αειφόρο» στην Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη. Μετσόβιο Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας (ΜΕ.Κ.Δ.Ε.) του Ε.Μ.Π..* [Ηλεκτρονικό]
Available at: http://environ.survey.ntua.gr/files/keimena/rokos_a.pdf
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024].

Ρόκος, Δ., 2001. *Από τη «Βιώσιμη ή Αειφόρο» στην Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη. στο ομότιτλο εκτός εμπορίου βιβλίου, Ε.Μ.Π., Αθήνα, 2001.*

Ρόκος, Δ., 2001. *Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στις Ορεινές Περιοχές. Θεωρία και Πράξη. Πρακτικά 3^{ου} Διεπιστημονικού Διαπανεπιστημιακού Συνεδρίου «Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη των Ορεινών Περιοχών. Θεωρία και Πράξη», Ε.Μ.Πολυτεχνείο – Δήμος Μετσόβου, 7-10 Ιουνίου 2001, Συνεδριακό Κέντρο Μετσόβου, Μέτσοβο, Επιστημονική Επιμέλεια Καθ. Δ. Ρόκος, σελ. 79-140, Εναλλακτικές Εκδόσεις Αθήνα, 2004.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: http://environ.survey.ntua.gr/files/keimena/Integrated_Development_of_Mountainous_Areas.pdf
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024].

Ρόκος, Δ., 2000. *Η πολιτισμική διάσταση της Αξιοβίωτης Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης. Πρακτικά συνεδρίου από 2ο Το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο για το Μέτσοβο. Τεχνολογία, Πολιτισμός και Αποκέντρωση που διεξήχθη σε Συνεδριακό Κέντρο Μετσόβου. Φορέας διεξαγωγής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. 1998: Ουτοπία.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: http://environ.survey.ntua.gr/files/keimena/rokos_p.pdf
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024].

Ρόκος, Δ., 2000. *Θεμελιώδεις Προϋποθέσεις για ένα Σχέδιο Αξιοβίωτης Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης. Η Περίπτωση μιας Ελληνικής Περιφέρειας. Από τη θεωρία στην πράξη. που συζητήθηκε στο Συνέδριο του Τομέα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, με θέμα «Εξουσία και Κοινωνίες στη Μεταδιπολική Εποχή», στα Χανιά από 25-28.8.2000* [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: http://environ.survey.ntua.gr/files/keimena/rokos_i.pdf
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024].

Σκυλακάκη, Μ., Κανταρτζής, Θ., Μπένος, Θ., Σκυλακάκης, Θ., 2019. *Ένα Νέο Μοντέλο Συνεργατικότητας Για Τον Πρωτογενή Τομέα στην Ελλάδα, Ανάπτυξη ενός νέου μοντέλου συνεργατικότητας για τον πρωτογενή τομέα στην Ελλάδα, με επίκεντρο τον πελάτη/καταναλωτή, διαΝΕΟσις, Οργανισμός Έρευνας & Ανάλυσης.*

Σταυρουλάκης, Ι., 2017. *Διατριβη εργασία "Διαχείριση βιομηχανικής ασφάλειας. Θέματα έκτακτης ανάγκης και ενημέρωσης κοινού. Μελέτη περίπτωσης: Περιοχή Αγίων Θεοδώρων ανατολικής Κορινθίας"*. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Σχολή Θετικών Επιστημών, Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος.

Στεφάνου, Λ., 2023. *Γεωργικά και κτηνοτροφικά απόβλητα σε αγροτεμάχια. Μελέτη περίπτωσης στο Νομό Αργολίδας*. s.l.:ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΧΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ, ΣΧΟΛΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ.

Τζαβάρα, Ε.-Α., 2016. *Διαχείριση Υδατικών Πόρων Και Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων της περιοχής Του Ναυπλίου*. Διπλωματική Εργασία Επιμ. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πολυτεχνική σχολή, τμήμα Πολιτικών Μηχανικών, τομέας Υδραυλικής Και Τεχνικής Περιβάλλοντος.

Τσιραμάνες, Μ., 2016. *Αποτύπωση της αντίληψης των παραγωγών σχετικά με τις έννοιες διαχείρισης του νερού άρδευσης στο δήμο Άργους-Μυκηνών, Πτυχιακή Εργασία*. Καλαμάτα: Τ.Ε.Ι. Πελοποννήσου, σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας και Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής, τμήμα Τεχνολόγων Γεωπόνων.

Τσιώλης, Γ., 2013. *Η σχέση ποιοτικής και ποσοτικής προσέγγισης στην κοινωνική έρευνα: από τη θέση περί 'ριζικής ασυμβατότητας' στο συνδυασμό ή τη συμπληρωματικότητα*. Στο: Μ.Πουρκός. Δυνατότητες και όρια της μείξης των μεθοδολογιών στην κοινωνική και εκπαιδευτική έρευνα. Αθήνα: Ίων, σελ. 271-292.

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, 2020. *ΔΡΑΣΗ 10.1.08 «Εφαρμογή της μεθόδου σεξουαλικής σύγχυσης των μικρολεπιδοπτέρων (Κομφούζιο)»*. [Ηλεκτρονικό] Διαθέσιμο στο: http://www.agrotikianaptixi.gr/sites/default/files/10.1.08_komfouzio_3h_prosklhsh_final_ada.pdf [Πρόσβαση 2 Φεβρουαρίου 2024].

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, 2022. *Ημερίδα «ΚΑΠ 2023-2027 και Συνεταιρισμοί»*. [Ηλεκτρονικό] Διαθέσιμο στο: http://www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/KAP2023_2027/ss_kap_2023-2027_paremvaseis_pylona_ii_koa.pdf [Πρόσβαση 15 Ιανουαρίου 2023].

ΥΠΑΑΤ, 2022, *Συνοπτικό Κείμενο Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ 2023-2027*, Αθήνα: Υπουργείο Αγροτικής Οικονομίας Και Ανάπτυξης

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, 2021. *Θέμα: Καθορισμός πλαισίου εφαρμογής του υπο-Μέτρου 2.1 «Χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών στο γεωργικό τομέα – Στήριξη για αποκόμιση οφέλους από τη χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών» του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2014-2020 (ΠΑΑ)*, Αθήνα: Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης.

Φ.Ίσαρη, Μ.Πουρκός, 2015. *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας, Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

ΦΟΔΣΑ Πελοποννήσου, 2022. *Αναθεώρηση Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) Πελοποννήσου*. Πελοπόννησος: Περιφερειακός Σύνδεσμος ΦΟΔΣΑ Πελοποννήσου.

Χιωνανάκη, Φ., 2022, Ειδικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Ε.Π.Σ.) Ν.4447/2016. Στην Περιοχή «Βράχος» Μύλοι Δ/Ε/Λένας Δήμου Άργους, Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας

Πηγές

Ερωτηματολόγια συνεταιρισμού Ένωσης Αγροτών Συνεταίρων Αργολίδας

Συνέντευξη Αντωνόπουλος, Σ., Πρόεδρος Ένωσης Αγροτών Συνεταίρων Αργολίδας, 28//42023

Συνέντευξη Μάζος, Η., Αγροτικός Οικοποιητικός Συνεταιρισμός Νεμέας, 6/7/2023

Διαδικτυακές Πηγές

agronewsbomb, 2023. *Εγκαινία της Μονάδας Διαχείρισης Απορριμμάτων στην Παλαιόχουνη Αρκαδίας*. [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://agronewsbomb.gr/egkainia-tis-monadas-diacheirisis-aporrimmaton-stin-palaiochouni-arkadias/>

[Πρόσβαση 28 Δεκεμβρίου 2023].

allogreecce.com, *Αρχαιολογικός Χώρος Νεμέας*. [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://www.allogreecce.com/Archaeological-Site/Descr/49/el>

[Πρόσβαση 19 Φεβρουαρίου 2023].

anagnostis newsroom, 2023. *Αργολίδα: Ανήσυχοι οι Γεωπόνοι για τον Ανάβαλο και τη διαχείριση του νερού*. [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://www.anagnostis.org/2023/07/18/argolida-anisychoi-oi-georponoi-gia-ton-anavalo-kai-ti-diacheirisi-tou-nerou/>

[Πρόσβαση 20 Ιουλίου 2023].

anagnostis newsroom, 2023. *Ναύπλιο: Το σχέδιο για νέες μονάδες ανταποδοτικής ανακύκλωσης και σημείων συλλογής ρουχισμού*. [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://www.anagnostis.org/2023/03/21/nafplio-to-schedio-gia-nees-monades-antapodotikis-anakyklosis-kai-simeion-sylogis-rouchismou/>

[Πρόσβαση 28 Δεκεμβρίου 2023].

anagnostis newsroom, 2023. *Όλες οι εκδηλώσεις στα πλαίσια του Φεστιβάλ Άργους – Μυκηνών (Πρόγραμμα)*. [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://www.anagnostis.org/2023/07/06/oles-oi-ekdiloseis-sta-plaisia-tou-festival-argous-mykinon-programma/>

[Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2023].

anagnostis newsroom, 2023. *Τα λιγοστά δρομολόγια του ΚΤΕΛ δυσχεραίνουν τη μετακίνηση από τα χωριά προς Ναύπλιο και Άργος..* [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://www.anagnostis.org/2023/10/22/ta-ligosta-dromologia-tou-ktel->

[dyscherainoun-ti-metakinisi-apo-ta-choria-pros-nafplio-kai-argos/](https://www.anagnostis.org/2023/08/18/argolida-i-perifereia-irthe-gia-aftopsia-sta-gkrimaria-meta-tis-katangelies/)

[Πρόσβαση 22 Νοεμβρίου 2023].

anagnostis newsroom, 2023. *Αργολίδα: Η Περιφέρεια ήρθε για αυτοψία στα Γκριμάρια μετά τις καταγγελίες.* [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://www.anagnostis.org/2023/08/18/argolida-i-perifereia-irthe-gia-aftopsia-sta-gkrimaria-meta-tis-katangelies/>

[Πρόσβαση 4 Ιανουαρίου 2024].

anagnostis newsroom, 2023. *Εγκαίνια για τη Μονάδα Τεχνητού Νεφρού και ανακαινισμένους χώρους στο Νοσοκομείο Άργους.* [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://www.anagnostis.org/2023/10/25/egkainia-gia-ti-monada-technitou-nefrou-kai-anakainismenous-chorous-sto-nosokomeio-argous/>

[Πρόσβαση 23 Δεκεμβρίου 2023].

anagnostis newsroom, 2023. *Ναύπλιο: Το σχέδιο για νέες μονάδες ανταποδοτικής ανακύκλωσης και σημείων συλλογής ρουχισμού.* [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://www.anagnostis.org/2023/03/21/nafplio-to-schedio-gia-nees-monades-antapodotikis-anakyklosis-kai-simeion-sylogis-rouchismou/>

[Πρόσβαση 28 Δεκεμβρίου 2023].

anagnostis newsroom, 2023. *Το Νοσοκομείο Αργολίδας λειτουργεί σε οριακή κατάσταση.* [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://www.anagnostis.org/2023/10/12/to-nosokomeio-argolidas-leitourgei-se-oriaki-katastasi/>

[Πρόσβαση 23 Δεκεμβρίου 2023].

anagnostis press, 2022. *Ναύπλιο: Πότε θα ξεβρωμίσει ο σκουπιδότοπος της Καραθώνας.* [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://www.anagnostis.org/2022/01/04/nafplio-pote-tha-xevromisei-o-skoupidotopos-tis-karathonas/>

[Πρόσβαση 4 Ιανουαρίου 2024].

anagnostis press, 2023. *Άργος: Ξεκινάει τη λειτουργία του το Εργοστάσιο Ανακύκλωσης.* [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://www.anagnostis.org/2023/09/22/argos-xekinaei-tin-leitourgia-tou-to-ergostasio-anakyklosis/>

[Πρόσβαση 22 Δεκεμβρίου 2023].

argolidaplanet, 2022. *Έχετε καταλάβει τι γίνεται με τα σκουπίδια στο Ναύπλιο;* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://argolidaplanet.com/%CF%84%CE%B9-%CE%B3%CE%AF%CE%BD%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9-%CE%BC%CE%B5-%CF%84%CE%B1-%CF%83%CE%BA%CE%BF%CF%85%CF%80%CE%AF%CE%B4%CE%B9%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CE%BD%CE%B1%CF%8D%CF%80%CE%BB%CE%B9%CE%BF/>

[Πρόσβαση 28 Δεκεμβρίου 2023].

argolidaportal, 2023. *Πάμε Αλλιώς : Διαχείριση απορριμμάτων - ανακύκλωση στο Δήμο Άργους Μυκηνών.* [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://www.argolidaportal.gr/news/82821/pame-allios-diaheirisi-aporrimmaton-anakyklosi-sto-dimo-argouys-mykinon>

[Πρόσβαση 28 Δεκεμβρίου 2023].

argolikianaptiksi.gr, 2022. *Συνεχίζονται οι εγγραφές στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Ναυπλίου.* [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://argolikianaptiksi.gr/%cf%83%cf%85%ce%bd%ce%b5%cf%87%ce%af%ce%b6%ce%bf%ce%bd%cf%84%ce%b1%ce%b9-%ce%bf%ce%b9-%ce%b5%ce%b3%ce%b3%cf%81%ce%b1%cf%86%ce%ad%cf%82-%cf%83%cf%84%ce%bf-%cf%83%cf%87%ce%bf%ce%bb%ce%b5%ce%af%ce%bf-2/>

[Πρόσβαση 4 Φεβρουαρίου 2023].

argolikianaptiksi.gr, 2022. *Το Ναύπλιο γυρίζει σελίδα και προχωρά σε νέο πολεοδομικό σχέδιο – Τι αναφέρει η απόφαση της Αποκεντρωμένης Περιφέρειας.* [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://argolikianaptiksi.gr/%CF%84%CE%BF-%CE%BD%CE%B1%CF%8D%CF%80%CE%BB%CE%B9%CE%BF-%CE%B3%CF%85%CF%81%CE%AF%CE%B6%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CE%B5%CE%BB%CE%AF%CE%B4%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%87%CF%89%CF%81%CE%AC/>

[Πρόσβαση 20 Νοεμβρίου 2022].

argolikivivliothiki.gr, 2009. *Αργολική Αρχαιακή Βιβλιοθήκη Ιστορίας & Πολιτισμού.* [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://argolikivivliothiki.gr/>

[Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2023].

argolisculture.gr, χ.χ. *ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ.* [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://www.argolisculture.gr/el/>

[Πρόσβαση 30 Δεκεμβρίου 2023].

argolismature.gr. *Φίλοι υγροβιότοπου ΝΑΥΠΛΙΟΥ-ΝΕΑΣ ΚΙΟΥ.* [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://argolismature.gr/>

[Πρόσβαση 18 Ιουλίου 2023].

agronewsbomb, 2023. *Εγκαινία της Μονάδας Διαχείρισης Απορριμμάτων στην Παλαιόχουνη Αρκαδίας.* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://agronewsbomb.gr/egkainia-tis-monadas-diacheirisis-aporrimmaton-stin-palaiochouni-arkadias/>

[Πρόσβαση 28 Δεκεμβρίου 2023].

apd-depin.gov, Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου-Δυτικής Ελλάδας-Ιονίου, Το έργο "Εθνικό Δίκτυο Δημόσιας Διοίκησης" - ΣΥΖΕΥΞΙΣ. [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://www.apd-depin.gov.gr/index.php/component/k2/item/92.html?Itemid=849>

[Πρόσβαση 19 Νοεμβρίου 2022].

archaeologicalmuseums.gr, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ, ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ. [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://archaeologicalmuseums.gr/el>
[Πρόσβαση 19 Φεβρουαρίου 2023].

argolida24news.gr, Αρχαιολογικός Χώρος Αχλαδόκαμπου. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://argolida24news.gr/>
[Πρόσβαση 19 Φεβρουαρίου 2023].

argolikeseidhseis.gr, Το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα ανοίγει ξανά και το γιορτάζει με ελεύθερη είσοδο. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.argolikeseidhseis.gr/>
[Πρόσβαση 19 Φεβρουαρίου 2023].

argonafplia.gr, ΑΡΓΟΝΑΥΠΛΙΑ. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://argonafplia.gr/>
[Πρόσβαση 19 Φεβρουαρίου 2023].

Atlantea, 2023. Ξεκινά σε λίγες μέρες ο Διεθνής Διαγωνισμός Δώρων Γαστρονομίας. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://atlantea.news/ksekina-se-liges-meres-o-diethis-diagonismos-doron-gastronomias/>
[Πρόσβαση 2 Φεβρουαρίου 2024].

Atlantea, 2023. Ξεκινά σε λίγες μέρες ο Διεθνής Διαγωνισμός Δώρων Γαστρονομίας στην Κω.. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://atlantea.news/ksekina-se-liges-meres-o-diethis-diagonismos-doron-gastronomias/>
[Πρόσβαση 2 Φεβρουαρίου 2024].

blogs.sch.gr/kpearg. Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Νέας Κίου. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://blogs.sch.gr/kpearg/>
[Πρόσβαση 5 Ιανουαρίου 2024].

booking.gr. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.booking.gr>
[Πρόσβαση 5 Ιανουαρίου 2024].

cosmote.gr. Κάλυψη Δικτύου [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: https://www.cosmote.gr/cs/otegroup/gr/kalipsi_diktiou.html
[Πρόσβαση 5 Ιανουαρίου 2024].

cityofnafplio. City of Nafplio: τα πάντα για το Ναύπλιο. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://cityofnafplio.net/el/>
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2023].

cretapress. Στα χνάρια των Μυκηναίων : Η ακρόπολη της Μιδέας και το νεκροταφείο των Δενδρών. [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://cretapress.gr/>
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2023].

discovernafplio.gr, Discover Nafplio. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.discovernafplio.gr/el>
[Πρόσβαση 19 Φεβρουαρίου 2023].

easa.gr. Ένωση Αγροτών Συνεταίρων Αργολίδας. ΕΑΣΑ. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://easa.gr/el/>
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024].

enallaktikos.gr. Έναρξη εγγραφών στο Κοινωνικό Φροντιστήριο Ναυπλίου. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://enallaktikos.gr/enarxi-eggrafon-sto-koinoniko-fronti-4/>
[Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2023].

enallaktikos.gr, 2022. Κλιματική Ουδετερότητα: Από την βιώσιμη ανάπτυξη στην βιώσιμη αποανάπτυξη. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://enallaktikos.gr/klimatiki-oydeterotita-apo-tin-viosimi-anaptyxi-stin-viosimi-apoanaptyxi/>
[Πρόσβαση 11 Σεπτεμβρίου 2023].

enallaktikos.gr, 2023. Κοινωνική Οικονομία: Η λύση για τις οικονομίες της Ευρώπης. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://enallaktikos.gr/koinoniki-oikonomia-i-lysi-gia-tis-oikonomies-tis-eyropis/>
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024].

enallaktikos.gr. Έναρξη εγγραφών στο Κοινωνικό Φροντιστήριο Ναυπλίου. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://enallaktikos.gr/enarxi-eggrafon-sto-koinoniko-fronti-4/>
[Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2023].

enallaktikos.gr, χ.χ. Ακαδημία Πολιτών Άργους. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://enallaktikos.gr/kd/akadimia-politon-argous/>
[Πρόσβαση 30 Δεκεμβρίου 2023].

enallaktikos.gr. Ακαδημία Πολιτών Ναυπλίου. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://enallaktikos.gr/kd/akadimia-politon-nayplioy/>
[Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2023].

enallaktikos.gr. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ ΝΑΥΠΛΙΟΥ. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://enallaktikos.gr/kd/koinoniko-iatreio-nayplioy/>
[Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2023].

enallaktikos.gr. Ποδηλάτες Ναυπλίου. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://enallaktikos.gr/kd/podilates-nayplioy/>
[Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2023].

enallaktikos.gr, Πύλη Πολιτισμού Ναυπλίου. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://enallaktikos.gr/kd/pyli-politismoy-nayplioy/>
[Πρόσβαση 30 Δεκεμβρίου 2023].

energyregister.gr, Energy Register. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.energyregister.gr/>
[Πρόσβαση 10 Νοεμβρίου 2023].

estia.minenv.gr, Παραδοσιακοί Οικισμοί & Διατηρητέα Κτίρια. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <http://estia.minenv.gr/EXEC>
[Πρόσβαση 10 Νοεμβρίου 2023].

etheas.gr, ΕΘΕΑΣ, Ιστορική Αναδρομή. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο:
<https://etheas.gr/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%B4%CF%81%CE%BF%CE%BC%CE%AE/>
[Πρόσβαση 10 Νοεμβρίου 2023].

eu-mayors.ec.europa.eu, European Commission, *Covenant of Mayors - Europe*. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://eu-mayors.ec.europa.eu/en/home>
[Πρόσβαση 4 Ιανουαρίου 2024].

[hotelsargos.gr](https://www.hotelsargos.gr), ένωση ξενοδόχων ΑΡΓΟΥΣ-ΜΥΚΗΝΩΝ. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.hotelsargos.gr/>
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2023].

keraies.eett.gr, ΕΕΑΕ, Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας, *Ενημερωτική Πύλη Κατασκευών Κεραίων*. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://keraies.eett.gr/anazhthsh.php>
[Πρόσβαση 6 Ιανουαρίου 2024].

KORINTHIA.NET.GR.2, 2023. *Η ανταποδοτική ανακύκλωση στην Πελοπόννησο ξεκινά από τον δήμο Κορινθίων!*. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.korinthia.net.gr/2023/09/29/89167/>
[Πρόσβαση 28 Δεκεμβρίου 2023].

[korinthostv.g](https://korinthostv.gr), 2020. Η Παναγιά του Βράχου στη Νεμέα και η τοπική παράδοση. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://korinthostv.gr/i-panagia-tou-vrachou-sti-nemea-kai-i-topiki-paradosi/>
[Πρόσβαση 19 Φεβρουαρίου 2023].

m-max.gr, STAC Dacus Trap Δακοπαγίδα. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://m-max.gr/shop/kipos/georonika-eidi/stac-dakopagida-dacus-trap/>
[Πρόσβαση 2 Φεβρουαρίου 2024].

[museumfinder](https://museumfinder.gr). Discover the museum of Greece. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://museumfinder.gr/>
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2023].

[minagric.gr](https://www.minagric.gr), ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΟΙΝΟΣ Π.Ο.Π ΝΕΜΕΑΣ. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/POP-PGE/ΤΕΧΝΙΚΟΙ%20ΦΑΚΕΛΟΙ%20ΟΙΝΟΝ%20POP-PGE%20ENGLISH/PDO%2022/PDO%2022%20Nemea%20standards.pdf>
[Πρόσβαση 20 Δεκεμβρίου 2023].

nafplio-tour.gr. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.nafplio-tour.gr/>
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2023].

Nemea Press, 2023. *Nemea Press, Έλλειψη ενδιαφέροντος ενασχόλησης με τη γεωργία.*
[Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.nemeapress.gr/2023/04/24/elleipsi-endiaferontos-enascholis-me-ti-georgia/>
[Πρόσβαση 8 Ιουλίου 2023].

Nemea Press, 2013. *Νέα δωρεάν προγράμματα από το Κέντρο Διά Βίου Μάθησης Δήμου Νεμέας.*
[Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: https://nemeapress.blogspot.com/2013/12/blog-post_8428.html
[Πρόσβαση 10 Σεπτεμβρίου 2023].

nemeanwines.gr. Αγροτικός Οινοποιητικός Συνεταιρισμός Νεμέας (ΑΟΣ ΝΕΜΕΑΣ)
Διαθέσιμο στο: <https://nemeanwines.gr/>
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024].

newsroom, a., 2023. *anagnostis.org, Αργολίδα: Ανήσυχτοι οι Γεωπόνοι για τον Ανάβαλο και τη διαχείριση του νερού.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.anagnostis.org/2023/07/18/argolida-anisychoi-oi-geoponoi-gia-ton-anavalo-kai-ti-diacheirisi-tou-nerou/>
[Πρόσβαση 20 Ιουλίου 2023].

newsroom, a., 2023. *anagnostis.org, Όλες οι εκδηλώσεις στα πλαίσια του Φεστιβάλ Άργους – Μυκηνών (Πρόγραμμα).* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.anagnostis.org/2023/07/06/oles-oi-ekdiloseis-sta-plaisia-tou-festival-argous-mykinon-programma/>
[Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2023].

newsroom, a., 2023. *anagnostis.org, Τα λιγоста δρομολόγια του ΚΤΕΛ δυσχεραίνουν τη μετακίνηση από τα χωριά προς Ναύπλιο και Άργος.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.anagnostis.org/2023/10/22/ta-ligosta-dromologia-tou-ktel-dyscherainoun-ti-metakinisi-apo-ta-choria-pros-nafplio-kai-argos/>
[Πρόσβαση 22 Νοεμβρίου 2023].

Notospres, 2023. *Notospres, Μεγάλος ο κίνδυνος λειψυδρίας για το φετινό καλοκαίρι: Στις «κόκκινες» περιοχές η Πελοπόννησος.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.notospres.gr/ellada/story/87094/megalos-o-kindynos-leipsydrias-gia-to-fetino-kalokairi-stis-kokkines-perioxes-i-peloponnisos>
[Πρόσβαση 8 Ιουλίου 2023].

oikoskopio.gr. Οικοσκόπιο [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <http://www.oikoskopio.gr/>
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024].

parakato.gr. ΤΟ ΜΥΚΗΝΑΪΚΟ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ ΤΩΝ ΑΗΔΟΝΙΩΝ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΕΚΤΙΜΗΤΟΥ ΘΗΣΑΥΡΟΥ ΤΟΥ. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: http://www.parakato.gr/2016/10/blog-post_271.html
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2023].

pocket-guide.gr. City Guides. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.pocket-guide.gr/>
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2023].

sfedona, 2023. Υπογράφηκε μετά 2,5 χρόνια η μελέτη για το δρόμο Νεμέα–Κιάτο. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://sfedona.gr/82394/>
[Πρόσβαση 11 Νοεμβρίου 2023].

terrabook. *Αργολίδα* - *Πρόσβαση.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://greece.terrabook.com/el/argolis/chapter/prosvasi/>
[Πρόσβαση 19 Δεκεμβρίου 2023].

themata-archaiologias.gr. ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.themata-archaiologias.gr/>
[Πρόσβαση 19 Δεκεμβρίου 2023].

2steps.gr. Ναός Ηρακλή, Κλεωνές, Νεμέα Κορινθία. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://2steps.gr/index.asp?xkey=1429>
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2023].

womenassociations. *Γυναικών Συνεργασία ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ..* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://womenassociations.gr/%ce%b3%cf%85%ce%bd%ce%b1%ce%b9%ce%ba%ce%b5%ce%af%ce%bf%ce%b9-%cf%83%cf%85%ce%bd%ce%b5%cf%84%ce%b1%ce%b9%cf%81%ce%b9%cf%83%ce%bc%ce%bf%ce%af/>
[Πρόσβαση 20 Ιανουαρίου 2024].

WINES OF GREECE, *ΠΓΕ Αργολίδα (PGI Argolida).* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://winesofgreece.org/el/pgi/%CF%80%CE%B3%CE%B5-%CE%B1%CF%81%CE%B3%CE%BF%CE%BB%CE%AF%CE%B4%CE%B1/>
[Πρόσβαση 20 Δεκεμβρίου 2023].

ypaithros.gr, 2023. *Έρχονται οι "Μεγάλες Μέρες της Νεμέας" από την Παρασκευή 1 Σεπτεμβρίου.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.ypaithros.gr/erxontai-megales-meres-nemeas-apo-paraskeyi-1-septembriou/>
[Πρόσβαση 17 Σεπτεμβρίου 2023].

ypaithros.gr, 2020. *Οι γεωργοί της Μυκόνου καινοτομούν και αξιοποιούν το βρόχινο νερό τους.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.ypaithros.gr/eksypni-oikonomiki-lysi-syllogi-xrisimopoiisi-broxinou-nerou-georgia/>
[Πρόσβαση 2 Φεβρουαρίου 2024].

ypaithros.gr, 2017. *Οι συνεταιρισμοί έχουν τη δική τους ιστορία.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.ypaithros.gr/eksypni-oikonomiki-lysi-syllogi-xrisimopoiisi-broxinou->

[nerou-georgia/](#)

[Πρόσβαση 2 Φεβρουαρίου 2024].

ypodomes.com, 2021. *ypodomes.com, Σε εφαρμογή το τοπικό σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων στο Ναύπλιο.* [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://ypodomes.com/se-efarmogi-topiko-schedio-diacheirisis-apovliton-vazei-odimos-nayplioy/>

[Πρόσβαση 15 Φεβρουαρίου 2023].

Ακαδημία Πολιτών Ναυπλίου, χ.χ. *enallaktikos.gr.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://enallaktikos.gr/kd/akadimia-politon-nayplioy/>

[Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2023]

Αλληλεγγύη για όλους. *Κοινωνικό Ιατρείο και Οδοντιατρείο Άργους – Μυκηνών.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο:

<https://www.solidarity4all.gr/el/structure/%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%B9%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CE%AC%CF%81%CE%B3%CE%>

[Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2023].

Αλληλεγγύη για όλους. *Κοινωνικό Παντοπωλείο Δήμου Άργους – Μυκηνών.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο:

<https://www.solidarity4all.gr/el/structure/%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CF%80%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%BF%CF%80%CF%89%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CE%B4%CE%AE%CE%BC%CE%BF%CF%85-%CE%AC%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%85%CF%82-%E2%80%93%CE%BC%CF%85>

[Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2023].

Αμπατζή, Μ., Αργυρίου, Γ, Σάρρος, Γ.,2019. Πεπόνι : Η ανώτερη ποιότητα του ξερικού δεν εδραιώνεται στην αγορά. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.yraithros.gr/peponi-anoteri-poiotita-kserikou-den-edraionetai-stin-agera/>

[Πρόσβαση 4 Ιανουαρίου 2024].

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου-Δυτικής Ελλάδας-Ιονίου, Πολεοδομικός Σχεδιασμός - ΣΧΟΟΑΠ. [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://www.apd-depin.gov.gr/index.php/%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CF%83%CF%87%CE%B5%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BF%CE%B1%CF%80>

[Πρόσβαση 19 Νοεμβρίου 2022].

Αργος, 2016. *Κέντρο Δια Βίου Μάθησης Δήμου Αργους-Μυκηνών*. [Ηλεκτρονικό] Διαθέσιμο στο: <https://kdvm-argos.blogspot.com/> [Πρόσβαση 10 Σεπτεμβρίου 2023].

Αργολική Ανάπτυξη, 2022. *Το Ναύπλιο γυρίζει σελίδα και προχωρά σε νέο πολεοδομικό σχέδιο –Τι αναφέρει η απόφαση της Αποκεντρωμένης Περιφέρειας*. [Ηλεκτρονικό] Διαθέσιμο στο: <https://argolikianaptiksi.gr/%CF%84%CE%BF-%CE%BD%CE%B1%CF%8D%CF%80%CE%BB%CE%B9%CE%BF-%CE%B3%CF%85%CF%81%CE%AF%CE%B6%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CE%B5%CE%BB%CE%AF%CE%B4%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%87%CF%89%CF%81%CE%AC/> [Πρόσβαση 10 Φεβρουαρίου 2023].

αυτολεξεί, Συνεταιρισμοί και εργατικός έλεγχος στην Ελλάδα του 20^{ου} αιώνα Διαθέσιμο στο: <https://www.aftoleksi.gr/2023/05/01/synetairismoi-ergatikos-elegchos-stin-ellada-20oy-aiona/> [Πρόσβαση 10 Σεπτεμβρίου 2023].

Βικιπαίδεια, Δήμος Ναυπλίου. [Ηλεκτρονικό] Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CE%AE%CE%BC%CE%BF%CF%82_%CE%9D%CE%B1%CF%85%CF%80%CE%BB%CE%B9%CE%AD%CF%89%CE%BD [Πρόσβαση 28 Οκτωβρίου 2022].

Βικιπαίδεια, Δήμος Νεμέας. [Ηλεκτρονικό] Διαθέσιμο στο: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CE%AE%CE%BC%CE%BF%CF%82_%CE%9D%CE%B5%CE%BC%CE%AD%CE%B1%CF%82 [Πρόσβαση 28 Οκτωβρίου 2022].

Βιλιάρδος, Β., 2020. *The Analyst*. [Ηλεκτρονικό] Διαθέσιμο στο: <https://analyst.gr/2020/03/04/agrotikoi-sineterismo/> [Πρόσβαση 19 Μαρτίου 2023].

Βουλή των Ελλήνων. *Η Βουλή:Το πολίτευμα, Σύνταγμα, Άρθρο 12*. [Ηλεκτρονικό] Διαθέσιμο στο: <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/article-12/> [Πρόσβαση 20 Δεκεμβρίου 2023].

Γκούμα, Μ., *Προδιαγραφές προϊόντος - αγκινάρα Ιρίων Π.Γ.Ε.* [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/POP-PGE/prod-agkinara-irion-rge.pdf> [Πρόσβαση 20 Δεκεμβρίου 2023].

Γ.Ν.Ναυπλίου, Γενικό Νοσοκομείο Αργολίδας - Νοσηλευτική Μονάδα Ναυπλίου. [Ηλεκτρονικό] Διαθέσιμο στο: <http://www.gnn.gov.gr/> [Πρόσβαση 8 Φεβρουαρίου 2023].

ΔΕΠΙΝ, χ.χ. Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας & Ιονίου. [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <https://www.apd-depin.gov.gr/index.php/%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CF%83%CF%87%CE%B5%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BF%CE%B1%CF%80>
[Πρόσβαση 19 Νοεμβρίου 2022].

Δήμος Άργους-Μυκηνών, 2021. Κέντρα Κοινότητας. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.newargos.gr/index.php/features/102-2021-01-26-08-58-58/2181-2021-01-25-11-39-35>
[Πρόσβαση 9 Φεβρουαρίου 2023].

Δήμος Ναυπλιέων, 2013. *Κέντρο Δια Βίου Μάθησης Δήμου Ναυπλιέων*. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://nafplio.gr/neamenu/dimotikaneamenu/1466-kentrodiavivioumaθisisdimounafplieon.html>
[Πρόσβαση 10 Σεπτεμβρίου 2023].

Δήμος Ναυπλιέων, Νοσοκομεία / Περιφερειακά Ιατρεία. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://nafplio.gr/nosokomeiamenu.html>
[Πρόσβαση 8 Φεβρουαρίου 2023].

Δήμος Νεμέας, Υπηρεσίες. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.nemea.gr/category/services>
[Πρόσβαση 28 Οκτωβρίου 2022].

Δίκτυο ΚΑΠΑ, Κέντρο Υποστήριξης & Ανάπτυξης Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων, *Ιστορική Αναδρομή στην Ελλάδα*. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: https://www.diktio-kapa.dos.gr/?page_id=860
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024].

Δ.Ο.Π.Α.Τ., Δημοτικός Οργανισμός Πολιτισμού - Περιβάλλοντος - Αθλητισμού - Τουρισμού, Πολιτικοί Σύλλογοι
Διαθέσιμο στο: <https://doppat.gr/details/82-politistikoi-sylogoi-nafplioy.html> [Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024].

Ειρηναίος, Σ., 2019. *Mondragon: Ο ισπανικός συνεταιριστικός «Κολοσσός», ένα πρότυπο συνεργατικής κουλτούρας*. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.epixeiro.gr/article/110562>
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2023].

Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία. *Υγρότοπος «Καλύβια»: Ο υγρότοπος Ναυπλίου – Νέας Κίου*. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.ornithologiki.gr/el/enhmerwsh-ekraideush/enimerosi/ornithologio/1458-ygrotopos-kalyvia-o-ygrotopos-nafpliou-neas-kiou>
[Πρόσβαση 18 Ιουλίου 2023].

Ελληνικό Κτηματολόγιο, 2023. Ενημέρωση σχετικά με την Προανάρτηση σε περιοχές των Π.Ε. Αργολίδας, Κορινθίας και Εύβοιας. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.ktimatologio.gr/el/node/20628>
[Πρόσβαση 6 Ιανουαρίου 2023].

ΕΛΣΤΑΤ, Ελληνική Στατιστική Αρχή.
Διαθέσιμο στο: <https://www.statistics.gr/>
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2023].

Ζορμπαλάς, Σ., 2023. *Ο δήμος Νεμέας μέλος της Πολιτιστικής Διαδρομής του Συμβουλίου της Ευρώπης “Iter Vitis”.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.ertnews.gr/perifereiakoi-stathmoi/tripoli/o-dimos-nemeas-melos-tis-politistikis-diadromis-tou-symvoulou-tis-eyropis-iter-vitis/>
[Πρόσβαση 16 Σεπτεμβρίου 2023].

ΙΒΠ, *Ίδρυμα Βασίλη Παπαντωνίου.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: [Available at: https://www.pli.gr/](https://www.pli.gr/)
[Πρόσβαση 10 Μαρτίου 2023].

Καλλικράτης, Περιφερειακή Ενότητα Κορινθίας. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.kallikratis.org/perifereiaki-enotita-korinthias/>
[Πρόσβαση 285 Οκτωβρίου 2022].

ΚΑΛΟ. Κοινωνική και Αλληλέγυα Οικονομία. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://kalo.gov.gr/>
[Πρόσβαση 22 Ιανουαρίου 2023].

ΚΕΚΠΑΑ, χ.χ. *Κέντρο Κοινωνικής Προστασίας Αλληλεγγύης και Αθλητισμού Δήμου Άργους Μυκηνών.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://kekpaa.gr/index.php>
[Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2023].

Κέντρο Κοινωνικής Προστασίας Αλληλεγγύης και Αθλητισμού Δήμου Άργους Μυκηνών.
[Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://kekpaa.gr/index.php>
[Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2023].

Κιουπκιολής, Α., Καρυώτης, Θ., 2016. *WORKERSCONTROL.NET.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <http://www.workerscontrol.net/el/authors/synetairismoι-kai-ergatikos-elegxos-stin-ellada-toy-20oy-aiona>
[Πρόσβαση 20 Μαρτίου 2023]

Κοινωνικό Ιατρείο Ναυπλίου, χ.χ. *enallaktikos.gr.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://enallaktikos.gr/kd/koinoniko-iatreio-nayplioy/>
[Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2023].

Κοινωνικό Ιατρείο και Οδοντιατρείο Άργους – Μυκηνών, χ.χ. *αλληλεγγύη για όλους.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.solidarity4all.gr/el/structure/%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%B9%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CE%AC%CF%81%CE%B3%CE%>
[Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2023].

Κοινωνικό Παντοπωλείο Δήμου Άργους – Μυκηνών, αλληλεγγύη για όλους. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.solidarity4all.gr/el/structure/%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CF%80%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%BF%CF%80%CF%89%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%BF-%CE%B4%CE%AE%CE%BC%CE%BF%CF%85-%CE%AC%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%85%CF%82-%E2%80%93%CE%BC%CF%85>
[Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2023].

Μπάρκα, Ε., 2019. *Η βιώσιμη εναλλακτική των τεχνητών υδροβιότοπων για την επεξεργασία αποβλήτων.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.envinow.gr/post/%CE%B7-%CE%B2%CE%B9%CF%8E%CF%83%CE%B9%CE%BC%CE%B7-%CE%B5%CE%BD%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%B7%CF%84%CF%8E%CE%BD-%CF%85%CE%B3%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%B9%CF%8C>
[Πρόσβαση 4 Φεβρουαρίου 2024].

Οικοκοινότητα Κύτταρο νέας γης, 2012. *Καλώς ήρθατε στο δίκτυο οικοκοινοτήτων της χώρας μας.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://ecovillagegreece.wordpress.com/>
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024].

Παπαδόπουλος, Ι., 2019. *Ο Μιχάλης Καλογεράκης και το Αείφαρον κάνουν τη δική τους ενεργειακή και κοινωνική επανάσταση στην Αρχαία Νεμέα – BINTEO.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://enallaktikos.gr/o-michalis-kalogerakis-kai-to-aeifaron/>
[Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2023].

Παπαθανασίου, Μ., 2016-2023. ΠΑΤΡΙΔΟΓΝΩΣΙΑ. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.geogreece.gr/fysis.php>
[Πρόσβαση 4 Δεκεμβρίου 2023]

Περιφέρεια Πελοποννήσου, 2023. *Σημαντική εξέλιξη για τον οδικό άξονα Κιάτο-Νεμέα.* [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.ppel.gov.gr/simantiki-exelixa-gia-ton-odiko-axona-kiato-nemea/>
[Πρόσβαση 19 Σεπτεμβρίου 2023].

Ποδηλάτες Ναυπλίου, χ.χ. enallaktikos.gr. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://enallaktikos.gr/kd/podilates-nayplioy/>
[Πρόσβαση 19 Ιουλίου 2023].

ΣΕΤ. Σύλλογος Επαγγελματιών Τολού. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.tolo.gr/gr/Attractions/Argolida/Tolo/Port%20of%20Tolo-183>
[Πρόσβαση 3 Δεκεμβρίου 2023].

Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, Υπομέτρο 2.1 - Χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών. [Ηλεκτρονικό]

Διαθέσιμο στο: <http://www.agrotikianaptixi.gr/el/content/ypometro-21-hrisi-symvoyleytikon-ypiresion>
[Πρόσβαση 28 Ιανουαρίου 2023].

Σ.Ο.Ν.. Ο Σύνδεσμος Οινοποιών Π.Ο.Π Νεμέας. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.ellinikifoni.gr/nemeason.htm>
[Πρόσβαση 15 Φεβρουαρίου 2023]

ΤΕΕ, 2023. ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ. Έγκριση Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.) Δημοτικής Ενότητας Ναυπλίου Δήμου Ναυπλιέων Νομού Αργολίδας. (ΦΕΚ Δ'210/24.3.2023). [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.teepelop.gr/26725/announcements/egkrisi-genikoy-poleodomikoy-schedioug-p-s-dimotikis-enotitas-nayplioy-dimoy-nayplieon-nomoy-argolidas-fek-d-210-24-3-2023/>
[Πρόσβαση 23 Δεκεμβρίου 2023].

Υγρότοπος «Καλύβια»: Ο υγρότοπος Ναυπλίου – Νέας Κίου, χ.χ. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://www.ornithologiki.gr/el/enhmerwsh-ekraideush/enimerosi/ornithologio/1458-ygrotopos-kalyvia-o-ygrotopos-nafliou-neas-kiou>
[Πρόσβαση 18 Ιουλίου 2023].

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ).
Διαθέσιμο στο: <https://www.minagric.gr/the-ministry-2/agricultural-policy/koinagrotropolitik>
[Πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2024].

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, 2023. Εθνικό Μητρώο Αγροτικών Συνεταιρισμών και άλλων συλλογικών φορέων. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/sillogikes-agrotikes-organoseis>
[Πρόσβαση 1 Απριλίου 2023].

ΥΠΕΝ, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, 2022. Εθνικό Μητρώο Αγροτικών Συνεταιρισμών και άλλων συλλογικών φορέων. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/sillogikes-agrotikes-organoseis>
[Πρόσβαση 22 Ιανουαρίου 2023].

ΥΠΕΝ, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εθνική Πολιτική. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://ypen.gov.gr/chorikos-schediasmos/chorotaxia/ethniki-politiki/>
[Πρόσβαση 22 Ιανουαρίου 2023].

ΥΠΕΝ, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, 2020. Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων, Συμπεριλαμβανομένων και των επικίνδυνων αποβλήτων, 2020 - 2030. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <http://www.opengov.gr/minenv/wp-content/uploads/downloads/2020/08/%CE%95%CE%A3%CE%94%CE%91-%CE%94%CE%99%CE%91%CE%92%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%95%CE%A5%CE%A3%CE%97-6-8-2020.pdf>
[Πρόσβαση 10 Δεκεμβρίου 2023].

ΥΠΕΝ, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, *Δίκτυο NATURA 2000*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://ypen.gov.gr/perivallon/viopoikilotita/diktyo-natura-2000/>
[Πρόσβαση 10 Σεπτεμβρίου 2023].

ΥΠΕΝ, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, *Προστατευόμενες Περιοχές στην Ελλάδα*.
[Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://ypen.gov.gr/perivallon/viopoikilotita/prostatevomenes-perioches/>
[Πρόσβαση 10 Δεκεμβρίου 2023].

ΥΠΕ, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, 2021. *Άρθρο 37 Θέσπιση συστήματος «πληρώνω όσο πετάω» (Άρθρο 14 της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ όπως έχει τροποποιηθεί από την παρ. 4 του άρθρου 1 και την παρ. 15 του άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/851)*. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <http://www.opengov.gr/minenv/?p=12009>
[Πρόσβαση 30 Ιανουαρίου 2024].

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, 2020. *Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων, Συμπεριλαμβανομένων και των επικίνδυνων αποβλήτων, 2020 - 2030*. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <http://www.opengov.gr/minenv/wp-content/uploads/downloads/2020/08/%CE%95%CE%A3%CE%94%CE%91-%CE%94%CE%99%CE%91%CE%92%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%95%CE%A5%CE%A3%CE%97-6-8-2020.pdf>
[Πρόσβαση 10 Δεκεμβρίου 2023].

Φίλοι υγροβιότοπου Ναυπλίου-Νέας Κίου, χ.χ. *argolisnature.gr*. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://argolisnature.gr/>
[Πρόσβαση 18 Ιουλίου 2023].

ΦΙΛΟΤΗΣ, χ.χ. *Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση*. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: <https://filotis.itia.ntua.gr/>
[Πρόσβαση 18 Ιουλίου 2023].

"ΧΟΡΟΣΗΜΟ", *Πολιτιστικό λαογραφικό σωματείο "ΧΟΡΟΣΗΜΟ"*. [Ηλεκτρονικό]
Διαθέσιμο στο: https://www.facebook.com/xorosimo.argos/?locale=el_GR
[Πρόσβαση 15 Ιουλίου 2023].